Nicu Popescu Vorkuta

Crez și Adevăr

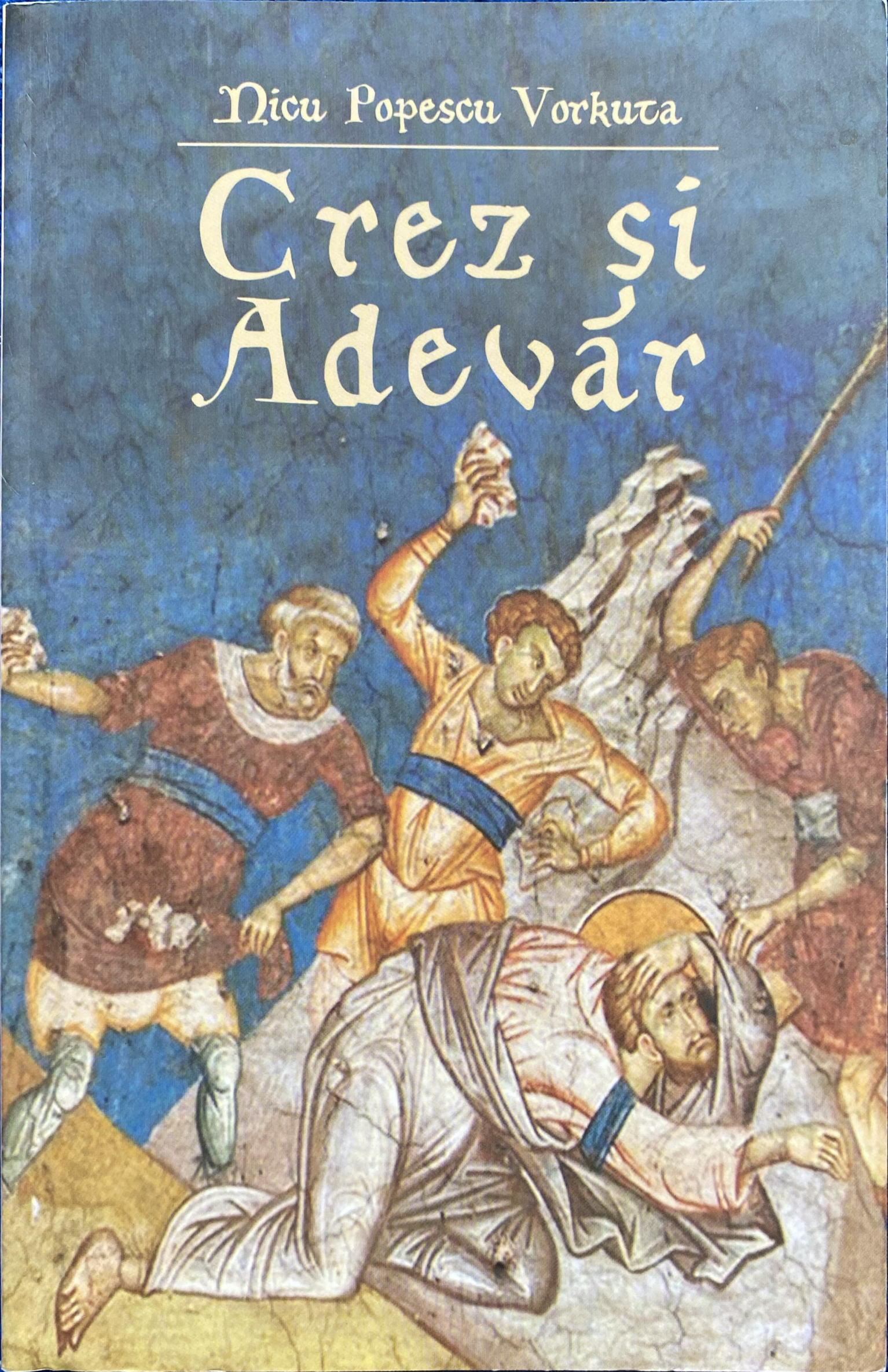

NICU POPESCU VORKUTA

CREZ ŞI ADEVĂR

BUCUREŞTI
2009

Coperta: *Martiriu - frescă de biserică*
Grafica: Cristian Boroş
DTP Designer: Mariana Dăscălache

POPESCU VORKUTA, NICOLAE
Crez şi Adevăr / Nicolae Popescu Vorkuta
Bucureşti, 2009
ISBN 978-973-0-07010-1

Tipografia
SHIK & ŞTEFAN
Strada Nicolae Drăgan nr. 10
Sector 5, Bucureşti-România

NICU POPESCU VORKUTA

CREZ ŞI ADEVĂR

Ediţia a doua adăugită a cărţii

„Un legionar dincolo de Cercul Polar“

NICU POPESCU

VORKUTA

UN LEGIONAR DINCOLO DE CERCUL POLAR

pagini din istoria gărzii de fier

EDITURA GORDIAN
TIMIȘOARA 1995

NICU POPESCU-
VORKUTA

UN LEGIONAR DINCOLO DE CERCUL POLAR

pagini din istoria
gărzii de fier

EDITURA GORDIAN
TIMISOARA 1994

EDITURA GORDIAN
TIMISOARA 1994

Director: Ovidiu GULEȘ
Consilier: Valeriu NEȘTIAN

Tipărit la Tipografia GORDIAN,
1900 TIMIȘOARA, str. Remus 11.
Bun de tipar: Septembrie 1994.
Apărut: Noiembrie 1994.
ISBN 973-96384-2-2

PREȚ: 3.500 LEI

ISBN 973-96384-2-2

Motto:

”Istorie sunt
N-am rudă, n-am vecin,
Stăpân mi-e Adevărul,
Lui singur mă închin!”

(Din cronicari)

Duțu Popescu
1873 - 1961

Maria Popescu
1884 - 1969

Badea Popescu, fratele autorului,
împușcat la 21 Ianuarie 1941
în timpul puciului antonescian.

CUPRINSUL

Dovada ședерii în URSS 5
Prolog 9
Prefața 11

PARTEA I - a

1) Moartea fratelui meu 13
2) În Austria 22
3) Rostock 24
4) Buchenwald 30
5) Din nou în Viena 36
6) Parașutarea 39
7) După patru ani în casa părintească 43
8) În București 45
9) Arestarea 48

PARTEA II - a

10) Închisoarea Lublianca 53
11) Închisoarea Lefortovo - Celula 42 55
12) Celula 184 - Vizita Maicii Domnului 66
13) Închisoarea Botîrchii 70
14) Spre Cercul polar de Nord 78
15) Vorkuta 83
16) Lagărul minei de cărbuni nr.3 84
17) Atelierul de cazangerie REMZ - 2 95
18) Femeile în lagărul minei nr.3 98
19) Alte cunoștințe din lagărul nr.3 101
20) Sangorodok 111
21) Lagărul minei de cărbuni 9 - 10 121
22) Colet poștal 130
23) Evreii în lagărul 9 - 10 131
24) Alte cunoștințe în lagărul 9 - 10 133
25) Vis telepatic 135
26) Merite deosebite pentru cuceritorii Berlinului 137
27) Moartea cailor, bucuria deținuților 138
28) Carne de cadavre la vânzare 138
29) Doctorul Vartolomeev 139
30) Profeția bătrânului Gustav 141
31) Fata morgana 143
32) Viața în lagărele din Vorkuta, imediat după moartea lui Stalin 144

33) Noii mei prieteni 146
34) Grevele din Vorkuta 150
35) Evadări 155
37) Lagărele din Potima 162
38) Alți români în lagărul Potima - Iavas 169
39) Accident în lagărul Iavas 171
40) Explicația accidentului 172
41) Sabotaj chinezesc 173
42) Întâmplări din lumea păsărilor 174
43) Vizita Cancelarului Adenhauer la Moscova 175

PARTEA III - a

44) În drum spre țară 177
45) Spre București 178
46) La securitate 180
47) Închisoarea Jilava - Camera 18 182
48) Închisoarea Jilava - Camera 14 186
49) Secția T.B.C. Jilava 189
50) Prin celulele Bucureștilor 197
51) Arenele române de educație fizică - ANEF 200
52) Talpa Iadului 202
53) Din nou la Jilava 204
54) Închisoarea Aiud 206
55) În Celula morții 209
56) Din nou pe Celular 210
57) Spitalul închisorii Aiud 211
58) Revederea cu Enoiu 216
59) Pe Secție 217
60) Marea secție T.B.C. Aiud 220
61) Miracolul de la Vladimirești 223
62) Eliberarea 225
63) După 20 de ani 226
64) Dragoste de mamă 230
65) Viața în libertate - Șicane la tot pasul 233
66) Epilog 237
67) Adaos la Epilog 253
68) Anexe 256

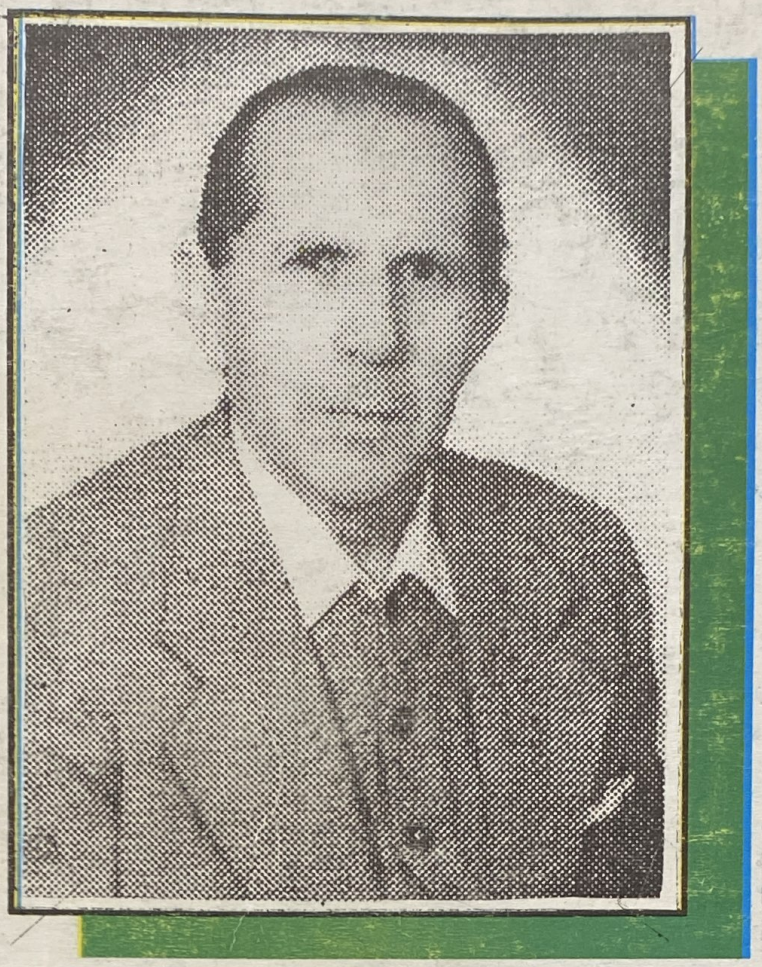

NICU
POPESCU
VORKUTA,
1994,
la 76 de ani.

Ca legionar al Gărzii de Fier,
Nicu Popescu-Vorkuta s-a oferit voluntar pentru a fi paraşutat, în 1944, în România ocupată de sovietici.
Misiunea sa de telegrafist este depistată de inamic, este prins şi expediat în U.R.S.S.
Acolo a supraviețuit gulagului vreme de aproape 11 ani.
În 1955, revine în țară, considerându-se, pe drept cuvânt, un om liber. Însă aici îl aştepta Aiudul.
S-a eliberat din închisorile politice comuniste în 1964.

ISBN 973-96384-2-2

Preț 3.500 lei.

Motto:

„Istoric sunt,
N-am rudă, n-am vecin
Stăpân mi-e Adevărul,
Lui singur mă închin !”

(Din cronicari)

Închin aceste rânduri, adevăruri,
tineretului român

Nicu Popescu

Cu un epilog al doctorului Florică Dumitrescu, martir al reeducării de la Piteşti.

Relatările acestor pagini sunt făcute din memorie, după zeci de ani de la consumarea evenimentelor, fără suportul necesar consemnării; prin urmare, au fost inevitabile mici inversiuni în cronologia evenimentelor.

După invazia României de către Armata Roşie, exodul refugiaţilor români spre occident a fost masiv şi în contratimp cu revenirea în ţară a multor legionari din Germania (uneori paraşutaţi), ca să lupte împotriva comunismului după strategia Comandamentului legionar şi al Armatei naţionale constituită la Viena.

Cei care au acţionat au cunoscut parţial intenţiile acestor Comandamente. Cu atât mai sumar sunt cunoscute intenţiile Comandantului Horia Sima în momentul încercării de a trece graniţa germană în Italia.

Autorul

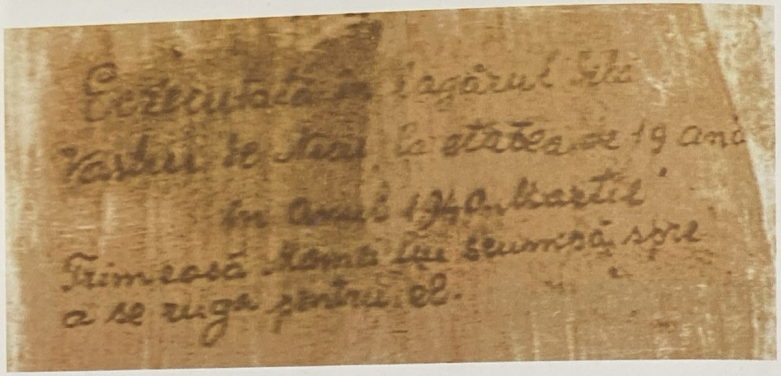

„Eczecutată în lagărul dela Vaslui de Nicu la etatea de 19 ani în anul 1940 Martie. Trimeasă Mamei lui scumpă spre a se ruga pentru el.”

Inscripția a fost făcută pe spatele icoanei de Duțu Popescu, tatăl autorului.

CUVINTE DE LA MARI DUHOVNICI ROMÂNI

„La început, am crezut de cuviinţă să pun răspunsul părintelui Sofian la o scrisoare pe care i-am adresat-o, cu rugămintea de a-mi scrie un cuvânt pentru această carte. Cu Sfinţia sa, am împărţit salteaua unui pat, închişi fiind la A.N.E.F.. Zilele petrecute împreună mi-au fost zile de lumină şi îndemn pentru trăirea în Hristos.”

*

Iubite frate Nicolae,

Urma să vă scriu demult câteva cuvinte despre textul pe care mi l-aţi trimis. Am întârziat mereu şi iată abia astăzi, miercuri 5 Martie (1992), vă scriu cele ce urmează:

Dragă Nicule, vă simt foarte aproape de sufletul meu.

Citindu-vă paginile dumneavoastră vă preţuiesc şi mai mult. Regret că n-am reuşit până acum să parcurg până la sfârşit textul ce mi l-aţi trimis. Din cele citite, am rămas foarte plăcut impresionat. Mai întâi, cursivitatea celor scrise. Apoi imaginile clare ce reies din text. Apoi noutatea locurilor pe unde aţi pribegit. Apoi curajul, sinceritatea şi atitudinile ferme care se desprind din această suferinţă prelungită. Apoi credinţa şi încrederea în ajutorul Maicii Domnului.

Dorindu-vă sănătate deplină, vă urez să continuaţi până la sfârşit această lucrare sinceră, din care să afle poporul câtă suferinţă a fost în ultimii 50 de ani de dominaţie comunistă în ţara noastră.

Cu mult drag, Arhimandrit Sofian, Mănăstirea ANTIM
Bucureşti, 5 Martie 1992

*

Această carte s-a reeditat spre slava lui Dumnezeu, Care este minunat întru sfinţii Săi, după cuvintele Sfântului Arhanghel Rafail: „Binecuvântaţi pe Dumnezeu, slăviţi-L şi cunoaşteţi slava Lui şi mărturisiţi înaintea tuturor celor vii ce a făcut El pentru voi!" şi iarăşi „Taina regelui se cuvine să o păstrezi iar lucrurile lui Dumnezeu este de laudă să le vesteşti" (Cartea lui Tobit 12, 6-7).

Pentru a doua ediţie a cărţii, la sfatul părintelui duhovnic, au fost adăugate câteva cuvinte de început de la marii duhovnici şi mărturisitori ai neamului românesc, Părinţii Iustin Pârvu şi Arsenie Papacioc, care preţuiesc atât de mult pe cei împreună cu care au pătimit în temniţele comuniste:

*

Aşa au fost de frumos împodobiţi de Dumnezeu aceşti oameni din Munţii Făgăraşului care în nopţi de iarnă şi ger, în zăpadă şi cu frica de securişti ce umpleau pădurile ... au fost (împodobiţi, n. ed.) *cu cele mai minunate dintre minunile mucenicilor.*

Să stai nopţi şi zile, să nu poţi aprinde o lumină sau să nu poţi face un foc cu două lemnişoare pentru că fumul era urmărit de Securitatea care-i vâna în fiecare minut.

Mama cu copilul mic în frig şi ger s-au călit şi (acesta, n. ed.) *a devenit mărturisitorul de astăzi.*

Interesant este faptul cum scăpau din lanţul (de securişti, n. ed.) *care înconjura o bucată de pădure şi treceau om cu om prin acest lanţ şi Maica Domnului îi ocrotea şi nimeni nu îi vedea. Era o dovadă că neamul nostru românesc este ocrotit de Dumnezeu, şi aceste dovezi s-au arătat peste tot în închisori.*

(Maica Domnului S-a îndurat şi de autorul cărţii acesteia smulgându-l din ghearele morţii şi aducându-l

iarăşi printre ai săi, din îngheţata Siberie, pentru a lăsa această mărturisire, n. ed.).

„Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi."

Dumnezeu să-i binecuvinteze pe toţi cititorii şi să le urmăm calea lor care ne duce spre Înviere.

Arhim. Iustin Pârvu,
Stareţul Mănăstirii Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil,
Petru Vodă
29 Aprilie 2009, Sf. 9 Muc. din Cizic, Cuv. Memnon
făcătorul de minuni

*

Niciodată să nu deznădăjduiţi, să ştiţi că în cer nu este ca pe pământ ... să nu credeţi că este rugăciune care nu este ascultată; orice, cât de mic şi „Doamne ajută" şi tot este ascultată.

Asta e, să ştii să mori şi să înviezi în fiecare zi.

Arhim. Arsenie Papacioc,
Duhovnicul Mănăstirii Sfânta-Maria, Techirghiol
6 Mai 2009, Sf. şi Dreptul Iov, Cuv. Mamant Pahomie
şi Ilarion

PROLOG

Pentru că bunul nostru prieten, domnul Nicu Popescu, a dedicat tineretului României această carte a suferinţei, sunt pus în situaţia să mă întorc în ani, la acea vârstă fragedă, plină de entuziasm curat, nepervertit de interese meschine, egoiste, şi, uitându-mă de acolo în lungul drum al generaţiei mele, să spun:

Tineri ai patriei mele!

Orice mărturisire a Adevărului pe acest pământ, în această viaţă, cere jertfe, cere sânge. E tragic lucrul acesta.

De vreme ce Însuşi Hristos, Dumnezeul-Om, tânăr şi nepătat de vreo formă de ispită şi păcat, a trebuit să treacă prin sânge pentru mărturisirea Adevărului („Eu pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru Adevăr" - Evanghelistul Ioan), înseamnă că biruinţa asupra Răului stă în desfiinţarea lui prin moarte.

Numai moartea este condiţia Învierii.

Deci biruinţa asupra Răului stă în acceptarea conştientă şi bucuria de a jertfi fiinţa ta acestui suprem ideal, Învierea.

Nu te speria de această afirmaţie categorică.

Oricum, „C-o moarte tot suntem datori", cum zice poetul Coşbuc, afirmând un adevăr evident, indubitabil. Dar nu-i tot una să mori pentru Adevăr sau pentru minciună.

De aceea, alege: slujirea Adevărului, cu consecinţele acestei slujiri, adică încununarea veşnică cu îndumnezeirea fiinţei tale în Hristos, sau slujirea minciunii, cu consecinţele ei, osânda, tot în veşnicie. Niciodată, parcă, această stare de conştiinţă n-a fost mai acută ca acum.

Dar am încredere că Dumnezeu va călăuzi paşii tineretului românesc pe „Drumul cel bun", al ascultării de Cuvântul Său, păstrat de milenii în Biserica strămoşească, spre salvarea întregului neam în Veşnicie!

Virgil Maxim

PREFAŢĂ

În faţa dumneavoastră, aveţi o mărturisire a unui luptător, un fir deşirat din marea epopee legionară, care a acoperit cerul istoriei neamului nostru, de la sfârşitul Primului Război Mondial, până-n vremurile de azi.

Legionarismul şi-a propus o regenerare morală a românului contemporan, în lumina creştinismului ortodox, în vederea reconstrucţiei politice a ţării.

Adversităţile s-au ivit de la primii paşi ai acestui marş legionar, peste secolul XX al României, traduse prin prigoane, închisori, maltratări, asasinate, etc.

Luptătorii legionari au căzut în lupte, în detenţii, în reeducările odioase comuniste, înscriind pagini de martiraje şi mucenicii, în temniţele din ţară, din lagărele naziste sau din cele comuniste, până dincolo de Cercul Polar de Nord.

Ceea ce nu accentuează cartea este răvăşirea familiilor legionarilor prinşi în această luptă, durerea soţiilor, care şi-au hrănit pruncii cu lacrimi şi foame, suspinul mamelor hărţuite de Securitate, alungate din case, îndepărtate din servicii, chiar şi de la muncile cele mai de jos.

Ele şi-au îngropat cu demnitate speranţele, viitorul fără perspective şi, adesea, pe fiii lor, împuşcaţi de elementele abjecte ale Regelui Carol al II-lea, ale dictatorului Antonescu şi, mai ales, ale dictaturii comuniste aberante, de la Ana Pauker, la Nicolski.

Doamna Maria Duţu Popescu, mama autorului acestei mărturisiri şi a lui Badea, alături de altă doamnă Popescu, mama fraţilor Cezar şi Traian (Puiu), sau doamna Moldoveanu, mama lui Nelu, sunt efigii încrustate în istorie, pe care le-a dat judeţul Prahova.

Mama lui Nicu, pe care am întâlnit-o între cele două detenţii, m-a îmbrăţişat înecată în lacrimi, ca pe copilul ei, pierdut în ceţurile lagărelor din Vorkuta, din Cercul Polar de Nord.

Mă întreba ce ştiu despre Gicu, alt fiu al dânsei, ofiţer, înghiţit de beznele Aiudului, şi-mi povestea de zvârcolirea supraomenească a lui Stelu, alt fiu al doamnei Popescu, actor, pentru a-şi putea menţine familia deasupra apelor tulburi ale vieţii lor.

Ne aminteam totdeauna şi de Badea, mezinul familiei şi copilul dânsei drag, împuşcat la Prefectura din Ploieşti, la 21 Ianuarie 1941, alături de Victor Silaghi. Badea a supravieţuit până seara când, trezit din comă, lucid, înconjurat de familie şi camarazi, şi-a exprimat ultima dorinţă: „Aveţi grijă de Horia!”.

Pe trotuarele oraşului Ploieşti mai strigă şi azi sângele vărsat al celor împuşcaţi pe nedrept şi fără judecată, dar şi lacrimile mamelor, soţiilor, copiilor care au înfruntat vremurile de foame şi mizerie.

Celor morţi, o rugă: „Mantia Preacuratei să-i acopere cu căldura şi dragostea Ei!”.

Celor vii, vindecarea rănilor şi alinarea durerilor de la Iisus Hristos, Domnul nostru, Amin!

Gheorghe Dragon

PARTEA ÎNTÂI

1. MOARTEA FRATELUI MEU

Tatăl meu a fost un mic industriaş în oraşul Ploieşti, chiar printre primii fabricanţi de paste făinoase din ţară. La începutul carierei sale, în urma căsătoriei cu mama, fiica unui angrosist şi exportator de vite, primind o dotă destul de frumoasă, a deschis un restaurant şi cu banii agonisiţi şi-a realizat visul care-l stăpânea de mic, adică acela de a ajunge industriaş.

Pentru aceasta, a vizitat mai întâi Austria, apoi Germania, de la Berlin până la Hamburg şi-n cele din urmă Italia, de unde, plăcut impresionat, s-a întors în ţară cu câţiva specialişti şi cu maşini de fabricat paste făinoase.

Dintre cei şapte băieţi pe care i-a crescut, m-a rugat pe mine, după ce mi-am terminat liceul, să rămân lângă dânsul şi să-l ajut.

Am rămas deci lângă tatăl meu.

În urma unui incendiu ce a avut loc în iarna anului 1937, fabrica a fost grav avariată şi pagubele l-au adus în stare de faliment.

Cu elanul adolescentului, m-am ataşat supărărilor părinţilor mei şi-am muncit zi şi noapte, aducând multe modificări în procesul de fabricaţie, aşa încât, în aproape doi ani, tatăl meu a reuşit să scape de datorii şi să aibă reale beneficii.

Lucrurile mergeau foarte bine, dar se vede că nu acesta era să fie rostul vieţii mele. Atât eu, cât şi fratele meu Badea, mai mic decât mine, eram încadraţi în „Frăţiile de Cruce" ale Mişcării Legionare. Activam în această Mişcare, ca toţi cei de vârsta noastră, căci, aşa cum majoritatea tineretului (şi mai ales studenţimea) era antrenată, în anii de după Primul Război Mondial, într-o luptă pe viaţă şi pe moarte pentru apărarea dreptăţii neamului nostru împotriva comunismului, nici noi, cei doi fraţi nedespărţiţi, Nicu şi Badea, nu puteam sta deoparte fără a servi idealul tinerei generaţii de atunci.

Noi am fost crescuţi şi educaţi în spiritul creştin şi patriotic al voievozilor neamului nostru, pe care aveam dreptul şi datoria de a-l iubi şi apăra.

Persecuţiile nedrepte la care erau provocaţi şi supuşi tinerii studenţi ne îndemnau şi pe noi, elevii, la atitudini de dragoste nelimitată faţă de patria noastră.

Mulţi istorici şi gazetari „ai adevărului" din trecut şi prezent pomenesc cu patimă despre „crimele legionare", fără însă a pomeni pe autorii principali care au provocat aceste drame. Despre crimele care au dus la aceste gesturi disperate nu pomeneşte nimeni nimic. De ce?

Nu cumva este vorba de un complot al tăcerii ?

În luna martie 1920, studentul Corneliu Codreanu, prevăzând pericolul comunist, este acela care a avut curajul să înfrunte manifestaţiile muncitorilor de la Uzinele Metalurgice Nicolina-Iaşi, care erau instigaţi de comuniştii conduşi de agentul bolşevic Ghelerter, de origine evreiască.

Aceşti muncitori, influenţaţi de revoluţia bolşevică din Rusia, nedându-şi seama că sunt prinşi într-o capcană satanică, au arborat steagul roşu-comunist în vârful coşului uzinei.

Corneliu Codreanu, sfidând strigătele, protestele şi ameninţările muncitorilor grevişti, s-a căţărat pe furnalul înalt al uzinei, a smuls steagul roşu şi-a arborat în locul lui tricolorul românesc.

Un gest măreţ, de adevărat CAVALER al neamului nostru!

Coborându-se, şi-a făcut apoi singur drum printre cei ce-l ameninţau şi a trecut prin mijlocul lor, sfredelindu-i cu privirea, fără ca un singur muncitor să ridice un deget împotriva lui.

Acesta a fost primul act anticomunist din România şi istoria este datoare să-l recunoască.

Lumea contemporană, necunoscătoare a idealului legionar acuză MIŞCAREA LEGIONARĂ de greşeli şi crime, dar trece cu vederea pe adevăraţii vinovaţi care au fost şi

autorii nedreptăţilor, persecuţiilor şi suferinţelor legionare.

După asasinarea prin strangulare şi fără judecată a lui Corneliu Codreanu şi a celorlalţi fruntaşi legionari, ridicaţi din închisoarea Râmnicu Sărat, la 30 noiembrie 1938, s-a declanşat prigonirea tineretului român prin arestări, bătăi şi schingiuiri de o barbarie greu de imaginat.

Ca o reacţie firească a oricărei fiinţe sau organism viu la a cărei viaţă se atentase, s-a ajuns la riposta de apărare, prin pedepsirea vinovatului principal de toate crimele, a prim-ministrului Armand Călinescu.

Miti Dumitrescu, tânăr avocat în baroul de Prahova, şi nu de multă vreme încadrat în Mişcarea Legionară, nu era cunoscut de Organele Siguranţei. Pentru aceasta, la insistenţele cumnatului său, profesorul Mihail Tase, s-a înscris ca asistent juridic la procesul ce i-a fost intentat lui Corneliu Zelea Codreanu la începutul anului 1938.

În timpul procesului, în urma unei pledoarii de apărare, susţinută de însuşi Corneliu Codreanu, acesta, însetat, a cerut un pahar de apă. Când un agent al Siguranţei i-a oferit paharul de apă, Căpitanul, uitându-se în ochii aceluia şi neavând încredere în el, a refuzat să-l primească. Atunci, Miti Dumitrescu s-a ridicat şi i-a dus el un pahar cu apă, pe care Căpitanul l-a primit, l-a băut şi a mai cerut unul. În momentul când s-au întâlnit privirile lor, Miti Dumitrescu, impresionat de chipul şi de nedreptatea ce i se făcea acelui om, şi-a zis în cugetul său: „Eu te voi răzbuna, Căpitane!". Aşa mi-a fost mie relatat de către profesorul Mihail Tase.

Pe Miti Dumitrescu, legionarul care n-a îmbrăcat niciodată cămaşa verde, nu-l mai putea opri nimeni de la hotărârea pe care el singur a luat-o. El avea în inima şi în cugetul său întipărită privirea Căpitanului din momentul când i-a întins paharul cu apă, privire care îl urmărea permanent.

Şi tot din acea zi, Miti Dumitrescu a început să fie urmărit de Organele Siguranţei, pentru care motiv a

trebuit să se facă nevăzut, stând ascuns pe la rude şi prieteni.

După asasinarea Căpitanului şi a celorlalţi 13 împreună cu el, Organele Siguranţei au lansat tot felul de zvonuri în ceea ce priveşte existenţa Căpitanului că: „trăieşte"; „este mort"; „a evadat şi a fugit în Italia"; „a evadat şi a fugit în Germania", încât nimeni din lumea legionară nu mai putea şti nimic precis. Ba mai mult, organele Siguranţei, bănuind că riposta va avea loc, ca să liniştească spiritele şi să câştige timp în vederea uitării, au lansat chiar şi o circulară în numele „Comandamentului legionar".

În acea circulară, legionarii din întreaga ţară erau asiguraţi că atât Căpitanul, cât şi Nicadorii şi Decemvirii sunt în viaţă şi că se află în deplină siguranţă în oraşul Nürnberg din Germania.

În acest timp, Miti împreună cu alţi tineri ploieşteni: Nelu Moldoveanu, fraţii Cezar şi Traian (Puiu) Popescu, studenţi, şi alţi tineri de mare încredere au început să culeagă informaţii de felul cum era păzit Armand Călinescu. Cele mai importante informaţii le-a cules Nelu Moldoveanu, care reuşise să afle zilnic în care din cele trei maşini de acelaşi tip, aceeaşi culoare şi acelaşi număr, se afla Armand Călinescu, căci în fiecare dintre ele era câte un bărbat de aceeaşi statură, cu câte un petec negru la ochiul pe care Călinescu îl avea lipsă.

Iar pentru aflarea adevărului despre existenţa Căpitanului, Miti s-a hotărât să plece pe cont propriu în Germania, ca să afle de la cei refugiaţi acolo, adevărul.

A trecut fraudulos graniţa prin nordul Bucovinei în Polonia şi de acolo în Germania până ce a ajuns în Berlin. Când s-a convins că, într-adevăr, Căpitanul a fost asasinat, s-a întors în ţară şi a continuat organizarea execuţiei. Acuzaţiile ce se aduc Comandantului Horia Sima pentru încuviinţarea acestui gest nu sunt întemeiate, deoarece Regele Carol şi Armand Călinescu aveau în planul lor distrugerea totală a tuturor căpeteniilor Mişcării Legionare, lucru care se întâmpla indiferent de gestul lui Miti Dumitrescu şi alor lui.

O încercare de pedepsire a lui Armand Călinescu a mai avut loc doar cu câteva zile înainte de 21.09.1939, de către acelaşi grup de tineri, dar, din cauza unui moment de ezitare a şoferului Ureche, încercarea a eşuat. La numai câteva zile după aceasta, a trecut la volan însuşi Miti Dumitrescu, care a izbit maşina primului ministru în plin. Grupa care l-a pedepsit pe Călinescu a fost formată din următorii tineri: Miti Dumitrescu (avocat), Nelu Moldoveanu (student), fraţii Cezar şi Traian (Puiu) Popescu (studenţi), Ionescu Ion (student), şi Vasiliu Ion (desenator).

Imediat după pedepsirea lui Armand Călinescu, aceştia au mers cu maşina lor la Radio, unde Miti Dumitrescu a difuzat următoarele: „Fraţi români, acum câteva momente, un grup de legionari din Prahova l-a executat pe călăul neamului românesc, Armand Călinescu. Dumnezeu şi Neamul să judece fapta noastră!". După acest denunţ, toţi băieţii au aruncat pistoalele şi n-au fugit de răspundere, ci au aşteptat autorităţile, ca să fie arestaţi şi judecaţi, socotind că aici s-a încheiat misiunea vieţii lor. Imediat după arestarea lor, a avut loc şi o descindere la subsolul blocului „Brătianu", de pe bulevardul cu acelaşi nume (azi Magheru), unde fotograful Ovidiu Isaia avea închiriată o cameră, serviciul lui fiind foarte aproape, în alt bloc. Acea cameră, numită „ţeavă" de către băieţii care o frecventau, deoarece prin ea treceau o sumedenie de ţevi, era cunoscută probabil şi ţinută sub observaţie de Organele Siguranţei.

În momentul executării lui Armand Călinescu, în acea cameră se aflau Ovidiu Isaia, Gigi Paraschivescu (student) şi Stănciulescu Marin (mecanic). Când agenţii Siguranţei au încercat să se apropie de acea cameră, li s-a răspuns cu focuri de armă şi, multe minute în şir, s-a produs un adevărat schimb de împuşcături. S-a bănuit că Gigi Paraschivescu, care era o fire foarte hotărâtă, a păstrat ultimele cartuşe pentru ei, căci, în momentul când agenţii Siguranţei au intrat în camera lor, erau deja morţi. Miti şi ceilalţi, după ce au fost arestaţi, au fost duşi direct în

subsolul crematoriului, unde, după spusele mecanicului, care, în urma evenimentelor de la 3 septembrie 1940, a venit nechemat de nimeni şi a povestit de felul cum au fost chinuiţi şi schingiuiţi (lui Miti i s-au fracturat ambele braţe şi i s-a scos limba din beregată cu ajutorul unui cârlig), iar după aceste chinuri, au fost împuşcaţi şi aruncaţi împreună cu ceilalţi morţi din blocul Brătianu la locul execuţiei lui Armand Călinescu.

Acelaşi mecanic a predat urna cu cenuşa celor nouă incineraţi, pe care el personal a ascuns-o în pământ sub o brazdă de flori, din jurul crematoriului, aşa cum a făcut cu cenuşa Nicoletei Nicolescu, şefa legionarelor din întreaga ţară, şi a lui Victor Dragomirescu, comandant legionar, amândoi arşi de vii, din ordinul lui Armand Călinescu. În aceeaşi zi, când a avut loc executarea lui Armand Călinescu, a avut loc şi „Noaptea Sfântului Bartolomeu" a neamului nostru românesc, prin genocidul de la Miercurea Ciuc, Vaslui, Râmnicul Sărat şi din toată ţara, când au fost împuşcaţi câte doi-trei şi chiar patru legionari, total nevinovaţi, fără nici un fel de judecată şi expuşi mai multe zile în şir, în pieţele publice.

Atunci au fost asasinaţi în toată ţara sute de legionari intelectuali, preoţi, profesori, avocaţi, ingineri, studenţi şi mulţi muncitori.

La închisoarea din Râmnicu Sărat, principele Alexandru Cantacuzino a murit răpus de gloanţe, îmbrăţişat de Gheorghe Istrate, Şeful Frăţiilor de Cruce din întreaga ţară şi tot îmbrăţişaţi au fost aruncaţi în groapa comună.

După ce regimul carlist cedează Basarabia la ruşi, în vara anului 1940, conducerea Mişcării Legionare hotărăşte răsturnarea regimului dictatorial al Regelui Carol al II-lea.

În septembrie 1940, o mână de prahoveni ne-am asumat sarcina de a ocupa postul de radio Bod. Eram conduşi de Lucian Caramlău, licenţiat în Drept şi Ştiinţe economice, absolvent eminent al Liceului Sfinţii Petru şi Pavel din Ploieşti, în a cărui aulă, numele său era înscris cu litere aurite pe o placă de marmură.

Scăpat ca prin minune de urmărirea Siguranţei, a fost găzduit la noi acasă, unde părinţii noştri l-au primit ca pe fiul lor, fără să întrebe cine este şi de ce stă la noi, deşi ştiau bine că nu poate fi decât legionar.

Lucian Caramlău trebuia să citească o proclamaţie a Mişcării Legionare către ţară, privind politica dictatorială a Regelui Carol al II-lea şi cu referire la pierderea Ardealului prin Dictatul de la Viena.

Alegerea comunei Vâlcele, însă, ca loc de pornire pentru ocuparea postului de radio Bod, nu a fost fericit făcută, comuna fiind mult prea mică pentru un loc de întâlnire al unui număr cam mare de tineri, mai ales în momentul când românii se retrăgeau din Ardealul cedat ungurilor.

Pornind spre Radio Bod, un plutonier de jandarmi, fără nici un fel de avertisment, i-a secerat viaţa tocmai lui Lucian Caramlău.

Alarma fiind dată, acţiunea noastră n-a mai reuşit şi, dorind să trecem Oltul, am fost întâmpinaţi cu gloanţe de partea cealaltă. În aceste schimburi de focuri, fratele meu Badea împreună cu Victor Enăchescu au fost răniţi de unul şi acelaşi glonte, care s-a oprit în spatele lui Badea, la un centimetru de şira spinării. Nemaiputând ajunge la Bod, am ajuns la Braşov pe căi ocolite, unde, spre marea noastră surprindere, am aflat de abdicarea Regelui Carol al II-lea şi de predarea destinelor ţării generalului Antonescu.

Scoaterea generalului Antonescu din domiciliul obligatoriu de la Mănăstirea Bistriţa s-a datorat în mare parte acţiunilor legionare, care au început simultan, pe data de 3 septembrie 1940, în Bucureşti, Braşov şi Constanţa. Aceste acţiuni au determinat ABDICAREA Regelui Carol al II-lea.

Probabil că se umpluse paharul unei domnii nefaste neamului nostru. Iniţiativa şi executarea acestei acţiuni au aparţinut în totalitate Mişcării Legionare.

Copleşiţi de întorsătura în bine a încercării noastre, am revenit din Braşov cu doi morţi: Lucian Caramlău şi libraru Ştefănescu Gheorghe. Badea şi Victor Enăchescu au

fost internaţi într-un spital din Braşov. Aici, Badea a aflat că plutonierul care l-a împuşcat pe Lucian se află ascuns într-un spital din oraşul Sf. Gheorghe şi, aşa rănit cum era, fără să fie observat de cineva, a dispărut din spital. După multe peripeţii, reuşeşte să ajungă la patul plutonierului ucigaş. Acesta, datorită experienţei de luptă corp la corp, i-a scăpat, iar el a rămas plângând de ciudă, pe marginea trotuarului, unde a fost găsit de cei ce plecaseră în căutarea lui.

Atunci, în septembrie 1940, a fost instaurat în ţară un guvern quasi-legionar.

A urmat o perioadă de aproape cinci luni de zile, în care timp au dominat nevoile de organizare a ţării cu frunta-riile ciuntite şi de ajutorare a refugiaţilor din Basarabia, Bucovina şi Ardeal. În aceste câteva luni de zile, legionarii nu au avut timpul necesar nici măcar să-şi găsească toţi morţii ca să-i poată îngropa creştineşte.

Generalul Antonescu dorea conducerea Mişcării Legionare, pentru a putea guverna nestingherit după bunul său plac. Legionarii doreau dreptate pentru sutele de morţi nevinovaţi şi pentru neamul şi ţara noastră sfârtecată şi cotropită.

Evenimentele s-au derulat defavorabil nouă. Hitler ne-a ocupat o parte din Ardeal şi, acum, dorea ca totul să decurgă conform intereselor Reichului. Legionarii au organizat atunci conferinţe şi demonstraţii paşnice în mai multe oraşe din ţară împotriva Dictatului de la Viena, atrăgându-şi astfel duşmănia lui Hitler, fapt speculat de generalul Antonescu.

În noaptea de 20 spre 21 ianuarie 1941, toate primăriile şi prefecturile din ţară, conduse de legionari, au fost ocupate de ofiţeri ai armatei. Atunci, legionarii (care prin curajul lor şi cu preţul vieţii lor au determinat răsturnarea Regelui Carol al II-lea şi au înlesnit, prin manifestaţiile de la 3-6 septembrie 1940, venirea la putere a generalului Antonescu) au fost înlăturaţi fără niciun drept de apel şi fără niciun avertisment prealabil, doar pentru că aşa cereau Hitler şi propriile lui interese.

Aceasta nu se poate numi „Rebeliune legionară", ci „Lovitură de Stat" a generalului Antonescu.

La Ploieşti, noi am încercat să reocupăm primăria, prefectura şi chestura de poliţie. Pentru aceasta, ne-am încolonat pe câte trei rânduri şi-am pornit spre prefectură. La intrarea în clădire am fost întâmpinaţi cu focuri de armă şi primii trei din coloană au căzut pe loc: Victor Silaghi, şeful judeţului Prahova, Costică Dumitrescu, ajutorul şefului de judeţ, şi fratele meu Badea, student în anul I la Facultatea de Drept. În spatele lor, la numai un pas, eram: fratele meu, Stelu, actor dramatic, Tase Gheorghe, student în anul III la Facultatea de Drept şi eu. Victor Silaghi a fost nimerit drept în inimă şi-a murit pe loc. Costică Dumitrescu a fost lovit de două gloanţe - unul în mâna stângă şi altul sub omoplatul drept; glonţul s-a oprit în ceafă, foarte aproape de creierul mic, dar a scăpat cu viaţă. Badea a fost împuşcat în cap şi apoi internat; a mai trăit până seara, când, după ce a primit Sfânta Împărtăşanie, a deschis ochii exclamând: „Aveţi grijă de Horia!" şi, închizând ochii, a murit.

În numele Sfintei Dreptăţi, istoria trebuie să recunoască adevărul adevărat: legionarii nu au atacat, ci au fost atacaţi. Ei nu s-au revoltat împotriva generalului Antonescu, ci şi-au apărat drepturile cucerite prin jertfe.

Ce fel de „Rebeliune legionară" putea fi aceasta, cinstit şi obiectiv vorbind, când, peste noapte, toate instituţiile din Ministerul de Interne, aparţinând legionarilor prin Constituţie, au fost ocupate de armată? Ce fel de „Rebeliune" putea fi aceasta, când la noi în Ploieşti, legionarii au avut doi morţi, iar armata niciun mort şi niciun rănit?

Totuşi, în Ploieşti, profesorul Tase, îmbrăcat în uniformă militară cu grad de colonel şi însoţit de un grup de legionari, a reuşit să ocupe prefectura, primăria şi chestura de poliţie, fără vărsare de sânge, derutând vigilenţa militarilor ocupanţi. După aproape două zile, aceste instituţii au fost predate în mod civilizat, în urma promisiunilor, făcute de autorităţi în faţa noastră şi a unui general german, că nimeni nu va fi arestat.

Dar, în mai puţin de 24 ore, au început arestările şi toate promisiunile făcute au zburat în vânt, iar profesorul Tase a trebuit să se refugieze la Consulatul german, fiind intens căutat pentru a fi arestat.

După câteva zile de tratative şi şedere la Consulat, s-a hotărât plecarea noastră în Germania, ca refugiaţi politici.

Până-n apropierea frontierei de la Cluj, ocupat în acel timp de unguri, am fost transportaţi cu un autocamion german.

Pentru compromiterea Mişcării Legionare, atât în Bucureşti, cât şi în Ploieşti şi în alte oraşe din ţară, foştii poliţişti au îmbrăcat vagabonzi şi borfaşi în cămăşi verzi şi i-au trimis să devasteze magazinele evreieşti şi alte magazine, aruncând toate aceste monstruozităţi pe seama legionarilor.

În închisoarea din Aiud a avut loc, după arestarea legionarilor, chiar un fel de proces, care a demonstrat că actele de jaf şi tâlhăriile au fost comise de hoţi şi vagabonzi.

Avocatul Zoze Grigorescu, secretarul Organizaţiei de Prahova, care trăieşte în momentul când eu scriu aceste rânduri, mi-a povestit cum legionarul Ilie Nicolescu, doctor în Ştiinţe economice, asistent universitar şi fost participant activ la înfiinţarea CEC-ului din România, închis în Aiud, în vara anului 1941, cu asentimentul directorului închisorii (Munteanu), a organizat acolo grupuri de câte doi jurişti care au cercetat fiecare dosar în parte, constatând astfel că nici măcar unul din toţi aceşti deţinuţi de drept comun nu au avut de-a face cu Mişcarea Legionară.

Şi-n urma acestor constatări, tot cu asentimentul direcţiei închisorii, deţinuţii de drept comun au fost scoşi din rândurile deţinuţilor politici.

Prin aceasta, vreau să arăt cum au fost săvârşite acte reprobabile de către elemente iresponsabile, aruncându-se apoi oprobriul asupra Legiunii, pentru a-i scoate şi socoti pe legionari criminali. Se pare că există un blestem

al neamului nostru, ca adevăratele valori să fie recunoscute numai după moarte.

Nici Iancu Jianu şi nici Tudor Vladimirescu n-au fost recunoscuţi la vremea lor ca eroi naţionali. Dar, până la urmă, lupta dintre „bine" şi „rău" a dat câştig de cauză celor ce meritau. Istoria va trebui să recunoască până la urmă şi pe cele bune şi pe cele greşite ale legionarilor. Nu se poate face dreptate şi nici istorie adevărată, câtă vreme noţiunea de „legionar" este denaturată din rea credinţă.

Nu, fratele meu Badea nu a fost criminal! Prin curăţenia lui sufletească şi prin curajul cu care s-a dăruit în lupta pentru dreptatea neamului, el este şi va rămâne un erou.

Eu trebuia să fiu arestat chiar în noaptea înmormântării lui. Dormeam în acelaşi pat cu fratele meu George, pe atunci locotenent de geniu, venit urgent acasă de la Brăila, unde-şi avea regimentul, ca să ia parte la funeralii.

Patrula de militari sosită la noi acasă pentru arestarea mea a fost condusă de un tânăr locotenent, care, în momentul când a intrat în camera unde dormeam, în loc să mă aresteze, ne-a salutat respectuos şi-a făcut calea întoarsă, ca şi când nu m-ar fi găsit. Cinste şi onoare lui! Fiind foarte insistent căutat, am rătăcit două zile pe la rude şi cunoştinţe, până când un bun camarad de-al meu, Popescu Vasile m-a găsit şi m-a condus de urgenţa la Consulatul german. Aici mă aştepta profesorul Tase. În afară de el, am mai găsit acolo pe Gică Tase, fratele profesorului Tase, pe Vasilescu Nicolae-Basu şi pe Marcel Preoţescu, frate de cruce.

După această lovitură de stat a generalului Antonescu, a urmat răzbunarea sălbatică a Siguranţei Statului - instituţie a regimului carlist, care tot timpul guvernării legionare, fiind instigată şi întreţinută de forţe oculte, nu a făcut altceva decât să tragă sforile pentru a submina poziţia noastră faţă de generalul Antonescu.

După ce am plecat din Ploieşti îmi vine greu să descriu ce se petrecea în sufletul meu. Tăceam toată ziua şi fumam mult. Aveam permanent în faţa mea figura fratelui meu ucis, cu care crescusem împreună, în deplină

armonie şi dragoste. Nici în gând nu mă puteam despărţi de el. Nu puteam înţelege şi accepta jertfa lui.

Nici jertfa lui Lucian nu o puteam înţelege! De ce au trebuit să moară tocmai ei, cei mai buni dintre noi?

Mi-au trebuit ani mulţi ca să pătrund această taină. În ultima parte a vieţii sale şi mai ales după jertfa lui Lucian, Badea se rupsese total de existenţa pământească. În zilele lui de post negru, însoţite de rugăciuni fierbinţi, era de nerecunoscut. El îmi era mie cel mai bun frate şi eu nu mă puteam totuşi integra total în această trăire a lui. Şi eu posteam, ca şi el şi ca mulţi camarazi de-ai noştri, dar nu am ajuns niciodată la trăirea lui. El Îl găsise pe Iisus Hristos şi trăia de-acum în El şi cu El. Abia după ani de zile, am ajuns la convingerea că jertfa lui nu a fost zadarnică. El s-a dăruit fără rezerve în luptă şi a fost luat din această viaţă, deoarece trecuse cu succes examenul spre veşnicie. El cucerise Cerul şi ajunsese la Iisus Hristos, iar eu am luat calea pribegiei. Nu puteam bănui atunci cât va dura.

2. ÎN AUSTRIA

Graniţa româno-ungară am trecut-o pe unde ne-a indicat ofiţerul german care a condus transportul, fără multe dificultăţi. Chiar pe graniţă am întâlnit un om care, în schimbul mai multor pachete de ţigări, ne-a arătat cel mai scurt drum până la marginea Clujului. Aici am aşteptat până-n zorii zilei când, cu puţinele bagaje ce le aveam, am ajuns în centrul oraşului.

La Consulatul German, am constatat că ştiau de sosirea noastră şi, după identificare, am fost luaţi în gazdă de o familie de negustori germani, la care am stat până la primirea paşapoartelor.

Formalităţile de intrare în Austria au durat până-n ziua de 3 martie 1941 când, ajunşi în Viena, am fost repartizaţi după câtva timp la o întreprindere de construcţii de căi

ferate, care avea un şantier în localitatea Fischamend-Mark, la o distanţă de 20 de kilometri de Viena.

După ce dirigintele şantierului ne-a găsit gazde, am început munca la construcţia unei linii ferate de garaj, ce ducea în interiorul unei filiale a Uzinelor de avioane Messerschmidt. Noi înşine am cerut de lucru ca să trăim din munca propriilor noastre braţe. La început, munca ni s-a părut deosebit de grea, căci nu era deloc uşor să dai toată ziua cu un târnăcop special în pietrele colţuroase, ce trebuiau introduse sub traversele de lemn. Dar nu ne chinuia munca cu târnăcopul aşa de rău, cât ne supăra vântul rece de primăvară, care sufla necontenit de ne brăzda obrazul. Am trecut şi peste durerile ce ni le provocau bătăturile din palme şi peste durerile de şale, dar cu vântul tot nu ne puteam împăca.

După ce-am depăşit perioada de acomodare cu noua viaţă, ne-am cumpărat cărţi din Viena şi-am început să învăţăm cu mult sârg limba germană.

Gazda noastră, d-na Elisabet Pabici din Kirchenplatz nr. 2, se mândrea cu noi şi ne făcea bună reclamă-n târg, deoarece, o dată la două săptămâni, eu rămâneam acasă să spăl rufe. Ne autogospodăream după puterile şi priceperea noastră.

Salariile noastre erau bune, dar cu alimentaţia o duceam greu, căci, fiind timp de război, trebuia să ne alimentăm pe cartele, lucru ce nu era deloc în obişnuinţa noastră.

Micul dejun ni-l oferea gazda noastră contra cost. Masa de prânz o luam la cantina fabricii Messerschmidt, iar cina ne-o pregăteam noi singuri cu ceaiuri şi sandvişuri.

Pe la mijlocul lunii iunie, am avut norocul ca-n timpul unui prânz să cunoaştem un inginer german care lucrase în Ploieşti, la fosta întreprindere Concordia, timp de 15 ani. Cunoştea foarte bine limba română.

Prin intermediul acestui inginer amabil, am reuşit ca după terminarea liniei ferate să ne transferăm cu toţii la întreprinderea Messerschmidt. Altfel, riscam să plecăm din acel târg pe un alt şantier.

Eu, având suficiente cunoştinţe de lăcătuşerie, pe care le căpătasem în munca de întreţinere a maşinilor fabricii tatălui meu, m-am declarat de la început lăcătuş. Lucram într-o hală unde se încheiau aripele avioanelor, devenind fără să mă gândesc, nituitor. Foloseam un pistol cu aer comprimat şi-am deprins repede şi bine această operaţie, pe care o executam cu toată atenţia, aşa că, în decurs de o lună, am fost declarat lăcătuş calificat şi plătit cu o marcă şi patru pfenigi pe oră. Erau bani frumoşi pe vremea aceea. Ne-am bucurat cu toţii de acest succes al meu şi l-am cinstit cu bere.

Începusem să ne obişnuim cu această viaţă. Ne-am deprins şi cu limba şi cu felul de a fi şi de a munci al poporului german, extraordinar de disciplinat. Câteodată, duminica, mai vizitam şi Viena, cu tot ce avea ea mai frumos şi mai interesant la acea vreme, muzee şi parcuri.

Desigur că nu mai era viaţa veselă şi plină de desfătări de pe timpurile împărătesei Maria Tereza sau a împăratului Frantz Iosef. Acum, totul era trist. În vestitul parc Prater nu se mai auzeau valsurile vieneze de altădată. Parcurile şi pădurile curate şi îngrijite, ce înconjurau Viena până la o distanţă de aproape 20 de kilometri, desfătau totuşi simţurile noastre.

Din păcate, această stare de lucruri n-a durat mult. Tocmai când începusem să ne simţim şi noi mai bine, a sosit pe la sfârşitul lunii august 1941 acelaşi agent al GESTAPO-ului care ne-a primit când am sosit în Viena şi ne-a rugat să ne ducem acasă să ne facem bagajele, precizând că-n decurs de câteva ore vom pleca în altă localitate. Această ştire neaşteptată ne-a întristat mult, dar, neavând încotro, ne-am făcut bagajele şi am plecat. Am fost conduşi direct la gară, unde ne aştepta un tren special, în care ne-am întâlnit cu alţi fraţi români de-ai noştri, despre a căror prezenţă noi nu ştiam nimic.

Risipiţi pe întreg cuprinsul Austriei, am fost adunaţi cam vreo două sute de români. Am călătorit în necunoscut, cu strângere de inimă, căci nimeni dintre noi nu a ştiut staţia de destinaţie decât atunci când am

coborât din tren, în Rostock, în nordicul Meklenburg, la câţiva kilometri de Marea Baltică.

3. ROSTOCK

La circa 3 kilometri de oraşul Rostock, pe malul râului Warnemünde, bine camuflată, era în anul 1941 una din cele mai mari fabrici de avioane de bombardament germane, „HEINKEL-WERKE". Avioanele produse aici erau considerate pe atunci cele mai rapide bombardiere din lume şi se numeau „HEINKEL-111".

Lucrau la această întreprindere în jur de 40.000 de muncitori: germani, italieni, danezi, români, unguri, precum şi prizonieri polonezi, francezi, ruşi şi alte naţionalităţi. Întreprinderea se afla în cartierul Marienehe şi avea, cam la 500 de metri depărtare de ea, un lagăr, unde erau încartiruiţi toţi muncitorii străini. Muncitorii liberi, români, italieni şi unguri, aveam voie să ieşim oricând în oraş şi-n împrejurimi, pe o rază de 20 de kilometri. Ceilalţi, prizonieri de război sau civili aduşi la muncă în Germania, nu aveau voie să părăsească lagărul.

Noi, cei liberi, aveam voie să mergem la orice spectacol, să vizităm parcurile sau să ieşim la micuţul port Warnemünde de la Marea Baltică, care se afla numai la 8 kilometri de Rostock. În acest port locuiau danezii care, de două ori pe an, aveau voie să treacă cu vaporul în Danemarca.

Polonezii şi ruşii, femei şi bărbaţi, erau obligaţi să poarte în piept o insignă vizibilă, pe fond verde, cu litera „A", ausländer, adică străin. Evreii, extrem de puţini la număr, doar câţiva, şi aceia bătrâni, purtau o insignă cu menţiunea: „JUDE", evreu.

Noi, românii, în jur de 400 de inşi, aveam barăcile noastre, chiar la intrarea în lagăr, cu o bucătărie aprovizionată şi organizată de noi înşine.

În Rostock, viaţa era mult mai grea decât în Viena. Nord-meklenburghezii, prusaci, erau mult mai închişi la suflet şi mai puţin prietenoşi, dar şi mult mai ordonaţi decât vienezii. Clima era foarte capricioasă, cu multe ploi şi vânturi puternice, pentru care motiv, localnicii considerau Nord-Meklenburgul, Siberia Germaniei. Vara era şi ea tot atât de capricioasă, iar zilele cu soare şi bune de plajă se puteau număra pe degete. Pământul se muncea greu, era sărac şi mai mult nisipos. Aici se cultivau numai secară, orz, ovăz şi cartofi. Localnicii duceau o viaţă aspră. Dar cu atât mai mare este meritul lor, căci, în aceste condiţii vitrege, au reuşit să construiască un oraş frumos, cu o veche tradiţie, cu teatru, operă şi operetă.

Centrul oraşului cu primăria lui era vechi de sute de ani. În jurul oraşului, localnicii deţineau parcele de pământ, unde îşi amenajau grădini de flori şi de zarzavat. Pe acestea aveau, construite din lemn, câte-o odăiţă unde puteau să doarmă vara ca să-şi îngrijească culturile. După ce-şi terminau orele de lucru la întreprindere, veneau la parcelă cu toată familia şi munceau, deconectându-se. Niciodată nu lucrau peste puterile lor, dar munceau regulat, trăiau ordonat, aşa încât erau capabili, „langsam aber sicher" (încet, dar sigur) - cum spun ei, să fie activi până la o vârstă înaintată.

În toamna anului 1941 am fost repartizat la întreprinderea Heinkel, ca lăcătuş calificat în hala nr. 64, pe atunci cea mai mare hală de avioane din Europa. În această hală încăpeau 60 de bombardiere. În opt ore de lucru erau terminate 8 avioane şi duse la aeroportul de verificare. Fiecare muncitor avea normată munca pentru o oră şi nu avea voie să depăşească timpul rezervat pentru munca sa. Din oră în oră, suna o sirenă şi toate aparatele înaintau câte un post de lucru, iar avionul gata finisat trebuia să părăsească hala prin nişte uşi metalice care se deschideau automat când suna sirena.

Din păcate, eu am picat la o muncă dificilă. Trebuia să montez sub scaunul pilotului principal nişte ţevi foarte întortocheate de alimentare şi evacuare a combustibilului.

Ţevile erau foarte uşoare, confecţionate din duraluminiu, dar, pentru montarea lor, eu trebuia să stau permanent cu capul în jos şi cu sternul pe postamentul metalic al scaunului pilotului foarte mult timp, ceea ce îmi provoca dureri mari. În plus, frigul umed şi curentul de aer rece, produse atunci când uşile se deschideau pentru a lăsa loc avionului finisat, mi-au provocat o stare reumatică destul de gravă. Pentru aceste motive, în primăvara anului 1942, după o internare în spital, a trebuit să mă transfer la o muncă de birou.

Am fost repartizat la biroul de salarizare (Lohnbüro). Cu limba germană pe care o învăţasem în liceu şi cu ceea ce deprinsesem aici, mă descurcam destul de bine. În colectivul biroului lucrau peste două sute de persoane. În compartimentul în care lucram eu erau trei bărbaţi mai în vârstă decât mine şi o singură domnişoară, emigrantă din Lituania. După ce-am învăţat ceea ce era de învăţat, mi s-a dat să calculez salariile meşterilor celor care lucrau în afara întreprinderii, atât în Germania, cât şi în alte ţări: Polonia, Franţa, Spania şi România. În România, aveam un meşter la Braşov şi, ca să pot să stau de vorbă cu soţia lui, nu i-am trimis o dată salariul soţului ei prin poştă, obligând-o astfel să vină să reclame. Când a venit şi a reclamat, am făcut cunoştinţă cu dânsa şi i-am spus cine sunt, de unde sunt şi ce doresc.

Doream ca prin numărul de „Feldpost", poşta secretă de război a germanilor, să scriu şi eu o scrisoare acasă părinţilor mei.

Bineînţeles că am scris-o în limba germană, ca să se convingă şi doamna Ghermann că nu scriu nimic suspect şi s-o expedieze soţului ei. Doamna Ghermann a primit cu plăcere propunerea mea şi aşa am putut să scriu, după mai bine de un an, acasă, căci noi nu aveam voie să corespondăm cu familiile noastre. Când a venit d-l Ghermann în concediu, mi-a adus un pachet mare cu multe ţigări. Într-unul din aceste pachete am avut plăcuta surpriză să găsesc mai multe bileţele, scrise mărunt, pe

foiţă subţire de hârtie, de fratele meu, Stelu, cu veşti despre familia şi cunoştinţele mele.

După lovitura de stat a generalului Antonescu, Stelu fusese arestat şi condamnat la moarte. Era pe-atunci în oraşul Ploieşti un vestit judecător militar, colonelul Manea, care, condamnase pe capete, fără nicio vină obiectivă, şi tot el, din înaltă conştiinţă profesională, primea bani pentru achitarea şi eliberarea condamnaţilor. Pe bietul tata l-a costat 200.000 de lei câştigarea recursului şi eliberarea fratelui Stelu.

Acest vestit judecător Manea, după venirea comuniştilor la putere, a fost şi el arestat şi închis la Jilava, unde s-a îmbolnăvit rău, încât tot corpul i s-a umplut de bube purulente, iar legionarul Ţoţea Constantin, originar din judeţul Dâmboviţa, l-a spălat şi l-a îngrijit ca pe un frate de suferinţă, până-n clipa când şi-a dat obştescul sfârşit.

Din bileţelele primite de la Stelu, am aflat că el, care mai înainte fusese actor în Bucureşti, a rămas să muncească în locul meu, la tata. Am aflat şi despre moartea celui mai bun coleg de clasă, vecin şi prieten, Pakrat Bagdassarian, armean de origine, sosit la noi în ţară din Turcia, împreună cu toată familia, în urma asasinărilor în masă a armenilor de către Kemal Atatürk (1919-1922). Pakrat a absolvit Liceul Sfinţii Petru şi Pavel din Ploieşti, iar când a ajuns student în anul I la Politehnică, a fost mobilizat şi trimis pe front, unde a murit cu gradul de sublocotenent, în timpul asediului Odessei. A scăpat bietul de el de turci, ca să moară erou al armatei române.

În Rostock, unde duceam o viaţă cuminte şi ordonată, toţi refugiaţii din România ne-am pierdut cetăţenia română, în urma unui decret emis de generalul Antonescu.

A fost pentru noi un gest trist şi dezgustător.

Pe lângă dorul de ţară şi de cei dragi, noi, cei din pribegie, mai suportam şi rigorile războiului. Atacurile aeriene începuseră să se înteţească. Cum noi ne

înscriseserăm voluntari în echipele de intervenţie în caz de alarmă, trebuia să ne sculăm noaptea la auzul sirenelor şi să alergăm la locurile unde eram fixaţi, pentru stingerea eventualelor incendii ce se puteau declanşa în timpul bombardamentelor.

La începutul războiului, aceste bombardamente erau destul de rare, dar, în timp, ele deveniseră supărător de dese. Întreruperea somnului şi prezenţa în întreprindere, în timpul acestor alarme, deveniseră obositoare, deoarece, a doua zi, trebuia să te prezinţi la serviciu, aşa obosit cum erai. Scenele din timpul bombardamentelor deveniseră adevărate spectacole în aer liber!

Reflectoarele brăzdau cerul în întunericul nopţii, încât aveai impresia că te afli în mijlocul unor jocuri de artificii. Dacă un reflector reuşea să prindă în raza lui un avion inamic, atunci toate reflectoarele se îndreptau spre acel avion nefericit şi nu-l mai pierdeau din fascicolele lor de lumină În acel moment, toate flancurile şi toate tunurile antiaeriene începeau să tragă în el, încât tot cerul era o cupolă imensă de artificii zgomotoase şi ucigătoare. De multe ori am avut ocazia să văd avioane atinse şi doborâte. Explodau, sau luau foc în aer în căderea lor, te treceau toţi fiorii, gândindu-te la acei piloţi care nu mai puteau să se salveze.

Dar şi avioanele inamice, când reuşeau să ajungă la locul care trebuia bombardat, nu se lăsau până ce nu descărcau toate bombele, reuşind în câteva clipe să distrugă locuinţe, instituţii şi multe vieţi omeneşti. Parcă era iadul pe pământ, în culori aprinse!

Moartea era prezentă pretutindeni şi nu mai impresionau decât femeile şi copiii. Incendiile, ţipetele, vaietele, sângele vărsat, răniţii, morţii deveniseră ceva obişnuit. Iar a doua zi, toată lumea, bărbat sau femeie, se prezenta la serviciu, conştientă că noaptea următoare spectacolul avea toate şansele să înceapă din nou.

De multe ori, s-a întâmplat ca patru-cinci nopţi la rând bombardamentele să piseze acelaşi oraş. Era foarte greu,

căci nervii se uzau, de nu mai erai bun de nimic. Uneori îţi doreai moartea, numai să nu mai vezi asemenea grozăvii.

Oameni, oameni, de ce vă omorâţi voi oare unii pe alţii?! Ce nu vă ajunge sub imensitatea cerului care vă acoperă şi ce aveţi de împărţit?! Erau întrebări pe care ni le puneam toţi.

Într-o noapte din iarna anilor 1942-1943, ţinta acestor avioane ucigaşe a fost chiar fabrica de avioane Heinkel, pe care englezii o căutau de foarte multă vreme, dar nu reuşiseră să-i ghicească locul. Dar în acea noapte, aviatorii englezi au reperat fabrica cu multă precizie. Chiar cea mai importantă hală (nr. 64), unde se montau avioanele Heinkel 111, unde lucram şi eu, a fost bombardată.

S-a constatat că piloţii aveau indicaţii precise asupra topografiei fabricii şi a cartierului Marienehe, căci toate bombele au căzut în perimetrul fabricii şi niciuna în lagărul nostru de muncitori, care era la numai 500 de metri depărtare.

În locul unde eram eu de pază, a trecut, pe deasupra capului meu, un avion la o înălţime nu mai mare de 40-50 de metri. Acest avion a lansat sub ochii mei nu mai puţin de 12 bombe. Cea mai apropiată a căzut la circa 10 metri de mine, s-a înfipt în nisip şi a rămas acolo fără să explodeze. Celelalte, căzute mai departe, m-au stropit cu nisip, fără să-mi provoace nici cea mai mică zgârietură.

Minunea Domnului şi a Maicii Lui!

O bombă, cea mai îndepărtată de locul în care mă aflam, a căzut chiar între şinele unei căi ferate şi am văzut atunci ceea ce n-am văzut în viaţa mea: şina s-a îndoit într-un semicerc perfect şi a rămas ridicată-n sus, ca să ne arate nouă forţa extraordinară pe care o au aceste explozii, ca simbol al puterii distructive a inteligenţei omului.

Pentru mine, ocrotirea divină s-a arătat mai puternică decât oricare alt adăpost. Locul unde mă adăpostisem eu era sub o streaşină de baracă joasă, pe al cărei acoperiş a plouat cu pietre şi cu nisip. Şi asta a fost tot ce s-a întâmplat.

Hala nr. 64 fusese greu afectată. Un număr de 11 avioane Heinkel 111 de bombardament rânjeau în faţa halei, ca nişte „cadavre", aşa cum în acea dimineaţă a şi anunţat postul de radio B.B.C.

De unde aceste informaţii, atât de rapide şi perfecte?

Se părea că atât poporul german, cât şi străinii care trăiau şi lucrau în Rostock, nu mai doreau războiul, căci numai cei ce lucrau în fabrica Heinkel puteau să indice cu atâta precizie amplasamentul fabricii şi al halelor. Toată bănuiala a picat pe danezi, căci ei călătoreau de două ori pe an în Danemarca, ţară neocupată de Hitler.

Până la acel bombardament, „Tomy", căci aşa îi numeau germanii din Rostock pe englezi, au efectuat mai multe bombardamente asupra locului, lovind oraşul şi împrejurimile, dar niciodată nu au reuşit să găsească fabrica şi să o distrugă în aşa hal.

În vara anului 1942, situaţia frontului era grea. Armatele germane se retrăgeau „strategic" de pe întreg frontul. Moralul poporului german începuse să intre într-un declin vizibil.

Toţi comandanţii Mişcării Legionare erau ţinuţi sub pază în lagărele din Sanchsenhausen şi Dachau. Comandantul Horia Sima, care nu a aprobat niciodată politica hegemonică a lui Hitler, neputând acţiona altfel, a recurs la ultima posibilitate de a demonstra lumii că Mişcarea Legionară nu aderă la dezastrul acestui război, reuşind să treacă graniţa în Italia (15 decembrie 1942).

Într-o seară, profesorul Mihail Tase, primind de la inginerul Ion Constantin, şeful judeţului Arad, un paşaport italian, ne-a trimis pe mine şi pe fratele său Gică Tase la Berlin, la familia Ponta (originar din Sibiu, plecat de multă vreme din ţară şi căsătorit în Germania), ca să-i înmânăm acest paşaport, pentru Comandantul nostru.

Când am ajuns noaptea târziu la adresa familiei Ponta, Comandantul trecuse deja graniţa în Italia, semnalând prin acest gest poziţia Mişcării Legionare faţă de politica dusă de Hitler. Acest act a fost salutar pentru noi. Mai

mult, a fost un act de mare curaj, căci Comandantul Horia Sima l-a înfruntat pe Hitler în propria lui ţară.

Gică Tase şi cu mine a trebuit să plecăm cu primul tren spre Rostock.

Când am ajuns în gară la Berlin şi stăteam la casa de bilete, ne-am trezit în spatele nostru cu doi domni mai în vârstă. Şi-au întors reverele hainelor, arătându-ne că sunt de la GESTAPO, rugându-ne să le spunem cu ce ocazie am sosit în Berlin.

Cu multă prezenţă de spirit şi cu mult aplomb, de care mai târziu eu singur m-am mirat, am scos legitimaţia de salariat al întreprinderii Heinkel şi le-am spus într-o curată limbă germană că suntem români, că lucrăm în Rostock la Heinkel-Werke şi că din cauza bombardamentelor suntem transferaţi cu munca din Rostock la Viena şi am venit în Berlin, ca să vizităm muzeele şi ZOO-ul, înainte de a pleca definitiv din Rostock.

Ce înger păzitor m-a inspirat pe mine în acel moment, nu ştiu!

Această călătorie încălca dispoziţiile date de GESTAPO, de a nu depăşi 20 de kilometri în afara oraşului Rostock. Cei doi agenţi s-au declarat mulţumiţi de explicaţie, ne-au salutat reverenţios, ne-au spus „Danke schön", iar noi ne-am scos liniştiţi biletele şi am plecat la Rostock, mulţumind Domnului.

Aveam credinţa fermă că sunt păzit de un înger bun şi puternic.

Paşaportul îl aveam ascuns şi legat la glezna piciorului stâng.

Dacă nu reuşeam să-i conving pe cei doi agenţi de la GESTAPO, cred că o încurcam rău de tot. Fiind în stare de război, legile GESTAPO-ului erau drastice şi nemiloase.

Mare eşti Tu, Doamne, şi mari sunt puterile Tale!

Dimineaţa, când am ajuns în cartierul nostru Marienehe din Rostock, barăcile erau deja înconjurate de soldaţi SS cu pistoalele mitralieră în poziţie de alertă.

Am făcut şi noi calea întoarsă, ne-am strecurat printre clădiri, spre şosea, şi am aşteptat să vedem ce se întâmplă.

Jumătate dintre noi, câţi eram în Rostock, în frunte cu Comandantul Nicolae Petraşcu, au fost ridicaţi şi duşi spre o adresă necunoscută nouă. În timpul nopţii, camarazii noştri au fost sculaţi din somn şi aduşi „schnell-schnell" în sala de mese; aşezaţi în coloană pe câte opt, li s-a adus la cunoştinţă că, prin fuga Comandantului Horia Sima din Germania în Italia, ei şi-au pierdut încrederea în noi şi pentru aceasta vom fi pedepsiţi.

Din fericire, profesorul Tase nu fusese ridicat. Ne-am regăsit, ne-am îmbrăţişat şi am rămas pe loc. Desigur că în urma acestui eveniment, simpatia de care ne bucuram în fabrică şi în faţa lumii civile a scăzut mult.

Cei care am rămas în Rostock ne-am organizat şi ne-am văzut mai departe de serviciu, fără să mai comentăm incidentul. Ne simţeam însă stingheri şi nesiguri de noi, deoarece nu ştiam nimic despre ceilalţi.

Evenimentele se precipitau. Retragerile „strategice" ale armatei germane s-au dovedit a nu fi deloc „strategice" şi lumea civilă germană îşi dădea de-acum arama pe faţă şi începuse să-i vorbească de rău pe Hitler şi pe colaboratorii lui. Lumea civilă dorea alt regim şi, mai presupus de orice, dorea terminarea războiului şi a tuturor nenorocirilor.

Noi, cei rămaşi, am mai stat în Rostock până în luna decembrie 1943 când, într-o dimineaţă, am fost şi noi ridicaţi (tot „schnell-schnell") şi transportaţi la gară. Între timp am aflat că ceilalţi camarazi ai noştri erau deţinuţi într-un lagăr. Dar unde anume, nu ştia nimeni.

Numai când am ajuns în gara Weimar, ne-am dat seama că este vorbă de renumitul lagăr Buchenwald, despre care auziserăm multe poveşti neplăcute. Şi, într-adevăr, în aceeaşi zi am ajuns la Buchenwald, dar nu în lagărul cel mare, ci într-un baracament din vârful dealului, numit Fichtenheim, la circa 500 de metri depărtare de lagărul Buchenwald.

Dar tot în stăpânirea diavolului era şi unul şi altul!

4. BUCHENWALD

Aici ne-am întâlnit iarăşi cu toţi cei din Rostock, în afară de profesorul Nicolae Petraşcu, care fusese trimis în lagărul din Dachau. Locuiam în două barăci mari, în paturi de lemn etajate.

La intrarea în Fichtenheim se afla o baracă cu o cameră pentru corpul de gardă, iar în rest era instalată infirmeria cu cei câţiva bolnavi în ea. O altă baracă mai mică adăpostea cele trei familii, căci erau şi familişti printre noi: familia Ponta, familia Pavel şi Ulieru.

Între aceste barăci s-au construit, la cererea primilor sosiţi, încă două barăci, în care s-a improvizat un atelier de reparat binocluri, pentru ca să putem plăti întreţinerea şi hrana din propria noastră muncă. Ne câştigam deci existenţa, aşteptând desfăşurarea evenimentelor.

Eram înconjuraţi de sârmă ghimpată, ca toţi deţinuţii, şi păziţi de soldaţi, prizonieri sovietici, care consimţiseră, pentru o hrană mai bună, să facă acest oficiu.

Cu multă întristare, am auzit de un fapt reprobabil ce s-a petrecut aici, în timp ce noi eram la Rostock. Anume de încercarea GESTAPO-ului de a ne rupe de Comandantul Horia Sima, pentru acceptul de a colabora cu naziştii, fără asentimentul lui, în caz că mareşalul Antonescu va capitula.

Toţi legionarii, câţi erau pe atunci în Fichtenheim, au fost scoşi afară din barăci, încolonaţi câte patru, înconjuraţi de câini dresaţi şi expuşi în faţa a două mitraliere. În această postură, au fost somaţi să se desolidarizeze de Comandantul Horia Sima, căci altfel vor fi executaţi până la ultimul.

Dar cum unul din conceptele legionare spune: „Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei", tot aşa şi legionarii in Buchenwald au dovedit prin atitudinea lor că această lege era trăită în

toată intensitatea ei, căci ofiţerii nazişti au rămas foarte surprinşi când, cu toate ameninţările făcute, n-au ieşit din front, decât câţiva inşi: doctorul Stoia din Constanţa, inginerul agronom Prudeanu, şi alţi doi-trei inşi care nu erau legionari, ci agenţi trimişi în mijlocul nostru de către Siguranţa română, cu scopuri diversioniste. Restul legionarilor, peste 200 de inşi, au luat poziţie de drepţi şi au înfruntat ameninţările, sfidând moartea.

Numai cei care cred în Dumnezeu şi în dreptatea neamului lor pot să sfideze moartea aşa cum o sfidau legionarii lui Corneliu Codreanu. El însuşi, Căpitanul, atunci când i s-a aruncat şireangul de gât, s-a îndreptat în scaunul de care era pironit şi după mărturia jandarmilor, a strigat: „Trăiască Legiunea!".

După această încercare nereuşită a GESTAPO-ului, cei ce s-au desolidarizat au fost separaţi într-un colţ de baracă iar pentru gestul lor au fost numiţi „Mexicani" şi nimeni nu a mai vorbit cu ei.

La sosirea noastră, a celor din Rostock, grupul s-a consolidat moraliceşte şi viaţa de lagăr a căpătat un nou impuls.

De lucrat se lucra câte şase ore pe zi, în două schimburi, iar restul de timp era folosit de fiecare, cu lectura sau cu somnul.

În Fichtenheim am avut pentru prima dată în viaţă un vis pe care l-am considerat ca fiind ceva cu totul deosebit, prin claritatea şi intensitatea cu care l-am trăit. Multe zile nu l-am destăinuit de teamă să nu-l afecteze pe profesorul Tase, căci despre el era vorba.

Se făcea că eram în faţa unui templu antic, cu o intrare înaltă, la care ajungeai urcând multe trepte. Urcând aceste trepte, în faţa mea s-a deschis un coridor lung şi larg străjuit de coloane înalte. Fiecare coloană avea în vârful ei câte o statuie grea, metalică, ce reprezenta câte un monstru, care de care mai hidos şi înfricoşător. Înaintam prin mijlocul acestui coridor, uitându-mă cu groază la acei monştri, când în dreapta, când în stânga mea, până ce am ajuns la capătul lui, unde mi-a apărut în faţă o aulă mare,

în mijlocul căreia, îngenunchiată şi îmbrăcată în negru, era o femeie. Când m-am apropiat de ea, am recunoscut-o pe soţia profesorului Tase şi i-am zis: „Mili, ce e cu tine aici?". Ea, transfigurată şi cu ochii speriaţi, mi-a arătat:

- Uite! Nu departe de ea, întins fără de viaţă, era tocmai soţul ei!

O statuie-monstru, căzută din vârful unei coloane, i-a provocat moartea. După acest vis, mai multe zile în şir, am fost mai tăcut ca de obicei şi profesorul Tase a observat acest lucru. Întrebându-mă ce este cu mine, ce-am păţit, a trebuit să-i povestesc visul şi el nu s-a arătat deloc impresionat, ci mi-a mărturisit că aşa trebuie să i se întâmple, după cum îşi ghicise singur în palmă.

El era un chiromant convins şi prevestise mai multor inşi cele ce aveau să li se întâmple în viaţă, iar cele spuse de el s-au adeverit întocmai! Mie mi-a spus că am să trăiesc mult, dar că am să şi sufăr mult.

Viaţa în lagărul din Fichtenheim se scurgea monoton, fără nimic deosebit în afară de cele ce citeam noi în Völkischer-Beobachter (oficiosul Partidului Nazist), pe care-l primeam zilnic. Toate aparatele de radio fuseseră ridicate, în afară de unul singur, bine ascuns şi camuflat, la care asculta doctorul Iosif, şeful nostru din lagărul Buchenwald.

În dimineaţa zilei de 23 August 1944, când România anunţase retragerea din război, radio B.B.C. (Londra) a anunţat la primul radiojurnal al zilei, în limba română, că: „familiile legionarilor refugiaţi în Germania pot să-şi ia adio de la ei, deoarece, într-un bombardament aerian, au fost ucişi până la ultimul".

Această ştire ne-a făcut să-i considerăm pe redactorii BBC-ului total neserioşi şi cinici. Cum puteau ei să transmită o asemenea ştire, total neadevărată? Că n-au controlat, ar putea fi o scuză, dar dacă au inventat-o, este şi trist şi condamnabil.

Pe la ora 11, în aceeaşi dimineaţă ... surpriză!

Alarma aeriană! În câteva secunde de la anunţarea alarmei, un mare număr de avioane englezeşti îşi face

apariţia pe albastrul cerului. Avioanele, mari şi multe la număr, zburau jos şi se vedeau foarte bine cu ochiul liber.

Curioşi, mulţi dintre noi ne-am dus în capătul barăcii să asistăm la spectacol, că de ascuns nu aveam unde să ne ascundem.

La un moment dat, am auzit şuieratul bombelor în cădere! Şi noi, care credeam că Tomy este numai în trecere pe deasupra noastră! Dar nu, ei veniseră special pentru noi, aşa cum, de altfel au anticipat în acea dimineaţă la radio BBC.

Bombele curgeau ploaie, iar când ne-am uitat în jur, după numai câteva secunde, scena era înfiorătoare. La trei metri de mine, învăţătorul Gorănescu zăcea cu piciorul drept smuls din genunchi. Ghereta în care stătea de pază soldatul sovietic zburase în aer, cu soldat cu tot. Domnul Vică Negulescu, unul dintre foştii primari ai Capitalei în timpul guvernării legionare, avea abdomenul perforat de mai multe gloanţe.

Iar eu, în imediata lui apropiere, nu mai puteam să zăresc nimic din cauza sângelui ce mi se prelingea din cap pe frunte şi peste ochi, de-mi întuneca vederea.

Instinctiv, îmi acoperisem capul cu amândouă mâinile. Un bolovan m-a lovit în partea dreaptă a craniului, zdrobindu-mi degetul mijlociu şi provocându-mi o trepanaţie.

M-am ridicat şi am fugit spre poartă, la infirmerie, cu gândul să-l rog pe doctorul Apostolescu să-mi panseze rana. Dar până să ajung eu la infirmerie, am auzit din nou şuieratul unei bombe în cădere şi m-am lungit în mijlocul drumului. Dându-mi seama că locul nu este potrivit, am sărit numai doi metri în partea stângă, lipindu-mă de peretele de scândură al barăcii. În acel moment, în locul de unde sărisem a căzut o bucată de beton, de cel puţin opt-zece kilograme care m-ar fi rupt exact în două dacă rămâneam acolo.

Când am ajuns în infirmerie, doctorul Apostolescu stătea în mijlocul camerei şi se scărpina în chelie, privind cu groază la toate medicamentele împrăştiate pe jos.

Ferestrele infirmeriei şi gardul de sârmă din apropierea ei nu mai existau.

În acel moment, aud un alt şuierat de bombe în cădere. Doctorul Apostolescu, pe cât era de înalt, cu o iuţeală de panteră, a sărit pe fereastră şi a fugit în pădurea care era numai la 10 metri de cealaltă parte a drumului.

Eu am rămas în hol, m-am culcat repede cu faţa în sus şi am aşteptat căderea bombelor, cu gura deschisă, astfel încât să nu-mi spargă timpanele.

Am auzit bubuitura, mi-am văzut picioarele săltând în sus şi în jos. După ce s-a liniştit totul, m-am ridicat.

Norul de praf din jurul meu era atât de compact, încât nu puteam să zăresc la doi metri. Mirosul greu şi înecăcios al explozibilului nu mă lăsa să respir şi, spre mirarea şi spaima mea, am expectorat câteva guri de sânge.

M-am îndreptat şi eu repede spre poarta lagărului care nu mai exista şi aici mi-a fost dat să văd o altă grozăvie. Bomba care mă zdruncinase pe mine picase în camera de gardă, de care mă despărţea numai peretele de scândură. Toţi cei patru prizonieri sovietici, care erau în acea cameră, au fost omorâţi şi atârnau zdrenţe de carne, constituind un tablou înspăimântător.

Am scăpat cu viaţă şi de data aceasta!

Nu departe de poartă, zăcea mort macedoromânul Papanace, ţinându-şi intestinele în mână. Mi-au spus alţii, care au fost lângă el, că, înainte de a muri, a reuşit să spună: „Le vedeţi voi, le voi duce cu mine în ţară!" şi, în acel moment, a sărit în sus întocmai ca un iepure atins de alicele vânătorului şi n-a mai suflat! Sufletul lui plecase-n ţară !

Eu mergeam mână-n mână cu Moartea şi ea cu mine, dar eu nu o vedeam şi nici nu mă gândeam la ea. Era însă Cineva mai puternic decât Ea şi o făcea neputincioasă. Nu era prima dată când îi scăpam printre degete!

Am trecut apoi prin locul unde fusese poarta înainte, de partea cealaltă a şoselei, şi unde se refugiaseră toţi ai noştri. Sângele de la rana din cap se oprise, iar de la deget

nici nu a curs. Degetul îmi era însă strivit şi-mi atârna aiurea.

Legionarii ajunşi în pădure erau acum ocupaţi cu primele ajutoare ce trebuiau date celor grav răniţi. Toată lumea era sub impresia bombardamentului, căutând în primul rând posibilitatea unei legături cu marele lagăr Buchenwald, pentru transportarea răniţilor, precum şi în căutarea unei surse de apă, căci toată lumea era însetată din cauza fumului greu şi a prafului.

Căutând apă, câţiva dintre noi ne-am deplasat puţin mai departe şi am fost surprinşi de apariţia în mijlocul pădurii a unei vile situată la numai două-trei sute de metri de lagărul nostru. În balconul vilei, un domn albit, cu mustăţi răsucite în sus, mânca liniştit un sandviş. Fără multă greutate, toţi câţi eram acolo l-am recunoscut pe omul politic evreu-francez, Leon Blum. Probabil că mai erau şi alte asemenea vile ascunse în pădurea aceea, dar noi am considerat că ne-am îndepărtat destul de lagăr, aşa că ne-am întors la ai noştri.

Între timp, doctorul Apostolescu reuşise, împreună cu alţii, să-i ducă pe cei grav răniţi în lagărul cel mare, pentru intervenţii chirurgicale. Când mi-a venit rândul să mă cerceteze şi pe mine, mi-a făcut un antitetanos, fără să umble la rana de la cap, socotind că este riscant. Pentru aceasta, am plecat împreună la Buchenwald.

Până să ajungem la spitalul şi infirmeria lagărului, am putut sa văd şi să mă îngrozesc de ororile ce le poate provoca un bombardament într-adevăr barbar. Resturi de trupuri omeneşti aruncate prin pomi şi mulţi deţinuţi loviţi de bombe incendiare şi carbonizaţi.

La noi în lagăr au fost cinci morţi şi circa treizeci de răniţi.

În lagărul mare au fost mai mulţi morţi şi răniţi. Dar cine putea să ştie atunci realitatea?!

Tomy plecase fără să îndeplinească aidoma ştirea transmisă cu multă răutate în acea dimineaţă de radio BBC cum că, în urma unui bombardament, niciun legionar refugiat în Germania n-a mai supravieţuit.

Ajunşi la infirmeria cu salonul chirurgical, şeful chirurg, un doctor cehoslovac, a refuzat să mă consulte, motivând că are alte cazuri mult mai grave decât al meu. Şi avea dreptate, spre norocul meu. Căci ne-am întors în pădure, mi s-a făcut un pansament dezinfectant la deget şi la cap şi-am rămas aşa, neputându-se mai mult în condiţiile în care ne aflam atunci. Rana de la cap s-a închis singură, fără nicio altă intervenţie, iar degetul era rău umflat. După câteva săptămâni, şi-a mai revenit şi am rămas cu degetul întreg, încât îl folosesc şi azi, fără nicio jenă.

La câteva ore după bombardament, la vizita pe care am făcut-o în baraca în care locuisem, am găsit hainele ciuruite de gloanţe. De voie, de nevoie, am rămas cu toţii la marginea pădurii, timp de două zile. A treia zi am fost adunaţi ca să ni se aducă la cunoştinţă că suntem liberi şi că putem pleca fiecare încotro socotim noi de cuviinţă.

Ce soartă şi pe noi, legionarii! Regele Carol al II-lea a ucis pe cei mai mulţi dintre conducătorii noştri, fără să fie judecaţi, numai după ambiţiile personale şi interesele străine neamului nostru, contrar Constituţiei pe care jurase. Generalul Antonescu, care a ajuns la putere datorită jertfelor noastre, ne-a lovit, ne-a arestat şi ne-a alungat din ţară. Englezii ne-au „omorât până la ultimul, într-un bombardament aerian", iar GESTAPO-ul, gazdele noastre, voiau să ne mitralieze şi să ne oblige să colaborăm cu ei la pierderea unui război ... deja pierdut!

Acum eram liberi să plecăm, care încotro dorim!

Dar unde am fi putut pleca, când, în toate părţile, oamenii se ucideau între ei cu sălbăticie? România capitulase şi devenise de-acum pradă fiarei roşii! Deocamdată, a doua zi, am fost transportaţi la Viena.

5. DIN NOU LA VIENA

Sosiţi în Viena, am fost încartiruiţi la diferite hoteluri, pe tot cuprinsul Vienei, iar hrana o aveam asigurată pe cartele.

Era de admirat, cum de reuşeau aceşti germani ca imediat după bombardamente să aprovizioneze magazinele cu tot ce aveai de cumpărat pe cartele, căci la scurt timp după încetarea bombardamentelor, te duceai în magazine şi puteai cumpăra alimentele la care aveai dreptul.

După capitularea României, toată omenirea îşi dădea seama că războiul se apropia de sfârşit cu paşi repezi.

Cu această ocazie, o divizie a armatei române condusă de generalul Chirnoagă a trecut de partea armatei germane şi sosise la Viena.

Trenuri întregi de persoane şi de marfă, cu familii ce şi-au părăsit casele şi ţara, s-au oprit în Austria de frica armatei sovietice. Dacă la începutul războiului, alarma aeriană „preventivă" se anunţa cu 10-15 minute înainte de a sosi avioanele inamice, acum alarmele aeriene se dădeau în momentul când avioanele duşmane erau deja deasupra localităţilor ce trebuiau bombardate.

Când populaţia auzea la radio de trei ori consecutiv „cucu!", la câteva momente după acest semnal, începeau şi bombardamentele, încât populaţia nu mai avea timpul necesar să ajungă la buncăre, să se poată adăposti. Bombardierele anglo-americane zburau aşa de sus, încât aparatele de interceptare germane nu le mai puteau sesiza decât atunci când avioanele se lăsau în jos, în vederea lansării bombelor.

În plus, toate avioanele lansau bombele la o singură comandă (bombardament în covor), încât, în momentul căderii lor, multe clădiri se prăbuşeau neatinse de bombe, datorită suprapunerii vibraţiilor exploziilor care creau fenomene de rezonanţă.

Când vedeai panica şi fuga-n disperare a oamenilor în toate direcţiile căutând o scăpare, aveai în faţa ochilor un tablou sinistru al disperării. Iar eu mă-ntrebam: „Oameni, oameni, de ce vă omorâţi între voi?!”.

Şi-n această vânzoleală apocaliptică, doream să plec în ţară şi să lupt împotriva comuniştilor, deşi fusesem propus de inginerul Macarie, fost salariat al uzinelor Malaxa, să-l însoţesc la Strassbourg, pentru a-l ajuta la organizarea unui lagăr de refugiaţi din România.

Mă gândeam, însă, la cei patru fraţi ai mei, care au luptat pe frontul din Rusia, împotriva celor care, pe nedrept, ne-au furat Basarabia şi Bucovina.

În timp ce mă aflam la Rostock, am primit o scrisoare de la fratele meu Radu, căpitan de geniu, trimisă printr-un soldat german sosit în concediu chiar din împrejurimile Stalingradului şi care-mi descria în termeni foarte patetici felul cum ştiau să lupte şi să moară soldaţii români.

Chiar dacă războiul era vizibil pierdut, nimic nu mă putea reţine să nu plec în ţară. Socoteam că este o datorie de onoare, pe care mi-o impunea conştiinţa.

După câtva timp de stat în Viena, am fost chemat de Comandantul Horia Sima şi-am fost întrebat dacă vreau să rămân în Germania sau dacă vreau să plec în ţară.

- Doresc să plec în ţară! i-am răspuns.

- Vrei să pleci la o şcoală de telegrafie?

Am acceptat bucuros, deşi a trebuit să mă despart de profesorul Tase, care urma să plece în ţară cu un grup de prahoveni ce trebuiau sa treacă prin front. La despărţire, profesorul Tase a încercat să mă liniştească, arătându-mi rănile încă nevindecate. Dar... „Dragă Nicule, astea-s timpurile! Ai să vii tu după mine şi ai să-mi găseşti oasele şi după tine o să vină altul şi o să le găsească pe ale tale! Ţi-aduci aminte de visul tău din Buchenwald?!”.

Şi, cu aceasta, ne-am despărţit.

Cu regret, m-am despărţit şi de cel mai apropiat prieten al meu în tot timpul şederii în Germania, Marcel Preoţescu.

Şcoala de telegrafişti era într-un sat, nu departe de Viena, numit Breitenfurt, pe un loc ce a aparţinut cândva unei comuniuni catolice, unde era construită o capelă de pe timpul împărătesei Maria Tereza. Privită din exterior, capela nu trăda ceva deosebit, dar interiorul era numai în marmură roz, iar pictura murală reprezenta o adevărată capodoperă. Cu toate zilele vitrege din timpul regimului hitlerist, în această capelă se mai ţineau slujbe şi chiar concerte religioase vocale cu acompaniament de vioară şi chitară, la care eu participam cu multă plăcere.

Instruirea noastră ca telegrafişti a fost făcută într-un timp record de trei săptămâni, instruire care, în timpuri normale, s-ar fi făcut în şase luni.

Aici l-am avut ca şef de grup pe Pavel Grimalski, fiu de preot din cetatea Soroca a lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, de pe malul Nistrului.

Îl cunoscusem în lagărul de la Vaslui, în iarna 1939-1940, după pedepsirea lui Armand Călinescu. Acest om avea o repulsie organică faţă de bolşevici şi era stăpânit de o dârzenie de cremene. La el nu existau momente de şovăire sau de jumătate de măsură. Cuvântul lui era „da” sau „nu”.

Târziu, după Revoluţia din 1989, am citit că a făcut parte dintre cei „ziditi de vii” la Jilava, împreună cu Nicolae Petraşcu, Vică Negulescu, Constantin Oprişan, Dragoş Hoinic, Aurel Popa, camarazi cu care eu trăisem în Germania. (*„Piteşti”* de Dumitru Bacu şi *„Fortul 13 Jilava”* de Marcel Petrişor).

Ştirile sosite din ţară anunţau că foarte mulţi tineri români s-au retras în munţi, formând grupuri de rezistenţă, în dorinţa de a-şi apăra ţara împotriva hidosului comunism cotropitor.

Noi, cei din Germania, trebuia să luăm legătura cu ei şi să continuăm lupta împotriva comunismului, un regim impus nouă cu forţa de Moscova.

Dar să revenim acum la povestea noastră.

Cei care trebuia să sosim în ţară eram constituiţi în mai multe echipe, având fiecare echipă câte doi telegrafişti.

După terminarea instruirii, a sosit la şcoala noastră Comandantul Horia Sima. Redau aici, textual, instrucţiunile ce le-am primit de la dumnealui înainte de a pleca în ţară:

„Voi luaţi aminte la ce vă spun instructorii voştri germani, dar să ţineţi cont de faptul că noi nu vom lupta împotriva românilor! Noi nu vom vărsa sânge românesc, ca să facem jocul altora! Nu uitaţi că noi suntem cu Dumnezeu!".

Am înţeles, deci, că noi trebuie să opunem o rezistenţă pasivă şi aşa trebuiau să facă şi grupurile din ţară care se retrăseseră în munţi.

Când instructajul de telegrafişti a luat sfârşit, fără să mai luăm contact cu camarazii noştri rămaşi în Viena, am fost duşi pe aeroportul din Wiener-Neustadt. Dar, înainte de a pleca din Breitenfurt, am primit o scrisoare de la Marcel Preoţescu, care mi-a umplut sufletul de o mare tristeţe.

Profesorul Tase, în drum spre ţară, a murit sfârtecat de o grenadă pe care a găsit-o neexplodată în mijlocul unui câmp. Şi, din dorinţa de a preîntâmpina moartea unor oameni nevinovaţi, care se retrăgeau atunci în dezordine şi în număr mare spre Austria, a ridicat grenada şi-a aruncat-o cât a putut el de departe, dar grenada nu a explodat. Ceilalţi camarazi care erau cu el l-au rugat insistent să o lase în plata Domnului şi să meargă mai departe.

Dar pe el îl stăpânea dorinţa de a salva viaţa altora şi n-a ascultat sfaturile şi rugăminţile celorlalţi camarazi. S-a dus şi a doua oară, a ridicat-o şi a aruncat-o tot cât a putut el de departe. Dar nici de data aceasta grenada nu a vrut să explodeze. Împins de conştiinţă, s-a dus şi a treia oară şi, când a luat grenada în mână, aceasta a explodat şi i-a provocat moartea pe loc.

Doamne, iartă-l şi odihneşte-l între cei buni, că bun a fost!

Cu inima frântă, m-am dus atunci în spatele unei barăci şi-am plâns mult, mult de tot.

Şi-acum, ca şi atunci, mă întreb, cine mi-a transmis mie acel vis profetic, în lagărul din Buchenwald, despre moartea lui?

În Wiener-Neustadt (Viena Nouă), am primit instrucţiunile sumare despre felul cum trebuie să luăm contact cu pământul în timpul paraşutării şi cum trebuie sa ne debarasăm cât mai repede de paraşută, ca să nu o umfle vântul şi să ne târască pe pământ.

Ca să zbori pentru prima dată cu avionul şi să te lansezi şi cu paraşuta era pentru fiecare dintre noi, cred eu, un act de curaj. Şi când a sosit ziua zborului, niciunul nu a ezitat.

Am zburat, dar prima încercare de paraşutare a dat greş, căci avionul nostru a fost interceptat de artileria antiaeriană şi s-a tras intens asupra lui, încât aviatorii au fost nevoiţi să se întoarcă.

Peste două sau trei zile, ne-am echipat şi am zburat din nou spre ţară.

6. PARAŞUTAREA

Eram, deci, patru echipe, formate din câte şapte-opt oameni. Fiecare echipă avea două colete mari cu câte patru paraşute ce mai conţineau hrană, arme şi echipament pentru iarnă.

Avionul de transport, tip Junkers, mi s-a părut mult prea mare pentru noi şi bagajele noastre. Personal, n-am avut nicio emoţie în timpul acestui zbor cu avionul şi nici nu am avut vreo senzaţie neplăcută, ba pot să spun că am dormit bine; când am fost trezit, se apropia momentul paraşutării.

Un şnur groscior de mătase, lung de 30 de metri, era legat în interiorul avionului şi de paraşută. În timpul căderii, după ce se derulau cei 30 de metri de şnur, paraşuta era trasă în exterior şi umflată de vânt. Când m-am aplecat în uşa avionului şi i-am văzut pe cei doi paraşutaţi înaintea mea, cum se rostogoleau în gol, ca

nişte frunze bătute de un vânt puternic, am avut o uşoară strângere de inimă. Pentru a nu fi prins de curentul de aer ce se formează pe sub avion şi ca să nu fii izbit de coada avionului, trebuia să fii catapultat. Pentru aceasta, stăteai în uşa avionului, puţin aplecat în faţă, şi primeai un şut puternic în fund.

Aşa s-a petrecut şi cu mine, căci n-am mai avut timp să mă gândesc, ce şi cum o fi ... că m-am trezit căzut în gol. În cădere, am simţit smucitura; se rupse firul de siguranţă deschizând paraşuta; am văzut şi paraşuta celui aruncat înaintea mea, iar deasupra capului, cerul senin. De bucurie că pluteam în aer deasupra pământului ţării mele, am început să fluier ca să-mi treacă timpul mai repede. Mă tot uitam în jos ca să văd pământul, dar nu-l zăream, deoarece fusesem paraşutaţi de la o înălţime de circa 5.000 de metri, ca să nu mai fim interceptaţi de artileria antiaeriană.

Tot aşteptând să văd pământul, începusem să mă plictisesc, iar când l-am zărit, mi-am pregătit picioarele, aşa cum am fost instruit, să nu mă accidentez în momentul contactului cu solul. Imediat după cădere, trebuia să fluier un semnal convenţional, pentru a ne regăsi cât mai repede.

Când m-am ridicat în picioare, eram deja debarasat de paraşută şi încercam să fluier semnalul, dar fără niciun succes. Şi nu pricepeam de ce. Tot mă înfoiam eu să fluier, dar nu puteam! Până la urmă s-a apropiat de mine Tăticu, Ion Ciupală[1], c-aşa îl numeam noi.

[1] O datorie morală mă obligă să amintesc aici domnului Nistor Chioreanu, autorul cărţii *„Morminte Vii"* (pag. 323), că acela ce a fost şeful meu de echipă cu care am fost paraşutat în luna decembrie 1944, Tăticu, se numea Ciupală Ion, un muncitor cu mari calităţi sufleteşti. Îmi permit să redau întâlnirea lor la Aiud, aşa cum o descrie domnul Chioreanu:

„Acum, după mai bine de 15 ani, ne reîntâlneam la reeducările din Aiud. Numai după zâmbetul lui caracteristic şi bun l-am recunoscut. Din omul zvelt şi vioi de altă dată, n-a mai rămas decât zâmbetul.

- Ce-i cu tine, Nicule?
- Ce să fie? Nimic!
- Cum nimic? Cum ai căzut?
- Bine mersi! i-am răspuns.

În acel moment, eu nu-mi dădeam seama că am căzut rău cu partea stângă a obrazului pe pământ şi că buzele mele erau umflate de nu puteam să fluier! Probabil că, în momentul contactului cu pământul, un curent de aer mai puternic mi-a aruncat picioarele în sus, iar eu am căzut cu faţa în jos.

Tot doream eu să sărut pământul ţării mele la aterizare, aşa că l-am sărutat fără voia mea şi bine şi îndesat!

Dezechilibrul meu în momentul contactului cu pământul cred că s-a produs şi din cauza celor două pachete în plus ce le aveam faţă de ceilalţi camarazi ai

- Tăticule, am exclamat! Măi frate, era să nu te mai cunosc. Dar ce ai la picior? De ce şchiopătezi?
- Nu ştiţi?
- Nu !
- Chiar, chiar?
- Chiar, chiar, ţi-o jur!
- Atunci să vă arăt.

Se lăsă jos, îşi scoase piciorul din bocancul de puşcărie, desfăcu obiala şi spuse:

- Priviţi!

Ce-am văzut, nu-mi venea să cred ochilor. Toată laba piciorului drept, dacă nu mă înşel, era golită de carne şi parcă şi de piele. Nu se vedeau decât nişte oase. Oase goale, care nu-mi puteam da seama cum stăteau legate laolaltă.

- Atâta m-au bătut la Securitate, până când au dispărut toată carnea şi toate ligamentele de pe el. Pe celălalt se mai găseşte puţină piele.

- Fantastic, măi Tăticule! am exclamat. Cum ai putut suporta tortura asta?

- Hm , făcu el, „nu da, Doamne, omului cât poate să ducă !", spune o zicătoare.

O, mucenicie!

mei. Un pachet ce conţinea aparatul de emisie-recepţie şi un costum de haine civile, cu care trebuia să mă schimb la nevoie.

Eram, totuşi, bucuros că nu mi-am rupt vreun picior! Căci s-ar fi putut întâmpla şi asta!

Tot ce-am povestit până acum s-a întâmplat în noaptea de Ajun a Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, în anul 1944.

Sub cerul senin, jos, pământul era uscat şi fără un pic de zăpadă. După ce ne-am regăsit, am observat lipsa a doi dintre noi. Ne-am strâns repede bagajele personale şi am început să căutăm, dar căutarea noastră a fost zadarnică, deoarece nici pe cei doi nu i-am găsit şi nici cele două bagaje mari cu alimente, îmbrăcăminte şi arme.

Când a început să mijească de ziuă, am observat că suntem în câmp deschis şi că, nu departe de noi, începe pădurea, iar imediat în spatele pădurii se profilau munţii înalţi. Înainte de plecarea noastră din Wiener-Neustadt, am indicat aviatorilor germani pe harta munţilor Ciucaş locul unde doream să fim paraşutaţi. Şi ei ne-au asigurat că ne vor paraşuta acolo, cu o deviere de maximum 500 de metri până la un kilometru.

Când s-a făcut mai multă lumină, am văzut, spre uimirea noastră, cu ochii liberi, cum, pe o şosea, nu mai departe de doi kilometri de noi, circulau maşini. Nu ne lămuream unde puteam fi. Aproape de Braşov sau unde? Căci în munţii Ciucaş, pe care-i cunoşteam, nu exista o asemenea şosea. Am intrat atunci cu toţii în marginea pădurii, ca să nu fim observaţi şi să putem observa orice mişcare.

Doi oameni lipsă, bagajele mari lipsă şi necunoscutul în faţa noastră. Am îngropat paraşutele şi ne-am pregătit să încercăm să aflăm cât mai repede posibil locul unde ne găseam. Până la urmă, am ajuns la convingerea că acei doi dispăruţi (unul era soldat din divizia generalului Chirnoagă, iar celălalt, Popescu Florian, din grupul nostru legionar) au dorit probabil să ajungă la casele lor sau să se predea autorităţilor. Intraţi în pădure, am auzit de departe

lovituri de topor şi ne-am îndreptat într-acolo, dar, fără voia noastră, am ajuns la o stână pe care am înconjurat-o, iar Tăticu a intrat înăuntru, în pofida lătratului câinilor, ca să afle unde suntem. După puţin timp, a ieşit şi ne-a făcut semn să venim. Aici, ne-am dat seama de grozăvia paraşutării noastre. Ne aflam în judeţul Făgăraş, nu departe de comuna Cârţişoara, în apropiere de şoseaua naţională Sibiu-Făgăraş. De aici şi până în munţii Ciucaş, unde trebuia să ajungem noi, era o cale lungă şi periculoasă de parcurs. Toţi eram îmbrăcaţi militar, cu acte false şi aşteptam de acum noaptea, ca să ieşim la şosea, spre a parcurge distanţa ce-o aveam de făcut până în oraşul Făgăraş, fără să fim observaţi. Mergând întins pe căi ocolite, am ajuns în Făgăraş fără incidente. După ce-am făcut mai multe sondaje despre felul cum se comportă soldaţii sovietici, am găsit o locomotivă care pleca spre Braşov şi care a binevoit să ne ducă şi pe noi.

Tăticu, originar chiar din Şaptesate (Săcele), de lângă Braşov, s-a considerat ca la el acasă şi a rămas împreună cu ceilalţi băieţi din grupă, aici, pe cont propriu, iar eu am plecat în misiunea mea spre Bucureşti, ca să fac legătura cu Lungu Dumitru, care trecuse pentru scurt timp prin Viena şi care, împreună cu Gică Tănase, aranjase această întâlnire.

Ne-am despărţit deci, dându-ne loc de întâlnire în Braşov, la o dată fixă şi cu o parolă convenită ad-hoc. Am plecat spre bariera Braşovului dinspre Ploieşti, unde a trebuit să aştept mult până când a sosit un tractor mare cu trei soldaţi sovietici la bord. Fără să-i rog, au oprit tractorul şi m-au întrebat:

- Încotro?

- Ploieşti, le-am răspuns!

- Câmpina, mi-au răspuns ei şi, fără tocmeală, m-am urcat pe aripa tractorului.

- Ce-o vrea Domnul! mi-am zis în gândul meu; şi Domnul a vrut, deoarece cu aceşti soldaţi sovietici am trecut în goana mare serpentinele dintre Timiş şi Predeal, pe Valea Prahovei în jos, până la Câmpina fără nicio oprire.

Sosit aici le-am mulţumit ruşilor pe limba mea, ei mi-au răspuns în limba lor şi pe aici mi-a fost drumul! Spre surprinderea mea, nu mi-au cerut nici bani, nici ceas. Lucru constatat de mine, este că pe tot pământul, indiferent de naţionalitate, oamenii sunt şi buni şi răi.

Aceşti soldaţi sovietici au fost băieţi buni, pe care Dumnezeu mi i-a scos în cale şi m-au ajutat să parcurg jumătate din drumul ce-l aveam de parcurs până la Bucureşti.

Rămas singur, am plecat la gară, să mă interesez dacă am vreo posibilitate de a ajunge în Ploieşti pe lumină. Spre bucuria mea, peste câteva ore, pleca o locomotivă. Aşa că m-am plimbat tot timpul în jurul gării pustii, ca să nu îngheţ. Era ger şi bătea un vânt subţire de te seca la inimă. Am rezistat cum am putut până ce a venit locomotiva şi am pornit, cu destule palpitaţii, spre mult doritul meu oraş natal.

Trebuia să evit rămânerea peste noapte în Ploieşti şi să mă duc în Bucureşti. Dar se înserase şi nu ştiam cum se circulă pe stradă. N-am găsit o altă ocazie spre Bucureşti şi am fost nevoit să recurg la rude sau eventual la cunoştinţe, că să mă găzduiască.

7. DUPĂ PATRU ANI, ÎN CASA PĂRINTEASCĂ

Sosit în Ploieşti, am pornit de la Gara de Sud, care era acum un morman de ruine, spre centru, pe frumosul nostru bulevard cu castani, acum trist şi nepopulat. De-acum nu mai aveam timp şi trebuia să mă grăbesc, ca să nu se facă prea târziu. N-aveam de ales, decât să ajung la casa părinţilor mei. Dar până să ajung acasă, am trecut pe la arhitectul Mişu Rădulescu, cu a cărui soţie, Maria, eram rudă. Văzând o anemică fâşie de lumină în holul casei, am îndrăznit şi am sunat, cu gândul sa aflu ceva despre familia mea.

Am avut noroc să-mi deschidă uşa chiar arhitectul, care lucra la o planşă. Uluit de prezenţa mea, m-a tras imediat înăuntru, făcându-mi semn cu degetul la gură, să vorbesc în şoaptă. Dar n-a trecut mult timp, şi Maria a încercat să deschidă uşa, curioasă să afle cine a sosit. Mişu trăgea de clanţa uşii, rugând-o pe Maria să-l lase în pace, iar Maria îl ruga la rândul ei să-i deschidă. După câteva momente de insistenţă, Maria a cedat lăsându-ne liniştiţi.

Am fost astfel înştiinţat că părinţii mei sunt bine şi că mă pot duce liniştit acasă, dar cât mai repede, să nu aştept noaptea, ca să nu am surprize din cauza soldaţilor sovietici. Am pornit la drum, întâlnind peste tot, în stânga şi în dreapta, numai dărâmături. De mai multe ori, a trebuit să mă opresc şi să mă orientez, că nu mai cunoşteam locurile din cauza caselor făcute una cu pământul. Pe tot drumul străbătut, n-am întâlnit niciun om, dar absolut niciunul! Era un tablou sinistru al fostului oraş Ploieşti. Ruine şi tăcere apăsătoare s-au aşternut peste tot ceea ce a fost cândva viaţă liberă şi fericită.

Când am ajuns la poarta casei părinteşti, totul s-a schimbat ca prin farmec. Cu toate încercările prin care trecusem până atunci în viaţă, ajuns în poarta casei, nu mă mai simţeam stăpân pe mine din cauza emoţiilor.

Curtea era cam tot atât de lungă, precum era şi casa. Ajunsesem în mijlocul curţii, când, în faţa mea, a apărut Ciobanu, câinele nostru, de-acum îmbătrânit. M-am apropiat de el, l-am chemat pe nume, l-am mângâiat şi, curios lucru, nu m-a lătrat, ci s-a gudurat bucuros de prezenţa mea.

Să mă fi recunoscut oare? Desigur că m-a recunoscut! După ce l-am drăgălit pe Ciobanu nostru, am trecut prin portiţa mică ce despărţea curtea casei de curtea cea mică a bucătăriei. Era de-acum întuneric. Se lăsase noaptea. M-am uitat pe fereastră în interiorul sufrageriei mici şi, prin şuviţa de lumină dintre pervazul ferestrei şi camuflaj, i-am zărit stând la masă pe părinţii mei şi pe unchiul Procopie, fratele mamei mele. Mă uitam şi tremuram de emoţii. Mă despărţeau de ei numai câţiva metri.

După o lungă ezitare, am urcat treptele bucătăriei, unde se afla o femeie necunoscută mie, pe care am rugat-o să o anunţe pe doamna Popescu de vizita unei cunoştinţe. Nu doream să ştie de prezenţa mea, nici tatăl meu şi nici unchiul Procopie.

Surprinsă de prezenţa mea, acea femeie a trecut pe lângă mine, coborând în grabă treptele spre sufragerie. Am coborât şi eu şi m-am îndreptat spre curtea din faţa casei, ca să nu fie auzită discuţia ce urma să o am cu mama. Mergând încet spre poartă, am auzit din urmă glasul mamei mele care m-a pironit locului:

- Domnule, domnule, staţi puţin, nu plecaţi!

M-am oprit şi m-am prezentat sub un nume oarecare, spunând că am fost coleg de front cu Stelu şi credeam că-l pot vedea.

- Atunci de ce plecaţi noaptea pe drum? Stelu nu locuieşte aici, dar puteţi rămâne la noi peste noapte!

Nemaiavând altă ieşire, a trebuit să recunosc cine sunt şi, în acelaşi timp, a trebuit să mă aplec să o ridic pe mama de jos, căci leşinase.

- Mamă, mamă, ce faci, mamă? Fii cuminte, mamă!

Şi-a revenit, am ridicat-o de jos şi m-a asigurat că nimeni nu va şti nimic.

- Nicule, mă duc să-ţi deschid uşa din mijloc şi intri în dormitorul nostru, fără să te vadă unchiul Procopie.

- Mamă, nici tata nu trebuie să ştie de sosirea mea, te rog!

- Nu ţi-e ruşine? Cum să nu ştie taică-tău? Stai aici, să nu cumva să fugi, că mă omori. Mă duc să-ţi deschid.

Mai puteam eu să fug? Şi unde? Mi-a fost imposibil. Am aşteptat până ce mi-a deschis uşa. M-a condus în dormitor, a luat veioza de pe noptieră şi a aşezat-o jos pe duşumea, ca să nu facă lumină multă, apoi, cât eram eu de soldat, m-a trântit jos şi a început să muşte carne din obrajii mei.

- Şerpilor, şerpilor, mi-aţi mâncat sufletu'! Cum ai putut tu să stai de vorbă cu mama ta fără să-i spui că eşti

tu, copilul meu? Cum ţi-ai închipuit tu să vii acasă după atâţia ani şi să pleci? Cum este posibil aşa ceva?!

- Mamă dragă, nu este bine să se afle că am sosit în ţară şi că am trecut pe acasă! Să taci, să nu mai spui o vorbă!

Mama era foarte autoritară:

- Mă duc să-l aduc pe taică-tău. Lui Procopie o să-i spun că a venit un coleg de-al lui Stelu. Să n-ai nicio teamă. Uite-o colo, o vezi? - arătându-mi icoana Maicii Domnului -, mi-a ascultat toate rugăciunile mele, mi-a adus acasă toţi copii mei, şi, vrând să plece, se întoarce şi-mi spune:

- Mai am un foc, mamă, Radu, mamă, pe Radu mi l-au luat ruşii prizonier de la Iaşi, după capitulare, dar mi-l aduce Maica Domnului şi pe el acasă! Sunt sigură că mi-l aduce! Lasă că-ţi povestesc eu. Mă duc să-l aduc pe taică-tău.

Când a intrat tata în dormitor, fără să-mi dau seama, tulburat de atâtea emoţii, i-am zis:

- Sărut mâna, tată, şi i-am sărutat mâna, aşa cum era obiceiul în familia noastră când se întorcea tata de la treburile lui, după o lipsă de mai multe zile.

- Aaa ... Nicule tată, tu eşti, bătu-te-ar norocul, măi băiete, că era să nu te mai recunosc! m-a îmbrăţişat şi m-a sărutat.

- Bine, măi băiete, c-ai venit şi tu acasă!

Apoi prima întrebare pe care mi-a pus-o tata a fost:

- Măi băiete, pe-acolo pe unde-ai fost, ai învăţat şi tu să vorbeşti nemţeşte?

Şi pentru că am conversat amândoi în limba germană, s-a bucurat.

8. ÎN BUCUREŞTI

De abia sosit în casa părintească, a trebuit să-mi iau rămas bun de la părinţi şi să plec în misiunea mea. Ca să

pot prinde uşor o maşină, am pornit de-acasă dis-de-dimineaţă.

Urcat într-o maşină de ocazie (căci aceste maşini făceau curse numai ziua, de frica ruşilor), am ajuns repede şi bine la adresa domnişoarei Eugenia Holban, din cartierul Vatra Luminoasă, unde m-am întâlnit cu Lungu Dumitru, originar din Snagov. După ce i-am povestit acestuia toate cele întâmplate cu paraşutarea noastră, cu sosirea echipei rămasă în Braşov, şi cum se putea lua legătura cu Tăticu, am fost dus la o gazdă unde a trebuit să rămân până la noi dispoziţii. Gazda mea era un cofetar în Piaţa Regina Maria, originar din Făgăraş. La prima vedere, nu mi-a făcut deloc impresie de om de încredere, dar nu aveam ce face.

Din cauza paraşutării noastre greşite, am lăsat aparatul de transmisiuni bine ascuns în pădure, urmând ca eu sau Tăticu să ne ducem să-l recuperăm cât mai repede.

La câteva zile după sosire am primit dispoziţie să rămân în Bucureşti. Mi s-a făcut legătura cu Tănase Rădulescu, fostul şef al căminului studenţesc prahovean din Bucureşti, absolvent al Institutului de Teologie, care, împreună cu asistentul universitar în Teologie la catedra de Istorie Ebraică, Ioan. V. Georgescu, făcea acum parte din Comandamentul legionar. De la Tănase Rădulescu am primit un alt aparat de emisie-recepţie, camuflat într-o mică valiză de voiaj, dar foarte greu. Aparatul cu care sosisem din Germania era un aparat mic, elegant, de fabricaţie englezească, foarte uşor, pe care germanii l-au acaparat de la paraşutiştii englezi căzuţi pe teritoriul lor. Necazul cel mare era că acest aparat adus de Tănase nu avea cuarţul cu lungimile de undă corespunzătoare cu al meu, ca să mă poată intercepta cei din Viena. Cuarţul acestui aparat era, însă, apropiat de cel al meu şi numai datorită hazardului am putut cu greu să fiu interceptat. Până la urmă, legătura a fost făcută.

Cu acest aparat am fost dus de Tănase Rădulescu în bariera Pantelimon, chiar la ieşirea din Bucureşti, unde era instalat un post de emisie-recepţie. În curtea unei

cârciumi, cu o intrare laterală, locuia doctorul Ţăranu, care avea aici improvizat un cabinet medical, ce numai a cabinet medical nu semăna. Aici trăia ascuns şi lucra Oscar Leptich, german din România, paraşutat şi el cu grupul de rezistenţă german, condus de Andreas Schmidt.

Oscar era telegrafist de profesie şi datorită lui, după multe zile de încercări, am reuşit să fiu interceptat de cei din Viena. În prima telegramă pe care am dat-o, am reproşat felul cum am fost paraşutaţi şi tot ce s-a întâmplat cu echipa noastră.

Tot atât de defectuos a fost paraşutată şi echipa din Munţii Apuseni, unde şeful echipei, învăţătorul Paşca Ion, a murit pentru că nu i s-a deschis paraşuta. Restul telegramelor transmise de mine au venit din partea profesorului Nicolae Petraşcu, Secretarul Mişcării Legionare, care a sosit paraşutat împreună cu Victor Enăchescu. Acesta era originar din Teişani, judeţul Prahova, un băiat de un curaj rar întâlnit, care sfida moartea cu zâmbetul pe buze şi care, până la urmă, a murit în nişte chinuri îngrozitoare, provocate de anchetatorii sovietici, în închisoarea din Constanţa.

Telegramele transmise din partea profesorului Nicolae Petraşcu relatau despre situaţia politică din ţară, despre sforăriile şi manevrele sovieticilor, prin oamenii lor, Ana Pauker, Vasile Luca şi Teohari Georgescu, toţi trei de origine evreiască. Aceste telegrame mai relatau şi despre atitudinea celorlalte partide faţa de atmosfera creată de sosirea comuniştilor sovietici în frunte cu Vîşinskii. Am transmis în total opt telegrame.

În tot timpul acestei activităţi, am observat fără mare greutate că sunt urmărit pas cu pas de agenţi secreţi, care se ţineau, după mine din Piaţa Regina Maria şi până în poarta doctorului Ţăranu, din bariera Pantelimon.

Între timp, am cunoscut un vechi şi încercat legionar, Costică Teofănescu, de la Întreprinderea Tramvaie Bucureşti, care m-a dus în Grădina Icoanei, la doamna Lucia Botez, unde avea el ascuns un întreg depozit de ştampile şi de tot ce era necesar pentru a-mi face alte acte false. M-a

sfătuit să-mi schimb imediat locuinţa şi să nu mai umblu îmbrăcat militar.

Şi tot cu ajutorul lui Costică Teofănescu, mi-am închiriat o cameră şi mi-am procurat haine civile de-am putut umbla mai lejer prin Bucureşti. Cu toate acestea, urmărirea mea şi a celorlalţi cu care veneam în contact nu a încetat niciun moment. Văzând că sunt urmărit pas cu pas, m-am hotărât să plec din nou în Germania. Situaţia politică se înrăutăţea din zi în zi. Sovieticii, prin toate mijloacele lor îndelung experimentate, voiau să acapareze toată puterea politică a ţării. Comuniştii au realizat un aparat de represiune şi de dezinformare, tip sovietic, bine pus la punct, subordonând-şi întreaga clasă muncitoare.

O primăvară timpurie bătea cu îndrăzneală la uşă. Cu ocazia zilei de 1 Martie, tata mi-a făcut cadou un costum de haine de care eram foarte încântat. Lucram numai cu Tănase Rădulescu. De la el luam telegramele ce trebuia să le transmit şi tot lui îi dădeam răspunsurile primite.

Într-o zi, încolţit de agenţii de urmărire, i-am spus lui Tănase să-i comunice domnului Nicolae Petraşcu, că şederea mea în Bucureşti este de acum inutilă şi că m-am hotărât să plec din nou în Germania, pe cont propriu. În condiţiile de urmărire permanentă, nu se mai putea lucra. A doua zi, am fost condus de o studentă într-o casă rău avariată de bombardamente unde, fără să ştiu dinainte, m-am întâlnit cu profesorul Nicolae Petraşcu căruia i-am mărturisit:

- Domnule Comandant, nu se mai poate lucra aşa! Sunt urmărit pas cu pas de agenţii Siguranţei. Vă asigur că noi stăm de vorbă aici şi, în stradă, Siguranţa ştie de întâlnirea noastră!

- Măi Nicule, mai ai răbdare două trei-zile şi te trimit eu. Aştept un răspuns pe care să-l duci Comandantului. Vrei?

- Bine, d-le Comandant, mai aştept două-trei zile. Apoi, ne-am despărţit.

Cu o zi înainte, trecând prin faţa Bisericii Albe, am văzut din stradă multe lumânări aprinse. Doream să intru

şi eu să aprind câteva lumânări şi să o rog pe Maica Domnului să mă ajute să scap de arestare. Nu mi-am putut da seama dacă a fost o ezitare personală sau a fost altcineva care nu m-a lăsat să intru în Sfânta Biserică! Şi-am plecat fără să ajung în faţa icoanelor.

A doua zi, a fost o zi cu timp frumos, chiar prea frumos pentru începutul lunii martie. În acea dimineaţă, trebuia să mă întâlnesc cu Tănase, ca să iau ultima telegramă pe care urma s-o transmit.

La locul întâlnirii, am observat de departe prezenţa a trei agenţi, postaţi la mică distanţă unul faţă de altul. Am făcut repede stânga-mprejur şi m-am urcat în primul tramvai, aproape din mers. După ce am parcurs mai multe staţii, am luat un alt tramvai într-o direcţie opusă şi, când am crezut că mi-am pierdut urma, am urcat într-un taxi şi am coborât aproape de Grădina Icoanei, ca să anunţ pe doamna Lucia Botez de pericol.

9. ARESTAREA

„Certând m-a certat Domnul, dar morţii nu m-a dat."
(Psalm 117, v. 18)

M-am oprit şi-am căutat un telefon public înainte de a mă duce acolo. Consemnul cu doamna Botez era, dacă răspunde la telefon că este bine sănătoasă, să nu mă duc şi invers, dacă spune că nu se simte bine, să mă duc. Am încercat de nenumărate ori, dar telefonul suna permanent ocupat. Eram disperat şi nu ştiam ce să fac! Alarma trebuia dată cu orice preţ. Am mai încercat de câteva ori şi, văzând că telefonul sună tot ocupat, am plecat năuc spre locuinţa ei fără să mai aştept. Casa nu era departe. M-am dus direct în fundul curţii, în casa bătrânească, am deschis uşa şi ...

- Mâinile sus! ...

Un agent mi-a pus pistolul în frunte, iar altul a ieşit de după uşă şi m-a imobilizat. Totul s-a petrecut în câteva secunde. Adio, libertate! Adio, viaţă! Ştiam ce mă aşteaptă.

Eram pregătit şi nu-mi era frică de moarte. Mai trecusem pe lângă ea de nenumărate ori sau, poate, trecuse ea pe lângă mine?! Nu mai ştiu. De un lucru eram, însă, mulţumit în sinea mea: dacă va trebui să mor, mor cel puţin pe pământul patriei mele şi, dincolo, sigur mă voi întâlni cu fratele meu, Badea.

După arestare, am fost urcat într-o maşină şi dus la Ministerul de Interne. Acolo, m-au introdus în camera anchetatorului-şef Oproiu, înconjurat imediat de o mulţime de poliţişti rafinaţi, care încercau să mă intimideze cu tot felul de întrebări unele la locul lor, altele aberante, iar altele de-a dreptul jignitoare.

Curelea, un poliţist prost, beţiv şi plin de răutate, care, mai târziu, am auzit că a ajuns maior în Securitate, mă insulta în chip ordinar, ca să mă enerveze. Dar eu am tăcut ca melcul.

În cele din urmă, Oproiu i-a poftit pe toţi afară din cameră şi m-a rugat să iau loc.

- Domnule Popescu, noi ştim absolut tot despre activitatea dumneavoastră şi nu ne trebuie decât o declaraţie în care să recunoaşteţi că aţi sosit în ţară paraşutat, ca să putem şi noi justifica arestarea dumneavoastră. În orice caz, să ştiţi că noi admirăm curajul dumneavoastră de a fi acceptat să fiţi paraşutaţi.

- Domnule Comisar, de tot ce-am făcut eu răspund în faţa legilor statului, dar, dacă veţi încerca să arestaţi sau să maltrataţi membri ai familiilor noastre, să ştiţi că veţi plăti scump!

- Domnule Popescu, mai credeţi dumneavoastră posibilă o contra-ofensivă germană? Noi credem, mai repede, într-o întorsătură anglo-americană!

- Indiferent ce cred eu sau dumneavoastră, vă sfătuiesc să nu vă legaţi de familiile noastre! Am dat declaraţia în

care am recunoscut paraşutarea mea, fără niciun alt amănunt în plus.

M-am mirat de ce s-au mulţumit doar cu atât şi de ce n-au folosit forţa. Apoi am fost dus la subsol. O celulă cu mozaic pe jos, un pat de beton mozaicat, fără nimic pe el.

Peretele dinspre coridor era alcătuit din gratii de sus până jos. N-am fost percheziţionat şi nu mi s-a luat nimic din buzunare. Mi-au cerut doar actele false, care ştiau că sunt opera lui Costică Teofănescu. Rămas singur în celulă, au început gândurile, frământările şi, de ce să nu recunosc, reproşurile personale.

Când am văzut ca sunt aşa de încolţit din toate părţile, de ce n-am fugit sau, mai degrabă, de ce n-am ieşit la şosea, pentru a fugi în Transilvania? De ce n-am putut intra în Biserica Albă, să cer ajutor Maicii Domnului?! Din interiorul celulei, auzeam freamătul străzilor, claxoanele maşinilor şi mă gândeam la părinţii şi fraţii mei, pe care n-am să-i mai văd niciodată.

Dar totul era de-acum în zadar! Mai bine să nu mă mai gândesc la nimic. Aşa ceva nu reuşeam deocamdată. Aceste gânduri mă purtau şi mă antrenau în cele mai fantastice situaţii alternative. De dormit, n-am putut să dorm toată noaptea.

Dimineaţa, am fost condus de un civil la toaletă şi l-am întrebat dacă pot să cumpăr ceva de mâncare. M-a asigurat că mă va servi chiar el, dar după ce termină treaba. Se observa de la o poştă că acel om era un beţiv de forţă. I-am dat bani şi l-am rugat să-mi cumpere ceva de mâncare, ţigări şi un ziar. Ziarul „Dimineaţa", pe care mi l-a adus, cuprindea, pe lângă multe articole mincinoase, care nu mă interesau deloc, şi un horoscop al zilei. Până atunci, niciodată în viaţă, n-am recurs la preziceri astrologice şi nici la ghicit în cafea sau în cărţi. Neavând ce face, din curiozitate, am citit în ziua aceea horoscopul. Îl mai ţin minte şi azi.

În 10 martie, ziua arestării mele, horoscopul prezicea:

„Saturn în opoziţie cu Luna. În această zi să nu minţi! Cei născuţi în zodia Leului (zodia mea) să nu mintă, mai

ales în dragoste, căci vor avea parte de o călătorie lungă şi grea şi vor trece pe lângă moarte, dar, până la urmă, vor reveni!".

Am aruncat ziarul şi-am zâmbit neîncrezător în acel horoscop mincinos. Parcă începusem să mă mai liniştesc. Mă plimbam în diagonala celulei, să mă obosesc fizic ca, până la urmă, să pot adormi. Tot plimbându-mă aşa, într-un târziu, am observat că zăvorul uşii de la celula mea era tras şi deci uşa era deschisă. Acest lucru l-am pus la început pe seama neglijenţei omului de serviciu, care era beţiv. Dar, imediat după această descoperire, am observat şi o scară de lemn înaltă de circa trei metri, cu ajutorul căreia se putea ajunge foarte uşor până la un ochi de fereastră deschis. Atunci mi-am dat seama că neglijenţa omului de serviciu nu era întâmplătoare. Uşa a fost intenţionat lăsată deschisă, spre a mă tenta la un gest nesocotit, căci dincolo de acest zid precis aş fi fost împuşcat pentru încercare de evadare.

Mi-am văzut mai departe de frământările mele şi am lăsat timpul să rezolve şi să lucreze în voia lui.

„Ce e val ca valul trece,
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece!"

îmi şopteau în gând versurile lui Eminescu.

În după amiaza aceleiaşi zile, am fost dus sus la cercetări.

Am fost trecut printr-o cameră, unde, într-un colţ, la o masă, stătea, despletită şi agitată, o tânără fată. În cealaltă cameră, am fost înconjurat de patru-cinci poliţişti, care intenţionau să mă zăpăcească cu întrebările şi ameninţările de tot felul, ca să o recunosc pe acea tânără fată.

Să fi vrut să o recunosc, nu puteam, deoarece, în realitate, nu o cunoşteam. După multe insistenţe din partea acelor poliţişti, am fost lăsat în pace şi trimis la subsol. Cam la o oră după această confruntare, apare la zăbrelele celulei mele, tot aşa de despletită si disperată, acea fată.

- De ce m-ai recunoscut? Să ştii că o să se întâmple o mare nenorocire!

Atunci, am urlat pur şi simplu la ea:

- Nici nu te cunosc, nici nu te-am recunoscut, domnişoară, lasă-mă în pace, ce, nu ţi-e bine? Pleacă de-aici!

A dispărut pe loc, tot aşa cum apăruse.

Ce joc de intimidare, tipic poliţienească, mi-am zis şi m-am enervat şi mai tare. Nu ştiam ce să cred despre acest caz?! Şi, deodată, un gând mi-a fulgerat cugetul. Fata aceasta trebuie să fie Eugenia Holban, aceea la care am fost eu în Vatra Luminoasă, atunci când am sosit din Germania, de l-am întâlnit pe Lungu Dumitru.

De-atunci, din a doua zi a Crăciunului 1944, n-am mai văzut-o şi n-am mai auzit de ea. O uitasem complet! Şi după această reamintire mi-a venit în minte şi horoscopul citit în ziar.

A trebuit să recunosc în sinea mea că minţisem! Dar acum era prea târziu! Mai bine nu citeam horoscopul!

Vorba românului: „Ce-ţi este scris, în frunte ţi-e pus!" şi-am încercat să mă liniştesc, plimbându-mă până seara târziu, când mi-am făcut din haină pernă şi-am adormit tun, obosit de emoţii şi nesomn.

A doua zi dimineaţă, pe la ora zece, am fost anunţat să mă îmbrac, ca să merg la o confruntare. Cu ce era să mă îmbrac? Că nu aveam nimic decât hainele de pe mine.

Urcat într-o maşină luxoasă, după ce am ocolit mai multe străzi, am ajuns la o casa conspirativă ocupată de ruşi şi predat lor. N-a avut loc nicio prezentare. Comisarul care m-a predat nu ştia ruseşte, nici ofiţerul rus care m-a preluat nu ştia româneşte. M-a luat frumuşel de braţ, fără să mă întrebe cum mă cheamă şi m-a condus într-un subsol, unde erau mai multe camere şi un soldat sovietic cu un pistol mitralieră pe după gât. Am fost introdus într-o cameră goală, fără pat, cu duşumea de scândură pe jos.

După-amiază, am fost scos la anchetă. După grad, anchetatorul meu părea să fie maior şi avea ca translator un tânăr evreu. Anchetatorul a început să mă întrebe cine sunt, de unde sunt, ce studii am, când şi cum am sosit în

ţară şi despre toate telegramele ce le-am transmis. Toate aceste întrebări şi răspunsuri au fost scrise pe o singură pagină, pe care am iscălit-o.

Am fost apoi întrebat unde şi când m-am întâlnit cu Nicolae Petraşcu. Aici s-au încurcat lucrurile, deoarece mie nici prin gând nu-mi trecea să recunosc această întâlnire. La început, maiorul a insistat în mod oarecum civilizat, spunându-mi că ei ştiu şi locul unde m-am întâlnit şi multe altele.

Eu mi-am păstrat calmul şi-i răspundeam cu toată convingerea că nu l-am văzut din Germania şi că nici nu ştiam că se află în ţară. Nereuşind să mă facă să recunosc, a adus din camera vecină un căpitan arţăgos nevoie mare, care m-a luat repede şi tare, direct în limba română, ameninţându-mă cu pumnii în masă şi cu înjurături şi cu un vocabular buruienos, de făcea spume la gură!

Eu i-am răspuns cu acelaşi calm la toate argumentele lui, încât, până la urmă, m-a lăsat în pace. Se vedea că este obosit. Probabil că avea mulţi arestaţi, faţă de care trebuia să se comporte cu aceleaşi maniere.

După mai bine de o oră de altercaţii, am fost trimis la subsol. Aici, altă surpriză! În stradă, nu ştiu de unde o fi apărut şi tocmai la fereastra mea, un om cu o flaşnetă de mână, care-mi fredona faimoasa melodie de front rusească „Katiuşa". Chiar „Katiuşa" îmi lipsea mie atunci, căci încolo le aveam pe toate în sufletul şi inima mea. Şi culmea că acest flaşnetar nu ostenea deloc... Termina melodia şi o lua de la capăt. Aşa m-a chinuit până seara târziu când, în cele din urmă, a binevoit să plece. Obosit, m-am ghemuit într-un colţ şi-am adormit.

Când îmi amorţeau picioarele, mă sculam, mă mai plimbam şi iar mă aşezam jos ca să-mi înşel somnul.

10. ÎNCHISOAREA LUBLIANCA

A doua zi, dis-de-dimineaţă, am fost scos din subsol, dus în curte, unde, spre surprinderea mea, l-am văzut pe prietenul meu Tănase Rădulescu, alături de Samuel Liebhardt, sas din regiunea Sibiului, paraşutat şi el, ca făcând parte din grupa lui Andreas Schmidt.

După mine a sosit telegrafistul Oscar Leptich şi un soldat, eliberat din armată, de profesie telegrafist, care dorea să lucreze pentru bani, cu doctorul Ţăranu. Ce lipsit de discernământ a putut fi acest om, căutându-şi un asemenea serviciu!

După el a urmat un om puţin înalt, pe care l-am văzut o singură dată, tot la doctorul Ţăranu în cabinet. Era Friedrich Cloos, şi el tot din grupul de rezistenţă german din Transilvania.

Eram deci şase inşi; toţi arestaţi într-o singură zi.

Am fost legaţi doi câte doi, cu o sfoară groasă de hârtie, urcaţi într-un camion şi duşi la aeroportul Băneasa.

Când am ajuns la aeroport, începuse să se lumineze de ziuă. Aici ne aştepta un avion american Douglas, de pasageri, în care am fost „bîstro-bîstro" urcaţi şi, la foarte scurt timp, am şi decolat.

Începuse călătoria prevăzută de horoscopul zilei de 10 martie 1945!

Ceea ce am săvârşit noi împotriva barbariei comuniste s-a petrecut în timpul războiului, pe pământ românesc şi nu pe teritoriul URSS-ului. De ce a trebuit să fim furaţi din ţara noastră?

Dar, de când lumea şi pământul, „peştele cel mare înghite pe cel mic". Zborul în necunoscut a fost cât se poate de apăsător. În tot timpul acestei călătorii, nimeni nu a putut schimba un cuvânt, iar imensa panoramă de zăpadă, ce am zărit-o prin geamul avionului, era la fel de tristă. N-am văzut niciun om, nicio fiinţă, niciun oraş în

tot timpul zborului. Această monotonie de peisaj m-a obosit şi m-a îngrozit! Iar au început să mă chinuie gândurile: „De ce n-am fugit? Cine m-a împins de la spate de m-am dus în casa doamnei Botez? Oare acest ocean al necunoscutului şi al temutului URSS să-mi fie mie destinul?".

Îmi era groază de acest necunoscut ce-mi apărea în faţă. Când, unde şi cum se va sfârşi acest calvar? Din când în când, mai încercam să-mi fac singur curaj.

Oricare va fi viitorul, va trebui să aibă şi un sfârşit. Poate odată cu al meu! Cine putea să ştie atunci?! Cu aceste frământări sufleteşti, după mai multe ore de zbor, am aterizat la Moscova.

Nici acest oraş nu l-am putut vedea panoramic din avion, căci aeroportul era departe de Moscova.

La aterizare, am coborât din avion cu aceleaşi comenzi de „bîstro-bîstro". Am fost urcaţi într-un autobuz. Îmbrăcat în costumul de primăvară primit cadou de la tatăl meu, doar cu câteva zile înainte de arestare, am îngheţat de-a binelea de la avion şi până la autobuz. Aici nu era cald şi frumos ca în Bucureşti. Aici, era iarnă şi ger cumplit. Era Moscova!

Din autobuz am fost urât impresionat de murdăria oraşului.

Maldăre de zăpadă înnegrite de noroi, oameni zgribuliţi de frig, îmbrăcaţi prost, se grăbeau care încotro. La un moment dat, santinela care ne-a însoţit tot drumul de la Bucureşti şi până aici, ne-a arătat, pe fereastra autobuzului, Kremlinul, mare, impunător.

În urma noastră, când am sosit la destinaţie, s-au închis nişte porţi reci metalice şi ne-a înghiţit curtea unei închisori cu multe etaje. Era vestita închisoare „Lublianka", unde, pe acea vreme, se afla prizonier şi mareşalul Antonescu.

Ce ironie a soartei! El, mareşalul, care ne-a înlăturat de la guvernare, el, care ne-a arestat, ne-a maltratat şi ne-a ponegrit cu tot felul de învinuiri inimaginabile, el, frate de sânge al aceleiaşi mame, România, zăcea pe-atunci în

aceeaşi închisoare, alături de legionari! La coborârea din autobuz, în curtea închisorii nu ni s-a mai comandat „bîstro-bîstro"! Eram de-acum în mâinile lor, la ei acasă. Erau stăpâni pe vieţile noastre. Ne-au ţinut în curte, până ce-am îngheţat bine de tot. Începusem să tremur ca varga. Când, în cele din urmă, ne-au introdus înăuntru, am fost conduşi individual pe un coridor-labirint, cu foarte multe întortocheli, încât, dacă ai fi vrut să fugi, era imposibil să găseşti ieşirea. Era însă cald şi curat, iar pereţii vopsiţi în ulei de jos până sus.

După ce mi-au luat identitatea, am ajuns într-o celulă înaltă, îngustă, cu un pat metalic, curat. M-am aşezat pe marginea patului şi, încet-încet, m-am dezgheţat. Mi-au adus mâncare. Bună mâncare, n-am avut ce zice! O bucată de franzelă, ceai fierbinte, două bucăţele de zahăr cubic şi o bucăţică de carne conservată. Nu mai mâncasem de trei zile şi eram flămând ca un lup!

După ce-am mâncat, am adormit, dar nu mult timp, căci m-a trezit gardianul, care făcea de pază pe coridor.

Nu aveam voie să dorm în timpul zilei, iar afară era încă ziuă.

Eram foarte obosit şi aşteptam stingerea ca pe o salvare. Stând la marginea patului, am auzit în surdină nişte gemete surde, care se repetau din când în când şi care, de la început, mi s-au părut a fi înregistrate şi nefireşti. Metodă de timorare!

Tare greu mi s-a părut că a trecut timpul până la ceasul stingerii, dar până la urmă a venit şi cum a venit, cum am adormit butuc.

După două-trei zile, în care nu m-a întrebat nimeni nimic, am fost ridicat, urcat într-o dubiţă cu celule individuale, „ceornîi-voron" (corbul-negru), cum o numesc ruşii, şi m-au dus departe, departe, dar tot în Moscova. Auzeam zgomotul maşinilor, claxoanelor şi uneori chiar voci de oameni când staţionam la stopuri.

Ajuns la destinaţie, am coborât de unul singur aşa că n-am mai văzut pe niciunul din cei cu care sosisem din Bucureşti.

11. ÎNCHISOAREA LEFORTOVO. CELULA 42.

Aici, aceeaşi poveste, identitatea, un coridor-labirint şi, în plus, ...baia. Am fost dezbrăcat la piele, mi s-au controlat toate hainele, centimetru cu centimetru. Am fost controlat şi în gură şi, fără jenă vă mărturisesc, am fost controlat şi în fund.

Am fost tuns chilug şi introdus sub duş. În timp ce-am făcut duş, hainele mi-au fost ţinute la etuvă, de unde le-am primit fierbinţi. După baie, am fost condus iarăşi printr-un coridor-labirint şi, de-aici, imediat în dreapta, într-un coridor larg şi înalt, în celula cu numărul 42.

Celula nu era înaltă ca la Lublianka, avea fereastră mică, trei paturi de fier cu saltele de paie. Sub fereastră se afla un pat, iar de-a lungul pereţilor, alte două paturi. Ca mobilier, mai avea o măsuţă mică şi îngustă, cu etajeră, şi niciun scaun. Exista o chiuvetă cu apă şi un scaun WC, în care turnam noi apă cu castronul din care mâncam.

Primul om care mi-a apărut în faţă era înalt, cu un cap mare, cam disproporţionat în raport cu trupu-i slab. Se numea Sterligov, era emigrant rus în Bulgaria, născut în Moscova. Al doilea om era de statură mijlocie, bine legat, cu barbă deasă şi rasă, cu nişte sprâncene mult prea stufoase. Armean de origine, emigrant şi el în Bulgaria.

M-am bucurat de faptul că Sterligov ştia foarte bine limba germană. El era fiul unui fost general ţarist, care luptase în armata amiralului Kolceak, împotriva bolşevicilor, în anii 1918-1920.

În urma înfrângerii armatei albe ţariste de către armatele roşii bolşevice, generalul Sterligov, cu toată familia lui, s-a retras în Bulgaria, unde a şi murit. După ce Hitler a ocupat Bulgaria, Sterligov fiul s-a angajat voluntar în armata germană ca translator, numai din dorinţa de a ajunge în Moscova, unde fratelui său mai mare, elev la şcoala de cadeţi, i se bătuseră în cuie, de către răzvrătiţii

satanei, chipiul şi epoleţii în carne şi oase. A dorit el neapărat să-şi găsească rudele, dacă mai trăiau. Şi-acum îşi realizase, sărmanul de el, visul, căci ajunsese-n Moscova, dar cu totul în alte condiţii.

De la el am aflat că închisoarea în care ne aflam se numeşte Lefortovo, de la numele unui general-amiral de origine franceză, Lefort (1656-1699), prietenul şi consilierul personal al lui Petru cel Mare al Rusiei. În memoria acestui om de încredere al său, Petru cel Mare a botezat un sat din împrejurimile Moscovei cu numele lui. Cu timpul însă, satul a fost înghiţit de uriaşa Moscovă.

Închisoarea era deci veche, cu ziduri groase, celule puţin spaţioase, ferestre mici şi zăbrele solide.

La ora prânzului, Sterligov a primit ca hrană un castron de ciorbă de varză cu peşte mărunt, colorată cu puţină sfeclă roşie şi, dacă avea noroc, îi mai cădea câteodată şi câte-o fărâmă de cartof.

Ce bucurie era pe el când vedea bucăţica de cartof! Dar la osatura şi înălţimea lui, ce putea să însemne această cantitate de apă chioară?!

La câtva timp, am primit şi eu porţia mea de mâncare mult superioară. O bucată de pâine albă, două bucăţi de zahăr cubic şi mâncare gătită cu puţină carne.

N-am vrut să o primesc şi l-am rugat pe Sterligov să întrebe de ce mi s-a dat mie o asemenea mâncare.

„Prizonier de război!", mi s-a răspuns scurt.

Am stat puţin pe gânduri şi n-am vrut să mă ating de ea. Ce fel de prizonier de război puteam fi eu? Nu fusesem pe front şi nici pe teritoriul URSS-ului nu călcasem! Mi-a fost frică să nu fie cumva vreo cursă. În cele din urmă, ca să fiu cu conştiinţa împăcată, m-am hotărât să o primesc şi să o împart cu Sterligov.

Colegul nostru de celulă, armeanul, care, după cum aflasem de la Sterligov avea titlul de „general", era dintr-o armată organizată de emigranţi armeni. El a primit o mâncare mai bună decât a mea şi, atunci, mi-am dat seama că aceste mâncăruri diferite nu sunt altceva decât o

momeală, o încercare de a cumpăra conştiinţele deţinuţilor.

Tot în după-amiaza aceleiaşi zile, s-a deschis uşa celulei şi am fost întrebat de către un ofiţer:

- Kak familia? (Cum vă numiţi?)

- Popescu, i-am răspuns.

A întins mâna şi mi-a dat un pachet de circa 50 de grame de tutun.

În mod reflex, l-am luat şi n-am mai avut timp să-l rog pe Sterligov să-l întrebe pe ofiţer ce-i cu acest pachet de tutun că deja plecase. Bietul Sterligov, îi scăpărau ochii de bucurie, căci era un mare fumător!

O să primeşti şi hârtie de răsucit ţigara, m-a asigurat Sterligov fericit! Şi peste puţin timp am primit o bucată de hârtie ordinară, din care am răsucit fiecare câte-o ţigară groasă.

Când ţigările au fost gata, s-a deschis vizeta şi ni s-a întins un fitil fumegând, de unde ne-am aprins ţigările!

Sterligov era un fumător aşa de pasionat, încât pot spune că el nu fuma, ci sugea ţigara. Până seara la ora 22, nu aveam voie să dormim. Ni se permitea să stăm la marginea patului. Neavând ce face, mă plimbam de la patul meu, care era în fundul celulei până la uşă, adică opt paşi mărunţi în sus şi tot atâţia în jos. Mă frământau gândurile şi nu puteam pricepe ce căutam eu la Moscova? De ce m-au furat ruşii pe mine? De ce nu m-au judecat românii care m-au arestat? De ce m-am dus eu la doamna Botez şi n-am fugit?

Ce forţă nevăzută m-a împins pe mine în acea cursă? Toate aceste gânduri mă rodeau şi nu puteam să mi le explic! Voi scăpa eu de aici ca să mor pe pământul patriei mele? Doamne, unde eşti? Scapă-mă!

Dar dacă armata roşie va câştiga războiul, ce rost mai are atunci viaţa?

Frământat de aceste gânduri, a sosit ora stingerii şi-am adormit somn greu, până dimineaţa la ora 5, ora deşteptării.

Toată ziua care a urmat, m-au frământat aceleaşi gânduri. Opt paşi dus, opt paşi întors, era un spaţiu sufocant de mic pentru marile frământări care mă chinuiau, căci altceva nu aveam ce face. Şi totuşi, spre salvarea mea, mi-am găsit o ocupaţie, chiar în ziua aceea.

L-am rugat pe Sterligov să mă ajute să învăţ limba rusă.

Şi-am început să învăţ cuvinte uzuale, care se folosesc curent într-o conversaţie obişnuită.

Ni se dădeau şi cărţi de citit în celule; aşa că am început să buchisesc alfabetul. Astfel, mi-am ocupat o mare parte din cele 17 ore pe care trebuia să le trăiesc fără să mă odihnesc. Sterligov stătea tot timpul la marginea patului şi, din când în când, mai citea câte ceva. Eu mă plimbam fără întrerupere, repetând în gând cuvintele ruseşti ce trebuia să le învăţ, conjugam verbe, declinam substantive şi lucrurile mergeau bine.

După ce am asimilat câteva sute de cuvinte, iar au început să mă frământe gândurile.

Ce rost mai aveau toate acestea dacă eu voi fi condamnat la moarte şi executat? Poate această condamnare la moarte ar fi fost cea mai bună rezolvare a lucrurilor.

Da, mi-am zis în sinea mea, numai moartea mai putea rezolva totul! Şi-am început să mă gândesc la moarte. Mi-am adus aminte că, înainte de a mă aresta, terminasem de citit o carte care m-a impresionat foarte mult: „Iisus Hristos", scrisă de Monseniorul Bougaut, scriitor francez şi tradusă-n limba română de avocatul Ceruleanu din Ploieşti. Eu sunt creştin ortodox din naştere şi, din firea mea, aş fi fost un bun preot, aşa cum ar fi dorit mama mea.

Din păcate n-am ascultat-o!

Având proaspătă în minte această carte, am început sa o parcurg în gând, capitol cu capitol. Îmi rămăsese bine întipărită în minte. Timp aveam destul la dispoziţie şi, în curând, cele 17 ore de plimbare se scurgeau cu mai multă uşurinţă.

Recapitulând această carte, credinţa mea în Dumnezeu a început să se consolideze. Mi-am adus aminte de multe pilde şi minuni ale Mântuitorului şi am ajuns la convingerea fermă că tot ce-a propovăduit El este Adevărul pur şi că nimic nu se poate fără El!

Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, fără nicio tăgadă, îmi ziceam. Şi toate minunile pe care le-a săvârşit El, în faţa atâtor mii şi mii de oameni, au fost deci realităţi incontestabile! Monseniorul Bougaut le-a analizat în cartea sa pe fiecare în parte şi a demonstrat că acelea au fost minuni dumnezeieşti.

Dar, mă gândeam, cum pot ajunge eu la Iisus Hristos?

Cum să mă fac eu auzit Lui? Cum să-I cuceresc mila şi bunătatea?

Şi tot cuvintele Lui mi-au venit în minte ca un îndemn: „Căutaţi şi veţi afla! Bateţi şi vi se va deschide! Cereţi şi vi se va da!" Dă-mi, Doamne, şi mie puterea credinţei! Ajută-mă să Te găsesc!

Şi ceas de ceas, zi de zi, paşii mei mi se păreau mai uşori, pereţii celulei nu mă mai apăsau aşa de greu, lumea din afară nu mă mai preocupa, depărtarea de ţară nu mi se părea de neînvins!

Cugetam mereu asupra cuvintelor, faptelor şi minunilor lui Iisus Hristos. Îmi dădeam perfect seama că, dacă ar exista o cât de mică fărâmitură de neadevăr în faptele sau cuvintele Lui, totul s-ar fi năruit de mult, căci n-ar putea fi Dumnezeu, dar El este Dumnezeu şi aceasta o dovedesc tocmai cuvintele şi faptele Lui.

De două mii de ani, învăţătura Lui a cucerit tot pământul. Mii şi mii de Martiri şi Sfinţi au crezut în El şi s-au jertfit pentru El.

În această încordare sufletească şi stadiu de credinţă m-a surprins prima invitaţie la anchetă,

De-abia mă lungisem în pat, de-abia adormisem, când uşa s-a deschis şi un ofiţer a intrat în celulă şi m-a întrebat cum mă numesc.

- Popescu Nicolae Duţovici (după numele tatălui).
- La anchetator!

M-am îmbrăcat şi am plecat.

După ce s-a închis uşa, am fost ţinut pe loc, până ce un soldat de sus a făcut semn cu un steag alb, care confirma libera trecere.

Atunci am observat că această închisoare avea mai multe aripi, că între cele două etaje este întinsă o plasă de sârmă, ca nu cumva deţinuţii, în disperarea lor, să se arunce de la etaj. Deţinuţii nu aveau voie să se întâlnească între ei, în timpul cercetărilor.

Şi între miliţieni totul se desfăşura prin semne. Soldaţii şi ofiţerii vorbeau numai în şoapte. Când am ajuns la uşa camerei de anchetă, a intrat mai întâi soldatul care m-a adus, a raportat de sosirea mea şi apoi am fost introdus şi eu. În faţa mea a apărut un ofiţer mongol, cu gradul de maior, cu capul ras complet, cu o fizionomie răutăcioasă de pisică sălbatică. M-a fixat mai întâi câteva momente şi apoi m-a trimis în colţul camerei, unde era o măsuţă şi un scaun şi mi-a spus să stau jos.

În faţa biroului lui stătea un soldat tânăr, pistruiat, care cunoştea perfect limba română. Era probabil un evreu din Basarabia.

A urmat un interogatoriu succint de tatonare: cum mă cheamă, cetăţenia, câţi ani am, din ce oraş sunt din România, cum mi se pare la închisoare, dacă sunt mulţumit de mâncarea pe care o primesc, etc. Mi-am dat seama ce urmăreşte. Ceea ce m-a bucurat a fost faptul că începusem să pricep cât de cât limba rusă, înţelegând pe ici pe colo câte ceva din ceea ce discutau ei între ei. Astfel aveam timp să-mi formulez răspunsul.

Ancheta a durat cam o jumătate de oră. Apoi am fost trimis la celulă.

A doua zi de dimineaţă, m-am sculat cu gândul să mă rog mai insistent lui Dumnezeu, ca să mă ajute şi să mă lumineze să răspund la întrebările şi vicleşugurile anchetatorului fără să mă compromit.

La puţin timp după culcare, am fost trezit din somn şi dus iar la anchetă. Anchetatorul mă întreba, translatorul

traducea, eu răspundeam şi anchetatorul scria ceea ce răspundeam eu.

Ancheta a început cu perioada pe care am petrecut-o în Germania. Unde şi ce am lucrat? A început să mă întrebe amănunte despre persoane care nu erau deloc implicate în activitatea mea ce am dus-o împotriva URSS-ului. Acest fapt nu mi-a convenit, motiv pentru care am început să-i spun nume de persoane cu totul imaginare.

Făceam aceasta ca să-şi dea seama că-l mint şi că nu doresc să vorbesc despre alţii. Doream să rămân numai la faptele mele. În acea noapte, ancheta a durat mai bine de două ore, iar la plecare, anchetatorul mi-a rânjit şi mi-a spus să mă gândesc mai mult şi mai bine la tot ce ştiu, că dacă nu voi spune atunci, voi spune a doua zi sau peste un an, dar de scăpat nu voi scăpa, până ce nu voi spune tot ce ştiu. Dacă nu voi spune eu, vor spune alţii despre mine şi atunci o să fie mai rău!

- Greşeala mărturisită este pe jumătate iertată, mă sfătuia el. Bineînţeles că toate acestea constituiau o „placă", pe care o folosea, cred eu, cu toţi cei ce îi picau la cercetări. Dar ce greşeală am făcut, gândeam eu. Că am luptat împotriva comuniştilor?

A doua zi, mă aşteptau iar orele de plimbare prin celulă, în care timp m-am rugat lui Dumnezeu să-mi dea puteri să rezist încercărilor satanice la care voi fi supus.

Doamne, n-ai spus Tu: „bate şi ţi se va deschide!", „cere şi ţi se va da!"? Dă-mi, rogu-Te, şi mie puteri ca să nu-mi vând sufletul diavolului, căci ceea ce îmi cere anchetatorul acum este chiar vânzarea sufletului meu! Deschide-mi şi mie uşa bunăvoinţei Tale, ajută-mă să mor în numele Tău, cu toate păcatele mele! Şi toată ziua mă rugam pentru întărirea credinţei în Domnul.

După stingere, am adormit un pic şi iar am fost trezit şi dus sus la anchetă. Iarăşi o noapte de nesomn, cu întrebări insistente şi chinuitoare, despre tot ce-am văzut şi-am auzit în Germania.

Din partea mea, a urmat acelaşi refuz, combinat cu tot felul de minciuni şi afirmaţii gratuite, încât anchetatorul a

început să se enerveze, să ţipe la mine şi să mă ameninţe. Eu, însă, îmi păstram calmul. Ceea ce credeam eu că poate fi spus, spuneam, iar ceea ce consideram că nu trebuie spus, nu spuneam sau denaturam.

În acea noapte, ancheta a durat mai mult, iar când am ajuns în celula n-am mai putut să mă odihnesc deloc.

Mă întrebam cât o să pot rezista fără să mă odihnesc şi dacă, până la urmă, nu am să încep să vorbesc fără voia mea ceea ce nu trebuia.

Nu doream deloc să ajung într-o asemenea situaţie. Mai bine moartea! Mai bine mă sinucid! Dar cum? Cu ce? Căci nu exista nici o posibilitate! Chinuit de asemenea gânduri, mi-a venit o idee.

Există totuşi o posibilitate. Tutunul, pe care-l primeam o dată la zece zile era tare şi negru ca pământul; mi-ar fi suficient pentru a mă otrăvi. În ziua în care o să primesc tutunul, îl voi înmuia în ceaiul fierbinte pe care-l primim seara şi-l voi înghiţi pe nerăsuflate. Mi s-a părut atunci singura soluţie salutară.

Dumnezeu să mă ierte, dar aşa voi face, căci altfel nu mă puteam vedea salvat din urzelile răului.

Mai devreme sau mai târziu, tot va trebui să mor. Mai bine acum, decât să ajung să-mi vând sufletul. Nu-mi dădeam seama că sinuciderea este un păcat de neiertat!

În această situaţie disperată, mi-am adus aminte că mama mea avea o mare putere de rugăciune. Şi m-am rugat Domnului ca să asculte rugăciunile mamei mele.

În rugăciunile ei, mama se ruga, însă, mai mult Maicii Domnului.

Şi-atunci mi-am zis că bine ar fi să fac şi eu la fel. Ea, fiind mamă, trebuie să fie mai receptivă la rugăciunile şi la zbuciumul meu. Şi-apoi, gândeam eu, Mântuitorul nu putea să o refuze pe Maica Lui. Şi am început să mă rog Ei.

Dar cum nu ştiam alte rugăciuni, o rugam să mă audă, să mă vadă, să mă ajute. Dar mai ales o rugam sa asculte rugăciunile mamei mele. Îi ceream să se roage Fiului Ei,

pentru salvarea sufletului meu, că am ajuns în fundul iadului!

Cu aceste frământări sufleteşti, m-a ajuns din urmă stingerea, după care a urmat iar ancheta. În momentul în care am ajuns în faţa anchetatorului, i-am spus că vreau să declar totul, deoarece îmi dau seama că altfel nu se poate.

Anchetatorul a făcut ochii mari şi s-a bucurat mult, atât el cât şi translatorul. De cum am început noua mea declaraţie, i-am povestit tot ce-ar fi dorit el să afle despre cum am trăit şi ce am făcut în Germania, de felul cum am ajuns în ţară, cum am parcurs drumul până la Bucureşti, cum m-am întâlnit cu Lungu Dumitru şi cum am făcut legătura cu alte persoane importante din conducerea legionară. I-am povestit şi i-am dat chiar şi adrese de case conspirative unde se pot găsi şi arme.

Dar tot ce i-am povestit eu acestui anchetator timp de trei nopţi, în care timp el a scris în jur de 80 de pagini, nu au fost decât minciuni, poveşti demne de un roman poliţist, inventat de mine ad-hoc.

La sfârşitul acestor declaraţii, foarte mulţumit de rezultat, mi-a zis:

- Ei, acum facem o pauză, în care timp poţi să te odihneşti.

Au urmat, într-adevăr, câteva zile de linişte, în care eu m-am odihnit bine, noapte de noapte. Ştiam că după aceasta va urma o confruntare dură, urmată de o pedeapsă, pentru faptul că mi-am bătut joc de el, obligându-l să scrie trei nopţi la rând numai minciuni.

În acest timp, am avut însă satisfacţia unei mari bucurii. Trei nopţi, una după alta, am visat unul şi acelaşi vis. Verişoara mea cea bună, Miorica, botezată Maria, ţinea la pieptul ei o icoană a Maicii Domnului, lucrată de mine în lagărul Vaslui, unde fusesem închis timp de şase luni, imediat după pedepsirea lui Armand Călinescu. Icoana la care se închina mama mea, dânsei i-o făcusem cadou când m-am eliberat.

- Crede, de ce nu crezi? mă mustra cu blândeţe, de fiecare dată, verişoara mea.

Aceste trei vise m-au încredinţat că rugăciunile mele au fost ascultate sus în Ceruri. De-acum, eram convins că mergeam pe drumul cel drept.

- Maica Domnului, ajută-mă să mor fără să-mi vând conştiinţa şi sufletul!

Şi astfel, rugăciunile mele au devenit tot mai puternice, tot mai fierbinţi. Am ajuns la convingerea că numai cu ajutorul rugăciunii pot atrage puterile cereşti în sprijinul meu.

Mai senin, mai încrezător şi mai fierbinte, m-am rugat mai departe. Chiar şi în somn. Mi-am adus aminte de tatăl meu, care în urma unui accident şi-a pierdut cunoştinţa; în tot timpul cât a stat în inconştienţă, a repetat fără întrerupere rugăciunea Tatăl nostru.

Deci, în faţa morţii, tata a început să se roage şi a continuat în subconştient rugăciunea până ce s-a trezit, după aproape nouă ore.

Am încercat şi eu să adorm în rugăciune şi am constatat că se poate. După câteva zile de linişte, a urmat o nouă confruntare cu anchetatorul. Ştiam ce mă aşteaptă şi mă pregătisem în prealabil pentru orice surpriză.

- Uite, a zis anchetatorul, am revăzut ultimele tale declaraţii şi nu prea se potrivesc cu ceea ce ai declarat la Bucureşti. Care este adevărul?

- Aşa cum am declarat la Bucureşti, i-am răspuns calm, fără nicio ezitare.

- Cum? a urlat anchetatorul, schimbându-se la faţă.

- Numai ce am declarat la Bucureşti este adevărat, i-am repetat.

- Şi tot ce am scris eu aici nu este adevărat?

- Nu!

- Staţi svoîoci! (ridică-te, canalie!), a urlat anchetatorul, bătând cu pumnul în masă de-au dârdâit şi geamurile!

S-a repezit la mine ca o fiară sălbatică şi a început să mă lovească cu brutalitate. Eu am luat poziţie de drepţi şi, primind lovitură după lovitură, eram satisfăcut că am

putut să-i demonstrez ceea ce am dorit. După ce a obo
lovindu-mă, m-a întrebat răsucindu-şi nervos o ţigară
mahorcă în hârtie de ziar:

- Şi-acum să-mi spui de ce ai făcut asta, că altfel
omor!

- Ca să vă demonstrez că, aşa cum dumneavoastră vr
să vă jucaţi cu nervii şi sănătatea mea, tot aşa şi eu pot
mă joc cu nervii dumneavoastră.

Urlând şi înjurând, cu o furie sălbatică, iar a venit
mine şi a-nceput să mă lovească, până ce a obosit. În pl
de asta, m-a aşezat cu faţa la perete, ca să-mi aduc amin
de pedepsele din clasele primare, iar eu eram mulţumit
sinea mea de mine însumi.

Lui tot nu-i venea să creadă că a muncit trei nopţi
rând fără niciun folos şi căuta să se calmeze, plimbând
se prin cameră. El turba de necaz, iar eu aşteptă
încrezător deznodământul.

Până la urmă, tot foindu-se prin cameră, a rupt cele
de file, a chemat soldatul şi m-a trimis la celu
ameninţându-mă că voi plăti scump această obrăznicie.

Eram pregătit pentru orice şi nu-mi păsa de nimic. A
mulţumit în gândul meu lui Dumnezeu
Maicii Domnului pentru puterea pe care mi-au dat-o şi a
adormit rugându-mă.

A doua zi, i-am povestit lui Sterligov toate ce
întâmplate, dar el a rămas foarte contrariat când a auzit
am fost bătut.

- De ce? am întrebat eu, mirat.

- Pentru că nu au voie să bată, mi-a răspuns el.

- Eu nu ştiu dacă au voie să bată sau nu, dar aşa s-
petrecut lucrurile!

În aceeaşi zi, generalul armean a fost mutat din celu
noastră, în locul lui a venit generalul Woitzechows
general ţarist, emigrant în Cehoslovacia, căruia nici p
gând nu i-a trecut să plece în Occident, deşi avea aceas
posibilitate.

După atâţia ani de zile de când plecase din ţara sa, aşa bătrân şi bolnav cum era, cine mai avea să se ocupe de el, a gândit.

Şi, iată că NKVD-ul a avut grijă de l-a urcat în avion şi l-a adus la Moscova. Regreta mult, bietul de el, dar acum era prea târziu! Ne-am împrietenit repede, căci era un om deschis şi jovial, deşi suferea cumplit de o ulceraţie care-i provoca dureri insuportabile. Cu limba rusă ce o învăţasem de la Sterligov şi cu limba franceză ce o ştiam din liceu, ne-am înţeles foarte bine.

El era un mare admirator al Rusiei ţariste, iar în Cehoslovacia a fost Comandantul Armatei din Boemia. Soţia generalului rămăsese acolo, motiv care-l făcea să sufere şi mai mult.

De la Sterligov şi Woitzechowski am cunoscut noţiunea cuvintelor ruseşti, „velichii" şi „mogucii", care înseamnă ceva mare, colosal de mare, până la cer de mare. Şi-mi povesteau ei că poporul rus are această noţiune de „popor mare", „mesianic", moştenire de la ţari şi de la imensitatea imperiului rus.

Se considerau mesianici, chiar în credinţa creştin-ortodoxă, iar Rusia, „Mama Rusia", era considerată de poporul rus pravoslavnic, cel dinainte de Revoluţie, ca „Sfântă", „Sfânta Rusie", sau „Grădina Maicii Domnului".

Înainte de Revoluţie, spuneau ei, Moscova avea nu mai puţin de 2.000 de biserici, iar noaptea Sfintei Învieri a Domnului era o noapte „Sfântă" şi magnifică, ce nu se poate descrie în cuvinte. În acea noapte, toată lumea era bună, cunoscuţi şi necunoscuţi se îmbrăţişau unii cu alţii şi se considerau „fraţi întru Hristos!".

Dar ce păcat că toate aceste calităţi au rămas simple amintiri!

În această nouă atmosferă de celulă, pe mine nu m-a părăsit însă ideea sinuciderii şi aşteptam cu nerăbdare să mi se dea raţia de tutun, ca să pot trece la acţiune. Mai exista însă un „dacă" voi mai primi această raţie, după comportamentul ce l-am avut faţa de anchetatorul meu.

Spre mirarea mea, am primit totuşi raţia de tutun şi eram fericit; în curând, se va sfârşi tot calvarul vieţii mele!

Am răsucit, împreună cu Sterligov, câte o ţigară, iar seara, după ce s-a dat ceaiul fierbinte, am mai răsucit câte o ţigară şi restul de tutun l-am aruncat, fără să fiu observat, în castronul de ceai.

Am lăsat câteva momente să se dizolve tăria tutunului în ceaiul fierbinte şi apoi, urmărit de ideea de a mânca totul, absolut totul, până la ultima picătură, am început să înghit. Era foarte greu, căci firele de tutun alunecau anevoie pe gât în jos. Dar dorinţa de a muri era mai puternică şi îngurgitam cu hotărâre, înghiţitură după înghiţitură. Când am ajuns spre sfârşit, am simţit o transpiraţie rece, care mi-a cuprins tot corpul. Cu o ultimă încrâncenare, am băut şi restul de lichid negru şi amar ce mai rămăsese pe fundul castronului. Mi-am făcut repede semnul Sfintei Cruci, lungindu-mă. Simţeam de acum cum mă pierd, deoarece nu mai vedeam nimic înaintea ochilor. Cât timp am rămas în această stare, nu mai ştiu. Când m-am trezit, ştiu că Sterligov mă spăla. Vomitasem tot ce-am înghiţit, împroşcându-l pe generalul Woitzechowski cu lichidul şi tutunul înghiţit.

- De ce, de ce ai făcut asta, Nicolai? se văita Sterligov.

Eu tăceam şi priveam buimac, regretând enorm că încercarea mea nu a reuşit.

- Cum explici sinuciderea cu rugăciunile tale şi de unde această criză sufletească? mă întreba Sterligov.

El regreta într-adevăr gestul în sine, dar regreta şi tutunul pe care de-acum era sigur că n-am să-l mai primesc. A doua zi dimineaţă, Sterligov a fost chemat la anchetă şi mi-am dat seama că a fost întrebat în legătură cu gestul meu disperat, deoarece miliţianul de pe coridor observase cele întâmplate în celula noastră şi, cu siguranţă, raportase.

Eram convins că Sterligov ţinea mult la prietenia noastră, dar la anchetă nu putea să ascundă adevărul, iar eu nu aveam motive să-l pot condamna. Şi generalul Woitzechowski m-a mustrat pentru gestul săvârşit, mai

ales că mă ştia credincios şi că era de datoria mea să am încredere în Dumnezeu. De a doua zi, a urmat şi suspendarea raţiei alimentare de aşa zis prizonier de război. Pentru mine au început zile de depresiune morală, pentru faptul că n-am reuşit să mă sinucid. Sterligov, care era chimist de profesie, mi-a spus că dacă aş fi băut numai lichidul, fără să înghit tutunul, acea cantitate de otravă dizolvată în ceaiul fierbinte ar fi fost suficientă ca să mor. Dar aşa, muşchii stomacului au reacţionat, iritaţi de masa de tutun, şi contracţiile lor au determinat voma. Altfel, lichidul singur s-ar fi strecurat ici-colo la convulsiile stomacului şi s-ar fi resorbit otrava în sânge.

Şi ce mult m-am chinuit până ce am înghiţit firele de tutun!

Ce mă va aştepta de acum înainte? Numai unul Dumnezeu putea să ştie! De la Sterligov aflasem, cum era de aşteptat, că Germania capitulase. Într-adevăr, în acea seară au vibrat toate geamurile de la ferestre de bubuitul salvelor de tun, trase în cinstea victoriei armatei sovietice.

România era ocupată de Armata roşie. Ardealul, sfârtecat, prin Dictatul de la Viena. Basarabia şi nordul Bucovinei, luate de bolşevici. Poporul român, îngenunchiat şi robit. Ce rost mai putea avea viaţa pentru mine?

În lupta în care mă angajasem, eu nu am dorit altceva decât fericirea neamului meu, în tot ceea ce am întreprins până la acea vârstă.

Din toate aceste motive, nereuşita încercării mele de sinucidere mă chinuia. Am recurs iarăşi la rugăciune, pe care o consideram singura posibilitate de salvare din situaţia în care mă aflam.

Mă rugam ziua şi noaptea, obişnuind subconştientul să continue pe cât posibil rugăciunile în somn.

La anchetă n-am mai fost chemat şi eram liniştit din acest punct de vedere, deşi ştiam că ancheta nu s-a terminat şi că voi mai fi încercat. Au trecut aproape şase săptămâni de linişte când am avut din nou un vis, pe care nu pot să-l uit nici în ziua de azi.

Eram în mijlocul unei păduri întunecoase şi bâjbâiam în beznă, cu mâinile întinse ca să nu mă lovesc de copaci. Pe măsură ce înaintam, am început să întrezăresc puţină lumină. Iar când am ajuns la marginea pădurii, în faţa mea a apărut o câmpie întinsă, pe care înaintam, având în stânga un tăpşan înalt de doi-trei metri; pe el se afla, privind spre mine, o cireada enormă de boi negri, stând nemişcaţi.

Pe la mijlocul tăpşanului, a apărut o altă cireada de boi albi. Iar la capăt se afla un bou mare, enorm, care-i domina pe toţi ceilalţi.

Din partea dreaptă şi-au făcut apariţia trei cai roibi; înaintau spre tăpşan, într-o cadenţă perfectă. Calul din mijloc era mai mare decât ceilalţi doi. Eu stăteam la marginea tăpşanului şi aşteptam să văd ce se va întâmpla.

Aceşti trei cai, în momentul când au ajuns în dreptul boului cel mare, s-au repezit la el, l-au lovit cu copitele din spate, răsturnându-l şi l-au zdrobit apoi cu copitele lor, până ce l-au omorât. La sfârşitul acestei scene, eu am căzut în genunchi şi, ridicând ochii spre cer, am zis:

- Doamne, cum de s-a terminat totul şi eu nu am nimic?

La câteva zile după ce am avut acest vis, am fost mutat din celula nr. 42, la etajul II, în partea dreaptă a închisorii.

12. CELULA NR.184
VIZITA MAICII DOMNULUI

Această celulă era la fel ca aceea de unde plecasem, având aceleaşi dimensiuni, numai că era însorită, fiind cu fereastra spre sud-vest.

Aici am făcut cunoştinţă cu un negustor rus, refugiat în Bulgaria din timpul Revoluţiei din 1917. Era stabilit în oraşul Târnovo, căsătorit cu o bulgăroaică, avea copii şi nu făcuse niciun fel de politică. Dar bolşevicii nu respectau drepturile omului emigrant şi împământenit pe alt

teritoriu. Oriunde se afla, era considerat duşman al poporului şi trebuia adus în URSS, ca să moară în lagărele de exterminare, fără nicio altă explicaţie. A doua cunoştinţă a fost un tânăr între 18 şi 20 de ani, originar din Bielorusia. Era înalt, subţirel, simpatic la vorbă şi foarte nepăsător faţă de tot ce se întâmpla în jurul lui. Îl chema Ivanov, Ivan Ivanovici. După spusele lui, luptase în armata sovietică şi picase prizonier în Germania. Aici s-a înrolat în armata generalului Vlasov şi a fost trimis la o şcoală de telegrafişti.

A fost paraşutat ca diversionist in Lituania, unde s-a predat imediat autorităţilor sovietice. Deşi nu a stat prea mult timp în Germania şi nu avea multă ştiinţă de carte, vorbea limba germană frumos şi cu accent. Eu n-am avut de la început încredere în el, dar m-am folosit de timpul petrecut împreună ca să pot progresa în deprinderea limbii ruse. Când l-am întrebat cum se spune la „perie", mi-a spus băiatul că se spune „sciotca". Şi fiindcă eram la cuvântul „perie", doream să aflu cum se spune şi la „perie de dinţi", „perie de haine", „de ghete", etc. Iar el, plictisit de atâtea amănunte, mi-a răspuns:

- Eh, pentru ruşi, e tot una!

Restul timpului mi-l petreceam plimbându-mă şi rugându-mă.

Trăiam încă sub impresia ultimului vis avut în celuia nr. 42, pe care-l consideram un vis profetic. Eram convins că se va realiza şi, de aceea, eram mult mai încrezător în viitor.

Nu mi s-a precizat când avea să se realizeze acest vis şi deci nu ştiam. Dar simţeam că voi supravieţui şi voi trece prin toate încercările la care voi mai fi supus, ajungând să trăiesc şi sfârşitul suferinţelor mele. Căci ce altceva puteau să reprezinte-n vis acele cirezi de boi negri şi albi, decât suferinţa boilor ce poartă jugul toată viaţa lor? Putea oare ca acest vis să prefigureze sfârşitul Comunismului?

Atunci, în 1945, nu puteam fi sigur de aşa ceva, dar astăzi constat că aşa se întâmplă! Iar eu am supravieţuit

tuturor încercărilor prin care „duhurile răului" m-au obligat să trec.

Atunci, imediat după acel vis, eram plin de curaj şi încredere în puterile mele şi în ajutorul ce-l primeam de sus, de la Maica lui Dumnezeu. Cu chipul Maicii Domnului şi al mamei mele eram permanent în rugăciune, fără să mă deranjeze ceva din jurul meu.

Ne aflam în toiul verii şi simţeam din plin căldura soarelui în celulă. Acel negustor rus nu a stat prea mult cu noi. În locul lui, a sosit un general rus, Romanov, emigrant în Iugoslavia, unde a trăit împreună cu soţia lui toţi anii de după Primul Război Mondial. Deşi a avut posibilitatea să plece în Occident, nici el n-a plecat datorită faptului că îi murise soţia nu de mult şi era înmormântată la Belgrad. Avea în jur de 80 de ani şi luptase împreună cu amiralul Kolceak împotriva bolşevicilor.

Ajuns la Belgrad, a trăit o viaţă retrasă, fără să se angajeze în politică. Relaţiile mele cu generalul Romanov erau minunate, tulburate însă de tânărul Ivanov, care vedea în el un mare duşman al poporului rus. În manifestările lui se desluşea educaţia plină de ură cu care era hrănită tânăra generaţie din URSS. Tot ce nu era comunist se considera a fi duşman al poporului.

După aproape două luni de repaus, am mai fost o dată scos la anchetă.

Spre surprinderea mea, n-am mai avut de-a face cu primul anchetator. Era un alt maior şi un alt translator. Acest anchetator avea o fizionomie foarte agreabilă. Translatorul era soldat simplu, tot evreu. Ancheta a fost acceptabilă, fără multe insistenţe. Am recunoscut tot ceea ce recunoscusem în Bucureşti şi consideram că este suficient pentru a fi judecat şi condamnat. S-a insistat mult asupra scopului cu care am fost trimis în ţară. Iar pentru că ancheta nu a mai avut loc în timpul nopţii, am considerat că acest lucru se datorează încercării mele de sinucidere şi jocului ce-l făcusem primului anchetator, cu minciunile relatate.

Trei zile la rând am fost chemat la anchetă, timp în care dosarul meu a fost încheiat.

Când mi s-a adus la cunoştinţă că voi fi judecat pentru spionaj în favoarea Germaniei, am refuzat să semnez din următoarele motive:

1. Nu eram cetăţean sovietic.
2. Nu săvârşisem culpa pe teritoriul sovietic.
3. Telegramele transmise de mine nu au fost transmise germanilor Comandamentului legionar, căruia îi serveam de bunăvoie.
4. Când săvârşisem eu toate aceste fapte, războiul nu se terminase şi nimeni nu mă putea opri să lupt împotriva comunismului.

Anchetatorul nu a acceptat niciunul din punctele mele de vedere.

El susţinea una şi bună: am fost în Germania, am fost la o şcoală de telegrafie germană, am fost paraşutat dintr-un avion german şi am folosit o paraşută germană.

Toate aceste puncte de vedere ale lor erau adevărate, dar aceasta nu a însemnat că eu am servit intereselor germane. Germanii m-au ajutat să lupt împotriva cotropitorilor comunişti, ceea ce era în interesul ţării mele. Nimic mai mult.

Aceste controverse au durat mult timp, dar fără niciun folos, căci el îşi susţinea părerile lui, iar eu pe ale mele şi, fiindcă nu ne-am înţeles, am fost trimis în celulă, ca să mă mai gândesc.

De gândit, am gândit mult, zile în şir, dar nu mă puteam împăca cu ideea că am făcut spionaj în favoarea Germaniei. Au trecut câteva săptămâni de linişte, de meditaţie şi de rugăciuni, când într-o zi, după-amiază, stând lungit în pat, cu faţa în sus, m-a cuprins un simţământ straniu. Fiinţa mea aştepta să se întâmple ceva şi nu ştiam ce! Trăiam o stare de euforie! Doamne, ce mai este şi asta?

Şi cum priveam spre uşă, văd la un moment dat cum din uşa celulei se desprinde un abur alb. În timp ce acest abur a început să înainteze spre mine, a luat conturul unei

fiinţe umane, iar eu, speriat, tremuram din toată fiinţa mea.

S-a apropiat de patul meu din fundul celulei şi, ducând mâna dreaptă spre capul meu, mi-a luminat faţa de trei ori, cu trei lumini din ce în ce mai puternice. N-am putut rezista acestei stări şi, înfricoşat, m-am întors cu faţa spre perete, strigând cu glas tare:

- Cine eşti? De unde vii?

Întorcându-mă cu faţa în sus, acest contur de fiinţă omenească strălucind pe peretele din faţa mea mi-a răspuns:

- Pe cine ai rugat să vină, a venit! Şi, în acel moment, s-a topit în zid. Generalul Romanov şi tânărul Ivanov s-au uitat nedumeriţi la mine, iar eu, ridicându-mă din pat, aveam senzaţia că plutesc şi nu mai calc pardoseala cu picioarele.

Cine putea să fie persoana care m-a vizitat, gândeam eu, în afară de Maica Domnului? Nu Ei mă închinasem eu ziua şi noaptea? N-am rugat-o eu permanent să mă ajute să scap din acest iad? Nu simţeam eu rugăciunile mamei mele, care se numea tot Maria? Da, numai Ea, Maica Domnului, a putut să-mi facă mie un asemenea favor, căci a binevoit să coboare din înaltul cerului ca să-mi salveze sufletul meu cel chinuit! Zile în şir după această vedenie, m-am simţit uşor ca un fulg. De acum nu mai simţeam suferinţa, singurătatea şi mai ales distanţa care mă despărţea de patrie şi de cei dragi mie. Eu însumi nu mă mai recunoşteam!

Prin această vedenie a Maicii Domnului mi s-a dovedit încă o dată că se poate lucra cu Puterile Cereşti. „Cercetaţi şi veţi afla! Bateţi şi vi se va deschide! Cereţi şi vi se va da!"

Totul depinde de noi.

Acum, chiar dacă voi fi condamnat la moarte, nu-mi pasă de nimic.

Fratele meu Badea, din momentul în care L-a găsit pe Iisus Hristos, repede s-a desprins de tot ce era lumesc, ca să moară senin în numele credinţei creştine, pentru

dreptatea neamului nostru. La acea vreme eu eram mai puţin credincios şi mai puţin curajos. A trebuit ca să ajung aici, în fundul iadului, ca să-L găsesc pe Iisus Hristos, ca să mă închin Lui cu credinţă în tot restul vieţii mele.

Ce mă va aştepta? Nu mă mai interesa. Ceea ce va vrea Domnul şi nimic mai mult! Facă-se voia Lui!

În cursul lunii septembrie au plecat din celula mea generalul Romanov şi tânărul Ivanov. În locul lor a sosit un tânăr austriac, căpitan de aviaţie, Hans Butler, originar din Viena, Momsengasse 3, cu care am petrecut câteva zile, căci după câteva zile de la vedenia Maicii Domnului, m-am hotărât să cer să fiu dus la anchetator şi am fost dus imediat. Un al treilea maior rus, foarte prezentabil la înfăţişare, şi un al treilea translator evreu. Mi s-a recitit dosarul şi-am acceptat calificativul de „spion în favoarea Germaniei". Din discuţiile avute cu tânărul Ivanov, ajunsesem la convingerea că dacă accept acest calificativ voi fi condamnat la moarte şi executat în 24 de ore. Iar eu doream sincer să mor! Simţeam graţia divină asupra mea şi nu mai consideram importantă viaţa aceasta. Acum eram fericit că nu-mi reuşise încercarea de sinucidere. De ce să mă sinucid eu şi de ce să nu mă omoare ei?

- Sus în cer, sus în cer este patria mea! Acolo unde trăiesc îngerii ..., fredonam şi eu, ceea ce fredonaseră Lucian Caramlău şi fratele meu Badea, la 3 septembrie 1940, în drum spre postul de radio Bod.

Îl aveam de-acum pe Dumnezeu cu mine şi nu mă mai interesa nimic.

13. ÎNCHISOAREA BOTÂRCHII

După încheierea dosarului, n-a mai durat mult şi am fost transferat la închisoarea Botârchii. A treia mare închisoare din Moscova pe care o vizitam. Îmi era dat probabil să o cunosc şi pe aceasta. Era o construcţie masivă din cărămidă roşie, de pe vremea împărătesei

Ecaterina a II-a cea Mare (1729-1796). Ea l-a înlăturat pe soţul ei, Petru al III-lea, de la domnie, ca să devină împărăteasă, dovedindu-se în acelaşi timp a fi şi o mare asupritoare a ţărănimii.

Închisoarea era masivă şi mare aproape cât un orăşel. Se spunea de către moscoviţi că, în acel moment (1945), reţinea pe puţin 60.000 de deţinuţi, dacă nu chiar mai mult.

Când mă gândeam că 60.000 de vieţi omeneşti se chinuiau ca şi mine între aceste ziduri, mă cutremuram. Cum putea fi posibil aşa ceva? Şi totuşi era posibil! De ce? Ce grozăvii au săvârşit atâţia oameni?! Şi dacă ar fi fost singura închisoare în Moscova! Se vorbea că o altă închisoare, tot atât de mare şi înfricoşătoare, era „Crasnîi-Press".

Încăperea în care am ajuns nu mai semăna deloc cu celulele din Lefortovo. Camera era mare şi paturile comune. Cel puţin 60 de deţinuţi înghesuiţi unul în altul. Aerul infect. Toaleta era afară din cameră. Eram scoşi la ea de două ori pe zi. Majoritatea deţinuţilor erau ruşi, condamnaţi de drept comun. La prima vedere, componenţa şi atmosfera camerei mi s-a părut insuportabilă, dar cum obişnuinţa este a doua natură, m-am acomodat şi eu. Puţin dezorientat, m-am aşezat pe marginea priciului, mai lângă uşă, ca să mă pot lămuri de situaţia în care mă aflam. După puţin timp, am fost chemat de „starostele" (mai marele) camerei, un bărbat în jur de 45 de ani. Şedea degajat în fundul camerei, cu o cămaşă neglijent deschisă, sub care se reliefa un abdomen destul de voluminos şi scârbos pentru situaţia în care ne aflam. Cum m-am apropiat de el, m-a întrebat direct în limba română:

- Eşti român?

- Da, i-am răspuns surprins de o asemenea întâlnire.

- De unde eşti?

- Din Bucureşti, i-am răspuns automat, fără să vreau.

- Bine, stai liniştit, că aici eu sunt mai mare şi n-o să ţi se întâmple nimic rău.

- Dar dumneavoastră de unde sunteţi? l-am întrebat la rândul meu.

- Din Odessa, mi-a răspuns fratele meu de suferinţă. Numai că eu eram slab ca o scrumbie, iar el avea straturi de grăsime pe abdomen. Şi de ce mi-a spus el să stau liniştit că nu mi se va întâmpla nimic? Ce putea oare să mi se întâmple? Nu înţelegeam!

El era român din Odessa. Deci şi acolo sunt români, căci omul vorbea perfect româneşte. Probabil că în timpul războiului lucrase cu armata română şi acum îşi plătea datoriile.

N-am plecat bine de la şeful camerei, când un domn elegant, îmbrăcat într-un costum de haine din stofă de lână fină, m-a invitat tot în limba română:

- Domnule, vino te rog puţin. De unde sunteţi?

- Din Bucureşti, domnule!

- Şi eu sunt tot din Bucureşti. Ne-am prezentat reciproc şi ne-am strâns frăţeşte mâinile. Eram amândoi foarte bucuroşi de cunoştinţă.

Domnul era armean, proprietarul unui magazin de covoare româneşti şi orientale, având o sucursală şi la Viena. Sosit în România din Turcia, după revoluţia lui Atatürk, s-a stabilit în Bucureşti, a învăţat limba română şi şi-a făcut o carieră. Era foarte încântat de amabilitatea poporului român şi de ospitalitatea lui. Ne-am povestit mai multe din viaţa noastră şi ne-am împrietenit repede. Eram chiar dornici de a ne comunica unul altuia necazurile. M-a rugat să nu mai plec de lângă dânsul şi când m-a văzut cât sunt de gol mi-a împrumutat şi o pătură groasă, ca să nu dorm pe scândura goală.

Pe nesimţite, am început să mă acomodez cu această lume nouă, mult prea înghesuită.

Imediat în stânga uşii, stătea un evreu din Moscova, gras şi roşu în obraz, bine hrănit, fost director de întreprindere. Primea pachete în fiecare săptămână, cu un conţinut de calitate superioară, la care ceilalţi jinduiau mult. A fost condamnat pentru speculă, căci, în blocada făcută de armata germană în timpul războiului în jurul Moscovei,

ruşii vindeau toate lucrurile lor preţioase pentru o buc
de pâine. Povesteau ruşii că o verighetă de aur se vind
pentru 400-500 de grame de pâine. Iar evreii se ocupau
astfel de tranzacţii. Acest evreu era secondat de un profes
de istorie, mic de statură, cu nas borcănat şi gât scu
bănuit de spionaj în favoarea Germaniei. Regimentul s
fusese înconjurat de armata germană şi capturat. Ca
scape de germani şi-a riscat viaţa şi-n timp de noapte
evadat şi a trecut prin front, până ce a ajuns din nou la
săi. Dar, odată ajuns la sovietici, a fost închis şi mu
vreme anchetat şi bănuit ca trimis de germani în spat
frontului. Ancheta lui a ajuns până la Beria, şeful NKV
ului, mâna dreaptă a lui Stalin, care, până la urmă,
considerat suspect, deşi nu avea nicio dovadă palpabi
împotriva lui şi l-a condamnat prin tribunalul Partidu
Comunist, numit „Asoboe Soveşceanie (A.S)", la 20 de a
de lagăr. Acest profesor povestea seara, cu voce tare,
toată camera, întâmplări din istoria antică şi toată lum
asculta cu gura căscată, considerându-l mare învăţat. Trăi
bine lângă acel director de întreprindere, care-l alimenta
toate bunătăţile. Când evreul primea pachetul, hoţii
bineînţeles, şeful camerei, primeau tainul de tutun
partea evreului, ca să poată trăi liniştit. Altfel, ar fi fost
de viaţa lui!

La plimbare eram scoşi zilnic câte o jumătate de o
într-o curte. Aici, la lumina soarelui, aveam timp să
observăm unii pe alţii, cât de slabi şi palizi eram.
farmacist rus, emigrant în Bulgaria, stabilit în Sofia, în tim
ce ne plimbam împreună şi auzind că sunt în vârstă de
de ani, m-a întrebat de ce sunt aşa de cărunt la anii pe ca
i am?

- Ce cărunt, prietene? l-am întrebat eu mirat.

- Păi, aşa cum arată un om în jur de 50 de ani!

- Prietene, i-am răspuns uluit de afirmaţia făcută, a
impresia că glumeşti! Eu am fost arestat anul acesta în lu
martie şi nu aveam niciun fir de păr alb pe cap!

- Da, dar acum tâmplele dumitale sunt complet cărun
n-aţi ştiut?

- Nu, şi ce rău îmi părea că nu mă pot vedea în oglindă! Atunci mi-am dat seama de ce deţinuţii îmi spuneau „staric" (moş).

Nu numai că-mi lăsasem barbă şi mustăţi dar aveam şi tâmplele albite. Ce să-i faci? Vorba românului: „N-aduce anul, ce-aduce ceasul!", sau vorba tatălui meu: „Ceasul rău să stea pustiu!".

Nu-mi venea să cred că eram cărunt şi acest gând începuse să mă chinuie. Şi ca să mă încredinţez de acest lucru, l-am întrebat pe vecinul meu armean dacă sunt sau nu cărunt.

- O, da, bineînţeles, m-a asigurat vecinul! De ce, n-aţi ştiut?

- De unde să ştiu, dacă eu în luna martie, atunci când am fost arestat, nu aveam niciun fir de păr alb?

Zilele îmi treceau plimbându-mă prin cameră, întreţinându-mă cu oamenii pe care soarta mi i-a scos în cale.

Pe lângă toate necazurile pe care le duceam cu toţii în cârcă, am avut în această cameră ocazia să asist la un joc tipic de închisoare sovietică.

Pâinea, deşi de proastă calitate, era considerată de către toţi deţinuţii viaţa şi sângele lor. Această pâine „ştiinţifică", era aşa de moale şi prost dospită, încât o puteai tăia cu sfoara ca pe mămăligă. Şi cu această bucăţică de pâine, deţinuţii au inventat un joc. Cel care voia să joace, primea o felie de pâine de circa 100 de grame pe care era obligat să o înghită în timp ce făcea normal în mijlocul camerei 100 de paşi. Dacă reuşea să o înghită, era câştigul lui. Dacă nu, era obligat să dea înapoi 200 de grame de pâine. Trei seri la rând am asistat la acest joc, fără ca vreun candidat să reuşească acest lucru. A patra seară s-a prezentat la joc un tânăr tătar, înalt şi uscat. Acesta a reuşit să înghită bucata de pâine, în mai puţin de 100 de paşi şi a mai cerut încă una, dar nu i-a dat nimeni.

Era, cred, la începutul lunii noiembrie 1945, când m-am trezit într-o dimineaţă, cu imaginea vie a unui vis de peste noapte.

Fostul meu, profesor de Ştiinţe Naturale din liceu, Bernard Schnapp, evreu, a deschis un catalog, a dat o pagină şi a scris o notă „20", a mai dat o pagină şi a mai scris încă o notă de „20", a mai dat şi a treia pagină şi a scris a treia notă de „20". M-am trezit. Ce putea oare să însemne acest vis? Nu-mi dădeam seama!

Dar chiar în acea zi, în jurul prânzului, am fost anunţat să-mi fac bagajul. L-am făcut, adică am ieşit afară aşa cum eram îmbrăcat, că alt bagaj nu aveam. Am fost dus la etaj şi aşezat cu faţa la perete. În acest timp, am auzit strigate numele celorlalţi doi telegrafişti cu care sosisem în Moscova, Leptich Oscar şi Sclavu Ion. Era deci lotul în care voi fi judecat. La timpul cuvenit, am fost introdus într-o cameră spaţioasă, unde un maior NKVD-ist mi-a luat identitatea, ca, după aceasta, să-mi citească sentinţa. Fusesem condamnat de tribunalul Asoboe Soveşceanie (A.S.) (Tribunalul Administrativ al Partidului comunist URSS) la 20 de ani muncă de lagăr pentru spionaj în favoarea Germaniei. Deci visul pe care-l avusesem în acea noapte s-a realizat întocmai, căci şi ceilalţi doi inşi din lotul meu primiseră tot câte 20 de ani. Nu ştiu de ce şi cum s-a făcut că eu, care aşteptam condamnarea la moarte, în momentul când am auzit că sunt condamnat la 20 de ani, am izbucnit în râs.

NKVD-istul s-a uitat mirat la mine şi m-a întrebat de ce râd.

- Păi, i-am răspuns eu pe negândite, cred că nu voi face mai mult de trei-patru ani şi vor veni americanii şi mă vor scoate de aici!

Maiorul s-a uitat la mine, fără să scoată niciun cuvânt. Răspunsul meu a fost spontan şi nici eu nu puteam să-mi dau seama de unde l-am scos, că până atunci nu mă gândisem deloc la americani.

Tribunalul A.S. era numit şi Troica (fiind compus din trei persoane necunoscute şi nevăzute de nimeni), judecători superiori. Aceasta da, justiţie! Acest tribunal condamna şi izola pe toţi cei consideraţi de partidul comunist sovietic suspecţi sau duşmani. Aceşti condamnaţi, dacă reuşeau să supravieţuiască termenului de condamnare, la terminarea pedepsei, erau oficial înştiinţaţi de prelungirea pedepsei cu încă o dată condamnarea pe care au avut-o. Aceasta se făcea pentru a fi partidul sigur că deţinutul nu va supravieţui.

Am iscălit sentinţa şi am fost dus de unul singur în mijlocul închisorii, într-o clădire care, pe vremuri, a fost biserica închisorii, transformată de regimul comunist în temniţă.

Aici, o nouă şi neplăcută surpriză. Noua mea locuinţă era o cameră mare, cu circa 250-300 de persoane în ea. Un vacarm de nedescris. Chiar lângă intrare se afla un butoi mare de tablă, plin de urină, al cărui miros de amoniac te trăsnea până la leşin când treceai pe lângă el. Şi, totuşi, am observat oameni care dormeau lângă uşă. De două ori pe zi, eram scoşi la toaletă, dar această ieşire era un adevărat calvar. Trebuia să-ţi faci necesităţile în cea mai mare grabă. Altfel riscai să fii dat jos de pe WC.

După ce am intrat în această cameră de iad, m-am strecurat cât mai departe de uşă. Camera era mare şi pătrată, având de jur împrejurul pereţilor priciuri joase, iar în mijlocul camerei, alte priciuri pe care deţinuţii dormeau cap la cap. M-am aşezat şi eu la marginea unui prici, că loc ca să stai lungit era imposibil de găsit

Încet-încet, m-am retras spre fundul camerei, mai lângă fereastră, unde aerul era mai curat. Ajuns aici, dacă am văzut că nu am loc, m-am strecurat uşurel sub prici, unde am găsit spaţiu mult, linişte, dar şi mult praf.

În această cameră am întâlnit un preot catolic, Pietro Leoni, venit de la Vatican (în timpul războiului 1939-1945) la Bucureşti pentru o aprobare şi apoi stabilit la Odessa, pentru a reînfiinţa şi reorganiza acolo o parohie catolică, desfiinţată de comunişti. Ne-am bucurat împreună de liniştea ce o găsisem sub aceste priciuri. Ne înţelegeam destul de bine în limba franceză şi amândoi speram într-o biruinţă totală a lui Iisus Hristos împotriva răului care bântuia întreaga omenire. Ieşeam de sub priciuri numai atunci când trebuia să primim pâinea şi castronul cu ciorbă

de varză. Noaptea simţeam cum mişună printre noi şoricei mititei. Ei se mulţumeau cu puţinele firimituri ce cădeau printre scândurile priciurilor.

După câteva zile de subsol, am reuşit şi noi să ocupăm loc pe priciuri, datorită plecării unor deţinuţi la „etapă", asta însemnând plecarea în lagărul unde trebuia să-şi execute deţinutul pedeapsa.

În fundul camerei, unde ne refugiaserăm noi, eram mai feriţi de certuri şi furturi. Hoţii, în număr foarte mare, se aciuiau pe lângă oamenii care primeau pachete. Aceşti „fericiţi" erau în majoritatea lor din Moscova sau din împrejurimi. Când erau chemaţi la vizetă ca să-şi primească pachetul, plecau cu toată echipa de protectori-hoţi, ca nu cumva la uşă să îndrăznească cineva să fure din cele primite, căci gardienii nu se amestecau în treburile interne ale deţinuţilor. Dacă garda personală a celui care primea pachet era puternică, pachetul rămânea în întregime al lor. Dacă nu, proprietarul avea toate şansele să rămână fără nimic. Aşa am înţeles de ce unii deţinuţi preferau să doarmă lângă uşă, în mirosul infect de urină şi anume, pentru a fi ei primii la vizetă când se anunţa sosirea pachetelor, ca să poată cerşi sau jefui.

Era o luptă pe viaţă şi pe moarte în acele momente. Pachete bogate primeau numai evreii, iar aceştia erau mulţi la număr. Majoritatea dintre ei deţinuseră înalte funcţii în întreprinderi, unii fuseseră chiar directori. Toţi erau condamnaţi pentru speculă făcută în timpul războiului. Acum, războiul s-a terminat, le-a venit rândul ruşilor să se răzbune pe ei, căci, după cum se vedea, era declanşată o adevărată prigoană împotriva lor. Aceşti evrei primeau totuşi pachete sfidătoare în raport cu ceilalţi nenorociţi ai războiului.

Primeau numai produse americane, conservate. Ei aveau în jurul lor o adevărată gaşcă de hoţi-păzitori, care-i apărau de ceilalţi hoţi prădalnici, care râvneau la bunurile lor. Şi, aşa, fiecare gaşcă cu evreul ei! Evreul mânca împreună cu gaşca lui, fuma împreună cu ea. În rest, linişte şi pace! Asta era legea puşcăriei sovietice.

Erau şi ruşi moscoviţi care primeau pachete. Dar aceştia, în afară de cartofi fierţi, pâine prăjită şi uscată (sucharichi), mahorcă (tutun tocat mărunt, frunze şi tulpină), eventual câteva căpăţâni de ceapă sau de usturoi, nu primeau nimic.

Unui oarecare Fedea, tânăr colhoznic din jurul Moscovei, pentru faptul că nu a vrut să împartă cu nimeni din puţinul pachetului primit, i s-a furat tot conţinutul, iar hoţii, când au vrut să împartă între ei prada, s-au luat la bătaie. S-a încins o păruială care a angajat şi alte persoane, total nevinovate şi neimplicate în conflict. Mulţi au fost loviţi sau călcaţi în picioare, la înghesuială, la nimereală.

Eu şi preotul Leoni ne-am refugiat imediat sub priciuri şi bine am făcut, aşa am scăpat teferi. Această „distracţie" a durat aproape o jumătate de oră, fără ca gardienii să intervină.

Totul s-a sfârşit cu buze sau arcade sparte, ochi învineţiţi, haine rupte ...şi, când te gândeşti şi stai să judeci, pentru nimica toată.

Păgubaşul de Fedea s-a strecurat sub priciuri şi, de necaz că i s-a furat tot conţinutul pachetului, şi-a zgâriat cu unghiile murdare tot abdomenul până ce l-a făcut o rană deschisă.

Peste câteva zile, abdomenul lui era umflat ca un cimpoi şi a trebuit să fie internat la infirmeria închisorii. În felul acesta, i-a fost amânată plecarea la „etapă" şi a mai putut să primească pachete de acasă. La astfel de mijloace barbare recurgeau bieţii oameni, numai ca să-şi prelungească agonia acestei vieţi mizerabile. Cu ocazia acestui conflict, am aflat şi de colegul meu Oscar Leptich. Era în aceeaşi cameră cu mine, iar noi nu ştiam unul de altul. Suferise şi el o confruntare destul de dură cu o namilă de rus, din care a ieşit, însă, victorios. El avea o căciulă de aviator din piele, îmblănită în interior, pe care rusul pusese ochii, dar pe care Oscar refuzase categoric să o dea când rusul i-a cerut-o.

Acesta, mare cât un urangutan, s-a repezit să-l lovească, dar Oscar, pe jumătatea lui, a ridicat cu putere genunchiul drept, încât l-a lovit pe uriaş drept în testicule. Ca urmare a impactului, agresorul a căzut ca trăsnit jos pe ciment, fără

să se mai poată mişca preţ de câteva momente bune. Toţi cei din jur am rămas uluiţi de cum a putut un neamţ aşa de mic să doboare atât de uşor un om de două ori mai mare decât el. Când şi-a revenit rusul din leşin, s-a dus la Oscar, i-a întins mâna şi i-a cerut scuze. Aşa maniere mai zic şi eu! Din ziua aceea nimeni nu s-a mai legat de Oscar!

Tot în această cameră de iad a sosit într-un târziu şi fostul meu coleg din celula nr. 42, Sterligov, pe care era cât pe-aci sa nu-l mai recunosc. Sărmanul de el devenise un cadavru viu, nu se putea ţine pe picioare, căci erau umflate rău. Iar abdomenul, un adevărat balon, coastele o claviatură. Capul se clătina fără nici o putere de-o parte şi de alta. Vorba lui era stinsă ca a unui muribund!

Nu cred că a putut ajunge în vreun lagăr în halul în care se prezenta. Era într-un hal de slăbiciune înfiorător!

Mi-a părut grozav de rău de acest om nefericit, mai ales că nu mai puteam să-l ajut cu nimic. Ce soartă pe el ...

Şederea mea în această cameră infern a durat chiar până în Ajunul Naşterii Domnului 1945, când am fost strigat şi dus la o magazie de îmbrăcăminte. Aici n-am primit nimic, în afară de o căciulă rusească cu urechi, plină de jeg, căciula pe care, din scârbă, nici nu mi-am pus-o pe cap. Dar de luat am luat-o. De-acum plecam şi eu la „etapă" şi părăseam Moscova.

La ieşirea propriu-zisă, am fost strigaţi fiecare pe numele lui şi înghesuiţi claie peste grămadă într-o dubă, apoi transportaţi departe, foarte departe, la o gară. Se lăsase noaptea când am ajuns.

Am fost încolonaţi pe câte trei rânduri şi obligaţi să ne luăm de braţ unul cu altul. Am nimerit între doi puşti. Coloana, înconjurată de soldaţi cu pistoale mitralieră pe după gât, a trecut printre mormane mari de zăpadă murdară. Traversând multe linii de cale ferată, am ajuns la vagonul-puşcărie ce trebuia să ne transporte.

Vagonul se numea vagon „stolipin", creaţie specială pentru asemenea transporturi de „oameni-vite". Era lung şi împărţit în compartimente cu zăbrele de fier de câte 2, 4, 8, 12 şi 30 de persoane.

Din uşa vagonului, fiecare dintre noi era chemat pe nume. În interior, şeful transportului îţi fixa compartimentul.

Spre fericirea mea, am căzut într-un compartiment de 12 persoane, numai între deţinuţi politici. De fiecare parte a peretelui erau câte trei scânduri groase, etajate, care ţineau loc de pat. Pe fiecare pat stăteam câte doi deţinuţi lungiţi, unul la picioarele celuilalt. Vagonul era rece ca gheaţa. Până a venit locomotiva să ne ducă în gară, am îngheţat de frig.

În gară, la controlul tehnic, s-a constatat că vagonul nostru era defect şi că nu rezistă la drum lung. Două zile a trebuit să staţionăm, până la repararea lui. Aici, a răsuflat ştirea că destinaţia noastră ar fi o localitate Vorkuta, despre care, la acea vreme, nimeni nu ştia nimic precis unde este situată. Se bănuia doar că s-ar afla undeva la Cercul Polar de Nord, şi că acolo se muncea din greu la minele de cărbuni. Dar toate acestea erau numai supoziţii!

„Alea jacta est!" şi cu Dumnezeu înainte!

14. SPRE CERCUL POLAR DE NORD

De-a lungul suferinţelor mele am constatat că de multe ori în viaţă, oricât te-ai feri ca să scapi sau să ocoleşti unele încercări la care eşti supus, nu poţi. Înţelepciunea zicalei româneşti „Ce ţi-e scris, în frunte ţi-e pus" se potrivea de minune în situaţia în care mă aflam eu atunci.

Mi-am adus aminte fără să vreau de horoscopul zilei din 10 martie, citit în ziarul „Dimineaţa", în care n-am crezut: „Cine va minţi în acea zi, va avea de făcut un drum lung, va trece pe lângă moarte, dar până la urmă va reveni ... !"

După ce s-a reparat vagonul, ştiam ca nimic bun nu ne va aştepta în locul unde trebuia să ajungem, toţi doream să plecăm cât mai repede, căci statul lungit pe scândura goală, care ne servea drept pat, era chinuitor. Când îţi amorţea un şold, trebuia să te întorci pe cealaltă parte, lucru pe care

trebuia să-l facă şi colegul meu de scândură, un ţăran german, originar din Bielorusia.

Acest Schpecht Peter nu cunoscuse viaţa Occidentului, se născuse, trăise şi muncise numai în colhoz, dar se comporta ca un adevărat occidental (european).

Hrana noastră, în acest vagon-închisoare, era o bucată de pâine „ştiinţifică", de circa 400 de grame şi o scrumbie sărată, plus de două ori pe zi, câte o gamelă cu apă. La toaletă eram scoşi de două ori pe zi, ceea ce constituia un adevărat supliciu. Peştele sărat şi statul lungit pe scândură provocau nişte constipaţii înfiorătoare. Gardienii nu te lăsau la toaletă decât câteva momente şi, de multe ori, te scoteau afară pe brânci, fără să poţi să te uşurezi de necaz! De asistenţă medicală nici nu putea fi vorba.

În momentul când a sosit ceasul ca vagonul nostru să ne urnească, toată lumea a răsuflat uşurată şi fericită că am plecat din Moscova. Staţiile erau rare şi oprirea în ele destul de scurtă.

În Kirov am stat ceva mai mult, pentru aprovizionarea cu pâine şi peşte. În acest vagon erau şi două compartimente a câte 30 de persoane, cu priciuri compacte de la un perete la altul şi suprapuse în două nivele, în care se aflau numai deţinuţi de drept comun, în majoritatea lor tineri. Mulţi dintre ei erau chiar minori, între 12 şi 15 ani. Un puşti de 12 ani, originar din Moscova, a fost condamnat deoarece, în momentul în care un miliţian a încercat să-l aresteze pentru furt, acesta i-a aruncat un pumn de nisip în ochi, încât miliţianul a rămas invalid pe toată viaţa.

Convieţuirea acestor tineri se derula într-o permanentă ceartă, o viaţă plină de vrajbă şi insulte grosolane care, de multe ori, se terminau cu bătaie. În asemenea cazuri, gardienii îi scoteau afară pe coridor şi-i mai băteau şi ei cu bocancii, până îi potoleau.

Când scandalagii promiteau că vor fi cuminţi, erau băgaţi din nou în cuştile lor sau erau separaţi unii de alţii. Nu trecea însă mult şi faptele se repetau, urmând aceleaşi consecinţe. Ceea ce am observat eu era un lucru ciudat, dar adevărat. Pe fizionomia fiecăruia dintre aceşti tineri se citea

parcă o răutate înnăscută şi fiecare avea în plus câte un semn: o cicatrice, un ochi lipsă, sau ochi cu albeaţă, un deget sau mai multe lipsă, în fine, ceva care-ţi inspiră teamă sau neîncredere. Îţi făcea impresia că erau adevărate „spirite rele".

Călătorea împreună cu noi şi un biet om de 50 de ani care, în fiecare seară, strunea corzile unei viori şi încerca cu melodiile lui să ne elibereze de gândurile noastre. Numai că muzica acestui viorist era prea puţin evoluată iar melodiile pe care le executa, prea stereotipe ca să le poţi suporta la nesfârşit. În afară de asta, acest biet artist nu era deţinut, ci un om liber. El trebuia totuşi să împartă cu noi aceeaşi soartă, însoţindu-ne până la destinaţie, ca să ne delecteze aşa cum se pricepea el. Muzicantul era socotit ca un suport moral pentru noi, cei năpăstuiţi de soartă. Odată terminată călătoria, el se întorcea la casa lui, însoţind probabil alt convoi de deţinuţi, ce se vor înapoia în Moscova sau în alte localităţi, pentru cercetări suplimentare sau pentru mărturii mincinoase în diferite procese.

Aşa înghesuiţi cum stăteam pe scândurile noastre, timpul îşi urma mersul lui, iar viaţa noastră din ce în ce mai insuportabilă. Căci necazul nu vine niciodată singur. După câteva zile de călătorie, ne-am umplut toţi de păduchi. Şi erau păduchi mari şi nemiloşi. Piepturile şi locurile cele mai sensibile ale corpurilor noastre deveniseră adevărate plăgi din cauza scărpinăturilor.

Ziua era foarte scurtă şi lumina ce pătrundea pe mica ferestruică a vagonului era murdară. Nu-ţi permitea să-i vezi şi să-i vânezi. Simţeam cum mişună în cap, pe piept şi în toate încheieturile. Foloseam doar unghiile pentru ameliorarea senzaţiilor neplăcute.

După multe zile de chin, am ajuns în nordica localitate Kotlos, din republica KOMI, unde a trebuit să asistam la o spargere săvârşită în interiorul vagonului, cu totul senzaţională.

Cum şi cu ce instrument au reuşit nişte puşti să scobească o adevărată gaură în peretele de scândură destul de gros la vagonului, nu s-a putut afla. Cert este ca au reuşit să

sustragă zi de zi pâine, încât lipsa nu se putea acoperi. Toţi cei din dreptul unde a fost spart peretele, în număr de aproximativ zece inşi, tineri între 15 şi 18 ani, au fost scoşi afară din vagon, aruncaţi jos în zăpadă şi bătuţi cu patul puştii, până ce i-au lăsat aproape morţi. Cu toată pedeapsa drastică pe care au primit-o, niciunul dintre ei n-a recunoscut fapta şi nici nu s-au divulgat unul pe altul. Toţi au fost uniţi până la capăt!

Acest caz a provocat şi o întârziere a plecării noastre din Kotlos, până ce s-a demonstrat autorităţilor locale lipsa pâinii şi completarea stocului, printr-o nouă aprovizionare, necesară până la destinaţie. Dar ghinionul nostru a devenit şi mai îngrijorător, datorită faptului că peste noapte s-a pornit o ninsoare aşa de mare, încât trenul nu a mai putut porni din cauza înzăpezirii, fiind obligaţi să staţionăm nu mai puţin de cinci zile, blocaţi în mijlocul troienelor de zăpadă. Iar când am reuşit să pornim, înaintam foarte greu. Plugurile care lucrau ziua şi noaptea pentru deszăpezire, de abia făceau faţă convoaielor de trenuri care transportau neîncetat cărbuni de la nord spre sud.

Când am ajuns în Uhta, o altă localitate nordică, a fost o adevărată ieşire din impas. Aici a fost debarcat un deţinut în stare muribundă şi o femeie în vârstă de peste 80 de ani, care a stat singură într-o celulă separată. Mulţi ar fi dorit să afle cine era această persoană, dar nu s-a putut afla.

Porniţi din Uhta, nu ne-am oprit decât în Vorkuta, după o călătorie de exact 28 de zile de la data la care am părăsit închisoarea Botârchii din Moscova. Pe data de 25 ianuarie 1945, am fost debarcaţi la poarta lagărului de triere (peresîlca).

Pe un ger de -50°C, a trebuit să aşteptăm în jur de o oră la poarta lagărului, până ce am început să fim chemaţi fiecare pe numele lui şi introduşi direct în baie. În tot acest timp, eu am făcut diferite mişcări şi flexiuni, ca să nu deger complet. Aşa am scăpat doar cu degerături la degetele mari de la picioare şi la ambele călcâie. Am avut noroc că nu a bătut vântul, că, altfel, m-aş fi transformat într-un sloi de

gheaţă în decurs de câteva momente. Acesta a fost norocul meu, ce să-i faci!

Dar cu toate necazurile prin care am trecut, n-aş vrea să uit sau să trec cu vederea o scenă la care am asistat înainte de a intra în acest lagăr. Pe când călătoream spre Vorkuta, uşa unui compartiment cu peste 30 de deţinuţi, mulţi dintre ei minori, s-a deschis brusc iar gardianul s-a căţărat repede pe platforma de sus şi a scos afară doi puşti, pe care i-a percheziţionat pe loc.

- Mă, voi doi jucaţi cărţi! li s-a adresat miliţianul.
- Nu, nacialnic (şefule) !
- Pe căutate?
- Pe căutate, nacialnic!

Şi acest fapt s-a întâmplat de două-trei ori. Îi căuta până la piele şi nu găsea nimic. Şi dacă nu găsea, nu putea să îi pedepsească. Ajunşi la Vorkuta, cei doi puşti au fost luaţi deoparte de către miliţianul care-i suspecta. Le-a promis că nu le face nimic şi, în schimb, le dă mâncare pe săturate dacă îi spun şi lui unde ascundeau cărţile de joc. Puştii l-au crezut pe cuvânt şi i-au demonstrat pe loc că el personal era deţinătorul cărţilor de joc în timpul percheziţiei. Unul dintre ei, cu o remarcabilă îndemânare, le introducea miliţianului în buzunar şi tot el le scotea la sfârşitul percheziţiei.

O adevărată performanţă!

Să revenim acum la povestea noastră. Introduşi în baie, am fost tunşi până la piele în toate părţile păroase ale corpului, iar hainele ne-au fost introduse la etuvă. În baie, aveam apă fiartă la dispoziţie pe care o căram în hârdăiaşe de lemn, mai mult ca să ne încălzim şi să ne udăm, căci cele 20 de grame de săpun lichid de culoare neagră, urât mirositor, care ni s-a turnat în capul fiecăruia, cu o măsură în formă de degetar cu coadă, nu ne ajungeau să ne săpunim nici măcar o singură dată ca lumea. După baie, a urmat trecerea noastră, goi-goluţi, în costumul lui Adam, într-o cameră alăturată, unde stătea la o măsuţă, într-un halat alb, un doctor. Te întreba numele şi în dreptul numelui tău scria categoria de muncă la care puteai fi

supus odată ajuns în lagărul sortit să-ţi execuţi pedeapsa. Pe cei bănuiţi bolnavi, îi întreba de ce suferă şi scria în dreptul numelui lui maladia de care sufereau, fără să-i consulte. Când mi-a venit rândul, s-a uitat la mine şi, spre mirarea mea, m-a urcat pe un cântar, unde a constatat greutatea de 42 de kilograme, cu piele cu tot. Şi-atunci doctorul a scris în dreptul numelui meu: O.P.

Au văzut şi alţii acel O.P. şi mi-au spus că aceasta înseamnă „Punct de înzdrăvenire", un dispensar pentru refacere. Iar când i-am arătat doctorului degerăturile de la picioare, m-a trimis din nou la baie, ca să ţin picioarele în apă cât pot eu de fierbinte.

În aceeaşi situaţie de slăbiciune ca şi mine mai era şi un polonez, al cărui nume l-am uitat.

Când ni s-au scos hainele de la etuvă, am avut fericirea să mă îmbrac cu haine calde şi fără păduchi. Scăpasem în fine de aceşti monştri mici, dar foarte feroce, care au supt aproape toată vlaga din mine. După baie, am trecut într-o baracă lungă, cu intrare la mijloc. În partea dreaptă a barăcii, am fost repartizaţi noi, cei aproximativ o sută de deţinuţi proaspăt sosiţi. În partea stângă, erau câteva femei şi mai tinere şi mai în vârstă.

În noua locuinţă provizorie, ne-am întins fiecare unde am crezut de cuviinţă, căci loc era destul. După ce mi-am găsit şi eu un loc mai retras, ceilalţi s-au aşezat în grupuri formate din timpul călătoriei noastre şi au început târguielile.

Deţinuţii care aveau haine mai bune, erau solicitaţi cu frumosul de o gaşcă de huligani, sau obligaţi prin forţă, să-şi vândă tot ce aveau mai bun pe ei. Când au sosit şi la mine samsarii, am acceptat să-mi dau hainele, cu condiţia ca să-mi dea în schimb altele mai călduroase. Târgul între mine şi ei s-a consumat fără conflict, căci ar fi fost ridicol să mă opun unor fiare sălbatice. Mi-au dat într-adevăr haine de vată mai curăţele, dar rupte şi peticite rău şi, în plus, o pereche de încălţări tot din vată, care aveau la bază un fel de galoş improvizat din fâşii de anvelope auto uzate,

numite burchii, şi, pe deasupra, mi-au oferit o bucăţică de pâine albă de circa 300 de grame.

Toate aceste târguieli le făceau cu bucătarul şef care, la rândul lui, cumpăra tot ce era de cumpărat pe mâncare. Mâncarea era, bineînţeles, tot din raţia deţinuţilor. Samsarii au vândut hainele bucătarului, au primit fiecare mâncare pe săturate şi mahorcă.

„Caşa" (grăunţe fierte scăzut) se lua din castronul în jurul căruia stătea gaşca, cu primele două degete de la mâna dreaptă şi se introducea în gură, că linguri nu avea nimeni în acel lagăr. Şi nu putea afirma cineva că nu era igienic, că doar veneam de la baie.

Eu nu mă puteam plânge că am fost jefuit de hainele mele, deoarece am primit ceva în schimb. Şi trebuie să recunosc că aceşti huligani mai aveau ceva bun în ei din moment ce nu m-au lăsat dezbrăcat. Mai vreau să precizez că nu mă mai numeam Nicu sau Nicolae, ci Kolea, corespondentul prescurtat al lui Nicolae în limba rusă.

Aşa că, de-acum aveam nume rusesc, haine ruseşti, vorbeam binişor ruseşte, eram, cu alte cuvinte, un adevărat „mujic".

Şi eu care în Moscova doream să mor cât mai repede, iată-mă acum cocoţat în vârful pământului, călare pe zăpezile veşnice. Păi, dacă muream eu în Moscova, mă mai vedeam ajuns la acest rang de „mujic"?!

Printre noi se afla un oarecare Ivan. Acesta semăna mai degrabă cu chipul morţii, cel din pozele pe care le cunoaştem noi că reprezintă moartea. Era epileptic. Dacă-l supăra cineva, Ivan intra imediat în criză şi făcea groaznic de urât. Mai întâi scotea un urlet înfiorător, apoi urmau nişte grimase şi crispări ce-i schimbau într-o urâţenie şi mai teribilă atât fizionomia, cât şi culoarea feţei, iar la urmă cădea în nesimţire, cu multe bale albe la gură, încât ceilalţi tovarăşi ai lui, cu greu îl puteau stăpâni până ce se liniştea.

În această atmosferă s-au scurs cele câteva zile până când ofiţerul NKVD-ist (politrucul) a hotărât soarta noastră, trimiţându-ne pe fiecare în lagărele pe care le

credea el de cuviinţă că le meritam pentru executarea pedepsei.

15. VORKUTA

Această misterioasă localitate, despre care aproape nimeni dintre noi nu ştia nimic precis în momentul plecării din Moscova, este binişor intrată în Cercul Polar de Nord, dincolo de paralela 65, cam la 80-90 de kilometri distanţă de poalele bătrânilor munţi Urali. Până la Oceanul Îngheţat de Nord mai erau cam 200 de kilometri. Vorkuta făcea parte din Republica Komi-ASSR, locuită înainte de revoluţia bolşevică din 1917 numai de două popoare nordice lapone, Komi şi Nenţî.

Komi constituiau un popor mai civilizat şi trăiau din creşterea renilor. Nenţî erau sălbatici şi cruzi. Komi îi acuzau de canibalism chiar şi în momentul sosirii noastre în Vorkuta, deoarece ei îşi mâncau proprii lor copii în timpul iernilor grele, când nu mai aveau nimic de mâncare. Komi aveau de-acum şcoli şi se acomodaseră repede cu sistemul socialist. Vorbeau ruşii mai în vârstă că această regiune era cunoscută şi în vremea ţarilor ca fiind o regiune cu multe zăcăminte de „pământ care arde", cum numeau Komi cărbunele. Ba se afirma că i s-a propus ţarului un proiect pentru trimiterea deţinuţilor în această regiune, pentru exploatarea cărbunelui, proiect peste care ţarul ar fi tras o linie şi ar fi scris: NU.

Capitala acestei republici se numea Sîktîkvar şi era mult mai la sud de Vorkuta, dar nu avea pe atunci legătură cu calea ferată.

În dimineaţa plecării mele din acest lagăr de triere (peresîlca), se aflau împreună cu mine în jur de 15 deţinuţi şi nicio femeie.

Ieşiţi pe poarta acestui lagăr, pe un ger năprasnic şi pe o ceaţă de nu se vedea bine la câţiva metri distanţă, eram însoţiţi de o singură santinelă, care purta pe umăr o puşcă

cu ţeava lungă şi cu o baionetă lungă agăţată la puşcă, care-mi aducea aminte de primele puşti apărute în lume, văzute de mine în fotografii şi în filme. Mersul nostru nu era silit, din cauza celor doi distrofici, eu şi polonezul despre care am amintit. Frica santinelei de a fugi vreunul dintre noi nu exista, căci pe tot întinsul, cât vedeai cu ochii, nu se zărea decât zăpadă, care scârţâia sub picioarele noastre, iar micul convoi de oameni îmi aducea aminte de romanele lui Dostoievski, „Amintiri din casa morţii" şi „Crimă şi pedeapsă", cu Pohod na Sibir.

Oameni năpăstuiţi de soartă, alungaţi de alţi oameni pe aceste meleaguri, mergeau încet spre lagărele morţii, căci niciun lagăr nu era aşa cum se făcea propagandă în toată lumea, adică lagăre de reeducare (bineînţeles, reeducare forţată, în spirit comunist), ci erau adevărate lagăre de exterminare. Cine nu avea o constituţie solidă, cine nu era obişnuit cu mizeria şi manevrele NKVD-iştilor şi cine nu făcea jocul lor, acela cu greu putea să supravieţuiască şi aceasta numai datorită unei minuni dumnezeieşti.

16. LAGĂRUL MINEI DE CĂRBUNI NR. 3

Acesta a fost lagărul unde ne-am oprit noi, cei 15 deţinuţi plecaţi în dimineaţa aceleiaşi zile din lagărul de triere.

Luarea în primire a fost de data aceasta rapidă. Am fost duşi într-o baracă cu oameni mulţi, enorm de mulţi. Paturile erau suprapuse, din scânduri, două câte două, de-o parte şi de alta a unui stâlp mai gros care susţinea şi tavanul.

Baraca era nouă, cu intrarea prin mijloc, despărţită în două secţii, insuficient încălzită şi cu o lumină electrică foarte slabă. În mijlocul barăcii, ardea focul într-o sobă metalică, ziua şi noaptea, dar căldură nu era. Oamenii care locuiau aici lucrau cu toţii în mină şi erau aşa de negri şi urâţi, încât nu te puteai uita la ei, de frică. Fără

nicio exagerare, pot să afirm că i-am asemănat cu imaginea unor diavoli. Era de necrezut cum veneau aceşti oameni nespălaţi din fundul pământului în lagăr. Singura explicaţie: viaţa în lagăre şi în mine era în curs de organizare şi trebuia luată ca atare. Dacă te duceai să te încălzeşti la sobă, trebuia să te răsuceşti permanent, ca într-o frigare, căci altfel riscai să tremuri de frig lângă sobă. Am stat şi eu să mă încălzesc, dar, până la urmă, m-au prins oboseala şi foamea, încât a trebuit să mă urc pe un prici neocupat. Şi cum altul n-am găsit, decât lângă uşa de la intrare, m-am urcat pe acela şi am adormit ca mortul, pe scândura goală, până dimineaţa. Când se deschidea uşa de la intrare, se făcea un condens de aer rece atât de puternic, încât pereţii interiori ai antreului se acoperiseră cu un strat de zăpadă de 8-10 centimetri grosime.

Asta ca să simtă omul că trăieşte la Cercul Polar de Nord!

Dimineaţa, când m-am trezit, toţi cei cu care sosisem eu nu mai erau prezenţi în baracă. Fuseseră luaţi de dispeceri şi repartizaţi pe la diferite barăci, la diferite brigăzi de muncă.

Am întrebat şi eu pe mai marele barăcii unde să mă duc şi pe cine să întreb de soarta mea, căci eram lihnit de foame şi sfârşit de puteri! Am găsit un binevoitor care m-a dus printre noianurile de zăpadă până la poarta lagărului. Barăcile erau acoperite complet cu zăpadă, până sus la streaşină, aşa că, pe potecile pe care înaintam noi, nu se vedea decât cerul deasupra capetelor noastre.

La poartă am găsit mai mulţi gardieni, cărora le-am explicat situaţia mea, dar fie că nu se pricepeau, fie că n-au vrut sa mă lămurească, m-au trimis înapoi în baraca de unde venisem ca să aştept acolo, că va veni dispecerul să mă ia.

N-am avut ce face. M-am întors în baracă şi m-am urcat iar pe priciul pe care dormisem noaptea trecută, de frică să nu îmi ia altul locul. Am aşteptat aşa, până ce s-a făcut din nou noapte, căci, în luna ianuarie, lumina zilei,

acolo la Vorkuta, ţine doar două-trei ore; aceasta era foarte difuză, asemănătoare zorilor sau amurgurilor noastre.

În această situaţie amărâtă, mi-au trecut prin minte tot felul de bunătăţi din cămara casei părinteşti, care ar fi putut să-mi astâmpere foamea ce mă chinuia groaznic. Dar, până la urmă, am renunţat la toate bunătăţile ce mi le închipuiam şi mi-am zis că măcar o bucăţică de pâine „ştiinţifică" ar fi putut ameliora suferinţa.

Până la urmă, am ajuns la convingerea că, totuşi, cel mai bun ar fi un morcov. Da, un morcov, mi-am zis, că, dacă l-aş roade, mi-ar ţine mai mult de foame. Păreri, vise, iluzii! Am adormit cu lacrimi în ochi, gândindu-mă la mâncare.

Când m-am trezit a doua zi dimineaţă şi m-am dat jos din pat de pe scândura goală, m-am hotărât să mă duc din nou la poarta lagărului şi să întreb de soarta mea.

Când tocmai era să ies pe uşă, a apărut în faţa mea cealaltă arătare distrofică, polonezul cu care sosisem în lagăr.

- Hai cu mine! mi-a zis şi am plecat după el.

Am ajuns într-o baracă ce mi s-a părut de-a dreptul ceva de neimaginat, în comparaţie cu baraca de unde plecasem.

Era ceva de vis, era ceva de basm! Cald ca în baie! Câte două sobe de cărămidă, văruite în alb, în fiecare secţie. Curat ca în farmacie! Mese, scaune, saltele, perne pe priciuri, lumină electrică puternică. La ferestre atârnau perdeluţe!

Eram năucit de tot ce vedeam înaintea ochilor!

A venit spre mine un tânăr bruneţel şi simpatic care m-a întrebat:

- Kak familia? (Cum te numeşti?)

- Popescu Nicolae Duţovici, căci aşa este la ruşi, spui numele familiei, prenumele şi apoi numele tatălui, la care adaugi un „ici".

- Duceţi-l la baie! s-a adresat el unui om de serviciu.

La baie era un duş improvizat. M-am încălzit bine cu apă caldă sub duş şi, când am terminat, am fost echipat

într-un maieu şi o pereche de chiloţi, iar la picioare, nişte sandale de lemn. Am fost condus la o masă, în mijlocul barăcii, unde mă aşteptau vreo opt castroane, confecţionate din tablă de cutii de conserve americane, şi m-au invitat sa mănânc. M-am uitat lung şi mirat la toate câte erau înaintea mea. Cine ar fi putut mânca oare atâta cantitate de mâncare, după atâta înfometare? Am gustat câte puţin din ceea ce am crezut că este mai consistent şi m-am declarat mulţumit. Ceea ce mi-au aşezat ei mie în faţă era porţia mea pe două zile, adică de când sosisem în lagăr.

Acesta era O.P.-ul, pe care-l indicase doctorul în lagărul de triere, la sosirea mea în Vorkuta.

Şeful O.P.-ului, acel tânăr bruneţel, m-a condus apoi la un prici şi m-a aşezat între doi lituanieni. M-am acoperit cu o pătură subţirică, confecţionată din fire de vată răsucită, dar curată.

Mi-am întins oasele şi pielea, căci doar atât mai rămăsese din mine, mi-am aşezat capul pe perna umplută ca şi salteaua cu rumeguş de lemn, mi-am făcut pe furiş semnul Sfintei Cruci, şi am zis:

- Doamne, mulţumescu-Ţi! De-acum pot să mor, că sunt sătul şi în pat curat! Şi-ncălzit de cei doi binecuvântaţi de Dumnezeu lituanieni, am adormit. Şi dacă o să afirm că am adormit 36 de ore fără să mă întorc, pe-o parte sau pe alta, n-o să mă credeţi. Am dormit, cum spune românul, neîntors, 36 de ore!

Când m-am trezit mi-au spus vecinii mei, că, din când în când, venea şeful O.P-ului şi îi întreba:

- Ce face?

- Doarme, răspundeau vecinii mei.

- Lăsaţi-l să doarmă!

După trezire, mi s-a adus porţia de mâncare ce mi se cuvenea pe tot timpul cât am dormit şi, bineînţeles, că nu am putut mânca totul.

De acum mă trezeam numai în timpul meselor. Mă întremam, doar pentru aceasta eram în O.P.

Toate erau bune aici, un lucru era însă rău - ploşniţele. Zeci de mii de ploşniţe pe care nu le-am simţit în primele zile din cauza somnului meu adânc şi continuu. Dar când am început să dorm normal, aceste ploşniţe nemiloase mă chinuiau groaznic.

Am întâlnit oameni de care ploşniţele nu se atingeau. Nu le plăceau sângele lor şi pace. Ei bine, sângele meu era foarte apreciat de ele, deoarece mă sugeau cu multă ferocitate. O dată la două luni se făcea deparazitarea cu aburi fierbinţi, introduşi cu mare presiune în toate crăpăturile priciurilor şi stâlpilor. După această operaţie, urma o perioadă de acalmie, dar nu mult, căci se înmulţeau grozav de repede şi iar începea chinul.

Majoritatea oamenilor din acest O.P. proveneau din ţările baltice: lituanieni, letonieni şi estonieni. Aceşti oameni erau foarte sensibili la frig şi mai ales la felul de viaţă barbar la care erau supuşi. Toţi, indiferent de pregătirea lor intelectuală, erau oameni manieraţi, sociabili şi nu se puteau adapta uşor mediului în care soarta nemiloasă a războiului i-a aruncat.

Printre ei se numărau mulţi care, din dorinţa de a nu mai îmbrăca hainele soioase şi peticite, preferau să moară aici în O.P. şi, pentru aceasta, îşi provocau singuri deranjamente stomacale, diaree sau chiar dezinterii, vânzându-şi bucăţica de pâine albă pe o cantitate infimă de sare de bucătărie (cât conţinutul unei cutii de chibrituri).

Şi-n apa fiartă (kipetok), aflată la discreţie, căci acolo nu se bea decât apă fiartă, din cauza micii adâncimi de la care era scoasă, candidaţii la moarte dizolvau sarea şi o beau sărată, până ce-şi deranjau stomacul. Atunci li se făcea controlul fecalelor şi li se dădea în loc de 400 de grame de pâine neagră, 300 de grame de pâine albă, pe care o vindeau pe furiş, pentru sare.

Prelungindu-şi voit acest regim, deveneau foarte repede nişte fantome care, până la urmă, oricât ar fi fost trataţi, îşi sfârşeau zilele. După părerea mea, era şi aceasta o adevărată sinucidere destul de frecventă, din păcate.

În tot timpul şederii mele în acest O.P., n-am întâlnit decât un singur român. Un învăţător din Moldova, dintr-un sat de pe malul drept al Prutului, ce se numea Covrig Ion.

În timpul unei ierni, fiind în vizită la un consătean, s-a îmbătat cu ţuică fiartă, astfel încât la plecare, pe vreme de viscol, în loc să ajungă la casă şi familia lui, a trecut fără să-şi dea seama încotro merge Prutul îngheţat, în partea cealaltă, în Basarabia.

Prins de grănicerii sovietici, a fost arestat şi condamnat la 3 ani muncă de lagăr pentru trecere frauduloasă de frontieră.

Ajuns la Vorkuta, şi-a rupt un picior în mina de cărbuni şi, după scoaterea ghipsului, l-au internat în acest O.P. Era aproape de sfârşitul pedepsei şi trăia obsedat de anunţarea unei „amnistii". Pentru aceasta, stătea mai tot timpul cocoţat pe priciul de lângă difuzor, ca să asculte dacă nu cumva îi soseşte ceasul eliberării, înainte de termen.

Sărmanul de el, era atât de naiv crezând că după eliberare va fi repatriat. Acest lucru nu se putea întâmpla, deoarece orice deţinut eliberat, indiferent de cetăţenia pe care o avea, nu mai putea părăsi URSS-ul, ci devenea cetăţean liber, acolo unde i se fixa domiciliul.

Dar, vai şi amar de libertatea aceea!

Cam în asemenea condiţii mi-am petrecut eu zilele în O.P. până la sfârşitul lunii aprilie, când a sosit o comisie de medici şi ingineri şi ne-au chemat pe fiecare în parte, în costumul lui Adam, în cabinetul medical, unde, după ce ne întorceau pe toate părţile, ca la un adevărat târg de vite, ne întreba ce meserie avem.

Când mi-a venit rândul, am răspuns scurt, lăcătuş (slesăr) şi am fost repartizat la lucru la atelierul mecanic în ajunul şi în cinstea zilei de 1 Mai 1946. Cu două zile înainte de 1 Mai, am fost trimişi la magazia de îmbrăcăminte unde, pe lângă chiloţi şi maieu, ni s-a dat îmbrăcăminte de vată, proastă, murdară şi, în plus câte o

cămaşă mai groasă, închisă la gât, numită „ghimnasteorcă".

În picioare, tot „burchi" din vată, cu galoşi confecţionaţi de mână, prin care trecea apa de parcă ai fi fost desculţ. Iar în cap, o căciulă cu clape. Din „luxul" în care trăisem mai bine de trei luni, am fost trecut în baraca nr. 17, unde trăiau metalurgiştii.

Eram străin între străini! Aşa cel puţin mă simţeam eu în această baracă, în această nouă lume de oameni. Nimeni nu se uita la mine.

Fiecare se îngrijea de el şi nu-l interesa de soarta altuia.

Eram ca picat din cer!

Trebuia să încep o viaţă nouă şi nu mă pricepeam cum şi de unde s-o încep.

M-am prezentat la mai marele barăcii, care mi-a dat şi mie un loc gol pe un prici, pe care trebuia să mă instalez. Era la etaj şi m-am bucurat, deoarece aveam căldură mai multă şi perspectiva întregii barăci.

Mi s-a dat şi o bucăţică de pâine neagră şi un talon de masă, format din două piese de tablă în cinci colţuri, cu care trebuia să mă duc la sala de mese, ca să primesc masa de prânz şi pe cea de seară. Sala de mese am găsit-o uşor, căci ziua se mărise mult, iar stratul de zăpadă nu mai era acum mai mare de 15-20 de centimetri. Am înconjurat sala de mese ca să aflu intrarea, dar aceasta era închisă.

Până la urmă, am aflat că porţia de mâncare se distribuia prin două ghişee, unde trebuia să te prezinţi cu castronul tău personal. Dar de unde castron? Toată lumea se ducea la ghişeu şi primea felul unu şi doi într-o singură tinichea de conserve, căci acesta era castronul pe care eu nu-l aveam.

Altă comedie! De unde era să iau cutie de conserve ca să-mi primesc porţia de mâncare? Cutia de conserve constituia o adevărată avere pentru cel care o avea; o ţinea legată la brâu, ca să nu-i fie furată.

Pâinea pe care o primisem, ca să nu mă încurce, am mâncat-o pe loc. Am stat, m-am uitat în stânga şi în

dreapta, ca să observ cum procedau alţii, şi am văzut că mulţi mâncau acolo, pe loc, în picioare.

Adică felul întâi, aşa zisă „balada", supa, care era o zeamă chioară şi lungă, din grăunţe şi rareori cu varză, unde se arunca şi felul doi, adică porţia de caşa, tot grăunţe, fierte mai scăzut.

Toată această porţie o punea omul la gură şi o dădea pe gât, ca pe o băutură. Cu aceasta rezolva necazul luptei pentru existenţă. Dacă în porţia respectivă ţi se cuvenea şi o cantitate de peştişori mici, consideraţi a fi felul trei, pe aceştia îi primeai în mână. Băgai doi-trei peştişori în gură, aşa întregi cum erau, ronţăiai puţin la ei şi mai trăgeai o duşcă de baladă şi aşa terminai de mâncat. Cu această hrană trebuiau deţinuţii să coboare în străfunduri de pământ, ca să scoată „aurul negru", spre făurirea socialismului!

În socialismul sovietic, nu era admisă exploatarea omului de către om, dar după părerea mea, o mai mare exploatare şi mai mare bătaie de joc faţă de ceea ce se numeşte „om" n-a existat vreodată în istoria omenirii!

Dacă aveai cumva un cunoscut, proprietar al unei cutii de conserve, puteai să împrumuţi cutia, aşa nespălată; te duceai la ghişeu, îţi primeai porţia, o duceai la gură, o dădeai pe gât şi plecai flămând, căci de săturat, nu te puteai sătura cu o astfel de mâncare, zeamă chioară.

Dar cum eu nu aveam niciun cunoscut, a trebuit să plec nemâncat.

M-am dus iar la şeful barăcii şi i-am spus ca nu am în ce să-mi iau porţia de mâncare.

- Păi, eu ce să-ţi fac? Tu ce naţie eşti?

- Român!

- Român? Păi, ia vino-ncoace! şi m-a condus la un om necunoscut, mai în vârstă, care purta barbă şi mustăţi.

- Neitz, tu ce naţie eşti? a întrebat şeful barăcii.

- Maghiar!

- Cum, tu nu eşti român? s-a mirat şeful.

- Nu, sunt maghiar din România!

- De unde eşti? l-am întrebat eu, bucuros şi curios în acelaşi timp.

- Din Arad!

- Eh, a zis şeful barăcii, român, maghiar, tot una-i! Văd că vă-nţelegeţi. Descurcaţi-vă.

- Da, am zis eu.

Şi-am făcut cunoştinţă cu domnul Neitz, şofer originar din Arad, care nu ştiu pentru ce fel de transport pe propriul său „taxi" a fost arestat, expediat la Odessa şi condamnat la 10 ani lagăr, pentru spionaj. Omul era distrus sufleteşte. Nu era deloc bătrân, aşa cum mi s-a părut mie la început. Era mai tânăr decât mine, dar îşi lăsase barbă şi mustăţi, să pară mai bătrân şi să-i spună lumea staric (moş).

Ne-am împrietenit repede şi eram chiar fericiţi că ne-am cunoscut. El vorbea perfect româneşte, cu specificul accent maghiar, era un om potolit şi cu inimă bună. După ce ne-am cunoscut, i-am spus păsul inimii mele, că nu am tinichea şi n-am în ce să-mi iau porţia de mâncare. M-a dus imediat în fundul barăcii, la un bătrân rus, care ne-a împrumutat tinicheaua lui. Şi Neitz, ca să fie deplin ajutorul pe care mi-l acorda, nu m-a lăsat să mă duc singur să-mi iau mâncarea, ci a mers cu mine, de frică să nu-mi fure huliganii şi cutia şi mâncarea.

Huliganii făceau asemenea fapte, şi ziua şi noaptea, dacă te vedeau singur şi mai slab decât ei. Ba s-au întâmplat şi cazuri în timp de noapte când huliganii le-au tăiat şi venele de la mâini celor care încercau să opună rezistenţă.

Cu ajutorul lui Neitz, am reuşit să-mi primesc porţia ce mi se cuvenea şi să mănânc. Aşa că, doi fiind, „amândoi, două nevoi", huliganii nu ne-au atacat, chiar dacă eram slabi, jegosi, zdrenţuroşi şi de abia ne mişcam printre deţinuţii ruşi şi ucraineni. Aceştia se simţeau bine aici, ca la ei acasă, chiar dacă erau departe de locuinţele lor.

Ei nu se sinchiseau prea mult de lipsuri, de frig şi de alte neajunsuri. Erau sănătoşi, înfruntau foarte bine

climatul nordic şi niciodată nu-şi făceau gânduri negre pentru ziua de mâine.

Dormeau bine pe scândura goală şi nu se văitau.

În baracă, toată lumea dormea îmbrăcată, deoarece nu existau nici saltele, nici pături. De căldură nu ne puteam văita. Cărbuni erau suficienţi ca să fie sobele bine încălzite, acestea arzând ziua şi noaptea.

Fiecare secţie avea câte două sobe de cărămidă şi plitele groase de patru-cinci centimetri erau permanent roşii. Un invalid scutit de alt serviciu, avea grijă permanentă de alimentarea sobelor. După ce-au trecut cele două zile de sărbătoare, 1 şi 2 Mai, am fost dus, împreună cu alţi deţinuţi ieşiţi cu mine din O.P., la întreprinderea Metalurgică „REMZ-2", care nu era departe de mina de cărbuni nr. 3. Am fost introduşi pe rând în cabinetul directorului întreprinderii, inginerul Griedmann (evreu) şi în faţa unei comisii, care avea întinse pe o masă unele unelte folosite în metalurgie.

Eram întrebaţi cum se numesc şi la ce folosesc aceste unelte.

Datorită cunoştinţelor ce le aveam şi faptului că învăţasem binişor limba rusă, nu mi-a fost greu să răspund la denumirea celor câteva unelte ce mi-au fost arătate chiar de către directorul Griedmann. Acesta era destul de tânăr, uscăţiv, cu nasul puţin coroiat. Uitându-se la mine, după ce i-am răspuns la toate întrebările, el mi-a mai pus o întrebare, într-o limbă şi cu un accent perfect românesc, dacă ştiu ce înseamnă „tu-ţi biserica mă-tii?"

Am rămas încremenit la auzul acestei înjurături pline de ură, încât am făcut ochii mari, dar n-am scos niciun cuvânt. Probabil că ceilalţi din comisie, toţi ingineri deţinuţi, cunoşteau motivul aducerii lui aici în Cercul Polar de Nord, dar sunt sigur că niciunul n-a înţeles injuria pe care mi-a adus-o cu atâta bunăvoinţă.

Acesta a fost, vasăzică, examenul şi, în urma lui, am fost repartizat la atelierul de lămpi. Aceste lămpi, necesare minerilor în galeriile subterane, erau confecţionate de mână şi ardeau cu carbid.

Am fost condus în atelier, să cunosc locul unde trebuia să mă prezint a doua zi împreună cu brigada respectivă.

Chiar a doua zi, când trebuia să ieşim pe poarta lagărului cu brigada, am asistat la o adevărată nenorocire.

Era ziua de 4 mai. Ziua se mărise mult, dar vântul sufla puternic şi tăios. În mijlocul nostru, se afla un tânăr maghiar, Gabor, care ieşise odată cu mine din O.P. şi aştepta, ca şi noi, să meargă la lucru. Tânărul acesta era aşa de sensibil la acea temperatură rece, încât a degerat stând acolo pe loc. Brigadierul lui, un rus, om cu experienţă nordică, a observat nenorocirea, l-a luat şi l-a dus repede direct la dispensarul chirurgical, care nu era departe de poarta lagărului.

Seara când ne-am întors de la lucru, am aflat tragedia. Bietul de Gabor, degerase aşa de rău, încât i s-au amputat toate degetele de la mâini, de la picioare şi, iertaţi-mi, vă rog, relatarea, dar, fapt autentic, i s-a tăiat şi „scârbavnicul mădular", încât a rămas un om în floarea vârstei, un ciot de carne şi oase, infirm cum nu se poate mai rău, pe toată viaţa. Asta, pentru a întări faimoasa lozincă: „Omul este cel mai preţios capital", după spusele lui Stalin!

Ajuns în locul unde-mi era serviciul, inginerul Popeico, lituanian de origine, nu m-a agreat din capul locului. M-a primit în atelierul care nu era mare, dar era bine încălzit şi chiar mi-ar fi plăcut să pot lucra acolo. Din păcate, nu am lucrat nimic fiindcă nu a avut să-mi dea nimic de lucru.

În schimb, am stat de vorbă cu un tânăr german, März, originar din republica germană de pe Volga, care vorbea perfect limba germană şi moştenea înclinarea spre munca frumoasă şi meticuloasă specifică poporului german. Fusese înrolat ca soldat sovietic şi luptase împotriva propriei naţii.

Ajuns cu luptele în Germania, suspectat de politrucii ruşi că ar putea trece de partea nemţilor, a fost arestat, împreună cu alţi ostaşi şi ofiţeri de aceeaşi naţionalitate.

Au fost astfel judecaţi formal şi condamnaţi administrativ de către tribunalul A.S., denumit şi Troica, şi apoi trimis în lagăr la Vorkuta. A doua zi, m-am dus în

biroul inginerului Popeico şi l-am rugat din nou să-mi dea şi mie de lucru. Mi-a răspuns sec că deocamdată nu are, dar să iau şi eu o lopată şi să arunc zăpada care înconjura pereţii atelierului. M-am supus şi-am trecut la aruncat zăpada. Era multă şi grea pentru puterile mele. Dar nu m-am lenevit şi-am aruncat cât am putut. Când îngheţam de frig, intram în atelier şi mă încălzeam la calorifer. Lucrurile au mers bine şi, în câteva zile, am terminat de aruncat toată zăpada. Atunci, m-am dus din nou la inginerul Popeico.

- O să-ţi dau de lucru! i-a fost răspunsul.

Nu ştiu ce-a făcut şi ce-a dres, dar a doua zi m-am trezit transferat într-o altă brigadă şi anume în brigada de corvoadă.

Aceasta era tot în cadrul REMZ-ului, dar ea lucra numai în exterior şi numai acolo unde era nevoie.

Mi-am dat seama că acest gest a fost dirijat de directorul Griedmann. Dar de ce, n-am putut pricepe. Mi-a părut rău că am pierdut acest loc de muncă şi tot atât de rău de faptul că inginerul Popeico era lituanian, popor pe care-l cunoscusem în toată tragedia lui, de la cei doi lituanieni cu care stătusem în O.P. Un popor muncitor, cinstit, curat şi tare oropsit de soartă, fiind un popor mic, situat chiar în coasta unui imperiu colosal.

În această brigadă de corvoadă, am împărtăşit soarta fratelui meu de suferinţă, Neitz. Aici, lucrau mulţi huligani care nu umblau decât după furtişaguri şi chiul. Însuşi brigadierul era un huligan. Chiar dacă aş fi vrut să lucrez mai mult timp în această brigadă, n-aş fi putut din cauza debilităţii mele şi a condiţiilor grele de viaţă. În afară de aceasta, picioarele mele începuseră să se umfle rău, din cauza avitaminozei. Dimineaţa, după o noapte de odihnă, se mai dezumflau, dar, după câteva ore de muncă, deveneau adevărate perne cu apă. În această situaţie, m-am dus într-o după-amiază la dispensarul medical, la doctorul internist.

Imediat ce mi-a văzut picioarele, mi-a dat trei zile de concediu medical şi, ca tratament, trei injecţii cu vitamina C.

După acest tratament, picioarele mele se prezentau mai bine şi am plecat din nou la lucru. În aceste trei zile de odihnă, am aflat de adresa unui român din Basarabia, care era om de serviciu, într-o baracă de muncitori ce lucrau în construcţii. Acesta, aflând de existenţa mea în lagăr, dorea să mă cunoască. M-am dus în baraca respectivă, tocmai în fundul lagărului. Am uitat să povestesc că lagărul număra la acea vreme peste şase mii de deţinuţi şi era un adevărat orăşel plin de amar şi suferinţă, împănat cu mulţi hoţi şi criminali. Erau bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni, mulţi dintre ei total nevinovaţi. În această baracă de muncitori constructori, l-am găsit şi am făcut cunoştinţă cu Iosif Ivanovici Stognienco, ucrainean la origine, dar care se considera român, fiind născut şi crescut pe meleagurile noastre româneşti şi, mai mult decât atât, după spusele lui, fost primar în oraşul Cetatea Albă, din sudul Basarabiei.

Domnul Stognienco nu era om de serviciu pe întreaga baracă, aşa cum aflasem eu, căci această funcţie era o funcţie foarte grea în lagăr, deoarece aveai de-a face cu toţi, absolut cu toţi deţinuţii, în faţa cărora trebuia să ştii să te impui şi să-i ţii la respect. Ceea ce era un lucru foarte greu şi plin de riscuri. Era nevoie să cunoşti foarte bine pe toţi oamenii şi tot ce se petrecea în baracă. Trebuia să mai ai de-a face şi cu politrucii şi multe alte impedimente.

Numai ruşii şi ucrainenii mai tineri erau capabili de asemenea servicii. La extremităţile fiecărei barăci se aflau câte două compartimente, separate, fără uşi, cu patru paturi individuale, suprapuse, unde locuiau inginerii, dispecerii, brigadierii şi alte persoane mai deosebite. Într-unul din aceste compartimente trăia şi Iosif Ivanovici, ca om de serviciu la trei ingineri constructori.

D-l Stognienco făcea parte din cei 420 de basarabeni, aduşi aici în anul 1940, imediat după invadarea Basarabiei de către URSS, consecinţă a ultimatumului dat de Stalin României şi al pactului secret dintre Ribbentrop şi Molotov, de ocupare a ţărilor baltice, a Basarabiei şi a Bucovinei de Nord.

El mi-a povestit cum au fost aduşi aici în timp de iarnă în nişte vagonete, de la Kotlos până la Vorkuta. Şi tot el mi-a relatat cum, din cei 420 de basarabeni sosiţi aici, majoritatea lor intelectuali, au mai rămas în viaţă cel mult 7-8 inşi.

- Dragă Nicule, spunea el, când am ajuns noi aici era numai tundra deschisă. Jos era zăpadă, iar deasupra noastră, cerul. Trăiam în corturi şi dormeam îmbrăcaţi, pe cetină de jnepi, acoperiţi cu foi de cort. Nu exista baracă, nici foc, nici doctor. Cei mai mulţi dintre noi au murit cu zile, din cauza dezinteriilor sau a aprinderilor de plămâni. Voi aţi sosit aici când totul este aproape gata. Aici nu exista lagăr, nici sârmă ghimpată. Exista tundra cât vedeai cu ochii şi-atât! În fiecare zi soseau vagonete cu alimente şi materiale de construcţii şi cu alţi nenorociţi ca noi, sortiţi morţii. Pe lângă aceşti 420 de români din Basarabia au mai sosit aici mii şi mii de români, dar cine-i poate şti pe toţi? Voi aţi ajuns aici în pension!

Se putea numi acesta pension, mă-ntrebam eu?!

Şi a continuat d-l Stognienco:

- Printre primele lucrări la care am muncit noi au fost săpăturile pentru conductele de apă. Ca să putem săpa şanţuri în pământul îngheţat şi să facem norma, rupeam cetină din tundră, făceam foc în şanţuri şi, în acest fel, încălzeam pământul ca să putem săpa mai uşor.

Lucram împreună cu un fost gardian public şi ne înţelegeam foarte bine.

- Şi unde-i gardianul?

- A murit de aprindere la plămâni!

- Şi când aţi sosit în Vorkuta, unde v-aţi instalat prima dată?

- Chiar pe aceste locuri unde stăm noi doi de vorbă acum! De aceea arăt eu aşa cum arăt acum.

Iosif Ivanovici era un om în jur de 45 de ani, dar arăta ca un om de peste 60 de ani. Avea chipul chinuit şi obosit, cearcăne vinete şi mari sub ochi, mergea greu, având picioarele permanent umflate şi vinete la glezne din cauza scorbutului.

- Vezi, mi-a spus dânsul, că doctorul de la interne este un grec din Odessa şi are o mare simpatie pentru români. Se numeşte Zervudis.

Am plecat de la Iosif Ivanovici, mulţumit de cunoştinţa făcută şi i-am promis că o să-l mai vizitez. Am petrecut la dânsul toate aceste trei zile de concediu, căci nu aveam pe altcineva cu care să discut. În afară de grozăviile despre care am aflat de la dânsul despre cum au sosit aici primii deţinuţi, am primit şi sfaturi foarte utile de felul cum să mă port cu diverşi oameni cu care veneam în contact. Începusem să mă deprind cu această viaţă mizerabilă, dar regretam faptul că nu mă mai puteam ruga în linişte. Celula închisorii, cu pereţii strâmţi şi cu liniştea ei, era un mediu bun în care mă puteam ridica cu gândurile dincolo de tot ce mă înconjura. Puteam să mă rog nestingherit, căci gândul nu mi-l putea controla nimeni. Rugăciunile, care mă purtau în cele mai înalte sfere cereşti, nu le mai puteam împlini în condiţiile de iad în care trăiam acum, în acest lagăr. Trăiam, însă, cu speranţa în viitor şi de-acum nu mai doream să mor, ci să biruiesc toate încercările la care voi fi supus.

Simţeam ocrotirea Maicii Domnului, îmi aduceam aminte de vedenia Ei din închisoarea Lefortovo şi acest lucru mi-l evocam des. Mai simţeam rugăciunile mamei mele şi trăiam cu convingerea că se roagă pentru mine. În aceste stări sufleteşti, m-a surprins începutul lunii septembrie, când aici începe iarna.

În brigada de corvoadă n-am stat prea mult, căci, după cele trei zile de concediu medical, am mai muncit câteva zile, procedând ca şi fratele meu Neitz, adică mă mişcam ca melcul şi munceam puţin.

17. ATELIERUL DE CAZANGERIE REMZ 2

Transferat în atelierul de cazangerie, am fost mutat în baraca unde trăiau cazangiii. La prima vedere, această

baracă era mult mai curată şi cu oameni mult mai cumsecade. A doua zi dimineaţa, am plecat la lucru cu brigada. În atelier, prima impresie nu a fost deloc plăcută. Aici se lucra în trei schimburi, atmosfera era îmbâcsită de un fum gros cu miros înecăcios de sudură electrică. Cele trei aparate de sudură, care funcţionau aici ziua şi noaptea, făceau aerul insuportabil.

Era şi o foarfecă mecanică de tăiat tablă groasă, pe care o îndoiau prin lovituri cu barosul pentru a face cilindri şi care provoca un zgomot asurzitor şi-ţi dădea impresia unei adevărate întreprinderi metalurgice. La o masa metalică, şeful atelierului şi brigadierul desfăceau planurile şi dădeau de lucru oamenilor. Eu am picat la lucru cu un vlăjgan siberian, Vasea Dolgorukîi, înalt de peste doi metri, tare urât la faţă, cu nasul cârn şi mâinile lungi, după cum îi spunea şi numele pe care-l purta (dolgorukîi = mâini lungi).

Cu o daltă cu coada lungă de lemn, trebuia să tăiem în două o foaie de tablă lungă de 12 m şi groasă 4-5 mm, prin lovituri de baros. Vasea ţinea dalta pe o linie trasă cu cretă albă, iar eu, cu toată voinicia mea, trebuia să lovesc cu barosul în daltă. Când am ridicat barosul şi am lovit cu toată puterea de care eram atunci capabil, am lovit exact în coada dălţii, care s-a rupt pe loc.

- Ce faci, băăă? a strigat Vasea, holbând ochii urât la mine.

- Vasea, scuză-mă, dar nu am vrut, te rog să mă crezi!

Şi m-a crezut Vasea şi s-a dus la scularie de a schimbat coada la daltă şi hai la lucru! A fixat Vasea dalta şi am ridicat barosul şi am lovit aşa de puternic, dar tot în coadă, încât dalta a făcut sfârrrr pe lângă capul meu, a spart geamul şi s-a oprit afară din atelier, în zăpadă.

- Eşti nebun, mama ta ... de român? a urlat Vasea la mine şi pe bună dreptate!

Eu am rămas încremenit şi n-am putut pricepe cum de-am reuşit o asemenea performanţă? Altă coadă, alt timp pierdut.

- Când mai facem noi norma? m-a întrebat Vasea. Eu am tăcut chitic, simţindu-mă slab, neputincios, dar cu totul nevinovat, căci nu aceasta mi-a fost intenţia.

M-am dus afară, de-am căutat dalta-n zăpadă. Vasea s-a dus de a adus altă coadă şi hai la treabă.

- Române, fii atent, că dacă se mai întâmplă încă o dată, nu ştiu, zău, ce-ţi fac, mi-a zis Vasea, încruntându-se la mine.

- Fii liniştit, Vasea, n-avea nicio grijă, nu se mai întâmplă.

Trebuie să mă obişnuiesc şi eu cu barosul, nu se poate. Şi a potrivit Vasea dalta. Am ridicat eu barosul şi, când am lovit, dalta s-a oprit chiar în uşa biroului şefului de atelier. Vasea, speriat, a pornit fioros spre biroul şefului, iar eu am rămas pironit locului, neştiind ce să mă fac!

Ivan Ilici Belîi, şeful atelierului, ieşind val-vârtej din birou a venit la mine uitându-se pe sub ochelari, iar Vasea, înjurând de mama focului, i-a zis:

- Ivan Ilici, ăsta mă omoară! Mi-a rupt a treia coadă la daltă.

- Dumnezeul mă-tii de fascist, spion, nenorocitule, tu şi cu Antonescu m-aţi adus pe mine aici. Voi aţi provocat războiul şi aţi omorât milioane de oameni. Din cauza voastră suferim noi acum, bandiţilor!

Congestionat la faţă, făcuse bietul de el spume la gură şi nu se mai putea opri din sudalme.

Eu, total enervat, n-am putut suporta injuriile şi, ca să-i argumentez că nu are dreptate, m-am dezbrăcat până la brâu de zdrenţele mele şi i-am arătat mâinile, piele şi os. Şi cu un curaj neaşteptat, am răspuns cu acelaşi ton:

- Eu mă numesc Popescu şi nu Antonescu! Nu eu am provocat războiul, ci Hitler. Şi eu sunt o victimă ca şi tine şi uite ce-aţi făcut voi, ruşii, din mine! De unde să am eu putere să bat cu barosul?

Ce bine mi-a prins că învăţasem ruseşte!

Lângă el se afla brigadierul, un tânăr oacheş, cu o căciuliţă căzăcească pe vârful capului, cu o mustăcioară Douglas, un tip de om şmecher, originar din Donbass,

cetăţean liber sosit aici ca suspect. I s-a adresat şefului de atelier:

- Lăsaţi-l pe mâna mea, Ivan Ilici!

- Ia-l, mama lui de spion!

- Române, îmbracă-te şi vino după mine, mi-a zis brigadierul Vasea Karniuchin.

M-am îmbrăcat şi m-am dus după el. M-a condus lângă foarfecele mecanice de tăiat tablă, unde zăcea o găleată metalică.

- Ia-o, mi-a zis el şi eu am luat-o! Nu departe de ea se afla o mătură de nuiele.

- Ia-o şi pe asta! Şi am luat-o şi pe ea.

- Întoarce găleata cu fundul în sus şi stai pe ea, până la ora prânzului. Atunci, începi să aduni toate resturile de la foarfeca de tăiat tablă, toţi electrozii de la aparatele de sudat şi le duci afară. După aceea, dai şi tu cu mătura în tot atelierul.

- E bine? m-a întrebat, zâmbind la mine, Vasea Karniuchin.

- E foarte bine! Mulţumesc! i-am răspuns şi am luat loc pe fundul găleţii, gândindu-mă ce mult mi-a trebuit să lupt în viaţă ca să ajung măturător într-un atelier de cazangerie, la Cercul Polar de Nord! Destin sau nu? Cine l-a trimis pe acest Karniuchin în ajutorul meu? Tare curioasă mi s-a părut intervenţia acestui om. Ba, mai mult, îmi trecea şi mie în raport, aceleaşi numere de procente pe care le primeau toţi ceilalţi, care munceau din greu, adică primeam talonul „patru", ceea ce însemna că am depăşit 150 de procente.

Talonul „unu" primeau toţi cei care nu produceau nimic şi primeau minimum de hrană, necesar supravieţuirii.

Talonul „doi" era pentru cei care făceau o sută de procente şi de la talonul „trei" în sus, pentru cei care depăşeau suta de procente. Taloanele „şase" şi „şapte" le primeau numai şefii, inginerii, dispecerii, brigadierii etc.

„Egalitatea" comunistă era prevăzută doar în propaganda pe care o vânturau, şi aici la Polul Nord, mincinoşii.

Pentru puterile şi sănătatea mea, această meserie de măturător era deocamdată mai mult decât favorabilă, căci nu mă puteam aclimatiza cu tot talonul „patru" şi cu alte ajutoare ce le mai primeam de la conaţionalii mei, şi din această cauză sufeream mult. Începusem să fac răni deschise la picioare, din care zemuia un lichid apos şi urât mirositor.

18. FEMEILE ÎN LAGĂRUL MINEI NR. 3

Încet-încet, începusem să cunosc lagărul. Ceea ce m-a impresionat foarte mult a fost capitolul femeilor. Ele trăiau într-o zonă separată, în interiorul lagărului, despărţite de noi prin sârmă ghimpată. Zona femeilor avea la poartă un paznic solid, deţinut şi el, dar cu multă experienţă de lagăr şi care ştia cui să dea şi cui să nu dea drumul în acea zonă. Viaţa femeilor din orice lagăr sovietic putea constitui oricând un material pentru multe romane captivante, dar, pentru aceasta, se presupunea şi o pană iscusită. Eu mă voi mulţumi doar să creionez câteva aspecte despre ceea ce am văzut şi despre ceea ce am auzit povestindu-se despre ele, în acel lagăr.

Ce m-a îngrozit pe mine personal a fost, în general, tabloul pe care ţi-l oferea aspectul femeii, ca fiinţă dătătoare de viaţă, transformată într-un adevărat animal de cel mai barbar regim din lume.

Costumaţia identică cu a bărbaţilor, soioasă şi cu multe petice diferit colorate, lipsite de cele mai elementare condiţii de igienă, mă făceau să mă revolt cu adevărat. Când le vedeam plecând la lucru, în fundul pământului, în acelaşi convoi de muncă cu bărbaţii, chiar nu-mi mai trebuia nimic.

Nu puteam să înţeleg ce-au greşit aceste femei aşa de rău încât să fie tratate la fel cu bărbaţii?

Sau, poate, plăteau ele păcatul femeilor din Rostow, care, în timpul revoluţiei bolşevice, au defilat într-o adevă-

rată nebunie, absolut goale pe străzi, purtând pancarte şi strigând: „la o parte ruşinea!”.

Greu de răspuns! În orice caz nu-mi puteam imagina că ele, acele femei, care erau destul de multe la număr, să fi comis fapte atât de grave, încât să-şi merite soarta.

De la aceste munci forţate şi îngrozitoare de aici făceau excepţie femeile tinere şi frumoase, care acceptau convieţuirea cu bărbaţi bine situaţi în acel lagăr şi cu relaţii trainice atât pe lângă politruci, cât şi cu cei care ocupau funcţii mai deosebite: doctori, ingineri, dispeceri, magazioneri etc.

Dar niciodată aceste convieţuiri nu durau mult, din cauza invidiei, geloziei, înşelăciunii ş.a.m.d.

Multe dintre aceste femei rămâneau gravide şi multe dintre ele chiar doreau acest lucru deoarece, constatate gravide, erau trimise în lagăre specialele de mame, unde năşteau, alăptau, şi creşteau copilul până la doi ani, când copilul devenea proprietatea statului dacă mama nu-şi termina în acest timp pedeapsa. Iar după doi ani, mama revenea în alt lagăr de obşte, dar se bucura de cei aproape trei ani de lagăr fără ca să iasă la lucru. Partidul comunist sovietic încuraja aceste pepiniere şi îi educa pe copii în spiritul şi concepţia lui, cu scopul vădit de a forma viitoare cadre care nu cunoşteau şi nu puteau să conceapă altă viaţă!

Cu asemenea elemente, regimul comunist stăpânea un întreg imperiu.

Doar nu degeaba în statul socialist sovietic, femeile aveau drepturi egale cu bărbaţii. Asta, bineînţeles, numai pe hârtie şi în propaganda externă, căci o mai mare exploatare a femeilor ca în Uniunea Sovietică nici că se putea. Aceasta n-o spun eu care am văzut ce-am văzut cu ochii mei, ci o spuneau toţi deţinuţii, indiferent de naţionalitate, care au trăit acolo. Femeia era desconsiderată din toate punctele de vedere!

Dar cred că n-ar fi nici frumos şi nici util să fie descrise ororile pe care le făceau unele dintre femei între ele.

Oamenii lipsiţi de o concepţie spirituală îşi trăiau viaţa pur animalic.

Excepţiile erau foarte rare, dar mai existau încă.

Una dintre cele mai răsunătoare crime săvârşite în Vorkuta, pentru o femeie, a fost între doi prieteni foarte buni.

Petea şi Fedea erau doi prieteni de drept comun, certaţi cu regimul şi îndeosebi cu munca. Unde erau trimişi să muncească, făceau numai greutăţi politrucilor. După mult regim de închisoare BUR (închisoare în închisoare), cei doi au cerut politrucului să fie scoşi la muncă, cu promisiunea fermă că se fac băieţi cuminţi. După multă chibzuinţă, politrucul lagărului respectiv s-a hotărât să încerce, poate se vor potoli „nebunii”, şi le-a oferit la amândoi un loc de muncă la aşa zisă casă de apă (kipetîlnîi), unde se găsea apă fiartă, la orice oră din zi şi din noapte.

Această casă sau capelă de apă trebuia întreţinută foarte curată şi cei doi prieteni au acceptat bucuroşi serviciul. De scos afară din lagăr, politrucului i-a fost frică să-i scoată. Aici, însă, erau în permanentă supraveghere prin antenele politrucului; în afară de asta, li se dădeau de toate: mâncare bună şi destulă, îmbrăcăminte, mahorcă şi, prin relaţii, mai puteau să facă rost de vodcă; toate acestea fără să se omoare cu munca.

Având de acum de toate, şi-au găsit câte o fată, pe care tot prin relaţii cu personalul lagărului le puteau întreţine.

Politrucul, miliţienii şi ceilalţi funcţionari administrativi se făceau că nu văd nimic, numai să fie linişte şi pace în lagăr.

Toate au decurs bine până într-o zi, când unul dintre ei, Petea, a poftit la fata lui Fedea, că era, chipurile, mai tânără şi mai frumoasă. Şi-era într-adevăr! Şi şi-au zis ei unul altuia, ca doi buni prieteni ce erau, să nu se certe între ei, mai bine să o joace la cărţi pe cea mai frumoasă şi cine câştigă, a aceluia să rămână ... Zis şi făcut!

După ce-au băut fiecare câte o gură bună de vodcă, au început jocul şi cum era şi firesc, fiecare dintre ei dorea să câştige.

Când sorţii picau de partea lui Fedea, se-ncingea Petea şi invers. Până la urmă, jocul a continuat cu înjurături şi ameninţări, iar spiritele s-au înfierbântat ca şi apa clocotită din cazanele ce le supravegheau ei. Când Petea, care poftise fata lui Fedea, a văzut că nu mai are nicio şansă de câştig, a scos cuţitul pe care-l avea mai dinainte pregătit la carâmbul cizmei şi, cu iuţeală de fulger, i l-a înfipt lui Fedea drept în gât, de i-a retezat carotida.

Când a văzut Petea că cel mai bun prieten şi frate al lui se zvârcoleşte în ghearele morţii şi că îşi dă sfârşitul într-un lac de sânge, a început să urle ca un disperat:

- Fedea, Fedea, ce eşti nebun, mori?! Fedea, frăţioare, nu muri, că, dacă mori tu, mor şi eu!

Dar Fedea nu mai auzea! Îşi dăduse duhul! Petea, încremenit, trezit din nebunie, tot cu iuţeală de fulger, ca să nu-şi trădeze prietenul, şi-a înfipt şi el cuţitul drept în inimă şi a murit alături de prietenul şi fratele lui!

Unde eşti tu, mare maestre Dostoievski, să descrii prietenia şi moartea lui Petea şi a lui Fedea?!

Lagărele mixte, bărbaţi-femei, au durat până în anii 1947-1948, când au fost desfiinţate. Ba pentru un mai mare randament al muncii, NKVD-ul a despărţit şi deţinuţii de drept comun de cei politici.

Aceste separări au dus la o viaţă mult mai civilizată pentru deţinuţii politici precum şi la un randament mai ridicat al muncii. Iar când NKVD-ul mai voia să scape de hoţi sau să-i mai potolească, îi trimitea în lagăre bine organizate, unde aceştia dădeau năvală prin barăcile muncitorilor, dacă aceştia erau în mine şi când minerii ieşeau de la lucru, fiind înştiinţaţi din timp, veneau pregătiţi cu bâte, năvăleau peste hoţi şi în câteva minute îi schilodeau din bătăi. Apoi îi cărau pe pături până la poarta lagărului şi îi azvârleau peste sârme afară.

NKVD-ul nu se băga (spuneau ei) în treburile interne ale deţinuţilor! (Sîc).

19. ALTE CUNOŞTINŢE DIN LAGĂRUL 3

Curând după instalarea mea ca măturător în atelierul de cazangerie, mi-am găsit doi prieteni cu care puteam să mai discut şi eu câte ceva. Primul a fost Bogdan Lîsenko, un ucrainean de lângă Lemberg (Lvow) ajuns în Vorkuta în urma luptelor de partizanat împotriva sovieticilor. Al doilea a fost Petre Zidler, originar din Varşovia, judecat ca şi mine pentru spionaj în favoarea Germaniei. Ei lucrau amândoi ca strungari. În timpul liber, treceam prin atelierul lor ca să-mi mai treacă de urât. Prin intermediul lui Bogdan Lîsenko, am reuşit şi eu să-mi fac din două cutii de conserve procurate de domnul Stognienko, un sufertaş destul de prezentabil, aşa că devenisem proprietar şi eram cineva printre alţii care nu aveau.

Îl ţineam ascuns şi câteodată legat la cingătoare, ca să nu mi-l fure cineva. Şi tot prin acest foarte amabil Bogdan mi-am făcut rost şi de o lingură de aluminiu, turnată, pe care o ţineam în buzunar, tot de frica hoţilor. Când nu le aveam, nu duceam grija lor, acum, însă, aveam două griji în plus pe lângă celelalte.

Şi uite aşa se îmbogăţeşte omul!

Prin intermediul domnului Stognienko, am avut ocazia să mai cunosc un alt paraşutist, originar din Braşov, pe Iosif Comaschek, care făcea şi el parte din grupul lui Andreas Schmidt.

Datorită faptului că-n timpul paraşutării şi-a rupt un picior, ajunsese invalid. După paraşutare, a stat mai bine de o zi şi o noapte în locul unde căzuse şi, văzând că nu se poate mişca şi ascunde, a fost nevoit să tragă focuri de revolver în sus, pentru a fi descoperit. Imediat ce a fost găsit, a fost predat autorităţilor sovietice, care l-au transportat direct la Moscova, unde l-au condamnat la 10 ani de muncă de lagăr pentru spionaj în favoarea Germaniei. Din cauza lipsei de asistenţă medicală, osul s-a prins

greşit şi-a rămas cu un mers anevoios, iar pulpa piciorului era permanent umflată şi vânătă.

Având studii superioare de comerţ şi însuşindu-şi cât de cât limba rusă, a fost plasat la magazia de aprovizionare a brutăriei, care se găsea tot în interiorul lagărului, uşurându-i astfel viaţa plină de greutăţi.

Din prima convorbire avută cu acest om, am aflat că şi el a trecut prin închisoarea Lefortovo, unde a auzit într-o zi nişte strigăte disperate ale unui muribund, probabil în ultimele clipe ale vieţii sale: „Aici moare Stoicănescu! Aici moare Stoicănescu!".

Constantin Stoicănescu, comandant legionar, a fost unul dintre apropiaţii colaboratori ai Comandantului Horia Sima, al cărui avion plecat din Viena către România a fost doborât şi a luat foc. Sovieticii erau informaţi despre acest zbor şi l-au ridicat pe Stoicănescu, care avea arsuri grave, şi l-au transportat imediat la Moscova, unde şi-a dat sfârşitul.

Iosif Comaschek, noua mea cunoştinţă, m-a ajutat foarte mult.

De câte ori mă duceam la el în vizită, îmi dădea pâine, câteodată îmi dădea şi făină şi chiar untdelemn, pe care-l mâncam crud cu pâine. Din făină făceam turte pe care le coceam pe plita sobei şi le mâncam aşa calde şi, în sărăcia mea, mi se păreau tare bune.

Din aceste turte împărţeam şi colegilor mei din brigada cu care lucram şi ei tare se bucurau de trataţia mea.

Tot prin domnul Stognienko, am mai cunoscut doi români din Basarabia, sosiţi odată cu el în Vorkuta. Preotul Tudorache Gheorghe, comandant legionar, originar din Soroca, şi pe diaconul Agura, originar din Izmail. Preotul Tudorache lucra în construcţii, era un om de statură mijlocie şi o constituţie de cremene. Îşi trăia zilele chinuite aşteptând eliberarea, căci condamnarea lui era de 8 ani. Tragedia familiei lui a fost mare şi îngrozitoare. Atât soţia, cât şi cei doi copii ai săi au murit de foame în timpul secetei din 1947.

Când mi-a arătat fotografia soţiei lui, am avut impresia că în viaţa mea nu văzusem o femeie mai frumoasă!

Doamne, că frumoasă mai era! Şi gândindu-mă că această fiinţă a murit de foame, împreună cu copilaşii ei, m-au trecut fiorii!

Diaconul Agura, când a aflat despre mine, m-a invitat la el, la sala de mese, unde era administrator, ca să mă cunoască şi să-i povestesc despre tot ce ştiu eu din ţară.

I-am povestit tot ce ştiam eu câte s-au petrecut în ultimul timp în ţară, dar, după această vizită, nu l-am mai văzut. El avea relaţiile lui cu alte persoane mai importante din lagăr şi uitase de suferinţele celorlalţi români. Nu dorea să-şi complice existenţa.

O altă cunoştinţă şi, în acelaşi timp, o mare bucurie a fost pentru mine Moş Strătilă care, aflând despre mine, s-a interesat în ce baracă stau şi a venit de m-a găsit. De la prima vedere, mi-am dat seama că moş Strătilă nu era deloc moş, deşi avea părul complet alb şi era plin pe faţă de nişte puncte negre, căpătate în urma unei explozii rău controlate în mină. În libertate, fusese jandarm şi îi divulgase organelor superioare pe mai mulţi comunişti.

Poate divulgase şi legionari, dar de aşa ceva n-a pomenit. Nici eu nu l-am întrebat.

Fusese condamnat la 25 de ani „catorgă", ceea ce presupunea cea mai grea condamnare posibilă la acea vreme. „Catorga" presupunea cel mai aspru regim de detenţie. Lucrând în mină, cu toate puterile lui disponibile, căci era vânjos, a mai suferit şi un alt accident în afară de cel cu detonarea greşită.

Tot în timpul unei detonări, s-a surpat neprevăzut un perete de rocă peste câţiva dintre ei. Au stat aşa îngropaţi mai multe ore, până ce echipele de salvare i-au scos de acolo mai mult morţi decât vii. În urma acestui accident, având în vedere şi pe primul, apoi comportamentul lui de adevărat muncitor, i s-a comutat pedeapsa de la 25 de ani la 15 ani şi i s-a ridicat şi „catorga".

În timpul şederii lui într-un dispensar medical, a avut norocul să fie vizitat de Ion Apostol, un alt basarabean,

dintre primii sosiţi aici în Vorkuta. Acest Ion Apostol, învăţător de profesie, ceva mai tânăr decât toţi ceilalţi români din Basarabia cu care sosise, era un mare şmecher, căci se descurcase de minune din toate necazurile prin care trecuse.

Favorizat de acest talent, Apostol ajunsese şeful depozitului de carne şi peşte, din baza de aprovizionare, care se afla peste drum de lagărul nostru.

El era omul cel mai căutat şi apreciat de toţi, chiar şi de politruci, cu care era în relaţii excelente.

În dispensarul în care se afla Moş Strătilă, era şi un mic compartiment de femei. Aici, Ion Apostol avea şi el, ca tot şeful, o tânără ţiitoare, adică o iubită, pe care tot vizitându-o, a aflat de existenţa lui Moş Strătilă, de care avea mare nevoie, ca om de încredere.

Şi aşa, cu ajutorul lui Apostol şi al doctorilor, Moş Strătilă a primit calificativul de invalid, ajungând şi om de încredere a lui Apostol. Vorba românului: „la barza chioară, îi face Dumnezeu cuib".

Cu alte cuvinte, i-a pus Dumnezeu mâna-n cap! În primul rând, că nu mai lucra în mină şi, în al doilea rând, că de-acum nu-i mai lipsea nimic, lucrând la baza de aprovizionare.

Moş Strătilă era într-adevăr un om de mare încredere al lui Apostol. Mă chema destul de des la dânsul, ca să-l încurajez şi să-i povestesc ce am mai auzit sau ce am mai citit prin ziare.

- Dumneata eşti om cu carte şi trebuie să ştii cum merg treburile! Crezi dumneata că or să rămână lucrurile aşa şi o să murim aici?

Eu, sărman de mine, cu ce puteam să-l încurajez, decât cu speranţa în Dumnezeu? El îmi dădea dreptate, că numai Dumnezeu drăguţul, ne mai putea scăpa din situaţia în care ne aflam.

Într-una din zile, când zăpada era aproape topită, şeful barăcii noastre căuta câţiva oameni care să meargă la baza de aprovizionare, la aruncat zăpada.

Când au auzit oamenii de aşa ceva, repede s-au adunat vreo zece inşi printre care m-am amestecat şi eu.

Ajunşi acolo, am avut norocul să nimeresc chiar la depozitul lui Ion Apostol. Când m-a văzut, Moş Strătilă s-a dus repede la Apostol şi l-a informat de prezenţa mea. Pe mine m-a sfătuit Moşul meu să nu mă obosesc prea tare cu aruncatul zăpezii şi să stau mai aproape că, vezi Doamne, vrea Apostol să mă cunoască.

La momentul socotit de Moş Strătilă ca potrivit, m-a dus de l-am cunoscut pe Ion Apostol.

Fără multe discuţii şi introduceri, după cunoştinţă, m-a condus în fundul depozitului, la un butoi mare cu scrumbii grase din care mi-a scos patru bucăţi, şi mi-a urat multă sănătate şi mult curaj.

Când m-am apropiat de ieşirea magaziei şi am încercat să-mi ascund scrumbiile pe sub brăcinar, mi-a mai dat şi Moş Strătilă o halca de carne macră de ren, sărată.

Că Moşul, ca om de încredere, avea şi el şmecheriile lui. Le-am înfăşurat toate bine pe lângă corp, ca să nu-mi cadă ceva, şi am plecat fericit de succesul pe care l-am avut în ziua aceea.

Împreună cu ceilalţi cu care venisem, după ce ne-am înfruptat bine dintr-un cazan de caşa fiartă scăzut, special pentru noi, ne-am pregătit pentru plecare. Toţi eram umflaţi ca nişte pepeni, împănaţi bine pe sub îmbrăcăminte şi-n pantaloni, cu multe grăunţe băgate şi-n încălţăminte, încât unii mergeau în vârful picioarelor.

Asta era viaţa în lagărele sovietice, aceasta era lupta pentru existenţă! Toată lumea era obsedată de ideea supravieţuirii.

Ajuns în baracă, nu ştiam ce să fac cu atâta cantitate de peşte şi de carne. După puţină chibzuinţă, mi-am oprit o scrumbie şi carnea de ren, iar pe celelalte trei scrumbii le-am dat şi eu de pomană, că doar „dar din dar se face raiul", cum spune românul.

Primul la care m-am dus a fost domnul Stognienko, căruia i-am povestit întâmplarea. După aceea, am mâncat scrumbia rezervată mie şi m-am urcat în pat. Tot

gândindu-mă la carne, mi-am pus pătura în cap, am scos carnea de la brăcinar şi am început să muşc din ea, ca să văd ce gust are. Şi dacă mi s-a părut bună şi fragedă, am tot muşcat din ea, până am terminat-o pe toată, ca să mă scap de grija ei. Am mâncat-o aşa goală, fără pâine. A fost mai mult de un kilogram de carne. Dacă a fost rău sau bine cum am procedat, nu mai ştiu. Dar aşa a fost şi aşa s-a petrecut! Foamea nenorocită ...

De păţit n-am păţit nimic, căci stomacul meu a lucrat ca ceasul, deşi mă aşteptam la necazuri.

Cam cu aceste evenimente şi relaţii m-am trezit în toiul verii polare. Nu mai puteam să spun că sufeream de foame, căci şi cu raţia pe care o primeam ca muncitor metalurgist şi cu ajutoarele ce le primeam de la compatrioţii mei, mâncam suficient, chiar mult din punct de vedere cantitativ. Dar necazul cel mare era că nu mă puteam aclimatiza, deoarece picioarele mele erau permanent umflate şi zemuiau. Curgea permanent zeamă din ele! La Vorkuta, în toiul verii, ziua era mare şi nu se făcea întuneric deloc. Soarele nu se ducea la culcare. Mergea spre apus şi când trebuia să apună, începea iar să se ridice pe bolta cerească, încât nu mai ştiai dacă este timpul zilei sau al nopţii. Trăiam în lumină permanentă şi pierdeam pur şi simplu noţiunea timpului.

Aveam deci aproape trei luni de zile zi permanentă, aproape trei luni noapte totală, iar celelalte luni de primăvara şi toamnă aveam zi şi noapte.

Şi, acum, iată-mă în pragul toamnei, pregătindu-mă să înfrunt iarna anului 1946-1947, care se apropia cu paşi repezi, căci aici, spre sfârşitul lunii septembrie, începea iama. Reuşisem să mă echipez binişor pentru iarnă, cu ce mi-au dat ei şi cu ce mi-am mai procurat eu. Nu mai eram aşa de murdar şi zdrenţuros ca în luna mai. O mare bucurie pentru noi toţi a fost şi faptul că în timpul verii ni s-au dat saltele şi feţe de perne, pe care le-am umplut cu rumeguş mare de lemn şi nu mai dormeam pe scândura goală. Era un pas spre mai bine!

Dar cea mai mare bucurie a constituit-o faptul că nouă, celor ce lucram la REMZ, drept încălţăminte de iarnă, ne-au dat pâslari, prin care nu trecea frigul nici la temperaturi de -50 °C. Trebuia numai să ai grijă să-i usuci şi să-i fereşti de umezeală. Fiecare baracă avea în mijlocul ei o uscătorie, unde era o sobă cu un mare grătar deasupra; acolo îţi puneau pâslarii la uscat, precum şi obielele, căci ciorapi nu putea purta nimeni. În timpul iernii, ceea ce te făcea să-ţi pierzi orice dorinţă de viaţă nu era gerul, ci viforniţa.

Purgaua! Aşa se numea viforniţa acolo la Cercul Polar de Nord. Cum se pornea, aceasta purga începea să urle ca nebuna, încât şi cei mai zdraveni şi robuşti oameni se posomorau.

Şi urla această purga două şi trei şi chiar patru zile în şir, fără să se oprească, de te zăpăcea de cap, de nu-ţi mai veneai în fire mai multe zile în şir!

Toată lumea era în alarmă! Toată lumea trebuia sa iasă afară cu lopeţi de lemn sau metalice, să arunce zăpada, să facă poteci, căci, altfel, nu mai puteam ieşi afară din baracă. Se arunca zăpada, făcând cu schimbul permanent, acolo unde era cea mai mare nevoie. Aruncai zăpada până la epuizare, dar ea se aşeza imediat la loc, încât munca noastră era de multe ori zadarnică. Pe timpul viforniţei, nu se vedea om cu om, la o distanţă mai mare de doi-trei metri. Zăpada îţi astupa ochii, nările şi gura, de nu mai puteai respira. Dacă oamenii care aruncau zăpadă se îndepărtau unul de altul, riscau să fie zăpăciţi de puterea vântului în asemenea hal, că nu mai ştiau unde se află şi încotro s-o apuce, având toate şansele să fie îngropaţi de vii în zăpadă. Aveai impresia că este sfârşitul lumii. S-au întâmplat cazuri când femei sau copii de şcoală, în libertate, fiind surprinşi de purga în drumul lor, au fost îngropaţi de vii. Până ce m-am obişnuit cu această purga, mi-a trebuit multă vreme şi am trecut prin adevărate crize de groază!

La început, când auzeam de purga, de frica ei, mă ascundeam sub pătură şi simţeam cum din tălpile

picioarelor începeau să urce nişte furnicături spre inimă. Dar când simţeam că aceste furnicături nu se mai opresc şi tot urcă spre inimă, săream ca un disperat din pat mă echipam în grabă cât mai bine, fugeam afară în mijlocul viforniţei şi urlam cât puteam de tare: „- Tatăl nostru carele eşti în ceruri ...".

Terminam „Tatăl nostru" şi-l repetam de zeci de ori, până nu mai puteam. Când intram în baracă, sfârşit de puteri, mă dezbrăcam de hainele înzăpezite, mă aruncam în pat şi adormeam ca un miel.

Aşa mi s-a întâmplat de mai multe ori, până ce am biruit aceste crize, adevărate crize de groază!

Rugăciunea, tot rugăciunea m-a salvat!

Tot în această iarnă, în nopţile de ger cumplit, care în Vorkuta ajungeau şi nu treceau niciodată de -53 °C, am făcut cunoştinţă cu mult stimata şi frumoasa doamnă „Aurora Boreală".

Era această Aurora Boreală formată din nişte voaluri lungi şi jucăuşe pe verticală, multicolore, de la verde închis până la galben portocaliu, şi îţi făcea impresia că, în jocul lor, coboară foarte aproape de pământ. În acest joc al lor, aceste voaluri se mişcau lăsându-se în jos şi apoi ridicându-se până în înaltul cerului, unde, în mijlocul bolţii cereşti, formau o cunună, dincolo de care vedeai şi simţeai infinitul! Da, infinitul!

Pe cât era vremea de geroasă şi de aspră, pe atât era de măreţ şi divin acest infinit în care tu, om, îţi dădeai seama că eşti infim, mic, şi la propriu şi la figurat.

În compania acestor viforniţe polare şi aurore boreale şi-n compania acestor camarazi ai mei de suferinţă, ei-cazangii, eu-măturător, mi-am petrecut iarna, până în primăvară, când atelierul nostru a fost mutat, cu maşini şi oameni, aproape de „Capitalnîi", adică de oraşul propriu-zis Vorkuta.

Dar, înainte de a se petrece această plecare, am mai trăit cu ei o întâmplare impresionantă.

Brigada noastră era în schimbul II. Când plecasem la serviciu, timpul era geros, dar frumos, liniştit. Spre seară,

aşa din senin, s-a pornit purgaua şi s-a pornit ca nebuna, că nu-ţi mai venea să pleci acasă în lagăr, căci acesta era casa noastră.

Când au venit cei din schimbul III la serviciu, au venit mai mult pe sus, aduşi de vântul care bătea din spatele lor. Când a trebuit să plecăm noi, Saşa Başcov, mai marele brigăzii noastre, bărbat chipeş şi spătos, originar din Baku, ne-a întrebat:

- Ce facem, plecăm?

- Plecăm, au zis toţi, în afară de mine. Dar, de plecat, am plecat şi eu cu ei. Am ieşit greu pe poartă REMZ-ului, dar şi mai greu pe drumul deschis spre lagăr, căci aveam vântul în faţă. Ne-am luat cu toţii braţ la braţ. Eu am fost introdus în mijlocul lor şi am pornit cu toţii mai mult pe brânci, înaintând greu prin zăpadă, fără să ne despărţim unul de altul, până la ora 4 dimineaţa, când am ajuns la poarta lagărului. Înaintam doi-trei metri şi ne opream. Iar înaintam doi-trei metri şi iar ne opream ca să respirăm şi, aşa, până când am ajuns acasă, sfârşiţi de orice putere. Toţi eram nişte epave! Trebuie să recunosc că datorită acestor oameni din brigada mea am ajuns viu în lagăr, căci, altfel, aş fi rămas îngropat în zăpadă.

Grea şi blestemată mai era viaţa în acest Cerc Polar de Nord!

Când am auzit că atelierul nostru se mută şi în locul lui se va instala un atelier complex, cu tot felul de strunguri, freze, raboteze, m-am dus la Ivan Ilici, şeful atelierului, cu care mă certasem în prima zi a venirii mele, că, dacă pleacă, să mă recomande şi pe mine inginerului şef, Nicolae Pavlovici, ca să învăţ şi eu strungăria.

Odessitul meu s-a uitat lung la mine şi m-a întrebat:

- Chiar vrei să înveţi o meserie?

- Sigur că vreau!

- Hai cu mine! Şi, spre uimirea mea, m-a luat de mână şi m-a dus la inginerul şef, rugându-l să mă treacă şi pe mine pe lista ucenicilor, recomandându-mă chiar, ca un băiat serios şi care, pe parcurs, am învăţat foarte bine limba rusă.

Inginerul rus, bărbat înalt şi arătos la fizionomie, ca un adevărat pravoslavnic, a primit cu multă plăcere recomandarea lui Ivan Ilici şi mi-a promis că la început am să lucrez şase săptămâni ca ucenic şi apoi ca meseriaş.

Le-am mulţumit la amândoi şi am plecat fericit că n-am să mai fiu măturător, ci strungar. Metalurgiştii erau bine văzuţi în lagărele sovietice!

În sinea mea, eram mulţumit că prin comportamentul meu reuşisem să înfrâng cerbicia şi duritatea unui om ca Ivan Ilici.

Mărire Ţie Doamne, Dumnezeul nostru, nădejdea noastră, mărire Ţie!

Mă gândeam că voi avea de acum o meserie şi că, dacă voi supravieţui, nu voi ajunge să lucrez niciodată în mina de cărbuni de care îmi era groază. Numai când îi vedeam pe bieţii mineri cum ieşeau din mină, negri ca dracii, mi se făcea părul măciucă pe cap!

Bucuros de perspectiva creată, m-am dus şi le-am împărtăşit bucuria şi fraţilor mei compatrioţi. Toate erau bune până aici, un lucru, însă, era rău.

Starea sănătăţii mele începuse să se înrăutăţească. Avitaminoza devenise alarmantă. Pielea pe picioare se făcuse ca solzii de şopârlă. Între timp, la dispensar a apărut un tânăr doctor polonez, Dr. Keda, cu care mă înţelegeam foarte bine în limba germană şi care dorea să mă ajute. La propunerea lui de a mă interna, i-am explicat situaţia cu serviciul meu de ucenic şi l-am rugat ca, deocamdată, să încerce un tratament ambulatoriu, până ce voi termina ucenicia şi, după aceea, să mă interneze. Vara începuse să se instaleze bine, când am terminat perioada de ucenicie la o freză de roţi dinţate. Devenisem frezor, începusem să lucrez pe cont propriu şi spre sfârşitul lunii august, după ce am terminat lucrul şi mi-am făcut curăţenie în jurul maşinii, am plecat afară ca să arunc şpanul. Spre uimirea mea, afară ningea şi era o adevărată viforniţă, de nu se vedea bine înaintea ochilor. Am rămas un moment în pragul uşii şi am plecat grăbit mai departe, aşa transpirat cum eram, de simţeam cum

mă pătrunde aerul rece în toţi porii spatelui. A doua zi dimineaţă, când a trebuit să mă scol să plec la serviciu, am constatat că eram ţeapăn din greabăn până în gleznele picioarelor. Am aşteptat aşa, lungit în pat, până ce s-a început serviciul la dispensarul medical şi, ajutat de alţii, am ajuns la doctorul Keda. Mi-a făcut imediat raze la plămâni şi m-a internat cu diagnosticul: uşoare pete TBC în partea superioară a ambilor plămâni şi avitaminoză gradul III. Baraca cu bolnavi de plămâni era mare, luminoasă şi foarte curată. Fiecare bolnav avea patul lui. Dar necazul cel mare era faptul că în salonul unde se aflau bolnavii de plămâni, stăteau la un loc şi cei cu forme închise şi cei cu forme deschise, încât pericolul de a mă îmbolnăvi şi mai rău de plămâni era destul de mare. Unii dintre bolnavi cu forme deschise erau într-o stare foarte gravă şi avansată, încât îşi scuipau plămânii.

Doctoriţa Eughenia Ivanovna, o femeie pricepută în meseria ei, mi-a acordat un tratament adecvat şi eficace.

Ea îmi trata ambele maladii, cu tot ce avea la dispoziţie în dispensar şi, după câtva timp, temperatura, pe care eu nu ştiam că o am, începuse să scadă şi să am mare poftă de mâncare.

Eram oarecum fericit! Dar necazul nu vine niciodată singur. În a doua jumătate a lunii decembrie, am început să fac febră mare şi nu pricepeam de unde vine. După câteva zile, s-a constatat instalarea unui irizipel (brâncă) de toată urâţenia. Mi se umflase capul cât o baniţă, de nu mai puteam deschide ochii şi foarte greu gura. Aveam impresia că arăt ca un monstru. Toată lumea se uita cu compasiune la mine, ba chiar începuse să spună că nu voi mai rezista mult şi voi muri. Eu auzeam toate aceste discuţii şi le-am răspuns, din colţul salonului unde eram izolat, că nu voi muri.

Această zi era ziua de 24 Decembrie a anului 1946, Ajunul Naşterii Domnului.

Temperatura mea în seara aceea trecuse cu puţin de 41 de grade, dar nu mă gândeam niciun moment la moarte. Saşa Loghin, un rus cu cavităţi la ambii plămâni şi prieten

bun a lui Saşa Morozov care-şi scuipa deja bucăţele de plămâni, a venit la patul meu şi m-a întrebat foarte curios de unde ştiu eu că nu voi muri.

Şi i-am răspuns sincer ceea ce simţeam şi gândeam atunci:

- Saşa, eu o văd pe mama mea cum se roagă pentru mine!

Drept răspuns, Saşa mi-a tras o înjurătură urâtă, s-a ridicat nervos şi a plecat de lângă patul meu. După aproximativ o jumătate de oră de la vizita lui Saşa Loghin, am fost chemat la cabinetul medical, unde m-am dus ajutat de doi bolnavi şi unde mă aştepta o comisie compusă din patru medici: medicul şef, chirurgul Romanov, doctorul Keda, un doctor letonian şi el internist şi Eughenia Ivanovna.

- Popescule, cred că-ţi dai seama în ce situaţie te afli cu sănătatea, mi-a zis doctorul Romanov, în calitate de şef.

- Da, am răspuns eu.

- Doctorul Keda vrea să încerce un tratament forte, ca să te salveze. Accepţi?

- Sigur că accept! Am toată încrederea în doctorul Keda!

- Dacă organismul tău va rezista, vei fi salvat! Iscăleşte aici consimţământul!

- Şi am iscălit, aşa cum am putut eu, la ora aceea, fără nicio ezitare. Foarte curând după această vizită, a început tratamentul.

Prima injecţie intravenoasă a fost de 200 cm^3 cu streptocid alb şi, din două în doua ore, aceeaşi injecţie, cu câte 20 cm^3 mai puţin de fiecare dată, până ce s-a ajuns la ultima injecţie de 20 cm^3.

Iar „per os", mi se dădeau câte două tablete de streptocid roşu, de două ori pe zi. A doua zi, altă surpriză! Toţi TBC-iştii cu forme închise am fost transferaţi într-o altă baracă mai mică, dar foarte curată, cu pereţii vopsiţi în ulei şi cu saltele şi pături noi.

Instalat în pat nou, am adormit până seara, fără să ştiu de mine.

Asistenta Liuba, o ucraineancă, m-a trezit din somn şi mi-a dat termometrul ca să-mi iau temperatura. Când s-a uitat la termometru, l-a scuturat şi m-a rugat să-l pun din nou, deoarece nu l-am ţinut bine. L-am pus a doua oară şi iar a fost nemulţumită. Atunci s-a dus şi a mai adus un termometru şi mi le-a pus pe ambele la subţiori.

Când mi le-a luat, constatând că ambele termometre indică aceeaşi temperatură, 36,6 °C, absolut normală, a scos un ţipăt de uimire şi m-a rugat să încerc să mă dau jos din pat. Cam greu, dar ajutat de ea, am reuşit să mă dau jos şi, sprijinit, am ajuns la cabinetul doctorului Keda.

Liuba i-a explicat doctorului minunea şi, mirat şi el de o asemenea performanţă, m-a felicitat. I-am mulţumit din suflet că, prin intervenţia lui, mi-a salvat viaţa. Mi-a părut rău că n-am avut ocazia să-l mai văd pe Saşa Loghin, ca să se convingă că n-am murit şi că rugăciunile mamei au fost auzite şi împlinite.

Dar el, ca şi majoritatea tineretului rus, era certat cu Dumnezeu.

Am adormit buştean când, spre dimineaţă, m-am trezit într-o mare zarvă. Toţi bolnavii făceau gălăgie şi erau nespus de fericiţi.

După instalarea temperaturii mele normale, o altă mare bucurie!

Era vorba de sosirea peste noapte a unui vagon dubă, în apropierea lagărului, nostru care va transporta bolnavii de plămâni în Sangorodok.

- Ce-i aia Sangorodok? am întrebat eu foarte mirat.

Un cantonament situat mai la sud de Vorkuta, special amenajat numai pentru bolnavi de TBC, unde tratamentul este mult mai bun şi clima mult mai dulce, mi s-a spus. N-a trecut mult timp şi a sosit doctorul Keda la cabinet, m-a chemat şi m-a întrebat dacă vreau să plec.

- Domnule doctor, cum credeţi dumneavoastră. Credeţi că este bine să plec ?

- Da, acolo tratamentul este mult mai bun şi durata lui mult mai lungă. Dacă vrei, eu te trec pe listă şi pleci chiar azi!

- Bine, domnule doctor, plec şi sper să nu mor pe drum!

Şi plecat am fost, că n-am mai avut timp să-mi iau rămas bun de la cunoştinţele mele.

20. SANGORODOK

Îmbrăcat din nou în haine zdrenţuroase (căci cele curăţele, procurate de mine, din munca mea, mi le-a furat administratorul dispensarului unde fusesem internat) am plecat clătinându-mă pe picioare spre Sangorodok (în traducere orăşel sanitar). Totul s-a petrecut în mare grabă, căci vagonul dubă mai avea şi alţi bolnavi în el şi nu mai putea aştepta mult.

Acest vagon avea în mijlocul lui o sobă metalică destul de mare, care era alimentată chiar de bolnavii noştri, încât de căldură nu ne puteam plânge. Hrana era însă sub orice critică. Puţină şi ordinară. Bucata de pâine pe care o primeam era acră şi greu de mestecat. Caşa, cantitativ, mult prea puţină pentru un distrofic sau pentru un bolnav de plămâni. M-am înghesuit şi eu într-un colţ şi aşteptam sosirea în acel mult discutat şi visat Sangorodok.

Distanţa de la Vorkuta până în Sangorodok nu era mai mare de 80 de kilometri spre sud-est, dar acest vagon, trebuind să treacă pe la porţile multor lagăre, ca să culeagă bolnavii, a întârziat trei zile până ce a ajuns la destinaţie.

Când am sosit la cantonul de cale ferată, cel mai apropiat de Sangorodok, unde am coborât, era miezul nopţii şi, afară, gerul năprasnic ne-a făcut să ne acoperim feţele cu palmele. De aici, mai aveam de parcurs încă patru kilometri pe jos până în Sangorodok.

Cum pentru cei grav bolnavi aştepta doar o singură sanie şi n-am putut încăpea în ea toţi, nu m-am încumetat să fac o excursie polară per-pedes, şi am rămas pentru al doilea transport, împreună au alţi cinci-şase bolnavi,

printre care şi două femei. Am fost adăpostiţi în cabina cantonului, claie peste grămadă, căci cabina era foarte strâmtă, şi am aşteptat până ce s-a întors sania. În tot timpul acestei călătorii, nu-mi amintesc să fi schimbat zece cuvinte cu cineva. În vagon, lumea era tare gălăgioasă şi bucuroasă că a scăpat de munca silită, dar era o lume total străină mie. Aşteptam sfârşitul călătoriei, unde să găsesc o cameră caldă şi un pat curat. După acel irizipel, eram aşa de slăbit şi lipsit de puteri, încât nu credeam că mai ajung să văd visul cu ochii dar, tocmai atunci, am ajuns la poarta lagărului.

A trebuit să mă ajute cineva, ca să mă pot târî până la baraca unde eram repartizat. Greu a mai fost acest drum, căci era şi puţin în pantă şi mie îmi tremurau picioarele de neputinţă.

Apoi m-au introdus în aşa zisa cameră de baie unde era cald şi bine. Un butoi metalic plin cu apă era zidit între nişte cărămizi. El reprezenta cazanul cu apă caldă, sub care ardea focul mocnit.

Am aşteptat puţin pe bancă şi, dacă am văzut că omul care m-a introdus aici nu mai vine, m-am culcat cu spatele pe duşumeaua caldă şi mi-am aşezat tălpile pe cărămizile fierbinţi. Aşa am dormit până dimineaţa, încât mi s-au răscopt tălpile picioarelor, care şi aşa erau degerate. Dimineaţa, când a venit sanitarul care mă lăsase acolo, m-a dezbrăcat, m-a ajutat să fac baie într-un butoiaş de lemn apoi m-a echipat într-un maieu şi chilot şi m-a dus într-o cameră unde zăceau pe nişte priciuri improvizate, dar curate, câte trei-patru bolnavi, unul lângă altul. Am fost aşezat între un polonez şi un lituanian şi am adormit pe loc. Licărea în cugetul meu bucuria că ajunsesem în fine să-mi văd visul cu ochii, adică patul curat şi camera caldă.

Când a venit doamna doctor la vizită şi m-a consultat, am înţeles că starea afecţiunii mele pulmonare nu este aşa de gravă iar acest fapt m-a bucurat.

Peste două zile, am fost transferat în altă baracă, corpul nr. 6, unde erau bolnavi numai cu forme închise.

Aici a început tratamentul cu calciu clorat intravenos şi vitamina PP. Restul tratamentului erau hrana, somnul şi liniştea. Am fost aşezat pe un prici cu un oarecare Povidaş, ucrainean din nordul Bucovinei, care vorbea stricat româneşte şi era mare şi voinic cât un munte. Băuse mult spirt rafinat la viaţa lui şi acum suferea de rinichi. Era bine lângă el, că îmi ţinea de cald, iar la picioare aveam soba, şi acesta era permanent caldă. Lumina o primeam de la nişte opaiţe primitive cu petrol, care ardeau cu fum mult şi gros, de ne sculam dimineaţa cu nările pline de funingine, iar expectoraţia era neagră ca păcura. Spre marea mea bucurie, vis-à-vis de priciul meu, şedea Victor Ţîbulac, originar din Iaşi, care îşi petrecuse ultimii doi ani din viaţă în Ploieşti, unde s-a născut şi Dănuţ, singurul lui copil. Victor fusese ofiţer în armata română şi lucrase în „Biroul 2" de informaţii, împotriva URSS-ului. Era un băiat înalt, bine făcut, inteligent şi cu o voce de bariton, de adevărat cântăreţ de operă. M-am bucurat mult de cunoştinţa făcută cu el, mai ales de faptul că, de acum, nu mai eram singur şi acest lucru conta pentru mine foarte mult. Pe acelaşi prici cu Victor, mai erau doi germani: - Dr. Beck, doctor în ştiinţe economice, originar din Berlin, mare francmason, după spusele lui, şi al doilea, un plutonier de jandarmi, originar din Silezia, care, în urma unui accident într-o mină de cărbuni, a fost adus aici. Imediat după camera noastră, erau un mic hol şi o mică odaie, care ţinea loc de cabinet medical şi de dormitor pentru asistentul medical, Mihai Sultanov, din Uzbekistan, un bărbat frumos şi foarte dichisit.

Doctorul acestui corp era Neculai Feodorovici Petrov, un rus mai în vârstă, tipul ruşilor ţarişti pravoslavnici. Un doctor cu multă afecţiune pentru bolnavi şi cu mare suflet.

Dincolo de acest cabinet, era o cameră mai mare, ocupată în majoritate de ruşi de pe întreg cuprinsul imperiului sovietic, cu concepţii de viaţă scandaloasă, tipic sovietice. Aceşti oameni nu puteau vorbi între ei decât tare şi cu înjurături la fiecare trei-patru cuvinte.

Acesta era jargonul lor. Vorbeau de dimineaţa până seara numai prostii, de te durea capul auzindu-i şi, culmea, că nu oboseau deloc. Seara târziu, terminau discuţiile, ca, dimineaţa, să le reia de la început, pe aceleaşi teme serbede şi stereotipe.

Printre aceşti oameni, se afla şi un coreean, Mun-Gion-Son, un tânăr în jur de 25 de ani, căruia nu-i dădeai însă mai mult de 18 ani. Era inteligent, cunoştea bine limba engleză şi rusă şi era foarte vorbăreţ. Se acomodase cu viaţa de lagăr şi era simpatizat de toată lumea. Fusese prins pe o ambarcaţiune de pescuit împreună cu alţii care, după părerea ruşilor, depăşiseră limita de demarcaţie a apelor lor şi tot echipajul a fost arestat şi condamnat pentru spionaj în favoarea americanilor.

Eu eram foarte mulţumit de colegii mei de cameră şi de colţul în care eram aşezat, încât consideram aceasta ca pe o recompensă a suferinţelor pe care le-am îndurat, până ce am ajuns aici.

Aveam de-acum timp suficient să mă odihnesc, în vederea refacerii şi a aclimatizării. Am trăit o iarnă lungă în totală inactivitate, care mi-a prins foarte bine. De suferit însă, tot am avut de suferit, din cauza tălpilor răscoapte. Când trebuia să mă ridic din pat, era un adevărat chin, căci nu puteam să pun picioarele jos pe duşumea, fără să urlu de dureri. Îmi trebuiau cel puţin 10-15 minute până ce reuşeam să păşesc şi atunci cu mare grijă şi sprijinit de pereţi.

Victor Ţîbulac credea că am făcut un TBC osos şi că-mi vor pune picioarele în ghips. Dar nu a fost aşa.

După trei patru luni, durerile din tălpile picioarelor s-au atenuat mult, dar nu mai puteam suporta senzaţiile de răceală la tălpi.

Aşteptam de-acum primăvara, să ies la soare şi să cunosc şi eu cum arată acest colţ al pământului când nu este acoperit de zăpadă.

Şi când a venit primăvara, am văzut că eram situaţi pe o colină puţin înaltă, la poalele căreia curgea un râu mare,

numit Usa, iar lagărul nostru se afla chiar la confluenţa râului Vorkuta cu Usa.

Din creştetul colinei se vedea bine această confluenţă, iar dincolo de râu, nu mai departe de două-trei sute de metri, se termina tundra cu jnepenii, cu iarba ei rece şi fără miros, şi începea pădurea de brazi. Dincoace de râu, în partea noastră, nu creştea niciun brăduţ. Dincolo de râu, spre sud, brăduţii parcă erau aşezaţi cu mâna de cineva. Brazii dinspre noi erau micuţi, iar pe măsură ce te îndepărtai cu privirea spre sud, se observa cum statura lor devenea din ce în ce mai înaltă. În zilele senine de vară, se putea observa cu ochiul liber conturul bătrânilor munţi Urali care, după părerea mea, nu erau mai departe de 25-30 de kilometri. În această margine de tundră, am văzut şi nişte vrăbii, puţin mai mari decât sunt pe la noi, dar erau vrăbii, după zbor, ciripit şi penaj. Plimbându-mă spre marginea lagărului, am găsit şi câteva flori mici şi galbene, ce semănau cu Florile Paştelui de la noi, dar care nu aveau niciun fel de parfum.

Şi tot aici creşteau, şi chiar se cultivau, nişte ridichi nordice, numite „repa". Erau puţin mai mari decât ridichile noastre de lună, de culoarea pământului, dar şi gustul acestora era ca de zăpadă.

În rest, natura era moartă şi puţin binevoitoare. Totuşi, diferenţa dintre Vorkuta şi Sangorodok era destul de mare şi se simţea.

Numai faptul că nu mai aveai grija muncii obligatorii era un mare stimulent pentru sănătate şi viaţă.

În lagăr eram liberi să ne plimbăm şi puteam vizita şi alţi bolnavi din alte barăci.

Atunci când am început să mă simt mai binişor, am reuşit prin relaţiile lui Victor Ţîbulac, să-mi comand două perechi de ciorapi, confecţionaţi din fire de vată răsucită, extrase din pături scoase la reformă. Rupeam zilnic câte puţin din porţia de zahăr, până ce strângeam 300 de grame, iar cu două porţii de lapte şi pâine, agoniseam cantitatea necesară pentru o pereche de ciorapi şi eram tare fericit. În vara anului 1947, am fost transferaţi în

corpul nr. 7, puţin mai la deal de corpul nr. 6 şi-n locul nostru au fost aduse femeile.

În corpul nr. 7, paturile erau suprapuse şi am reuşit să ocup un loc la etaj, într-un colţ de cameră. În prima cameră unde m-am instalat eu, bolnavii erau mai în vârstă şi mai liniştiţi.

Cealaltă cameră era mult mai mare, cu mulţi bolnavi, tineri şi gălăgioşi. Din colegii de cameră din corpul nr. 6, doar un rus, Lipioşchin, a venit cu mine. Până la urmă, bietul de el a murit de ciroză. Victor Ţîbulac a fost transferat în corpul nr. 4, având o situaţie mai critică cu plămânii. Restul bolnavilor au fost trimişi în alte lagăre, la muncă. În acest corp nr. 7, am avut ca asistentă o rusoaică, Katea Vichleanţeva, originară din Stalingrad, care în timpul blocadei germane a fost arestată pentru motive necunoscute nouă. Aici, în acest Sangorodok, a urmat nişte cursuri sanitare total superficiale şi apoi a făcut practică pe pielea noastră.

Eu am fost prima victimă care i-am oferit braţul spre a învăţa să facă injecţii intravenoase, asistată, bineînţeles, de Mihail Sultanov, pe când eram încă în corpul nr. 6. Când trebuia să facă injecţie, era aşa de fricoasă că începea să tremure şi să se congestioneze toată la faţă. A trebuit să rabd şi să o încurajez, până ce s-a obişnuit să depăşească aceste emoţii. Multă vreme nu m-a avut decât pe mine ca pacient, fiindu-i frică de ruşi, care erau obraznici şi ripostau violent dacă nu erau trataţi corect.

Ajunşi în corpul nr. 7, eu eram de-acum cunoştinţă a Katiei. Cum Mihail Sultanov fusese trimis în alt lagăr, ea a devenit pe negândite asistentă principală. Pe parcurs, au mai venit două tinere lituaniene, Danuti şi Ianca, asistente secundare, care făceau de serviciu numai noaptea, prin rotaţie. Situaţia fiindu-mi favorabilă, am speculat stângăcia şi nepriceperea Katiei şi i-am propus să mă ia pe mine ca ajutor în efectuarea procedurilor, în schimbul unei ceşti cu untură de peşte, pe care să mi-o dea zilnic. Ruşii şi ceilalţi bolnavi refuzau categoric untura de peşte,

din scârbă şi necunoaşterea eficacităţii ei asupra organismului.

Eu şi fratele meu Badea fuseserăm obişnuiţi de mici, de către mama noastră, să luăm iarna untură de peşte şi îmi dădeam seama că cel mai bun şi mai natural medicament în situaţia în care mă aflam era chiar această untură de peşte.

Katea a primit propunerea mea şi am început să fac pe asistentul ei. Luam şi notam temperatura, împărţeam medicamente, făceam, dacă era nevoie, frecţii, ajutam bolnavii mai bătrâni şi nevoiaşi din camera mea şi mă bucuram de simpatia tuturor bolnavilor, că doar devenisem Kolea al lor!

Treptat, treptat, am ajuns să fac şi injecţii intramusculare şi intravenoase şi nu mi s-a părut deloc greu. Faţă de celelalte două lituaniene, am stat foarte rezervat din motive de bună cuviinţă şi din motive de gelozie, pe care le-ar fi putut manifesta Katea, care, deşi era asistentă principală, era mult mai slab pregătită intelectual faţă de Danuti şi de Ianca.

Toate aceste trei asistente îşi aveau fiecare prietenul ei. Katea avea ca prieten un rus, iar Danuti şi Ianca, aveau fiecare dintre ele câte un prieten român.

Într-una din seri, pe când era de serviciu Danuti, am fost invitat la ea, în cabinetul medical, ca să fac cunoştinţă, spre marea mea surprindere, cu un tânăr sas, originar din Braşov, Horst Witting, care era de mai mult timp în acest Sangorodok şi care a făcut şi el acele cursuri, sanitare, de asistent medical. M-am bucurat de cunoştinţa făcută şi, din conversaţia avută cu el, am aflat că împărtăşeşte aceeaşi soartă cu mine. Fusese şi el paraşutat voluntar, în grupul de rezistenţă de sub comanda lui Andreas Schmidt.

A fost arestat după capitularea Germaniei şi cum toate închisorile din Moscova erau arhipline, a fost dus la Odessa şi condamnat la 10 ani de închisoare, ca trădător de patrie. Nu pentru spionaj, aşa cum fusesem eu. Ce trădător de patrie rusă putea fi acest Horst Witting, cetăţean român de naţionalitate germană?

Horst Witting era un băiat în jur de 27 de ani, de statură mijlocie, cu o fizionomie plăcută, fiul unui inginer silvic din Braşov, având o educaţie frumoasă. Era şi un violonist de primă mână.

De la prima vedere, mi-a plăcut de el, încât am rămas buni prieteni. El venise în această vizită cu scopul de a se împrieteni cu Danuti, dar încercarea nu i-a reuşit, ea având ca prieten pe evreul Banea Ion, originar din Cernăuţi. Deportat aici ca cetăţean liber, Banea deţinea funcţia de şef al magaziei de aprovizionare cu alimente. Danuti era o fată tânără şi tare drăguţă, iar după pachetele pe care le primea de acasă, se vedea că este dintr-o familie înstărită. De altfel şi manierele ei erau ale unei fiinţe delicate care, oropsită de vitregia sorţii şi a unui regim satanic, a acceptat prietenia unui bărbat urât şi mai în vârstă decât ea din două motive: primul, ca să aibă ce mânca bun şi consistent, căci Bănea avea în magazia lui toate bunătăţile şi, în al doilea rând, ca să scape de alţi candidaţi care o curtau.

În lagărele sovietice exista o lege nescrisă, dar tacit respectată între deţinuţi. Dacă o fată avea un prieten, altul nu se mai lega de ea.

Ianca era o fată mai puţin drăguţă, dar foarte îndrăzneaţă şi cu multă experienţă de lagăr. Ea era prietena lui Creţu Ion, fost gardian public în oraşul Cetatea-Albă, sosit în Vorkuta cu primul eşalon de români din Basarabia, în anul 1941.

Îmbolnăvindu-se de plămâni, a ajuns aici în Sangorodok şi, pe parcurs, a devenit asistent medical de primă mână, în Corpul nr. 1, unde zăceau cei ce erau mai grav bolnavi de plămâni, toţi cu forme deschise. Creţu ajunsese să instituie şi pneumotoraxe.

Horst Witting, spre nenorocul lui, lucra tot în acest corp. Eu personal nu vedeam deloc cu ochi buni aceste prietenii, având în vedere starea sănătăţii fiecărui can-

didat la o asemenea aventură. Fiecare era însă liber să acţioneze aşa cum credea de cuviinţă.

Dacă regretam o asemenea stare de fapt, o regretam pe aceea a lui Danuti Kemejite. Păcat de tinereţea şi frumuseţea ei!

În timpul unei vizite pe care i-am făcut-o lui Horst în corpul nr. 1, am avut marea surpriză să mă întâlnesc cu Saşa Loghin, care nu mi-a plăcut deloc cum arăta. Şi el a rămas surprins de prezenţa mea acolo şi mi-a povestit de sfârşitul prietenului lui, Saşa Morozov, care a decedat la numai două zile după ce am plecat eu din dormitorul lor. Ce-o fi gândit bietul de el, nu ştiu, dar de înjurat nu m-a mai înjurat. În urma prieteniei mele cu Horst, am ajuns să fac rost şi să răsfoiesc un curs medical, special scris pentru asistenţi medicali. Curând, însă, mi-am dat seama că eu niciodată n-am să pot ajunge să practic această meserie în lagăr, din cauza categoriei mele penale de spion, în care eram încadrat.

Mai târziu, din iniţiativa şi cu ajutorul lui Horst, am reuşit să confecţionez din cârpe, vată şi alte nimicuri, câteva păpuşi, care mi-au adus atât mie, cât şi lui Horst, mici beneficii, dar pentru noi, destul de valoroase. O păpuşă, pentru o familie cu copii mici, prezenta acolo, în acea sălbăticie, o adevărată minune.

Cu banii agonisiţi, mi-am putut procura îmbrăcăminte mai bună. Iarna se apropia şi sănătatea mea era din ce în ce mai bună, fapt care mă obliga să mă gândesc la o altă meserie, ca, atunci când voi fi trimis de aici la muncă, să nu ajung cumva să lucrez în mină.

Mă gândeam la o muncă uşoară, curată şi potrivită stării sănătăţii mele. Şi gândindu-mă aşa, mi-am ales-o pe cea de frizer. O dată pe săptămână, când venea la noi frizerul, am început să mă împrietenesc cu el, ajutându-l la săpunitul bolnavilor, dar cu gândul să-i fur meseria. Când am socotit că ne-am împrietenit destul, i-am cerut şi un brici, ca să încerc şi eu să bărbieresc pe cei ce aveau curajul să se lase bărbieriţi de mine şi, bineînţeles, pe cei ce aveau o barbă mai puţin dificilă. Începutul a fost destul

de caraghios. Dar dacă bolnavii au acceptat, iar unii dintre ei m-au încurajat, m-am străduit şi eu să fiu cât se poate de atent, ca să deprind această meserie. Cum tot începutul este greu, dar nu şi imposibil, aşteptam cu nerăbdare sosirea frizerului, ca să mai fac o şedinţa de practică.

La fiecare altă şedinţă, atât eu, cât şi pacienţii mei, observam, progrese. În plus, tot datorită lui Horst, am început să fac şi eu din vată simplă şi soluţie de făină de amidon, diferite forme de jucării banale, în vederea organizării unui pom de Crăciun. Forma dorită o obţineam din lipirea ghemotoacelor de vată cu ajutorul soluţiei de amidon, pe schelete de sârmă, pe care apoi le puneam la uscat, devenind astfel albe şi bune de colorat. Culorile le obţineam din vârfuri de creioane colorate, sau chiar din tablete de medicamente colorate. Lucrurile au mers foarte bine şi am făcut aşa de multe, încât am vândut din ele şi oamenilor liberi.

Danuti a primit cu multă bucurie iniţiativa organizării unui pom de Crăciun aşa că, prin relaţiile ei de prietenie cu Banea, am făcut rost de tot felul de hârtie colorată şi chiar de poleială.

Din hârtia colorată am făcut ghirlande, iar din vată am improvizat zăpadă. Câţiva brăduţi au fost aduşi uşor de dincolo de râul Usa, căci tot timpul iernii, râul era îngheţat tun, de la un mal la altul. Sania aluneca pe râul îngheţat mai bine ca pe o şosea asfaltată şi nimeni nu întreba acolo cine a tăiat, de ce a tăiat sau cât a tăiat. Totul era al tuturor! Adevărat comunism, nu glumă!

Când am fost gata cu jucăriile şi a trebuit să fixăm data împodobirii pomului, lucrurile s-au cam încurcat puţin, deoarece comuniştii aveau ca sărbătoare de iarnă Anul Nou şi nu ştiau nimic despre Naşterea Domnului. Aşa că toate argumentele mele n-au putut să o convingă pe Katea, care era asistentă principală, şi a trebuit să-l împodobesc atunci când a zis ea, adică de Anul Nou.

Lumânări şi artificii n-am avut, dar aşa cum l-am împodobit a fost pentru mine şi Danuti, la care ţineam ca la o soră de-a mea, o mare bucurie!

Danuti era o fată sinceră, dar foarte naivă şi oricât am încercat eu să-i demonstrez că ar putea să-şi salveze viaţa dacă rămâne sănătoasă, nu am reuşit. Păcat!

Eu tot am sărbătorit bucuria acestui pom de Crăciun, adunându-mi toate amintirile ...

În Ajunul Naşterii Domnului m-am urcat în patul meu, mi-am pus pătura în cap şi am murmurat colindele noastre româneşti şi sfinte, pentru sufletul şi inima mea.

Şi am adormit în amintirile copilăriei şi ale casei părinteşti. Această bucurie a pomului de Crăciun a mai fost împărtăşită şi de un tânăr intelectual rus, născut şi crescut în China, din părinţi emigranţi, care a primit în familia lui o educaţie aleasă. Dacă spionajul pentru care a fost judecat era sau nu real, nimeni nu ştia. Cert lucru că Volodea Golţov era un intelectual de clasă, cu o fizionomie de om distins şi, în acelaşi timp, un mare duşman al regimului comunist rus. Prin cultura şi atitudinea lui de zi cu zi şi prin simpatia cu care era privit atât de deţinuţi, cât şi de oamenii liberi, cu care venea în contact, era un ghimpe în inima şefului lagărului.

După ce a trecut Anul Nou şi l-am început pe 1948, speranţele unui an mai bun, mai fericit şi de ce nu, un an al eliberării noastre, încolţeau tot mai mult în inimile tuturor deţinuţilor.

Mare şi dumnezeiască este această nădejde, sădită în firea omului: de ea ne agăţam toţi aceşti naufragiaţi de la Cercul Polar de Nord şi ne făceam curaj pentru restul vieţii ce ne aştepta de aici înainte. Trăiam prezentul, iar viitorul îl aşteptam sperând în mai bine. Am uitat să spun că în tot timpul acestei ierni, prin intermediul lui Victor Ţîbulac şi a lui Horst Witting, care stăteau mai bine în relaţiile lor cu doctoriţele lagărului, am reuşit şi eu să trimit câteva scrisori acasă, părinţilor mei. Când auzeam că pleacă cineva dintre oamenii liberi în concediu, la Moscova sau la Leningrad (Sankt Petersburg), profitam de aceste ocazii şi scriam câteva rânduri, în speranţa că măcar o scrisoare din toate câte trimit, dacă va avea norocul să ajungă, ar fi fost suficient ca familia mea să afle

că sunt în viaţă. În acelaşi timp, îmi vedeam serios de frizerie. Ba reuşisem să-mi cumpăr şi un brici împreună cu strictul necesar unui frizer începător.

Îmi dădeam seama că şederea mea aici nu mai putea dura mult şi voiam să fiu pregătit a înfrunta cât mai bine începutul unei vieţi noi, având de-acum destulă experienţă şi viaţă de lagăr sovietic. Pe la sfârşitul lunii aprilie, când începuseră să se topească zăpezile, într-o dimineaţă, ne-am trezit cu toţii, într-o alarmă de nedescris. Toată lumea a fost obligată să nu părăsească baraca. Orice deplasare se făcea cu aprobare specială. Ne-am speriat şi ne-am făcut tot felul de păreri, care mai de care mai năstruşnice.

Cea mai verosimilă ni s-a părut organizarea unei percheziţii serioase, înainte de a ne trimite pe noi, cei sănătoşi, la muncă.

Dar cum nici în lagăr un secret nu ţinea mult, nici acesta nu a durat. Era vorba de o evadare în masă a unui lagăr de deţinuţi care reuşiseră să se înarmeze şi să spargă şi alte lagăre, formând o adevărată armată, care intenţiona să treacă dincolo de Urali şi să se piardă în nesfârşita Taiga, pădurea siberiană. Căci pe acolo erau încă locuri necălcate de picior de om. Cum baraca noastră se ridica spre coama colinei, iar patul meu era la etaj, aproape de fereastră, am privit pe geam afară, cât am putut vedea de departe, poate zăresc şi eu ceva. A trebuit să-l deranjez pe vecinul meu de prici, un ziarist japonez din Tokio, Ta-Nac-Sa, om trecut de 40 de ani, cu pielea catifelată şi de culoare măslinie, om pe care eu îl consideram un sfinx, deoarece tăcea toată ziua. Se citea pe faţa lui o concentrare permanentă, de om care gândea. Orice îi spuneai, înţelegea, dar de vorbit nu vorbea o boabă ruseşte, decât prin îngânări şi gesturi.

Era foarte amabil, foarte manierat, dar foarte misterios, în adevăratul sens al cuvântului. Era un adevărat sfinx!

Toată ziua cât am privit pe fereastră, n-am văzut decât un singur călăreţ, cu arma la spinare. Apariţia lui mi s-a părut stranie şi de-a dreptul caraghioasă.

Ce putea face un singur călăreţ împotriva a mii de oameni disperaţi, în dorinţa lor de a cuceri libertatea furată prin vicleşug?

Alarma a durat toată ziua şi a doua zi, până la amiază, când totul s-a liniştit ca prin farmec, iar viaţa de lagăr şi-a reluat cursul ei normal.

Câteva avioane biplane, de modă veche, i-au mitraliat pe evadaţi din zbor, fără niciun drept de apel şi i-a trecut în lumea dreptţilor! A fost un genocid!

Dar, cinstit vorbind, această evadare mi s-a părut neserioasă, având în vedere doi factori - frigul şi imensitatea spaţiului. Nu mai punem la socoteală că tundra, când o vedeai vara de departe, ţi se părea o masă întinsă de verdeaţă. Dar era aşa de plină de smârcuri cu apă rece, din topirea zăpezilor, încât nici cizmele înalte de cauciuc nu cred că-ţi puteau fi de folos multă vreme, căci în unele locuri te puteai afunda până dincolo de genunchi. Dar aceşti oameni, probabil că au fost aşa de disperaţi, încât voiau cu orice preţ să joace o ultimă carte. Şi au jucat-o! După câteva zile de la acest eveniment, nemaiauzit şi nemaiîntâlnit în istoria lagărelor sovietice, în cinstea zilei de 1 Mai, s-a anunţat plecarea celor apţi de muncă, din Sangorodok.

M-am dus la Victor Ţîbulac, la Danuti Kemejite şi la ceilalţi cunoscuţi ai mei, de mi-am luat rămas bun. Cum eram binişor pregătit pentru a începe o viaţă nouă, am plecat împreună cu prietenul şi fratele meu, Horst Witting.

De data aceasta, drumul nostru a fost scurt şi fără suferinţă. Am plecat din Sangorodok în plină zi şi a doua zi, dimineaţa, am ajuns la poarta lagărului de cărbuni nr. 9-10.

21. LAGĂRUL MINEI DE CĂRBUNI 9-10

Acest lagăr mai avea o anexă, mina nr. 11, care era la o depărtare de trei kilometri. Aceste două mine la un loc se numeau „minele mărunte", datorită stratului de cărbune subţire care, de multe ori, nu depăşea un metru înălţime. Poarta la care am fost primiţi era aproape de muntele de piatră extrasă şi separată din cărbunii scoşi din mină (Parod-adborca) sau steril, cum se numeşte în limba română. Curios era faptul că aceşti munţi de piatră amestecată şi cu o oarecare cantitate de cărbune, care existau lângă fiecare mină, ardeau permanent, atât vara, cât şi iarna, ca un vulcan nestins.

Nu le dădea nimeni foc. Luau ei singuri foc, datorită presiunii.

La poarta acestui lagăr eram împreună cu Horst Witting şi ne făceam deja planurile de a încerca să găsim posibilitatea de a ne plasa la munci uşoare, de suprafaţă, având în vedere TBC-ul prin care am trecut şi sosirea noastră chiar din Sangorodok.

După ce am stat câteva ore la poarta lagărului, până ce politrucii au examinat dosarele noastre, am fost introduşi într-o baracă joasă, de tip vechi, cu ferestre mici, nu departe de poarta pe care intrasem.

Aici trebuia să petrecem o carantină de aproximativ o lună, după care, trebuia să fim examinaţi de o comisie medicală şi repartizaţi fiecare, după puteri şi specialitatea sa, la muncă. Baraca fiind încercuită cu sârmă ghimpată, nu aveam voie deocamdată să luăm contact cu ceilalţi deţinuţi. Aceasta, ca o măsură de precauţie, ca nu cumva printre noi să se afle aşa zişi rău famaţi, în jargonul lagărelor, „suchi" sau „blatnoi". Căci dacă aceştia aveau cumva duşmani în lagăr, riscau ca la prima întâlnire să se omoare între ei cu cuţitele. Hoţii nu erau consideraţi periculoşi de către politruci, deoarece erau la tot pasul şi

nu se putea concepe lagăr fără hoţi. Aceştia furau, dar nu omorau pe nimeni.

„Blatnoii" erau socotiţi cei mai periculoşi, deoarece erau certaţi cu regimul. Ei nu munceau şi aveau mare priză la deţinuţi, prin intransigenţa lor faţă de regimul comunist sovietic.

Ei nu erau organizaţi în bande, ci acţionau pe cont propriu şi îşi petreceau viaţa mai mult prin izolare, unde trăiau mai bine ca orice alt deţinut, căci, prin oamenii de serviciu ai izolării (şi ei tot deţinuţi), primeau pe sub mână mâncare multă şi bună, trimisă de prietenii lor din lagăr. În caz că acceptau să muncească, ei primeau totdeauna servicii uşoare, auxiliare, dar nu erau scoşi afară din lagăr, de frică să nu evadeze, sau să facă alte neajunsuri regimului. Ei erau bine serviţi de toţi cei din lagăr, bucătari, cizmari, croitori, frizeri etc., de teamă să nu intre în conflict cu ei. Erau adevăraţi „domni", toleraţi atât de politruci şi de oamenii de pază, cât şi de deţinuţi. Nu exista „blatnoi" fără cuţit şi fără să aibă oamenii lui de încredere în lagăr.

Blatnoii erau oamenii de care trebuia să te fereşti pe cât posibil şi să nu ai de-a face cu ei sub nici un aspect, ca să poţi trăi liniştit.

„Suchii", care tradus înseamnă „căţele", erau parveniţii lagărelor.

În majoritatea lor erau intelectuali slabi. Unii, foarte puţini, erau mai bine pregătiţi, dar toţi la un loc erau oameni de încredere ai politrucilor. Prin cozile de topor, ei ştiau tot ceea ce se întâmplă în fiecare baracă sau la fiecare loc de muncă.

Ei erau certaţi cu munca de jos, dar tot ei erau aceia care scoteau oamenii la muncă şi ţineau un întreg lagăr în frâu prin ameninţări, ştiri false, locuri de muncă mai bune etc.

Într-un cuvânt, ei programau şi alimentau frica, în mijlocul deţinuţilor. Dacă cineva nu muncea bine sau provoca dezordine era ameninţat cu „etapa" (trimiterea în alt lagăr), ceea ce însemna plecarea în necunoscut şi reînceperea unei vieţi noi, de la zero. „Nareadcic" se numeau cei care lucrau în birourile organizării muncii, erau oameni bine hrăniţi şi bine îmbrăcaţi. Şi aceştia erau consideraţi, în majoritatea lor, „ suchi".

„Blatnoii" şi „suchii" nu făceau casă bună, rareori când se tolerau între ei.

Şi acum, să revenim la oile noastre. Carantina noastră a durat doar câteva zile. Încet-încet, am început să ne plimbăm prin lagăr, spre sala de mese. Prima dată când am luat prânzul în sala de mese, am trecut şi pe la baia lagărului, unde m-am interesat dacă nu cumva lucrează vreun român.

Am găsit pe un oarecare Ivan Bahri, ucrainean din Bucovina de Nord, care vorbea stricat româneşte şi lucra în spălătorie. L-am rugat să-mi facă cunoştinţă cu şeful băii, în vederea unei eventuale plasări ca frizer în această unitate. După întrevederea cu şeful băii, Alexandr Sergheievici Lopatin, căruia i-am dăruit fără nicio pretenţie 50 de ruble, ascunse de mine prin căptuşeala hainelor, a rămas să mă duc pe acolo să ajut şi eu la bărbieritul oamenilor. Când ieşeau oamenii din baie, goi-puşcă, se aşezau uzi şi înfierbântaţi pe scaune, iar noi trebuia să-i bărbierim. Frizerii care lucrau deja aici, un ucrainean, un bielorus şi un evreu din Kiev, nu au privit cu ochi buni venirea mea în mijlocul lor. În primul rând, că era periclitat locul lor de muncă, şi, în al doilea rând, pentru că eu nu prea făceam treabă de ispravă. Era şi firesc să fie aşa. Ei erau obişnuiţi cu meseria lor, pe când eu eram doar începător. Dar nici ei nu erau frizeri de meserie. Numai ucraineanul lucrase şi în libertate ca frizer.

Ca să mă obişnuiesc să lucrez bine şi corect, făceam eforturi mari. În afară de aceasta, când intrau muncitorii în baie, în mare parte trebuiau tunşi şi acest lucru constituia pentru mine un mare efort, căci erau prea mulţi şi trebuiau tunşi repede şi bine.

Muşchii de la mâna mea dreaptă îmi provocau dureri mari de atâta efort, de zi cu zi. Aceste solicitări îmi

dădeau, însă, speranţa că în curând mă voi acomoda cu noua mea meserie.

Prietenul meu Horst Witting îşi rezolvase situaţia lui foarte repede. Fiecare lagăr avea şi o secţie culturală şi, bineînţeles, şi o orchestră. S-a dus la şeful orchestrei, i-a spus că a venit cu noua etapă din Sangorodok şi că ştie să cânte la vioară. Când i s-a dat o vioară, el a cerut şi o partitura. Examenul l-a trecut cu laude şi Horst a rămas în orchestra lagărului.

După ce a trecut luna de carantină, am trecut cu toţii şi prin faţa unei comisii medicale, unde am spus că sunt de meserie frizer şi că în timpul şederii mele în Sangorodok am suferit o frenoalcoolizare la plămânul stâng. Realitatea a fost că am avut o supurare a unui ganglion limfatic de natură TBC şi cicatricea rămasă deasupra claviculei stângi semăna foarte bine cu cicatricea unei alcoolizări a nervului frenic.

Minciuna era scuzabilă şi a prins. Iar eu am fost repartizat la o muncă de suprafaţă. Fiind vară şi braţele de muncă suficiente, la intervenţia şefului băii pe lângă nareadciul Avramov, care supraveghea organizarea muncii în interiorul lagărului, am rămas ca ajutor auxiliar la baie, fără să fiu trecut în stat. Acest succes mi-a prins bine, deoarece aveam timp ca până la începutul iernii să-mi însuşesc cât mai bine meseria şi să pot fi trecut în statul de muncitori al băii.

În sprijinul acestei dorinţe, au mai intervenit şi alţi factori. Spre norocul meu, am întâlnit aici două din cunoştinţele mele din lagărul minei de cărbuni nr. 3: pe Iacob Lorer, brutar de meserie şi prieten bun a lui Iosif Comanschek, şi pe Bogdan Lîsenko, strungarul. Iacob (Iaşca în limbă rusă) s-a bucurat şi el mult de întâlnirea noastră şi mi-a fost de mare folos. Mă invita la el şi de fiecare dată îmi dădea pâine albă sau neagră. În lagăr, pâinea albă era cotată foarte scump şi cu ea am putut să-mi completez trusa mea de frizer şi m-am putut menţine în locul de muncă.

Iaşca descindea dintr-o familie de colonişti germani foarte înstăriţi, din Crimeea. La câţiva ani după terminarea revoluţiei, părinţii lui au murit în mare mizerie. El a fost arestat, iar soţia şi copilul au fost deportaţi în Siberia, unde mama oropsită a fost obligată să muncească într-o mină de cărbuni, ca să-şi poată creşte copilul, şi unde şi-a rupt un picior, rămânând invalidă.

Bogdan Lîsenko mi-a adus neplăcuta ştire despre binefăcătorul meu, Vasea Karniuchin, care împreună cu soţia lui au fost acuzaţi şi condamnaţi la câte 20 de ani muncă silnică, pentru spionaj în favoarea americanilor. Ei cheltuiau mai mult decât câştigau şi acest lucru a dat de bănuit. Odată cu el, a fost arestată o întreagă reţea de spionaj şi condamnată acolo pe loc, în Vorkuta.

Am regretat mult arestarea acestui binefăcător al meu şi acum am înţeles şi gestul lui faţă de mine, din REMZ-2!

Cu Bogdan Lîsenko, am păstrat permanent relaţii de bună prietenie, iar după ce relaţiile mele şi ale lui Horst s-au îmbogăţit, am reuşit să locuim amândoi în aceeaşi baracă a muzicanţilor. Trăiam mulţumiţi că ne-am cam aranjat acceptabil în noua noastră viaţă. Datorită bunei însuşiri a meseriei de frizer, bineînţeles şi datorită bunelor relaţii cu Lopatin, şeful băii, am reuşit ca în timpul iernii să fiu trecut în statul muncitorilor din baie, ceea ce mi-a dat o mai mare siguranţă în viitor. Bogdan Lîsenko m-a ajutat şi el mult la confecţionarea uneltelor necesare unei bune truse de frizer. Orice îl rugam să-mi facă, îmi făcea, căci era un foarte bun meseriaş şi îndemânatic la toate. Aşa am intrat în iarna anilor 1948-1949.

Când se apropia iarna, cu noaptea ei veşnică, mi se făcea silă de viaţă şi de toate. Cum treceam de 22 decembrie şi ştiam că începe ziua să crească, începea şi speranţa să-şi facă din ce în ce mai mult loc în inima şi sufletul meu. Ce mult mai doream lumina şi căldura soarelui! Din păcate, nu aveam timp să simt nici lumina, nici căldura verii, deoarece munca noastră în baie depăşea cu mult 12 ore pe zi. Era o muncă curată, dar obositoare.

Marele avantaj era că, datorită frizeriei, mi-am făcut relaţii cu toţi cei de care aveam nevoie pentru a duce o viaţă mai bună şi mai sigură. Toţi, de la doctori şi până la cizmari, aveau nevoie să întreţină relaţii bune cu frizerii.

Lucrând în baie, am avut ocazia să fac cunoştinţă cu absolut tot felul de oameni, căci toţi veneau cel puţin o dată pe săptămână la baie.

Încerc să enumăr câteva din aceste cunoştinţe ale mele.

Volodea Starsov

Era originar din Tiraspol, vorbea limba română, nu cu accent moldovenesc, ci cu accentul cu care vorbeam eu. El susţinea că este român şi că în casa lor nu s-a vorbit decât româneşte, din moşi-strămoşi. În timpul războiului, a aprovizionat armata română cu fructe şi, pentru acest fapt, a fost condamnat la „catorgă" (muncă silnică) pe viaţă.

Era locatarul acestui lagăr de la începutul începutului şi a supravieţuit numai datorită administratorului şef al lagărului, un ucrainean care avea aceeaşi condamnare ca şi el, dar care era foarte bun de gură şi foarte descurcăreţ. Volodea Starsov, orăşean simplu, fără multă carte, avea, însă, înnăscut, un adevărat talent la pictură. A intrat în bune relaţii cu acest administrator, care putea să facă rost de culori în ulei, şi tablourile pe care le picta Volodea le exploata administratorul, fie că le făcea cadou şefilor, fie că le vindea pe votcă oamenilor liberi care aveau serviciu în lagăr. După părerea mea, tablourile pictate de Volodea erau foarte bune pentru sălbăticia Cercului Polar şi aveau o mare căutare, aşa încât el nu prididea să picteze cât se cerea.

El era, însă, bucuros că lucrează la căldură şi că avea de toate pentru a putea supravieţui.

De la el am aflat tragedia începutului acestui lagăr, când deţinuţii, mai ales iarna, mureau pe capete din cauza pneumoniei şi a dezinteriei. Povestea Volodea că o sanie trasă de doi boi nu reuşea să care toţi morţii câţi decedau într-o singură zi.

Erau aruncaţi aşa, goi, nu departe de dispensar, şi dimineaţa, când venea sania să-i ducă în tundră, hrană lupilor, erau aşezaţi în stive câte patru, de-a curmezişul, unii peste alţii, aşa încât capetele lor să atârne afară. Când sania sosea la poarta lagărului, ieşea miliţianul de serviciu afară din baraca lui cu un baros în mână şi lovea pe fiecare mort în moalele capului, ca nu cumva să scape vreunul viu în tundră.

Şi dacă presupunem că ar fi scăpat, unde s-ar fi putut duce?

Personal eram total convins că spusele lui Volodea s-au întâmplat aşa, deoarece eu însumi am mâncat din aceeaşi strachina cu Vasea Antoniuc, tânăr ucrainean care lucra în spălătoria băii şi care a fost aruncat afară din dispensar la un loc cu morţii. Dar cu el s-a întâmplat o minune!

În momentul când a sosit cioclul ca să-l ridice şi să-l arunce în sanie, el a deschis ochii şi a scos un geamăt. Atunci cioclul l-a dus din nou la dispensar, avertizând doctorii că el nu cară la groapă oamenii vii. Iar doctorii s-au străduit şi l-au readus la viaţă.

Când omului îi dă Dumnezeu zile să trăiască, trăieşte!

Şi acest Vasea era un tânăr tare bun şi simpatic, plin de viaţă, de îţi era mai mare dragul de el.

Dr. Enin Ghenin

Într-o iarnă, am fost internat pentru refacere într-unul din dispensarele lagărului. Aici l-am cunoscut pe Enin Ghenin, fostul doctor personal al lui Vladimir Ilici Lenin. Era letonian de origine, în vârsta de peste 70 de ani, puţintel la trup, cu un moral bun şi un humor bine armonizat. Ştia foarte bine că nu va mai scăpa cu viaţă din aceste lagăre şi, de aceea, nu-şi făcea gânduri de viitor. Aici îşi avea colţişorul lui, se bucura de îngrijire bună şi nu-l plictisea deloc monotonia. Sosise aici, în lagăr, de mai mulţi ani, de la mina nr. 8 care se mai numea şi Rudnic şi era situată vis-à-vis de lagărul nostru, peste râul Vorkuta ce curgea cam la 200 de metri mai la vale de sârmele lagărului nostru.

Rudnic era mina de unde s-a extras pentru primă dată „pământ care arde", cum îl numeau localnicii, căci ei l-au descoperit chiar la suprafaţă şi îl exploatau înainte de a veni geologii ruşi aici.

Primii locuitori ai lagărului minei nr. 8 au fost trotzkiştii, aduşi aici din ordinul lui Stalin în număr destul de mare. Mulţi dintre ei au murit repede din cauza frigului, foamei şi a mizeriei. Cei rămaşi în viaţă au fost îmbrăcaţi în haine noi din cap până în picioare şi într-o noapte de iarnă scoşi afară din lagăr, sub pretextul eliberării. Şi au fost într-adevăr eliberaţi, căci puţin mai departe, în tundră, au fost seceraţi de mitraliere, până la ultimul om. Ofiţerul şi cei care i-au executat pe aceşti trotzkişti au fost şi ei implicaţi într-un proces mascaradă, condamnaţi şi executaţi tot acolo, în Vorkuta, pentru motive inventate, ca să acopere genocidul.

Enin Ghenin, care mi-a povestit fără niciun pic de rezervă acest masacru, a scăpat cu viaţă, nefăcând parte dintre cei ce-au fost scoşi afară din lagăr în acea noapte.

Mitea Cerneawski

Printre multele povestiri pe care le-am auzit în acest lagăr a fost şi romanul lui Mitea Cerneawski, pe care nu-l pot trece cu vederea. Fiecare deţinut avea romanul vieţii lui, dar cine le poate reţine şi povesti pe toate?

Mitea Cerneawski merită, însă, amintit.

El era fiul unui general ţarist, refugiat în urma Revoluţiei din 1917 în Basarabia şi apoi în Bucureşti. A crescut de mic între români şi a învăţat la şcolile noastre. Terminase liceul când a fost recrutat şi repartizat cu serviciul militar la marină, unde nu i-a plăcut viaţa grea şi de multe ori sălbatică la care erau supuşi marinarii în termen.

Regimul aspru l-a determinat să dezerteze, iar când a sosit în portul Constanţa un vapor japonez, s-a aruncat în mare şi a înotat într-o noapte până la el.

S-a căţărat ca o pisică pe punte şi, de-acolo, s-a strecurat nevăzut în cala vaporului.

Pe când îşi proba nişte chimonouri ca să-şi ascundă goliciunea, a fost descoperit de un matelot japonez, căruia i-a spus că este dezertor din armata română şi că vrea să rămână cu ei pe vapor, dar că el nu este român, ci rus la origine.

Când a auzit japonezul că este rus, a scos nişte ţipete sălbatice şi s-a repezit la el cu cuţitul în mână ca să-l omoare.

Noroc că Mitea i-a aruncat chimonoul în faţa şi, fugind pe scări în sus, s-a aruncat ca disperatul în mare. Iar când, cu sufletul la gură, a ajuns la mal, aşa gol cum era, a întâlnit un gardian de stradă, pe care l-a rugat să-l aresteze imediat, că este dezertor al armatei române.

După judecare şi condamnare, prin intervenţiile tatălui său, a fost iertat de pedeapsă, sub promisiunea că nu va mai repeta gestul.

Şi n-a mai repetat gestul, mai bine de un an şi ceva când, sătul de mizerie şi militărie marinărească, a prins iarăşi un moment prielnic şi a dezertat pe un vapor comercial sub pavilion italian. Cu acest vapor a cutreierat toată lumea, a învăţat limba italiană şi a citit toată literatură clasică europeană în limba italiană.

A vizitat toată Italia de la un capăt la altul şi, până la urmă, s-a îmbarcat pe un vas englez, unde, după multe alte peregrinări, l-a rugat pe comandantul vasului să-l debarce în Iran, de unde voia să ajungă în Moscova, ca s-o viziteze şi poate să mai găsească supravieţuitori dintre rudele părinţilor săi. Visul i-a fost împlinit, deşi a fost avertizat de comandantul vasului să nu încerce această aventură. Dar glasul pământului a fost mai puternic şi, mistuit de dorinţa de a-şi vedea ţara, a debarcat în Iran, pe care l-a traversat foarte uşor, până la graniţa cu URSS-ul, de unde, iarăşi cu uşurinţă, a ajuns în Moscova. Aici, însă, nu a putut rezista mai mult de câteva zile din cauza NKVD-iştilor care mişunau peste tot, atât ziua, cât şi noaptea, încât a plecat în sudul Basarabiei, unde se simţea ca la el acasă. Călătoriile pe calea ferată în URSS nu erau o problemă pentru cei ce voiau să călătorească gratuit.

Fiecare vagon are conductorul său şi, la plecarea trenului, uşile se închid. Cine doreşte să călătorească gratuit, călătoreşte pe scări pe propriul său risc, de la un capăt la celălalt al imperiului sovietic.

Din punct de vedere al convingerilor sale religioase, Mitea era un creştin ortodox convins şi în cugetul său trăia profund adevărul învăţăturii lui Iisus Hristos.

Îl detesta pe Tolstoi, nu ca scriitor, ci pentru faptul că a căzut în păcatul mândriei, socotindu-se pe sine ca un trimis al lui Dumnezeu în mijlocul poporului rus, ceea ce a dus la formarea unei secte a Tolstoviţilor, care mai există şi astăzi.

Acest păcat al mândriei, spunea Mitea, l-a plătit foarte scump Tolstoi, căci a murit nebun. În timpul unei crize de nervi, a fugit în vreme de iarnă, în cămaşa de noapte şi a murit îngheţat de frig, într-o mică gară.

Mitea era un îndrăgostit al versurilor lui Coşbuc, căci mi-a recitat într-o zi, cu mult patos, „Moartea lui Fulger". În lagărul nostru, el nu avea prieteni în afară de mine. Era chiar în conflict cu o clică de surle, care au încercat odată să-l lovească, dar au păţit-o zdravăn, căci Mitea, deşi nu era înalt de statură, era, totuşi, un atlet în toată puterea cuvântului. Din numai două lovituri, a culcat la pământ doi dintre adversarii săi. Până la urmă, ca să lichideze conflictul, i-au cerut să se lase pălmuit de unul dintre ei. Iar Mitea le-a răspuns că în momentul când indiferent cine se va atinge de el, acela poate să se considere mort, că viu nu va scăpa din mâna lui. Şi dacă au văzut surlele că nu este de glumit cu el, s-au lăsat păgubaşi şi nu s-au mai atins de el. El nu agrea deloc noua generaţie rusă comunistă şi critica istoria plină de sânge a poporului rus şi o admira pe aceea a poporului român. În special, pe aceea a lui Ştefan cel Mare, cu toate drepturile poporului nostru asupra Basarabiei şi Bucovinei, dovedite prin cetăţile de la Nistru. Din multele conversaţii avute cu el, am ajuns la ideea evadării, pe care el o considera fără îndoială ca reuşită şi pe care o acceptam şi eu în parte, cu condiţia să putem ajunge în Occident. Dar acest lucru a

rămas doar un vis, căci eu nu doream doar o simplă aventură. Iar dacă nu ne-am înţeles, am renunţat.

În primăvara anului 1950, am devenit frizer calificat, cu o trusă din cele mai bune puse la punct şi cu o experienţă suficientă să pot face faţă pretenţiilor oamenilor, chiar şi civili, nu numai deţinuţi.

Din baie, am trecut în frizeria civilă. Fără intenţia de a mă lăuda, dar lucram bine, repede şi fără pretenţii în faţa clienţilor. Tratam pe toţi clienţii mei la fel, indiferent de naţionalitate. Aceasta mi-a atras simpatia tuturor.

Unii îmi ziceau doctorul Popescu, pentru că purtam halat alb şi pantaloni negri şi eram permanent atent şi serviabil. Alţii îmi ziceau Nicolae Duţovici, în semn de bună consideraţie şi respect.

Iar cei apropiaţi îmi ziceau Kolea (Colea) adică Nicolae, prescurtat. Mai târziu, după moartea lui Stalin, când am început şi noi, deţinuţii, să fim salarizaţi pentru munca noastră, ajunsesem să câştig în jur de 800 de ruble pe lună, echivalent cu salariul inginerului-şef al minei, şi aceasta în afara salariului meu de bază, pe care nu-l ridicam şi mi se depunea lunar la CEC.

Eu însă nu ţineam la bani, căci aveam mulţi fraţi de suferinţă, care munceau greu şi câştigau puţin.

În acest lagăr am fost scos de mai multe ori la „UDARNIC". Acest udarnic era o aşa-zisă muncă voluntară a tuturor celor care nu lucrau în mină şi se organiza în jurul sărbătorilor oficiale ale comuniştilor, 1 Mai sau 7 Noiembrie, cu scop propagandistic, de a mări producţia în cinstea acestor aniversări. Cu aceste ocazii, am cunoscut munca blestemată la care erau supuşi minerii în condiţii inacceptabile.

Aceşti oameni erau coborâţi până la un nivel în vagonete, iar de aici şi până la stratul de cărbuni, se coborau singuri pe brânci, la lumina lămpilor de carbid pe care le purtau în mâini. Accesul la locul de muncă se făcea numai pe brânci, stratul de cărbune nefiind mai mare de 1-1,5 metri. În timpul celor opt ore de lucru, am participat absolut la tot ce făceau minerii: detonare, fortificarea

stratului, evacuarea cărbunelui extras, încărcarea în vagonete şi căratul cu ajutorul cailor până la locul unde vagonetele erau trase afară. Când am ajuns la suprafaţă, semănăm şi eu cu un adevărat miner. Adică, negru de sus până jos.

Ceea ce m-a uluit a fost adaptarea acestor tineri ucraineni la mediul de viaţă pe care-l suportau de ani de zile, căci, din aprigi luptători partizani împotriva ruşilor şi comuniştilor, ajunseseră o forţă de muncă de necontestat. Iar eu am rămas după acest udarnic cu o febră musculară, de n-am mai fost bun la frizerie două-trei zile.

La un alt udarnic, am fost postat la o muncă mai uşoară: în faţa unei uşi, pe care trebuia s-o închid sau s-o deschid de câte ori soseau vagonetele goale sau pline, iar ultima dată, căci de trei ori am fost la udarnic în tot timpul cât am stat în acest lagăr, am lucrat la banda care transporta cărbunele şi unde, cu ajutorul unui băiat, trebuia să arunc deoparte sterilul (piatra). Aici, am avut ocazia să cunosc o femeie liberă, care supraveghea toba pe care se derula banda de cauciuc.

Aflasem de la colegii cu care lucram că fusese bătută crunt de bărbatul său, cu vătraiul metalic, şi era, biata de ea, numai vânătăi. Curiozitatea nu mi-a dat pace până ce n-am întrebat-o dacă mai poate să-şi iubească bărbatul după cele întâmplate.

Răspunsul acestei femei a fost prompt, sincer şi de neînţeles pentru mine: „Păi, dacă nu m-o bătea bărbatul meu, cine să mă bată?"

Totuşi, am înţeles ceva. Şi anume că în „paradisul comunist", femeia este egală în drepturi cu bărbatul !!!

22. COLET POŞTAL

În primăvara anului 1950, am avut o mare şi plăcută surpriză.

Într-o după amiază, a venit Horst la mine în frizerie, bucuros şi radios, cum nu-l mai văzusem niciodată.

- Nicule, lasă lucrul şi vino repede la poştă! Te cheamă Iuri Iacovlici. Ai primit un colet poştal din Praga!

Am rămas pentru un moment contrariat şi nu ştiam ce să cred.

De unde şi până unde să primesc eu colet poştal din Praga?

Horst mă asigura că a văzut coletul cu ochii lui şi că trebuie să merg imediat. Ce era să fac? Am lăsat lucrul şi am plecat la poştă. Iuri Iacovlici era cel mai bun violonist al lagărului şi avea în grija lui coletăria. Fusese crescut într-o casă de copii orfani, dar era de o noblețe şi de o bunătate sufletească care copleşeau pe oricine. Deşi educat în spirit marxist-leninist, era un mare adversar al comunismului, datorită firii înnăscute în sufletul şi caracterul său. Când am ajuns la poştă, am găsit coletul desfăcut de atâta călătorie. Avea, însă, lângă el, factura conţinutului. Coletul era trimis de R. Bonus, pe adresa din Sangorodok, nu din Praga, ci din Geneva. Trecuse prin Praga şi era expediat prin Crucea Roşie Internaţională. A trebuit să vând din conţinutul coletului, ca să pot plăti vama, căci URSS-ul nu figura atunci în această asociaţie internaţională de binefacere.

Deci scrisorile trimise de mine din Sangorodok prin poşta liberă n-au fost fără rezultat, deoarece o scrisoare, din cele multe câte am trimis, a sosit la destinaţie şi aceasta a fost de-ajuns pentru R. Bonus, adică Bunul Român, care nu putea fi după socotelile mele decât nenea Petre, fratele meu cel mare. El s-a dus la ambasada elveţiană din Bucureşti şi a intervenit pentru expedierea acestui colet.

După eliberarea mea, lucrurile s-au adeverit, aşa cum am presupus eu. Cunoştinţele mele din lagăr, aflând de primirea acestui colet din Geneva, deci că în Occident s-a aflat de existenţa mea aici în Cercul Polar, mi-au făcut o reclamă deosebită.

- Păi, spuneau ei, dacă a aflat şi Geneva despre el, atunci, într-adevăr, Nicolae Duţovici este un veritabil spion! Piesă grea!

Într-adevăr, la acea oră, am fost primul străin, cel puţin de la noi din lagăr, care a primit un colet poştal din Occident. La toate aceste discuţii, eu tăceam şi nu comentam. Din tot conţinutul coletului, am rămas doar cu două batoane de ciocolata şi un kilogram de Ovomaltin, pe care l-am mâncat împreună cu fratele meu Horst.

23. EVREII ÎN LAGĂRUL 9-10

Cum în această regiune din Cercul Polar de Nord eram aruncaţi spre ispăşirea pedepselor tot felul de oameni, de pe întreg cuprinsul URSS-ului, al Europei şi al Asiei, erau printre noi şi mulţi, destul de mulţi, evrei. Un film documentar ne-a fost prezentat în lagăr. A demonstrat că prin aducerea tezaurului evreiesc în vagoane blindate din Germania, prin Polonia, în Rusia ţaristă, evreii au finanţat revoluţia comunistă din 1917. Popoarele sovietice şi evreii recunoşteau că succesul revoluţiei s-a datorat în mare măsură aurului evreiesc cu care s-au cumpărat conştiinţele tuturor celor ce le aveau de vânzare. Unii evrei blestemau marxismul şi toate consecinţele nefaste aduse lor personal, precum şi popoarelor sovietice.

Alţi evrei susţineau că doctrina marxistă este bună, dar sistemul conceput şi condus de Stalin a dărâmat şi compromis doctrina marxistă. În orice caz, ruptura între Stalin şi evreii din Kremlin s-a produs în urma divorţului lui Stalin de a doua lui soţie, fiica lui Kaganovici, unul dintre principalele personaje evreieşti din Kremlin şi căsătoria lui cu soţia aviatorului rus care a traversat pentru prima dată Polul Nord cu avionul al cărui nume nu mi-l mai amintesc.

Iar după câştigarea celui de-al Doilea Război Mondial, când tot poporul sovietic l-a ovaţionat pe „Generalisimul

Stalin" şi au recunoscut că numai datorită dârzeniei lui a fost învinsă Germania, Stalin a căutat să se debaraseze de evrei. Astfel, li s-a înscenat un proces tuturor evreilor din Kremlin, pentru asasinarea lui Jdanov, în timpul unei operaţii chirurgicale. Iar în urma acuzaţiilor ce s-au adus evreilor, ca speculanţi, în timpul blocadei Moscovei şi Leningradului de către armatele germane, în cel de-al Doilea Război Mondial, prigonirea lor a fost declanşată cu mare intensitate.

Pentru curmarea acestor arestări a evreilor, a sosit în Moscova Golda Meir, pe atunci primul ministru al Israelului, care i-a propus lui Stalin următoarea soluţie: „Dacă evreii nu mai sunt de folos URSS-ului, să fie lăsaţi să plece!".

Stalin a fost total de acord şi a decis ca toţi evreii care vor să părăsească URSS-ul să se prezinte la ambasada Israelului pentru întocmirea paşapoartelor.

Odată listele întocmite, toţi evreii înscrişi au fost arestaţi, condamnaţi şi trimişi în lagăre, ca duşmani ai poporului. Curios lucru că, deşi poporul rus avea o mare ură împotriva evreilor, niciunul dintre cei ajunşi în lagărele de muncă nu era repartizat la munci grele. Toţi, fără excepţie, erau trecuţi numai la munci auxiliare şi mulţi dintre ei reuşeau sa fie plasaţi chiar în posturi cheie.

Acesta era talentul lor şi nimeni n-avea ce le face, căci se pricepeau de minune să se strecoare şi să iasă la suprafaţă.

Eu personal mă înţelegeam bine cu toţi evreii, iar cu unii dintre ei eram în relaţii foarte bune. Şi acum voi încerca să relatez existenţa câtorva evrei în lagărul minei de cărbuni 9-10.

Doctorul Iefim Haritonovici, originar din Odessa, era clientul meu permanent. Deşi ştia că eu am făcut parte din „Jeleznaia Guardia" („Garda de Fier"), ceea ce pentru evreii din URSS era un lucru periculos, el nu concepea să fie tuns sau bărbierit de altcineva decât de Nicolae Duţovici. Doctorul Iefim Haritonovici, era un bon-homme

cu toată lumea. Era un doctor în adevăratul sens al cuvântului, care în lagăr a făcut mult bine tuturor celor care au avut nevoie de el. Pe mine m-a ajutat mult, căci destui fraţi de-ai mei de suferinţă, atunci când se simţeau obosiţi, erau internaţi de doctorul Iefim, la rugămintea mea.

Goldschmidt era omul de încredere al comandantului lagărului, maiorul Rugaciov. De el depindea toată aprovizionarea lagărului cu materiale şi alimente. Am locuit cu el în aceeaşi baracă mai mult timp şi am avut multe discuţii. Odată, când a fost răcit rău, l-am şi îngrijit până ce s-a făcut bine. El era adept convins al sionismului şi considera îndreptăţită lunga luptă de rezistenţă a evreilor de pe întreg globul.

Directorul Stadionului Dinamo Moscova, al cărui nume îmi scapă, a sosit târziu în lagărul nostru şi, ca orice evreu, a fost imediat plasat la o muncă uşoară. Lucra în baie, unde împărţea rufe curate. Într-una din zile, fără nicio intenţie, am bătut la ghişeul lui, pentru a-i cere rufe. În momentul când a deschis ferestruica, am văzut acolo mai mult de zece persoane, toţi evrei cu poziţii cheie în lagărul nostru. Erau adunaţi, probabil, pentru convorbiri ce-i interesau direct. Eu m-am retras imediat, rugându-i să stea liniştiţi că, personal, n-am văzut nimic. Au rămas mulţumiţi de răspunsul meu.

Liova era tipul negustorului evreu. El era în lagăr ca şi un proprietar de magazin alimentar care vindea pe bani tot ce se găsea de vânzare în depozite, aduse, bineînţeles, de fratele său, Goldschmidt. Toţi evreii din lagăr îl detestau, acuzându-l pe faţă că el este acela care a predat armatei germane de ocupaţie pe toţi evreii din Lituania. El recunoştea acest lucru, fără niciun fel de remuşcare, în baza unui raţionament simplu şi egoist:

- De ce era să mor eu, când aveam posibilitatea să scap cu viaţă? Dacă nu-i divulgam eu, îi divulga altul!

Ceilalţi evrei din lagărul nostru erau mai puţin marcanţi, dar toţi erau în servicii auxiliare şi uniţi în inimile şi conştiinţele lor.

24. ALTE CUNOŞTINŢE DIN LAGĂRUL 9-10

Alfred Zitter. Prin Horst, l-am cunoscut pe acest om care era de aproape 15 ani prizonier, adus aici dintr-un lagăr de prizonieri germani. Originar din Essen Delwig, în tinereţea lui fusese un comunist convins. A făcut parte dintre figurile marcante ale comuniştilor din Essen, până la venirea lui Hitler la putere, când a trebuit să se refugieze timp de aproape trei ani în Belgia, până ce Hitler i-a asigurat că nu le va face nimic foştilor comunişti dacă dădeau declaraţie de desolidarizare de partidul comunist.

În timpul activităţii sale subversive, a fost propus să fie trimis la Moscova, pentru îndoctrinare, lucru pe care nu l-a acceptat nici în ruptul capului. Fiind luat prizonier chiar la începutul războiului, în Polonia, a fost îngrozit de maltratările bolşevicilor, pentru care motiv a scris în lagăre o carte intitulată „Tausende Tage Teror" (TTT), („O mie de zile de teroare"), pe care a reuşit să o trimită în Germania spre tipărire, prin intermediul preoţilor catolici ce aveau permisiunea să-i viziteze. Vânturat prin multe lagăre de prizonieri din URSS, a fost separat de ceilalţi camarazi ai lui, din momentul când NKVD-ul a aflat cine fusese în tinereţe, şi a fost trimis în lagărele din Vorkuta. Sosit aici, a muncit greu în brigăzile de construcţii, fiind obligat să parcurgă în convoi cu toţi ceilalţi oropsiţi ai soartei câte 5-6 kilometri zilnic, pe vânt şi ger năprasnic, până la locul de muncă. Cu el am legat o prietenie sinceră şi frumoasă, la care, pe parcurs, s-a mai adăugat un român.

Inginerul Bogdan Ion. Într-o zi de vară a anului 1950, în timpul pauzei de prânz, pe când mergeam spre baraca

mea, ca să mă odihnesc câteva minute, am auzit din spatele meu o voce care m-a strigat:

- Măi, ploieştene!

Întorcându-mă, l-am recunoscut pe inginerul Bogdan Ion, originar din Deva, cu care fusesem în Germania şi pe care-l lăsasem în Viena.

Când ne-am îmbrăţişat şi ne-am uitat bine unul la altul, ne-au dat lacrimile de bucurie. Nu ne venea să credem că, despărţiţi în Viena, ne-am fi putut întâlni la Cercul Polar de Nord, într-o asemenea situaţie. Nu ne săturam privindu-ne unul pe altul. Bucurie ce nu se poate exprima în cuvinte. Ne-am retras în baraca mea şi ne-am povestit pe scurt ce am pătimit fiecare dintre noi, de când ne-am despărţit şi până în ceasul revederii.

Alte întâmplări, alte povestiri, alte romane! Atunci am aflat de la el ce a citit în ziarul „Informaţia" - că în urma evadării mele din Ministerul de Interne în martie 1945, am fost condamnat la moarte în lipsă.

Acest lucru l-a făcut Siguranţa, ca să motiveze probabil absenţa mea din ţară. Şi atunci mi-am adus aminte de buna lor intenţie, când mi-au lăsat uşa de la celulă neîncuiată, iar vis-à-vis de celulă, o scară de lemn culcată sub fereastra deschisă.

Intenţii diabolice!

Bogdan a stat mai mulţi ani în Uhta, localitate mult mai la sud de Vorkuta, unde a trăit mult mai bine decât aici, datorită meseriei lui. Aici a ajuns abia în vara anului 1950. Din cauza unei împrejurări cu totul ieşită din comun, pe care am să o povestesc în alt capitol.

Cu acest grup de prieteni, nu era zi să nu mă întâlnesc şi să nu stăm de vorbă despre toate câte le-am trăit pe parcursul anilor.

Într-o asemenea companie, suferinţa este mult mai uşor de suportat. Inginerul Bogdan a lucrat un timp în atelierul mecanic, pentru ca, apoi, spre regretul nostru, să fie transferat la mina nr. 11, unde lucrurile mergeau prost din cauza condiţiilor grele de muncă şi a oamenilor sături de mizerie şi de muncă.

În lagărul nr. 11, inginerul Bogdan l-a întâlnit pe Volodea Golţov, cu care eu venisem din Sangorodok. Cunoscându-se, s-au împrietenit aşa de bine, încât au ajuns să formeze o asociaţie subversivă, compusă din 10-12 persoane, toţi oameni foarte încercaţi în lupta de rezistenţă împotriva comunismului şi au mers până într-acolo încât, au făcut un jurământ de luptă pentru tot restul vieţii lor, oriunde s-ar afla pe faţa pământului. L-au semnat cu propriul lor sânge şi l-au trimis la Moscova, unde se afla centrala acestei asociaţii.

Acest gest făcea parte, după părerea mea, din lupta permanentă care se duce între BINE şi RĂU.

Este de apreciat faptul că, în acele timpuri de mari restricţii, oameni de diferite naţionalităţi îşi riscau viaţa în căutarea dreptăţii şi a libertăţii.

Acolo, pe mulţi dintre deţinuţi nu-i mai impresiona riscul, ci atitudinea sinceră de a lupta împotriva aceluiaşi duşman comun: comunismul.

Deşi plecat din lagărul nostru, eu păstram permanent legătura cu inginerul Bogdan, prin curierii lagărului, cu care eram în foarte bune relaţii.

25. VIS TELEPATIC

În timpul şederii mele în închisoarea Jilava (1956), am auzit de la Principele Alexandru Ghika o clasificare a viselor, pe care o făcea avocatul Alexandru Constant, un om de o vastă cultură, şi am socotit că nu strică să o redau şi eu aici.

Vise banale, pe care le visează tot omul, în fiecare noapte, fără niciun fel de importanţă.

Vise de impresie, pe care le visează cineva sub impresia unei trăiri mai puternice: supărare, ceartă, bucurie, maladie etc.

Vise profetice sunt visele transmise din transcendent persoanelor cu trăire curată şi credincioase, care se vor realiza întocmai.

Vise telepatice, recunoscute de ştiinţă, multe dintre ele redate în Biblie şi în Vieţile Sfinţilor, sau relatate chiar în cărţi de literatură, vise ce se transmit persoanelor care se iubesc sincer, curat şi care sunt stăpânite de o mare afecţiune sufletească.

Eram în plină vară a anului 1951.

Într-o zi, în timpul pauzei de prânz, pe când mă odihneam în baraca mea, lungit în pat cu faţa în jos, am avut un vis de o mare claritate şi de o trăire foarte intensă.

Nu mi-am seama când am adormit şi, deodată, am văzut-o întinsă într-un pat înveşmântat complet în alb pe Danuti Kemejite care mi-a strigat cu disperare:

- Nicolai, Nicolai, tu nu mă mai iubeşti?

Şi-atât!

Toată această scenă a fost atât de puternică, încât am sărit ca ars din pat, nedându-mi seama pentru moment ce s-a întâmplat.

Eram speriat de cele ce visasem. A trebuit să treacă multă vreme până ce am început să mă reculeg şi să-mi dau seama că ceea ce am visat şi am auzit nu era deloc semn bun.

„A murit Danuti!" îmi ziceam surprins de această ştire, sosită prin nu ştiu ce unde nevăzute.

Oare să fie chiar adevărat?

Toată după amiaza acelei zile am lucrat cu imaginea visului în faţa ochilor şi cu cuvintele ei în urechi.

Permanent îmi spuneam în sinea mea că a murit Danuti. Eram convins că în ultimele momente ale vieţii ei şi-a dat seama de dragostea sinceră şi curată de adevărat frate ce i-am purtat-o şi a ţinut să şi-o mărturisească şi ea pe a ei, faţă de mine, în ceasul morţii.

Numai datorită unei afecţiuni curate şi neîntinate, putea avea loc o asemenea comunicare spirituală de la distanţă.

Am marcat ceasul şi data când a avut loc acest vis, pe care, mult timp după aceea, l-am retrăit cu multă intensitate.

Desigur, primul căruia i-am povestit acest vis a fost fratele meu Horst. El cunoştea prietenia mea cu Danuti şi a crezut tot ce i-am povestit. Pe parcurs, acest vis, nu ştiu prin ce împrejurare, a ajuns la urechile unui tânăr lituanian, Şatas Vitali, care lucra în farmacia lagărului. Într-o zi, Vitali, care era şi o bună cunoştinţă a mea, a venit la mine şi m-a rugat să-i povestesc tot ce ştiu despre Danuti. I-am povestit totul, fără nicio reţinere.

Când am terminat povestirea, Vitali mi-a spus că a primit o scrisoare de la părinţii lui, în care anunţau:

- Pe Danuti n-ai s-o mai vezi niciodată! Vitali, am aflat atunci, fusese prietenul ei în libertate. Data decesului coincidea exact cu data în care am avut eu acel vis şi, astfel, mi s-a confirmat posibilitatea unei comunicări spirituale de la distanţă, într-un climat de dragoste curată şi puternică.

Danuti Kemejite, un mugur de viaţă, a murit secerată de o soartă prea crudă, la o margine de pământ, unde nici florile nu au parfum.

Tot în aceasta vară, probabil şi din cauza statului prea mult în picioare, poziţie ce îmi era impusă de meseria mea de frizer, au început să mi se umfle din nou picioarele, dar şi din cauză lipsei de vitamine.

Numai la aşa ceva nu mă mai aşteptam. Între timp, însă, viaţa în lagărele noastre se organiza din ce în ce mai mult. Barăcile nu mai erau joase, ci înalte şi se construiau pe fundaţii de beton. Ferestrele erau mari, încât vara te bucurai de multă lumină. Pe spaţiul dintre barăci, deţinuţii au început să semene orz şi ridichi de lună, spre a atenua monotonia naturii moarte. Odată, am controlat personal puterea de creştere a unui fir de orz, în timp de 24 de ore. Lângă un fir de orz am înfipt un băţ subţire şi însemnam pe băţ cu cât creştea orzul în timp de 24 de ore. Am constatat că acel fir de orz creştea cu mai mult de 2 centimetri pe zi, datorită luminii zilei permanente.

Cu toate relaţiile şi cunoştinţele mele din lagăr, nu am găsit la acea oră vitamina C, ca să mă pot trata. Dar prietenul meu Horst s-a gândit la o altă posibilitate de ieşire din încurcătură.

Sculându-se din somn, atunci când ştia că toţi oamenii dorm, sau erau plecaţi la lucru, a furat ridichi de a umplut un castron. S-a dus la bucătărie şi a făcut rost de trei cartofi, iar la prânz, când am venit să mă odihnesc, Horst m-a obligat să mănânc câteva ridichi tăiate subţire şi amestecate cu puţin zahăr şi să ronţăi un cartof întreg, crud. Trei zile am mâncat ridichi şi câte un cartof crud şi mi s-au dezumflat picioarele ca prin minune.

Câte minuni nu se mai ascund în aceste roade binecuvântate de Dumnezeu! Şi ce frate duios şi bun mi-a fost Horst!

26. MERITE DEOSEBITE PENTRU CUCERITORII BERLINULUI

Tot în vara anului 1950, a apărut în lagărul nostru un tânăr rus, al cărui nume nu mi-l mai amintesc, bărbat frumos, rotofei şi roşu în obraz, de ziceai că este obraz de tânără fată. El a fost locotenent în armata sovietică şi a ajuns cu regimentul lui până în Berlin, la cucerirea căruia a şi participat. După o perioadă de timp, trupele care au cucerit Berlinul au fost înlocuite cu alte trupe, iar cuceritorii Berlinului, plini de laude, decoraţii şi onoruri, au fost repatriaţi, spre fericirea şi mândria lor. Ajunşi, însă, la graniţele URSS-ului, în timp de noapte, sub pretext de manevrare a vagoanelor, ofiţerii au fost separaţi de trupe, apoi, vagon cu vagon, dezarmaţi, luate gradele şi decoraţiile, transferaţi cu forţa în vagoane ferecate şi trimişi în direcţii diferite.

Urletele, vociferările şi orice manifestare potrivnică dispoziţiilor date de „Tătucul Stalin", cum îl numeau toţi lingăii şi inconştienţii, au fost vorbe deşarte în vânt. Un

astfel de grup de ofiţeri sovietici, cu grade de la general până la locotenent, au fost închişi fără a fi judecaţi într-un lagăr din Cercul Polar de Nord, nu departe de Sangorodok, unde am stat eu bolnav de TBC şi de unde au evadat în masă, aşa cum am relatat mai înainte. Acest tânăr locotenent, proaspăt sosit în lagărul nostru, a fost printre puţinii supravieţuitori ai acestei evadări. Rănit uşor, a făcut pe mortul şi a zăcut în tundră, până ce s-au liniştit lucrurile. După aceea, cu eforturi supraomeneşti, s-a târât ca vai de el, până ce a fost descoperit şi dus într-un lagăr apropiat. După îngrijirile medicale, a fost judecat şi condamnat la „catorgă" pe viaţă, ca duşman al poporului. Aceasta i-a fost răsplată deosebită, oferită de Stalin, lui şi celorlalţi tovarăşi ai lui, pentru cucerirea Berlinului! Aşa s-a construit comunismul, pe sânge şi oase de om!

Şi cu această poveste am ajuns în iarna anilor 1950-1951.

27. MOARTEA CAILOR, BUCURIA DEŢINUŢILOR

În toate minele din Vorkuta, pe lângă suferinţa oamenilor, se mai adăuga şi aceea a bieţilor cai. Aceştia erau introduşi în mine, pentru a trage vagoanele de cărbuni de la locul de unde se extrăgeau, până la staţia principală, unde erau cuplate cu alte vagonete şi aduse la suprafaţă prin tracţiune mecanică.

Caii, odată introduşi în mină, după un timp, orbeau datorită lipsei de lumină naturală; apoi, de acolo, nu mai ieşeau sărmanii decât morţi.

O adevărată catorgă pe viaţă!

Când se întâmpla să moară un cal, minerii care veneau la baie anunţau cu mare bucurie:

- Fraţilor, a murit un cal! Mâine mâncăm chiftele!

Şi aşa se întâmpla că, a doua zi, toţi deţinuţii din lagăr primeau pe lângă raţia ce li se cuvenea şi o chifteluţă din

carne de cal mort. Nimeni nu refuza şi nimeni nu consideră un fapt abject!

Chifteluţă de cal mort era un eveniment, era ceva deosebit, deoarece de peşte crud şi sărat, de peşte opărit sau peşte puţin pârlit pe plită, toată lumea era sătulă, făcând parte din hrana aproape zilnică a deţinuţilor.

28. CARNE DE CADAVRE LA VÂNZARE

Această întâmplare a fost povestită chiar de un miliţian cu grad de plutonier, în frizeria noastră, între anii 1951-1952. Cimitirul oamenilor liberi era separat de cel al deţinuţilor. Aici, se săpau gropi şi morţii se îngropau fără nicio procesiune. Dumnezeu nu exista, sau dacă exista pentru câţiva dintre ei, aceştia nu aveau voie să-şi exteriorizeze credinţa. Era considerat ca ceva inuman să crezi în Dumnezeu. Totuşi, cruci existau, atât în cimitirul civililor, cât şi în cel al deţinuţilor.

Când lucram în REMZ-2, a fost comandată o cruce mare metalică, cam de trei-patru metri înălţime şi grea de peste 100 de kilograme, pe care eu, împreună cu Vasea Dolgoruchii siberianul, am fost obligaţi de Ivan Ilici, şeful atelierului, să o ducem la rampa de încărcare.

Ceilalţi oameni din atelier, mult mai solizi decât mine, au refuzat categoric să o care, socotind că pentru ei ar fi un adevărat blestem să ducă crucea. Eu, cu urâtul şi hoţul de Vasea, n-am refuzat şi am cărat-o pe umerii noştri de ne-au pârâit oasele, căci rampa de încărcare era departe. O, Doamne, ce greu trebuie să-Ţi fi fost Ţie, ca să duci crucea păcatelor noastre!

În cimitirul civililor, a fost înmormântată o fetiţă. Părinţii ei au însoţit-o la groapă doar cu regretul lor. Iar spre mângâiere, au îngropat-o şi cu păpuşa ei. Peste puţin timp de la înmormântare, părinţii fetiţei decedate au văzut pe stradă o altă fetiţă ce purta în braţe păpuşa cu care fusese înmormântată copila lor. Înmărmuriţi la vederea păpuşii,

părinţii au reclamat imediat autorităţilor. În urma cercetărilor făcute, s-a constatat că păpuşa a fost cumpărată din bazar, chiar de la groparul cimitirului. Continuând cercetările, s-a descoperit profanarea mormântului copilei, furtul îmbrăcămintei acesteia şi, culmea ororilor, groparul se făcuse vinovat şi de carnea tăiată din pulpele fetiţei şi de vinderea ei în mod fraudulos. Tot atunci, s-a mai constatat că acest caz nu era izolat şi că multe alte morminte fuseseră profanate şi carnea moale, din pulpele morţilor, era vândută sau dată hrană porcilor!

Monstrul făptaş a fost condamnat la moarte şi executat în public prin împuşcare.

Aşa se întâmplă unde nu există Dumnezeu!

29. DOCTORUL VARTOLOMEEV

Dincolo de Volga, în partea asiatică, pe cursul mijlociu al Volgăi, există o mică Republică Socialistă Sovietică, cu circa un milion şi jumătate de locuitori, ce se numeşte Republica Ciuvaşă.

Ciuvaşii sunt un popor înrudit cu ungurii şi finlandezii.

Din mijlocul acestui popor, a apărut în lagărul nostru, după anul 1951, un bărbat scund şi puţintel la trup, doctor neurolog.

El s-a făcut repede cunoscut în lagăr, prin consultaţiile pe care le dădea. După cum citea el pe fizionomia oamenilor, după semnele şi ridurile rămase în urma unor suferinţe, le spunea bolnavilor, cu multă exactitate, când şi de ce maladii au suferit în viaţă.

Acest doctor era un om blând şi potolit în vorbe şi gesturi. Se cunoştea că a suferit mult în timpul anchetelor, după expresia unei fizionomii obosite şi datorită faptului că nu mai avea nicio unghie la degetele de la mâini.

Despre cauza arestării şi maltratării lui, n-a povestit nimănui nimic. Dar lăsa să se înţeleagă acest lucru, pentru care motiv era stimat de toată lumea.

Într-o zi, am fost solicitat să-l tund şi să-l bărbieresc la dispensarul unde lucra.

Nu ştiu cine m-a recomandat şi de unde aflase de Kolea. Nu ştia că sunt român. Nici când i-am spus că mă cheamă Popescu, nu s-a lămurit prea mult de originea mea. Atunci l-am întrebat dacă numele meu de Popescu, care seamănă cu al generalului Antonescu sau a doctorului Marinescu, nu-i spun nimic?

Când a auzit de doctorul Marinescu, a sărit de pe scaun şi mi-a zis:

- Kolea, nici nu se poate concepe neurologie fără doctorul Marinescu!

- Şi nu ştiaţi dumneavoastră despre poporul român, domnule doctor?

- Aşa, despre poporul român şi despre Horia Sima, eu am ţinut mai multe conferinţe, în care i-am ponegrit aspru pentru fărădelegile lor!

- Care fărădelegi, domnule doctor?

- Fărădelegile pe care le-au comis, furându-ne Basarabia şi Bucovina!

- Domnule doctor, îmi daţi voie să vă povestesc şi eu în câteva cuvinte, istoria poporului român?

- Kolea, ştii ce? Hai sa bem un ceai împreună!

În cabina doctorului, i-am povestit cine suntem noi, românii, începând cu Traian şi Decebal şi până la Ştefan cel Mare, cu toate cetăţile lui de apărare de pe malul Nistrului şi până la războaiele din 1812, când ţarul Alexandru I a cerut turcilor Moldova şi Muntenia, până la Dunăre, cu gurile ei, ca şi când aceste pământuri erau ale turcilor. Dar datorită ameninţărilor lui Napoleon cu război, ruşii s-au mulţumit până la urmă cu Basarabia. Am mai povestit cum Războiul de Independenţă din 1877 a fost câştigat numai datorită eroismului armatelor române, conduse de Regele Carol I.

După terminarea Primului Război Mondial, Europa a recunoscut Basarabia şi Bucovina ca teritorii româneşti, ca în 1940, în urma pactului Ribbentrop-Molotov, aceste

provincii dintotdeauna româneşti să fie din nou furate de către URSS.

- Vezi Kolea cum suntem noi comuniştii informaţi şi forţaţi să citim ceea ce ne obligă ei? mi-a mărturisit, total contrariat, doctorul.

După moartea lui Stalin şi după grevele minerilor din Vorkuta, doctorul Vartolomeev a fost eliberat în urma unui decret care facilita eliberarea bolnavilor şi invalizilor de peste 50 de ani.

30. PROFEŢIA BĂTRÂNULUI GUSTAV

Bunul meu prieten german, Alfred Zitter, era un om greu încercat la viaţa lui. Într-o seară de iarnă, octombrie-noiembrie 1952, a apărut în frizerie, tulburat şi emoţionat, cum nu-l mai văzusem niciodată. Se întorsese de pe şantier înfrigurat şi înfometat.

După ce trecuse prin sala de mese, a venit să-mi povestească ce auzise el cu o seară înainte.

Am ieşit amândoi în hol şi a început să-mi spună:

- Nicule, tu eşti credincios în Dumnezeu. Crezi tu posibilă realizarea unui vis?

- Depinde ce fel de vis, i-am răspuns eu.

- În baraca X, trăieşte un bătrân german, invalid, Gustav. El lucrează în uscătoria barăcii şi este originar din Polonia, de prin regiunea lacurilor mazuriene. Este catolic şi foarte credincios. Trăieşte retras şi vorbeşte puţin. Aseară, în baraca noastră, toţi germanii vorbeau în şoaptă despre un vis al lui Gustav, care a mărturisit cu toată convingerea că, pe data de 13 martie 1953, va muri Stalin. Este posibil aşa ceva?

- Da, este posibil, i-am răspuns eu. Dar povesteşte-mi, te rog, visul!

- Gustav a văzut în vis un cuib de barză, în vârful unui stâlp. La un moment dat, cuibul s-a prăbuşit şi din el s-a rostogolit capul lui Stalin. Iar pe cer a văzut scris: „13

martie 1953!". Crezi tu că este posibil aşa ceva? m-a întrebat încă o dată Alfred.

- Da, este posibil, i-am răspuns. Cred că este vorba de un vis care se va realiza. Vom trăi şi vom vedea ...!

La câteva zile după aceasta, tot lagărul nostru vorbea numai despre visul lui Gustav şi natural că aceste discuţii au ajuns până la urechile politrucului şef, căpitanul Plotnicov (tradus - tâmplarul), care, până la urmă, l-a chemat pe bătrânul Gustav la ordine.

Mai întâi, bătrânul a fost obligat să-i povestească politrucului visul, iar, după aceasta, a fost obligat să retracteze totul în faţa oamenilor şi să recunoască cum că visul este o pură invenţie personală.

Bătrânul Gustav a refuzat categoric. Au început atunci înjurăturile şi ameninţările cu lovituri de pumni în masă. Gustav s-a menţinut însă, cu încăpăţânare, pe poziţia lui şi a refuzat să accepte propunerea lui Plotnicov, pentru care motiv a fost trimis pentru două luni în „BUR" (baraca cu regim silnic).

Ajuns în BUR, Gustav a profitat de un adevărat concediu de odihnă şi de multă linişte, căci prin intermediul oamenilor de serviciu (şi ei tot deţinuţi), a fost ajutat cu alimente suplimentare, încât această pedeapsă a fost pentru el o adevărată reconfortare.

Au trecut cele două luni şi Gustav a ieşit teafăr din BUR, iar toată lumea aştepta, cu înfrigurare, ziua fatidică de 13 martie 1953.

În mod firesc, se pun unele întrebări: cum a aflat Gustav despre data morţii lui Stalin? Cine i-a transmis lui acest vis, cu aproximativ patru luni înainte? Înseamnă că există cineva dincolo de ceea ce vedem noi care dirijează viaţa şi zilele noastre?!

Deci sunt unele vise profetice, aşa cum pe drept cuvânt le-a numit Alexandru Constant. Dar pentru aceasta ne trebuie o trăire curată, o interiorizare profundă, însoţită de rugăciuni fierbinţi.

Şi Gustav era un om credincios, care trăia în rugăciuni curate şi puternice. Acest vis care s-a realizat întocmai, mi-a întărit mai mult credinţa.

Nu putea să nu fie adevărată afirmaţia Mântuitorului că: „Toate firele de păr din cap ne sunt numărate!" (Matei: 10-30).

Cu o zi sau două înainte de 13 martie, radio Moscova a anunţat starea gravă a sănătăţii lui Stalin, iar la 13 martie 1953 şi-a dat sfârşitul, aşa cum a proorocit bătrânul Gustav cu câteva luni înainte. A doua zi după moartea lui Stalin, a sosit în frizeria noastră căpitanul Plotnicov, acelaşi care l-a pedepsit pe Gustav pentru îndrăzneala de a afirma cu tărie data morţii „marelui Stalin" şi care, în acea zi, a făcut spume la gură în faţa noastră, înjurându-l şi acuzându-l pe Stalin de toate atrocităţile comise de el până-n ziua morţii. Deci, faimosul politruc şi spaima lagărului nostru care, numai pentru o aluzie defăimătoare la adresa lui Stalin, îţi dădea cu cea mai mare uşurinţă două luni de BUR, acum, peste noapte, şi-a schimbat total părerile. Aşa comunist mai zic şi eu!

Cât de mare şi de convins comunist era acest tovarăş Plotnicov, o mai dovedeşte şi următoare poveste: în baie lucra, ca supraveghetor şi ajutor a lui Lopatin, un oarecare Ştefan But, ucrainean şi, în acelaşi timp informatorul lui Lopatin şi al lui Plotnicov. Într-o discuţie avută mai de mult cu el, i-am spus că, în libertate, citisem undeva un articol care demonstra că pericolul omenirii nu este URSS-ul cu doctrina lui comunistă, ci pericolul galben, cu înmulţirea peste măsură a rasei galbene, care va periclita existenţa rasei albe. De aici, urmând ca URSS-ul să colaboreze cu Europa, pentru a stăvili acest pericol.

Ştefan But a ascultat cu atenţie povestea mea şi desigur că n-a uitat să o transmită politrucului Plotnicov.

În lagărul nostru, lucra un român din Cernăuţi, Druc Ion. El era sobar de meserie. Acest Druc Ion, venind într-o zi la mine în frizerie, s-a aşezat în scaun şi mi-a relatat următoarele:

- De trei zile lucrez acasă la Plotnicov şi îi repar sobele. El are doi copii. În timp ce reparam o sobă, am dat jos de pe cuptorul ei un sac plin de pesmet (pâine uscată). Când au văzut copiii că am pus mâna pe sacul cu pesmet, s-au speriat şi au ţipat la mine:

- Nu lua sacul cu pesmet, că vine războiul şi noi vom fugi în Siberia! Comentariile sunt de prisos!

31. FATA MORGANA

Mai toţi deţinuţii, indiferent de naţionalitate sau pregătire intelectuală, rupţi odată de tot ce au oamenii mai scump, libertatea, caută un suport moral care să-i susţină pe o linie de plutire în vederea supravieţuirii.

Fie acest suport cât de fragil, deţinutul se agaţă de el şi se luptă, după puterile sale, să biruiască necazul la care este supus.

Când am fost chemat, de mi s-a citit hotărârea tribunalului A.S., fără să vreau, am râs de condamnarea la 20 de ani muncă silnică în lagărele sovietice, iar când am fost întrebat de ce râd, instinctiv, am răspuns: „peste trei-patru ani, vor veni americanii şi mă vor scoate de aici!".

Când am ajuns în vacarmul închisorii moscovite „Botârchii", o adevărată şerpărie omenească, am avut ocazia să stau de vorbă cu mulţi deţinuţi, de toate naţionalităţile, asiatici şi europeni.

Toţi trăiau în sufletul lor cu speranţa că regimul comunist sovietic nu mai poate dura mult şi că, până la urmă, vor veni americanii. Când am ajuns în Vorkuta, în fiecare primăvară, toţi deţinuţii urmăreau cu mult interes evenimentele politice. Iar din toate conferinţele internaţionale, sau din întâlnirile dintre marii şefi de state, făceau câte un cap de pod, de care se agăţau şi afirmau că:

- Anul acesta precis vor veni ... americanii!

Parcă era o idee fixă în cugetele oamenilor. Iar ca o contracarare a acestei idei, politrucii lansau ideile lor: chiar dacă vor veni americanii, n-o să le dăm voie, noi, poporul rus, să se amestece în treburile noastre. Chestiunea Stalin şi altele sunt chestiuni care ne privesc pe noi personal.

Mulţi lituanieni pretindeau că ei citiseră în libertate o carte, în care se demonstra că „Puterea americană" îi va elibera atât pe ruşi, cât şi toate celelalte popoare asuprite de URSS.

Cum primăvara şi vara trecuseră fără să vină americanii, şi cum se apropia iarăşi iarna cea lungă, geroasă şi plină de întuneric, toată lumea intra în hibernare şi nu mai vorbea nimic despre eliberare sau despre americani.

Aşa au trecut vară de vară, iarnă de iarnă şi ani după ani, până la moartea lui Stalin.

În ziua când visul bătrânului Gustav s-a adeverit, toţi deţinuţii din lagărul nostru s-au lepădat de „Fata morgana", ca de o prietena necredincioasă şi s-au legat cu toate puterile lor de ceea ce se numeşte „Libertate".

- De-acum, indiferent dacă vor veni sau nu americanii, tot ne vom elibera! Moartea lui Stalin este începutul eliberării noastre, spuneau, încrezători în viitor, deţinuţii.

După moartea lui Stalin, toate lagărele din Vorkuta au răsuflat uşurate. În lagărul nostru, bătrânul Gustav era privit ca un adevărat profet. Germanii erau mândri că din mijlocul lor a apărut un om care le-a întărit credinţa în libertate.

Înainte de moartea lui Stalin, orice deţinut care ponegrea figura lui era imediat sancţionat. Imediat după moartea lui, toţi, de la ultimul deţinut şi până la politruci, toţi erau liberi să-l înjure, fără nicio teamă. Acum, politrucii, dispecerii şi „cozile de topor" se purtau cu deţinuţii cu multă precauţie.

Nimeni din cei de la conducere nu mai forţa nota pentru împlinirea normei, iar acum procentele trebuiau inventate şi trase de păr, pentru a da deţinuţilor

posibilitatea unei hrane oarecum mulţumitoare. După numirea lui Malencov în fruntea bucatelor din Kremlin, care, în discursul său inaugural, a promis multe îmbunătăţiri popoarelor sovietice, a mai declarat cu multă emfază că: „va găsi o limbă comună, chiar şi cu americanii". În urma acestor promisiuni, toată lumea civilă, precum şi cea a deţinuţilor, aştepta transformări radicale.

Într-adevăr, deţinuţii au primit permisiunea să-şi continue pedeapsa în „Zona liberă". Printre aceştia s-a numărat şi Lopatin, şeful băii, colaborator preţios al politrucului. Dar această stare de semi-libertate i-a grăbit moartea. Lopatin avea un obicei foarte urât: mintea fără pic de ruşine şi, ca să fie crezut, îşi făcea semnul Sfintei Cruci. La câteva săptămâni de semi-libertate, plecând din lagăr acasă, după ce consumase mai multă votcă, mergând pe calea ferată cu vântul în faţă, n-a auzit trenul care venea din spate şi care l-a lovit în plin, de n-a mai rămas din el decât ici-colo, câte o bucată de carne sau de os!

Groaznică pedeapsă!

Pentru liniştea spiritelor nemulţumite ale deţinuţilor, s-a recurs imediat la plata cât de cât a muncii lor. S-au deschis în lagăre magazine alimentare şi bufete-restaurant. Dacă până atunci se aducea un singur film pe lună, acum se aduceau două pe săptămână. Străinii, fără să ceară ei, aveau de-acum voie să scrie acasă, prin Crucea Roşie Internaţională, şi să primească pachete. Străinii condamnaţi de A.S. nu se bucurau de acest privilegiu. Eu, fiind judecat de acest tribunal, nu am putut să scriu acasă decât în vara anului 1954, când NKVD-istul responsabil cu cenzura scrisorilor, un gruzin, a plecat în concediu. Am profitat de nepriceperea unei tinere, care-i ţinea locul, spunându-i că şi eu am primit în fiecare lună câte o carte poştală şi-atunci am primit şi eu una.

A doua carte poştală am primit-o de la Alfred, care scrisese acasă de mai multe ori şi acum nu mai avea ce să scrie.

Am scris deci, două cărţi poştale deodată, dar în limba rusă, şi am pariat cu Alfred că scrisorile mele vor ajunge repede la destinaţie, datorită acestui fapt. O carte poştală am scris-o părinţilor mei, iar a doua am scris-o unui tânăr german, care se eliberase din lagărul nostru şi căruia i-am mulţumit pentru instrumentele de frizerie (deşi eu nu primisem niciun pachet de la el). Drept urmare a acestei încercări, am primit câte un pachet de acasă şi din Germania.

Imediat după venirea lui Malencov la putere, a urmat şi o amnistie pentru deţinuţii de drept comun cu pedepse mici. Această amnistie a avut însă un efect dezastruos în Vorkuta.

Când câteva mii de deţinuţi de drept comun s-au întâlnit în gara şi aşa mică a oraşului Vorkuta şi aşteptau îmbarcarea ca să plece acasă, au început certurile şi răfuielile între cei ce se duşmăneau, adică între cei „asupriţi" şi „cozile de topor", încât totul s-a terminat, după spusele unui miliţian, martor ocular, cu 184 de vieţi omeneşti lichidate în câteva ore, căci NKVD-ul sau nu a putut să facă faţă situaţiei sau nu a vrut să se amestece, ca să mai scape de ei. Cine poate şti?

Mulţi dintre deţinuţii urmăriţi au dat năvală în casele oamenilor şi s-au ascuns pe sub paturi, numai să scape cu viaţă.

Alţii s-au întors în lagărele de unde au plecat, ca să fie-n siguranţă. După această amnistie, a urmat şi una a străinilor, cu condamnări ce nu depăşeau zece ani. Aşa s-a făcut că în vara anului 1953 a trebuit să mă despart de fraţii mei, inginerul Bogdan şi Horst Witting, care au părăsit lagărul cu primul grup de străini eliberaţi.

„N-aduce anul, ce-aduce ceasul", vorba românului!

I-am condus la poarta lagărului, fără emoţii, ba chiar cu multă bucurie, ştiind că în curând îmi va veni şi mie rândul.

Eram convins că plecarea lor nu putea fi o farsă, deoarece Malencov avea nevoie de un gest împăciuitor cu Occidentul. Mai eram total încredinţat că şi familia mea

va afla despre mine, deoarece Horst mi-a promis solemn că orice se va întâmpla, odată ajuns în ţară, va face tot ce-i va sta în putinţă ca să-i găsească pe ai mei şi sa le comunice despre existenţa mea. Şi Horst s-a ţinut de cuvânt, aşa cum mi-a confirmat mama mea despre vizita pe care i-a făcut-o la Tătărani, comuna unde locuia, expulzată fiind din Ploieşti.

Cinste memoriei lui, de adevărat prieten şi frate de suferinţă!

32. NOII MEI PRIETENI

Odată cu îndulcirea regimului în lagăre, a sosit în lagărul nostru vechea mea cunoştinţă din Sangorodok, Victor Ţîbulac.

El a mai rămas multă vreme în Sangorodok, după plecarea mea, până ce s-a însănătoşit complet. Acum, arăta foarte bine şi, datorită plăcutei sale voci de bariton, a reuşit să-şi perfecţioneze cunoştinţele muzicale, pentru a progresa spre o adevărată carieră de mare cântăreţ. Nevoia şi mizeria i-au deschis apetitul şi s-a apucat băiatul de lucru. A avut şi fericita ocazie de a afla în lagărul nostru doi oameni buni cunoscători ai muzicii. Unul dintre ei era bătrânul Kondorstilov, german de origine, fost dirijor al filarmonicii din Sankt Petersburg (Leningrad).

Celălalt muzician era Felix Italienner, un tânăr născut în Suedia, crescut şi educat de mic în ale artei pianistice, în Italia, unde şi-a trăit copilăria şi tinereţea. Aceşti doi oameni au făcut din Victor Ţîbulac un adevărat cântăreţ de operă. Cum reuşea să înveţe să cânte perfect câte o arie dintr-o operă, se organiza în lagăr un spectacol artistic, cu care ocazie Victor era mereu aplaudat la scena deschisă.

Felix Italienner îşi însuşise arta de pianist aşa de bine, încât executa opere întregi fără să apeleze la partituri.

Ajuns de tânăr în Petersburg, şi-a desfăşurat activitatea de artist mai mulţi ani, dar, în cele din urmă, a fost

arestat, anchetat şi condamnat pentru spionaj în favoarea Suediei. Oare aşa să fi fost?

Sau o suspiciune şi invidie comunistă i-a sugrumat talentul şi viaţa? Păcat de talentul şi tinereţea acestui om, care, în ultimul timp ajunsese alcoolic şi morfinoman. În luna februarie 1955, când am plecat eu din Vorkuta, era deja o epavă de om.

Zbîch Wîsoscki a fost un alt prieten pe care mi l-am apropiat. Era un tânăr polonez, foarte simpatic şi manierat. Lucra ca normator în construcţii şi venea cel puţin o dată pe săptămână în frizeria noastră. Mi-a plăcut foarte mult comportamentul acestui om şi, fără să ne dăm seama, ne-am împrietenit. În primul rând că acest om nu era mândru, boală de care sufereau majoritatea polonezilor pe care i-am cunoscut în Vorkuta. În afară de aceasta, cunoştea foarte bine limba engleză şi cum eu, prin bunăvoinţa bătrânului Kondorstilov, care era şi bibliotecarul lagărului, făcusem rost de câteva cărţi de conversaţie uşoară în limba engleză, am apelat la noul meu prieten, să mă ajute să pot continua însuşirea acestei limbi. Deşi timpul lui era foarte scump, datorită muncii pe care o presta, a primit propunerea cu multă plăcere. O dată sau de două ori pe săptămână, luam lecţii de la el şi lucrurile mergeau bine. Ajunsesem să citesc şi să pronunţ destul de corect englezeşte şi timpul îmi trecea în mare fugă, încât nu simţeam când se scurg zilele, săptămânile, lunile. În convorbirile dintre noi, am aflat de la Zbîch că era originar din Varşovia, avea gradul de locotenent în armata refugiaţilor polonezi din Anglia, de unde fusese paraşutat, cu misiunea de a organiza lupta de partizanat a polonezilor în regiunea oraşului Lemberg (Lvow).

Adevăratul lui nume era, însă, Roman Wişneawski.

Nelu (Johann) Urwich, un alt prieten, şi despre care am aflat fără să vreau, cu care m-am împrietenit la început prin corespondenţă. În lagărul nr. 11 era plecat, nu de multă vreme, un frate de-al meu de suferinţă, Nicolae Starîideal. Un ţăran din Basarabia, care a fost arestat şi deportat de pe pământul său natal, numai din

intenţia criminală a NKVD-ului de a împrăştia românii de pe meleagurile lor natale şi a le coloniza cu ruşi.

Acest ţăran, de o sănătate trupească şi de o ţinută morală puţin întâlnită, semăna cu ciobanii noştri din munţi. Înalt, drept, roşu în obraji, deşi era hrănit ca toţi ceilalţi deţinuţi. El era permanent binedispus şi nu punea la inimă necazurile în care se zbătea.

Eu îl priveam pe acest fecior, ca pe un model al flăcăilor Marelui şi Sfântului Ştefan al nostru. Din cauza atitudinii lui ostile faţă de munca forţată la care era supus, a fost pedepsit şi trimis în lagărul minei nr. 11, una din cele mai păcătoase mine din Vorkuta şi unde se lucra doar pe brânci, din cauza stratului prea subţire de cărbuni! Acestui flăcău îi trimiteam din când în când bani prin oamenii de încredere (curierii lagărului), ca să-şi cumpere câte ceva de-ale gurii.

În urma grevelor generale ce-au avut loc în Vorkuta în vara anului 1953 în mai toate lagărele, în afară de câteva, printre care şi lagărele noastre 9-10-11, a sosit şi Nelu (Johann) Urwich, pedepsit.

Nelu Urwich, aflând de la prietenul meu, Nicolae Starîideal, că sunt din Ploieşti, mi-a scris o scrisoare de-a dreptul răscolitoare. Originar din Moreni, fiul unui maistru sondor, el făcuse gimnaziul în Ploieşti şi a locuit în gazdă chiar pe strada copilăriei mele, Tudor Vladimirescu. M-am bucurat mult de rândurile lui, din care am aflat că participase la grevele din mina nr. 7 a lagărului nr. 2, adică lagărul unde s-au organizat şi de unde au început grevele din Vorkuta.

Tot în acest lagăr nr. 11, a fost trimis şi prietenul meu Zbîch, cu misiunea de a încerca să organizeze munca. Toate insistenţele mele de a-l convinge să refuze plecarea în acel lagăr, tocmai acum, după ce au avut loc aceste greve, n-au fost ascultate.

El a acceptat plecarea, iar eu am avut presimţirea că acest lucru nu se va sfârşi bine. La numai câteva zile după plecarea lui Zbîch, i-am scris lui Nelu Urwich o scrisoare în care îl rugam să aibă grijă de el, căci este omul nostru şi

să nu fie cumva privit ca duşman, deşi lucrează în biroul de organizare a muncii.

Dar biletul meu a ajuns în mâinile lui Nelu, după ce Zbîch primise şapte cuţite în cap şi unul în plămâni.

Dimineaţa, când m-am dus la serviciu, am aflat că doctorul Iefim Haritonovici muncise toată noaptea pentru salvarea vieţii unui deţinut tăiat rău cu cuţitele, în lagărul nr. 11.

Nefasta mea presimţire se împlinise, căci în momentul când am ajuns la salonul chirurgical, Iefim Haritonovici mi-a confirmat că, într-adevăr, Zbîch este victima, iar eu am rămas încremenit.

- Iefim Haritonovici, credeţi că mai scapă omul acesta cu viaţă? l-am întrebat cu lacrimi în ochi.

- Dragă Kolea, are trei trepanaţii craniene şi, dacă nu se va ivi vreo complicaţie, scapă!

- Pot să-l văd?

- Du-te!

Nu i se vedea decât o mică porţiune din fizionomie. Toate degetele de la mâna dreaptă, pe care el a pus-o la cap, în mod instinctiv, ca să se apere de loviturile cuţitelor, erau făcute ferfeniţă, iar pieptul era legat strâns în bandaje.

- Doamne, ce poate însemna această ură, armă a diavolului?! Căci ucrainenii se urăsc de moarte cu polonezii. Ruşii cu ucrainenii şi cu polonezii şi toţi între ei.

Cei patru tineri ucraineni care l-au căsăpit pe Zbîch nu erau bine văzuţi nici de conaţionalii lor. Ei erau criminali înnăscuţi, căci pe unul dintre ei am avut ocazia să-l văd şi eu mai târziu şi puteai citi pe fizionomia lui trăsăturile omului rău. Această întâmplare îmi aduce aminte de o alta, auzită din gura unui martor ocular, Volodea Premac, ucrainean, cu care lucram în baie şi eram prieten.

Din cauza duşmăniei provocate, şi bine alimentate, în sistemul stalinist-NKVD-ist, cazul acesta a însemnat o adevărată tragedie. Într-unul din lagărele vorkutene, în care mulţi tineri ruşi erau certaţi cu morala, ei provocau şi

predominau în „rele", deşi deţinuţii ucraineni erau mai numeroşi în acel lagăr.

Şeful ruşilor, care conducea şi organiza toate provocările şi scandalurile, era omul politrucului, aşa încât toate ilegalităţile ce se comiteau faţă de ucraineni erau trecute cu vederea şi bine motivate de politruc.

În urma acestor nedreptăţi, ucrainenii n-au mai putut răbda şi au hotărât executarea căpeteniei ruşilor, cu orice risc.

Într-o dimineaţă, pe când majoritatea ruşilor erau la poarta lagărului, gata de plecare la muncă, ucrainenii au găsit momentul prielnic şi l-au decapitat pe rus, iar capul i-a fost aruncat într-un WC. Un puşti, care a asistat la toată aceasta scenă înfiorătoare, a alergat la poarta lagărului şi a dat alarma. Toţi ruşii s-au întors de la poartă, s-au dus la barăcile lor şi şi-au luat prosoapele şi i-au anunţat pe toţi ceilalţi ruşi din lagăr să înconjoare baraca ucrainenilor unde locuia şi şeful lor. Ucrainenii n-au mai avut timp să se baricadeze şi ruşii, toţi câţi au putut, au dat năvală în baracă, iar cei care n-au mai putut intra au păzit uşile şi ferestrele.

Ce a urmat? Toţi cei 170 de ucraineni, aflaţi în baracă, au fost strangulaţi cu prosoapele în mai puţin de-o oră! Cui a folosit toată această ură? Desigur, diavolului! Prietenul meu Zbîch zăcea acum între viaţă şi moarte, tot datorită existenţei acestei duşmănii diavoleşti dintre polonezi şi ucraineni.

Au trecut două zile, până ce Zbîch a deschis ochii, datorită excepţionalei mâini, de adevărat chirurg, a evreului Iefim Haritonovici şi a îngrijirii asistentului său medical, Slavca, şi el un ucrainean. Totul s-a terminat fără nicio complicaţie şi-a scăpat, bietul de el, cu viaţă. Când i-am arătat doctorului îngrijorarea mea faţă de rana din plămâni, el mi-a spus că aceea nu prezintă mare pericol.

- Cum aşa, domnule doctor, tăietură cu cuţitul în plămâni şi să nu prezinte pericol?

- Păi, Kolea, când organismul a simţit lovitura cuţitului, s-a apărat şi, instinctiv, a inspirat puternic aer în piept, încât plămânii s-au ridicat în sus şi n-au fost atinşi de lama cuţitului.

Din toate metehnele cu care a rămas Zbîch, şi singura vizibilă, a fost a degetului mare de la mâna dreaptă, al cărui nerv nu mai putea funcţiona. Suferinţa, şi refacerea lui, a fost lungă şi grea. Dar, după ieşirea din spital, nu l-am mai lăsat singur şi l-am luat la mine în baracă, unde, seara, mâncam cu el şi cu Vasea Antoniuc, ucraineanul care fusese aruncat în groapa cu morţi şi a supravieţuit datorită cioclului, ce l-a redat doctorilor spre tratament.

Eu - român, Zbîch - polonez şi Vasea Antoniuc – ucrainean. Ne înţelegeam ca fraţii!

33. GREVELE DIN VORKUTA

Aceste greve mi-au fost povestite de însuşi Nelu (Johann) Urwich, ca participant la ele care, după terminarea procesului, în care a fost acuzat ca participant activ la greve, a stat câtva timp în lagărul nr. 11 şi, după aceea, a sosit în lagărul nostru nr. 9-10, unde ne-am cunoscut personal.

După repatrierea noastră în România, 1 decembrie 1955, Nelu Urwich a reuşit să plece în RFG şi să descrie cu lux de amănunte, în trei volume, intitulate „Fără paşaport în URSS", cele petrecute de el şi camarazii lui de suferinţă.

Acum iată povestea adevărată a acestor greve.

În vara anului 1953, în luna iulie, în lagărul nr. 2, la mina de cărbuni nr. 7, au sosit cam 300 de deţinuţi, aduşi din Karaganda, un alt bazin carbonifer din Siberia. Aceştia erau ţinuţi în carantină, care, după legea lagărelor, trebuia să dureze 21 de zile; apoi, în urma unui control medical, trebuiau să iasă la lucru.

Fiind nevoie de braţe de muncă pentru îndeplinirea planului şi în vederea cinstirii „Zilei minerilor", care se apropia, conducerea lagărului a hotărât scurtarea carantinei cu patru zile.

Aceşti 300 de deţinuţi veniţi din Karaganda s-au hotărât să nu iasă la lucru decât după terminarea carantinei. Aşa au şi făcut.

Conducerea lagărului a răspuns cu ameninţări de tot felul în faţa îndrăznelii deţinuţilor. Dar aşa cum, după moartea lui Stalin, speranţele deţinuţilor spre eliberare luaseră un mare avânt (iar când s-a aflat şi ştirea că Beria, şeful NKVD-ului, a fost arestat), în starea de spirit în care erau, deţinuţii n-au mai îndurat jugul muncii forţate şi gratuite. Vechii deţinuţi din lagărul minei nr. 7, când au văzut hotărârea celor 300 de sosiţi din Karaganda, s-au alăturat lor cu trup şi suflet, declarând şi ei grevă.

Toate încercările conducerii lagărului de a-i face pe deţinuţi să renunţe la grevă şi să iasă la muncă au fost zadarnice.

Cum legătura între lagăre se putea face uşor prin multe persoane, dar mai ales prin şefii de locomotive care, în majoritatea lor, erau caucazieni, oameni certaţi cu regimul comunist, s-a trecut la editarea unui mare număr de apeluri şi manifeste scrise, care îndemnau pe toţi deţinuţii lagărelor din regiunea Vorkuta să se solidarizeze cu greviştii de la mina nr. 7, pentru a scutura jugul sclaviei. Această scânteie a picat pe un teren favorabil. În câteva zile, s-a transformat într-o adevărată erupţie a unui vulcan stins, care mocnea de ani şi ani de zile.

Odată luată hotărârea fermă, în mai multe lagăre, s-a trecut la formarea de „comitete", cu reprezentanţi ai tuturor naţionalităţilor, în vederea formulării pretenţiilor ce vor fi expuse numai în faţa autorităţilor din Moscova, deoarece cu autorităţile din Vorkuta comitetele de grevă nu acceptau să stea de vorbă.

În ziua de 22 iulie 1953, ora 4 dimineaţa, Comitetul de conducere ales al lagărului minei nr. 7 a intrat în baraci şi, cu asentimentul tuturor deţinuţilor, s-a declarat grevă generală.

După scurte discursuri şi îndemnuri la grevă, deţinuţii strigau în cor, „mai bine morţi, decât robi la sovietici!". Toată lumea era de acord cu această hotărâre a deţinuţilor

din lagărul minei nr. 7, aşa că s-au alăturat imediat şi lagărele vecine, 12-14-16, şi, apoi, alte multe lagăre. În faţa acestei situaţii, nemaipomenite până atunci la Vorkuta, generalul Dereveankin, şeful întregii regiuni Vorkuta, însoţit de un mare număr de ofiţeri, a făcut deţinuţilor tot felul de promisiuni, de îmbunătăţire a vieţii din lagăre: colete poştale şi corespondenţă nelimitată cu familiile, atât pentru deţinuţii sovietici, cât şi pentru străini, vizitarea deţinuţilor de către membrii familiilor, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, o aprovizionare mai bună şi o alimentaţie mult mai consistentă etc. Dar deţinuţii au rămas hotărâţi să nu discute doleanţele lor decât în faţa unei comisii guvernamentale din Moscova, care să le prezinte Comitetului Central.

Pentru aceasta, un grup de intelectuali, compus din jurişti, diplomaţi, ofiţeri de carieră, lucra de zor la formularea unui memorandum pe care să-l prezinte comisiei guvernamentale.

De la Nelu Urwich am auzit, spre bucuria mea, de existenţa în acest lagăr a lui Tănase Rădulescu, Frederich Cloos şi Samuel Liphart, cu care eu sosisem în Moscova. Tot de la Nelu, am aflat şi de Victor Ţîbulac, colegul meu de suferinţă din Sangorodok, care, în calitate de jurist, a făcut parte din comisia de redactare a memorandumului. Când acest memorandum a fost gata, a fost transcris în multe exemplare, acestea fiind transmise, prin oameni de încredere, tuturor lagărelor care luau parte la greve şi încredinţat comitetelor de grevă din acele lagăre.

Duminică, 26 iulie 1953, a sosit în cele din urmă şi mult aşteptata comisie din Moscova, formată din generalul de armată Masleanikov, procurorul general al Uniunii Sovietice R.A. Rudenko (acuzatorul sovietic în procesul de la Nürenberg din anul 1946), însoţiţi de alţi ofiţeri din cadrul Ministerului de Interne.

Această comisie din Moscova a trebuit să prezinte în faţa comitetului de grevă din lagărul nr. 2, mina nr. 7, înainte de începerea discuţiilor, împuternicirea oficială a Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice, semnată de

Preşedintele Prezidiumului Sovietului Suprem, K.E. Voroşilov. După această prezentare, comitetul de grevă a început să expună doleanţele deţinuţilor.

După multe încercări nereuşite ale delegaţilor moscoviţi de a separa pe deţinuţi de comitetul de grevă, în faţa hotărârii dârze a tuturor deţinuţilor de a nu accepta niciun compromis, comitetul moscovit a fost obligat să treacă la începerea discuţiilor, aşa precum au dorit deţinuţii.

După ce s-a citit memorandumul în întregime, care cuprindea 15 puncte, cu toate pretenţiile şi acuzaţiile aduse de deţinuţi regimului sovietic, comisia guvernamentală a vizitat şi celelalte lagăre greviste, unde a întâmpinat aceeaşi rezistenţa hotărâtă a deţinuţilor şi a primit acelaşi memorandum ca şi cel din lagărul nr. 2. (Acest memorandum este relatat în întregime în volumul 3 din „Fără paşaport prin URSS" de Johann Urwich).

În dimineaţa zilei de 31 iulie 1953, au fost instalate megafoane pe toţi stâlpii din jurul lagărului minei nr. 7. Generalul Dereveankin a citit un nou apel adresat deţinuţilor ca să iasă la lucru necondiţionat şi să nu se mai lase influenţaţi de elementele provocatoare.

După expirarea celor 15 minute, termen fixat deţinuţilor pentru a înceta greva, s-a aşternut o linişte de mormânt peste tot lagărul. Niciun deţinut nu s-a prezentat la poartă. Cei din lagărele vecine, 12-14-16, erau adunaţi în apropierea gardurilor, aşteptând desfăşurarea evenimentelor.

În faţa acestei situaţii, procurorul general Rudenko, însoţit de mai mulţi ofiţeri, mai face o ultimă încercare de a scoate oamenii la lucru şi intră în lagăr, pentru a sta de vorbă cu comitetul de grevă.

După discuţiile care au avut loc, comitetul de grevă hotărăşte încetarea grevei, dacă procurorul general promite solemn că niciun deţinut nu va fi pedepsit.

Procurorul general a primit această propunere, iar cei cinci din comitetul de grevă şi-au asumat răspunderea întregii acţiuni de grevă. Dar promisiunea procurorului general nu a durat decât până în momentul când deţinuţii

au acceptat încetarea grevei, căci, imediat după aceasta, soldaţii au trecut, din ordin, la folosirea forţei, obligându-i pe deţinuţi să treacă prin faţa unei mese lungi şi să recunoască dacă au participat la grevă forţaţi sau de bună voie. Din toţi câţi au fost întrebaţi, numai câţiva au spus că au fost forţaţi, restul strigau în gura mare, ca să audă toată lumea prezentă acolo: „voluntar!".

Toţi „turnătorii" şi „cozile de topor" din acel lagăr şedeau în picioare în spatele comisiei şi recunoşteau elementele aşa zis „periculoase".

Din cele relatate de Nelu Urwich, în volumele „Fără paşaport în URSS" (vol 3, pag. 251-252), circa 4500-5000 de deţinuţi au fost condamnaţi şi trimişi în diferite lagăre din regiunea Vorkuta, la pedepse mici, care, până la urmă, au fost anulate, ca urmare a evenimentelor politice internaţionale care obligau URSS-ul pe căi diplomatice să repatrieze cetăţenii străini, deţinuţi. Iar ceilalţi deţinuţi grevişti de cetăţenie sovietică au fost achitaţi datorită conjuncturii politice şi a lipsei de mână de lucru creată în urma acestor greve. Acestor deţinuţi li s-au îmbunătăţit condiţiile de viaţă şi de lucru şi s-a încercat, în fine, să se dea uitării cele petrecute în timpul grevelor.

Rămâne o întrebare care se cuvine şi ea lămurită: S-au terminat aceste greve fără incidente? Fără morţi şi răniţi?

Din păcate, nu! Au fost şi morţi şi răniţi şi ... mulţi.

Primul incident s-a petrecut în lagărul 12-14-16, unde dispensarele, sau barăcile cu bolnavi, erau separate de restul lagărului, printr-un gard de sârmă ghimpată.

Trei tineri din dispensar, dorind şi ei să participe la lupta de eliberare a fraţilor lor de suferinţă, au vrut să sară gardul de sârmă. Santinela din prepeleac, văzându-i că încearcă să sară gardul şi considerând acest gest al lor drept intenţie de evadare, a pus arma la ochi şi a tras fără niciun avertisment. Rezultatul? Doi morţi şi un grav rănit!

Alţi soldaţi care înconjurau lagărul, auzind focuri de armă, au tras şi ei în aer şi, astfel, s-a produs o adevărată alarmă, încât, pentru moment, nimeni nu ştia de unde vin

aceste focuri de armă şi cine a dat ordin de deschidere a focului.

Al doilea incident s-a petrecut în lagărul nr. 29, lagărul unde, din cauza neînţelegerilor dintre naţionalităţi, a fost ultimul care a intrat în grevă. Unii dintre ei doreau o demonstraţie paşnică, alţii doreau una violentă, negândindu-se la repercusiuni.

Până la urmă, au declarat şi ei grevă şi nimeni nu a mai ieşit la lucru. Au fost înconjuraţi de armată şi somaţi prin megafoane să înceteze greva şi să iasă necondiţionat la lucru. La ei, nefiind de la început bine organizate lucrurile, deţinuţii s-au aşezat în bloc la poarta lagărului, care era deschisă.

Armata cu ofiţerii, NKVD-ul cu toată conducerea lagărelor din Vorkuta şi cu comisia din Moscova, în frunte cu procurorul general Rudenko, nu îndrăzneau să deschidă focul şi nici să intre în lagăr, de frica masei compacte de deţinuţi care blocase intrarea în lagăr. În acest timp, un tânăr locotenent de pompieri s-a apropiat de poartă, având în mână capătul metalic al unui furtun, care era întins în spatele soldaţilor ca să-l înşurubeze. Cum furtunul era numai la doi-trei paşi de masa deţinuţilor, chiar la limita porţii, un tânăr ucrainean, dându-şi seama că vor fi împroşcaţi cu apă, s-a repezit la acel locotenent şi i-a smuls muştiucul din mână, apoi l-a aruncat cât colo, în interiorul lagărului.

Procurorul Rudenko, văzând scena, a intrat în lagăr şi s-a infiltrat în mulţime, urmărind pe acel tânăr ucrainean, care a reuşit să se strecoare în mijlocul deţinuţilor şi să scape. Procurorul Rudenko, dându-şi seama că s-a avântat cam mult în mijlocul deţinuţilor, l-a apucat de cămaşa pe un tânăr polonez şi l-a somat să iasă afară. Acesta s-a împotrivit atât de tare, încât procurorul a rămas cu pieptul cămăşii în mână şi a căzut jos.

Tânărul polonez a încercat să se retragă în mijlocul mulţimii. Dar procurorul general, căzut jos, din poziţia în care se afla, a apăsat pe trăgaci şi i-a tras acelui polonez două gloanţe în cap, omorându-l pe loc. Soldaţii, când l-au

văzut pe procuror culcat la pământ şi au auzit împuşcăturile, au deschis focul în plin, provocând un adevărat masacru. Procurorul, prins între gloanţele soldaţilor şi cadavrele deţinuţilor, cu greu a reuşit să se târască spre ieşirea lagărului, fără să cadă secerat de gloanţele propriilor lui protectori.

Deţinuţii din faţă nu s-au putut refugia şi nici culca la pământ din cauza îmbulzelii celor din spate, care veneau buluc să vadă ce se întâmplă. Acest incident s-a soldat, în câteva momente, cu sute de morţi. Morţii au rămas vinovaţi de tot ce s-a întâmplat, iar procurorul, „omul legii şi al dreptăţii", a devenit erou!!!

„Homo homini lupus!".

34. EVADĂRI

Înainte de a părăsi Cercul Polar de Nord, vreau să vă amintesc şi nişte încercări de evadare, pentru o mai bună cunoaştere a vieţii deţinuţilor din regiunea carboniferă Vorkuta.

În tot timpul cât am stat în Vorkuta, am auzit, şi chiar am stat de vorbă cu unii care au încercat să evadeze.

Primul caz de evadare pe care l-am auzit şi l-am trăit în Sangorodok a fost acela al ofiţerilor sovietici care, după ce au cucerit Berlinul, au fost aduşi în Cercul polar. De aici, în urma evadării, au încercat să treacă munţii Urali dar, din păcate, aventura s-a sfârşit cu împuşcarea lor din avioane.

Un al doilea caz l-am văzut în anul 1949 când, la poarta lagărului nostru 9-10, a fost expus cadavrul unui evadat, împuşcat de NKVD-işti, ca să ni-l dea nouă de exemplu, în caz de vom încerca să evadăm. Acest evadat nu a provenit din lagărul nostru şi deţinuţii se întrebau pe bună dreptate dacă a fost într-adevăr un evadat sau unul „inventat" şi executat din cine ştie ce motive necunoscute şi aruncat la poarta lagărului nostru.

În mod firesc, deţinuţii şi-au pus întrebarea de ce evadatul nu a fost dus şi expus în lagărul de unde a evadat, pentru ca să-l recunoască deţinuţii din lagărul respectiv.

Alt caz a fost al unui tânăr rus, sosit în lagărul nostru în primăvara anului 1950.

Acest tânăr era tâmplar de meserie şi a fost repartizat la muncă în specialitatea lui. Lucra cu mult zel şi pricepere, încât, foarte curând, a reuşit să atragă simpatia celorlalţi. Dacă era ceva mai mult de lucru, se oferea voluntar să rămână peste program ca să lucreze. Tuturor celor din atelier le convenea această stare de fapt, fiind sătui muncă gratuită. El, tânăr şi proaspăt arestat, era sănătos şi plin de energie, încât gestul lui era mereu apreciat şi lăudat cu prisosinţă. Aşa a lucrat toată vara, încât toţi s-au obişnuit cu el şi cu munca voluntară. Dar din această muncă el şi-a agonisit îmbrăcăminte nouă şi călduroasă. Iar când a început iarna, a continuat acelaşi program, până s-a aşternut bine zăpada şi până ce au început viforniţele polare. Într-o bună dimineaţă de viforniţă nebună, pornită de cu seara, s-a observat lipsa lui. Căutat în tot lagărul, n-a fost găsit. Întrebaţi, oamenii cu care lucra, nimeni nu ştia nimic. Într-un târziu, s-a găsit în dreptul unui post de observaţie, sub o vâşcă sau colivie, cum le numeam noi, nivelul zăpezii dislocat şi sârma înălţată, cu ajutorul unor ţăruşi bine proptiţi între sârme şi pământ, încât trecerea pe brânci a unui om era uşor posibilă.

În ceea ce priveşte vigilenţa soldatului care era de pază în vâşcă, nici nu se putea pune problema, deoarece nimeni nu putea să reziste gerului şi vântului, care sufla cu zeci de kilometri pe oră, dar să mai stea cu ochii deschişi şi să observe ceea ce, cu toată bună voinţa, nu se putea observa nici la doi metri. Târziu, conducerea lagărului a fost obligată să dea alarma, deşi o asemenea alarmă de evadare costa foarte mult.

Oamenii presupuneau că şi-a confecţionat singur o pereche de schiuri şi, înfăşurat într-un cearceaf alb, a putut foarte uşor să evadeze, întrucât nimeni nu a mai

auzit nimic despre el, se socotea că evadarea lui a reuşit, presupunându-se că ori a trecut Uralii, ori a avut vreo legătură cu cineva din oraş sau din zona liberă, de i-a facilitat plecarea mai departe. Dar cine poate şti precis cum s-au desfăşurat lucrurile până la urmă?! !

Un alt caz a fost al unui tânăr ucrainean, Ivan Melnic (în traducere moraru), nu de multă vreme arestat, care nu putea suporta viaţa de prizonierat şi avea la activul lui încă trei încercări de evadare, toate nereuşite. Melnic era un tânăr între 18-20 de ani, pe care l-am cunoscut şi eu. Toată lumea din lagăr îl simpatiza pentru curajul lui. Adus în lagărul nostru, după cele trei încercări de evadare, a fost ţinut timp de două luni în BUR şi apoi trimis la muncă, dar numai în zonă minei şi la suprafaţă, ca să poată fi observată orice mişcare pe care o făcea.

Tânărul Melnic n-a aşteptat însă mult timp şi a evadat în plină zi, din faţa tuturor.

Vagoanele încărcate cu cărbuni, gata de plecare, erau controlate de un soldat care, cu o suliţă lungă şi ascuţită la capăt, împingea cu toată puterea masa cărbunelui în mai multe puncte ale vagonului şi numai după acest control vagonul putea ieşi pe poarta lagărului. Melnic nu s-a ascuns în interiorul cărbunelui, ci a ochit o blană de scândură solidă, pe care a legat-o zdravăn de axele celor două osii şi a ieşit neobservat pe poarta lagărului, cu vagon cu tot.

Până ce s-au trezit cei din lagăr, Melnic ajunsese de-acum departe cu convoiul de vagoane. Şi-a legat bine pieptul şi picioarele de scândură, ca nu cumva să cadă în caz că adoarme şi să călătorească liniştit spre Sankt Petersburg.

În caz de alarmă de acest fel, controlul se făcea până în localitatea Kotlos, mult mai la sud de Vorkuta.

Adormind, n-a mai ştiut cât timp a trecut de când a plecat din Vorkuta şi, lihnit de foame şi de sete, când s-a oprit trenul, s-a dat jos din culcuşul lui, s-a dus la prima casă pe care a văzut-o şi a rugat-o pe femeia care i-a deschis uşa să-i dea şi lui puţină apă şi pâine.

Femeia, binevoitoare, i-a dat mâncare multă, i-a pregătit şi un ceai fierbinte iar Melnic a adormit cu capul pe masă, fiind asigurat de femeie, că la ea în casă nu vine nimeni.

Dar nu a fost aşa, căci după puţină vreme, Melnic a fost trezit de un NKVD-ist, care i-a pus cătuşele de mâini şi, cu primul tren, a sosit exact acolo de unde plecase, adică în lagărul nostru.

A mai făcut două luni de BUR, pentru refacere, şi, adus la baie, povestea cu mult curaj de isprăvile lui. O situaţie destul de îmbucurătoare era faptul că în ultimul timp, evadările nu se mai pedepseau cu moartea. Ce s-a mai întâmplat cu tânărul Melnic, nu mai ştiu, căci n-a mai stat mult timp între noi şi a fost trimis în alt lagăr...

O altă întâmplare tragică a fost a unui lituanian.

Fiind slab, lucra împreună cu alţii la suprafaţă, în zona minei.

Cum nimeni nu se omora cu munca, nu s-a observat lipsa lui decât în momentul când toată brigada trebuia să se întoarcă acasă.

Toata lumea căuta să tragă chiulul cât mai mult şi să-şi găsească un loc mai ferit de văzul altora şi, bineînţeles, călduros, unde să se aciuieze până ce trec cele opt ore de lucru.

Când a trebuit să se întoarcă brigada lui Ionas în lagăr, scandal mare. Ionas, lipsă la apel! Unde-i Ionas? Cine l-a văzut pe Ionas?

Căutaţi-l pe Ionas! Ore întregi a fost căutat, dar în zadar!

Cum toată lumea şi conducerea lagărului ştia că acest om nu putea să evadeze, nu s-a dat alarma. Au fost anchetaţi toţi oamenii din brigadă, s-au căutat toate ungherele unde s-ar fi putut ascunde, dar nu a fost găsit. A doua zi, au fost aduşi soldaţi cu câini dresaţi şi s-a căutat în interiorul minei! Tot degeaba!

S-a cercetat zona de oameni liberi, dar nu s-a găsit nimic!

Conducerea lagărului a ajuns la convingerea că a fost omorât de cineva şi era tulburată de necaz că nu poate afla nimic despre el.

După mai multe zile, misterul a fost dezlegat printr-o întâmplare.

Sărmanul om, înfrigurat s-a retras neobservat la poalele muntelui de steril care ardea mocnit. Aici şi-a găsit el un culcuş cald, unde s-a lungit cu faţa în sus, fericit că a scăpat de privirile celorlalţi şi a adormit somnul de veci, din cauza gazelor toxice ce emanau din arderea mocnită a cărbunilor. Trupul evadatului era complet carbonizat! Picioarele erau făcute scrum, iar trupul, o masă diformă de pământ ars, care mai păstra ceva dintr-o formă de om. După cum se vede, din toate evadările pe care le-am povestit până acum, niciuna n-a fost absolut sigură sau nu s-a terminat în chip fericit.

Dar una de toată frumuseţea şi, într-adevăr ca în filme, tot a avut loc în viaţa milioanelor de deţinuţi din regiunea bazinului carbonifer Vorkuta.

Inginerul Bogdan Ion, fratele meu de suferinţă, sosit după condamnare, în localitatea Uhta, situată mult mai la sud de Vorkuta, a lucrat ca inginer în atelierul mecanic, iar un alt inginer, de origine estonian, electrician de profesie, era bunul lui coleg şi prieten.

Trăiau amândoi într-un capăt de baracă, oarecum separaţi de gloata celorlalţi deţinuţi, pentru care motiv nu se puteau plânge de greutăţile muncii forţate la care erau constrânşi ceilalţi. În plus, inginerul estonian, în calitate de cetăţean sovietic, purta corespondenţă cu familia şi primea colete poştale de acasă.

Aşa au mers lucrurile câţiva ani buni, până când, într-o noapte de început de toamnă, când vremea este ceva mai stabilă, s-a produs un scurt circuit puternic şi atât întreg lagărul, cât şi zona învecinată lagărului, rămânând fără lumină.

În această situaţie alarmantă, inginerul estonian, care era responsabil cu energia electrică, tocmai el, nu a putut fi găsit. Toată conducerea lagărului orbecăia pe întuneric,

neştiind cum să iasă din această beznă. Numai în zorii zilei s-a găsit sârma ghimpată tăiată şi, astfel, s-a constatat evadarea lui.

Desigur, primul om anchetat a fost prietenul lui apropiat, inginerul Bogdan. Toate insistenţele politrucului de a afla ceva de la Bogdan şi de la conaţionalii estonianului n-au dus la nici un rezultat, deoarece, într-adevăr, nimeni nu ştia nimic.

După aproape un an de zile, soseşte în acelaşi lagăr un proaspăt deţinut estonian care mărturiseşte cum şi în ce fel a evadat acel inginer electrician.

Iată povestea evadării.

Inginerul estonian purta corespondenţă cifrată cu cei din Estonia. În noaptea când s-a produs scurt circuitul, o maşină mică îl aştepta la câteva sute de metri de lagăr. Maşina odată pornită, cu evadatul la bord, nu s-a mai oprit până-n Estonia. Aici, era aşteptat de barcă cu motor, cu care a plecat imediat în largul Mării Baltice, spre Suedia

Miliţia de port, observând plecarea bărcii, a pornit în mare viteză în urmărirea ei. Dar în largul mării i-a apărut în faţă o ambarcaţiune:

- Stai! a urmat somaţia miliţienilor.

Omul a ridicat mâinile sus şi a recunoscut că el este inginerul evadat din lagărul Uhta. Arestat, a fost dus în port cu cătuşele la mâini. Dar, în timpul anchetei, cel arestat a declarat ca nu el este cel evadat şi că dinadins a tăiat calea bărcii de urmărire, ca să-l poată salva pe adevăratul evadat, care la acea oră ajunsese deja în Suedia.

După un an de cercetări, cel arestat a fost condamnat şi adus în acelaşi lagăr de unde evadase inginerul, ca să umple golul.

Această evadare a fost singura care a reuşit. Ea a fost posibilă numai cu ajutorul extern.

35. PLECAREA DIN VORKUTA

În luna februarie 1955, am încheiat încă un capitol al vieţii mele, „Cercul Polar de Nord" sau „Bazinul carbonifer Vorkuta".

O suferinţă grea şi lungă de nouă ani şi două luni. La început, a fost greul suferinţelor, aproape până la limita posibilităţilor mele de rezistenţă.

Barbaria NKVD-iştilor, foamea, gerul, purgaua, zdrenţele infecte cu care am fost îmbrăcat mult timp, făcuseră din mine o umbră de om, anemică şi neputincioasă. Primii ani i-am trăit mecanic. Nu puteam gândi mult din cauza „urâtului", care îmi otrăvea sufletul şi care încerca să mă dezrădăcineze din sensul real al vieţii! „Urâtul" este o boală grea şi apăsătoare, care-ţi întunecă mintea şi îţi micşorează elanul şi pofta de viaţă. Ajungi să nu mai găseşti sensul vieţii. Nici de rugat, nu mă mai puteam ruga, căci nu mai aveam puterea necesară de a mă concentra. Iar mediul în care trăiam era barbar, din toate punctele de vedere. Totuşi, undeva în adâncul sufletului meu exista o licărire de speranţă. Această licărire m-a scos din disperare chiar în momentul când am ajuns ca un muribund în Sangorodok.

Curios este că niciun moment n-am avut spectrul morţii în faţa ochilor. Pur şi simplu, nu mă văităm şi nu mă gândeam că voi muri în Cercul Polar de Nord. Mă târam în viaţă, fără nicio vlagă, lăsând altcuiva grija existenţei mele. Şi acel cineva era „vedenia mea", din celula nr. 184 a închisorii Lefortovo, vedenie de care, din când în când, îmi aduceam aminte şi o retrăiam intens:

- Cine eşti, de unde vii? strigasem din toată fiinţa mea, dârdâind de frică, aşezat cu faţa la perete şi cu genunchii la gură! Şi când m-am întors, aceeaşi siluetă strălucitoare, care se apropiase de mine şi mă luminase era proiectată pe peretele din faţa mea şi mi-a zis:

- „Pe cine ai rugat să vină, a venit!"

O, Maică a Dumnezeului nostru Iisus Hristos, ce sublimă şi revelatoare a fost lumina Ta, că nici azi, după ce au trecut aproape 50 de ani, şi scriu aceste rânduri, nu Te-am uitat şi permanent Te simt, permanent Te chem, căci fără de lumina Ta în străfundul sufletului meu, cum aş fi putut supravieţui până la această vârstă?

Şi acum, după nouă ani de şedere la Cercul Polar de Nord, iată-mă întreg şi nevătămat, în drum spre patrie!

Plecaseră deja câteva grupuri de străini din lagărul nostru. Conjunctura politică internaţională nu ne mai dădea emoţii ca în anul 1945. Nu mai exista acel necunoscut întunecos şi sinistru în faţa noastră. Toată lumea simţea o uşurare, o îndreptare a lucrurilor spre bine. Regretam că l-am lăsat în acel lagăr pe prietenul meu, Alfred Zitter, de care m-am despărţit cu emoţii frăţeşti, dar eram sigur că, nu după multă vreme, va veni şi el şi m-am bucurat că plecam împreună cu alţi doi prieteni Nelu Urwich şi Zbîch Wîsoscki.

Din lagărul nostru, am fost duşi într-un lagăr de aşteptare a dubei care trebuia să ne transporte în sud.

Aici, probabil, ca să nu uităm aşa de repede cele trăite atâta amar de ani, a trebuit să mai asistăm, câteva zile, la adevărate scene de barbarism şi decădere umană.

Lagărul era pestriţ, cu foarte mulţi oameni suspecţi şi unde deţinuţii nu staţionau mult timp, exceptând pe cei ce erau necesari administraţiei.

Baraca în care ne-am instalat noi era goală pe jumătate. Eu şi cu Zbîch ne-am instalat la etaj, ca să avem perspectiva încăperii.

A doua zi după sosire, după-amiază, am mai asistat la o barbarie!

În această baracă, unde locuiam noi, pe un pat izolat şi neetajat, trăia şeful barăcii. Acesta era un tânăr rus, în vârstă de 28-30 de ani, deloc corpolent, care se vedea că trecuse prin multe aventuri şi că avea o mare experienţă de viaţă de lagăr.

În locul ochiului drept avea un petic de cârpă neagră, pe braţe şi pe piept tatuaje, iar prin vocea-i baritonală se impunea, încât era ascultat şi temut de toţi locatarii.

La un moment dat, s-a auzit în holul barăcii o voce curajoasă, care tuna şi înjura de mama focului. Individul înainta lent şi cu prudenţă spre fundul încăperii, către şeful barăcii. Acesta s-a sculat din pat şi l-a prevenit pe intrus să nu mai înainteze şi să se oprească acolo unde se afla. Apelul n-a fost însă ascultat.

Atunci, ca la ordin, doi mahomedani au sărit din paturile lor, luând fiecare bâtele ce le aveau ascunse sub saltele şi, ca nişte pantere, au înaintat desculţi, în vârful picioarelor, până ce au ajuns în dreptul scandalagiului şi au început să-l toace pe spinare cu bâtele, aşa cum bat fierarii fierul roşu pe nicovale, de n-a mai avut acel nenorocit timp să scoată măcar un geamăt. Când cei doi mahomedani s-au oprit din acţiunea lor, l-au târât afară, trăgându-l de picioare şi l-au aruncat ca pe un lucru netrebnic în mijlocul zăpezii. Nimeni nu a dat alarma.

Nimeni nu a venit să întrebe ce s-a întâmplat! Tăcere absolută! Mai târziu, am auzit că a venit cineva, de l-a dus pe targă la dispensar.

Noi, cei proaspăt veniţi, am rămas înmărmuriţi şi ne rugam lui Dumnezeu să plecăm cât mai repede posibil din acel infern!

Era paharul plin până la vârf de tot ceea ce văzusem în acele două zile. Într-adevăr, în acel lagăr se arăta o altă faţă a infernului sovietic, pe care noi nu o cunoscusem până atunci.

Plecam din Vorkuta şi nu cunoşteam chiar toate aspectele infernului. După ce le-am văzut şi pe acestea, ne-a ajutat Dumnezeu de am plecat a doua sau a treia zi, definitiv, din Vorkuta.

Urcaţi în tren, tot în vagon tip Stolipin, dar fără deţinuţi de drept comun, neferecaţi la uşi şi neascultaţi la tot ceea ce discutam, călătoream în goana trenului spre sud, că în altă direcţie nici nu se putea.

Prima senzaţie plăcută şi plină de farmec, după ce am plecat din Vorkuta, a fost pădurea imensă de brazi falnici şi drepţi care prevesteau libertatea şi care ne îndemnau la viaţă.

Când am ajuns mai la sud şi am văzut ciorile, ne-am bucurat şi mai mult, căci uitasem până şi de existenţa lor.

Prezenţa lor însemnă pentru noi mângâiere sufletească, viaţă şi libertate, după care am tânjit atât amar de ani. Adunaţi din mai multe lagăre, eram circa 30-35 de inşi, toţi cetăţeni străini, printre care şi preotul Ţepordei Vasile, originar din Basarabia.

Toţi ne consideram fraţi buni de suferinţă şi simţeam că ne apropiem de libertate. Deşi lung, drumul până la Moscova nu ni s-a părut apăsător şi l-am parcurs fără niciun fel de incident. În Moscova, am mai stat două sau trei zile în închisoarea Crasnîi-Press, prin care eu nu trecusem până atunci şi apoi am pornit din nou spre sud. Încotro? Nimeni nu ştia, dar n-a trecut mult şi am ajuns la destinaţie.

36. LAGĂRELE DIN POTIMA[2]

Am ajuns în Republica Mordvină, nu departe de Volga, cu capitala la Saransk, mult mai la sud-est de Moscova. Este o republică mică, unde, imediat după Revoluţia din 1917, au început primele acţiuni de colonizare cu deţinuţi. Lagărele erau vechi şi multe. Noi am fost repartizaţi în Potima, în lagărul nr. 11, Iavas, unde exista o fabrică de mobilă, destul de binişor organizată, bineînţeles, pe oasele şi vieţile atâtor generaţii de deţinuţi! Aici, spre marea mea bucurie, m-am reîntâlnit cu Tănase Rădulescu, de la care am aflat că, după despărţirea noastră în Moscova, el a mai stat încă aproape trei ani în anchetă în închisorile Lublianka şi Lefortovo. În Vorkuta a ajuns în anul 1948, mai întâi în lagărul minei nr.8 Rudnic şi apoi în lagărul

[2] Potima, se citeşte cu i scurt.

minei nr.7, unde s-a întâlnit cu Samuel Liphart şi cu Friederich Cloos, cei cu care noi sosiserăm în Lublianka.

În Bucureşti, pe când Tănase era în mâna organelor sovietice şi i s-a făcut fişa de identitate, la rubrica „studii", în loc de Teologie, cel care a întocmit această fişă, neştiind probabil ce-i aceea Teologie, a scris Geologie, lucru care l-a favorizat foarte mult atunci când i s-a fixat locul de muncă. A lucrat ca normator în interiorul minei şi s-a priceput să aranjeze normele din condei, în aşa fel încât să împace în primul rând muncitorii, cu care trăia în relaţii excelente, şi în al doilea rând interesele conducerii lagărului. Viaţa lui în acest lagăr s-a desfăşurat la fel ca a deţinuţilor celorlalţi.

În ziua declanşării grevelor din regiunea Vorkuta, Tănase Rădulescu, fiind schimbul doi, a primit un telefon de la Nelu Urwich, care l-a anunţat că schimbul trei nu mai iese la lucru. În aceeaşi noapte, spre ziuă, în urma unor mari dureri abdominale, cu vome repetate, a fost ajutat să ajungă la dispensar, unde doctorul Faraşchin, tătar din Crimeea, mare simpatizant al românilor, încă din timpul războiului, şi ajutorul acestuia, un doctor ceh, au constatat, în urma analizelor făcute de urgenţă, că este vorba de o apendicită acută care necesită o intervenţie chirurgicală promptă, ceea ce s-a şi întâmplat.

După grevele ce-au avut loc în Vorkuta, a trăit să ajungă şi plecarea de aici şi să sosească în Potima, unde ne-am reîntâlnit.

Aici, am aflat de la el că în închisoarea Lublianka a fost anchetat de însuşi locotenent-colonelul Socolov, ce răspundea de activitatea NKVD-ului, cu toate ramurile lui în România şi Polonia şi care era una din marile personalităţi din imediata ierarhie a lui Beria, şeful suprem al NKVD-ului, şi a lui Abakumov, secundul lui Beria.

În tot timpul acestor anchete, locotenent-colonelul Socolov a avut ca translator un maior din Basarabia. Redau aici câteva momente din anchetele lui.

Introdus într-o cameră de anchetă, pe unul din pereţi era atârnată o hartă a României Mari. I s-a dat o linie şi a fost trimis la hartă, ca elevii de şcoală, să-i arate, pe rând, apa Siretului şi a Prutului, întrebându-l:

- Ce este între Siret şi Prut?

- Moldova! a răspuns Tănase.

- Dar între Prut şi Nistru? a întrebat din nou Socolov.

- Basarabia! tot atât de convins, a răspuns Tănase.

- Care Basarabie, Dumnezeul ..., că este tot Moldova!

- Dar între Siret şi Carpaţi? insistă Socolov.

- Tot Moldova! răspunde prompt Tănase.

- Da', ... câte Moldove aveţi voi, românii?!

- Cetăţene colonel, i-a răspuns Tănase, mai avem o Moldovă şi i-a arătat pe hartă, în nordul Bucovinei, Pocuţia - şi aceasta este tot pământ românesc, rupt din Moldova!

- Ehe! ... lasă că vă arătăm noi de unde şi până unde ţine Moldova şi al cui pământ este! Şi continuă:

- Auzi tu paşii din camera de deasupra? Ai cui crezi că sunt?

- De unde pot eu să ştiu?

- Sunt paşii şefului dumitale!

Tănase, crezând că este vorba de Horia Sima, n-a răspuns.

- Sunt paşii mareşalului Antonescu!

- Ce părere v-a făcut mareşalul Antonescu?

- Un om demn şi foarte serios, care îşi iubeşte patria până la sacrificiu!

- Dar Mişu Antonescu ce face, cum se simte?

- Acesta, dacă i s-ar oferi viaţa, ar lucra nu numai pentru noi, ci pentru oricine!

Întrebat de acelaşi locotenent-colonel Socolov despre care personalităţi comuniste din România are el cunoştinţă, Tănase, după ce i-a enumerat pe Petru Groza şi pe Gheorghe Gheorghiu-Dej, l-a pomenit şi pe Pătrăşcanu, pe atunci Ministrul Justiţiei.

Socolov a refuzat ca Pătrăşcanu să fie enumerat printre ceilalţi comunişti şi i-a răspuns:

- Pătrăşcanu este doar un intelectual progresist şi nimic mai mult.

În închisoarea Lefortovo, Tănase Rădulescu a stat la un moment dat în celulă cu fostul secretar al ambasadei japoneze din Mongolia. Imediat după capitularea Germaniei, japonezul a venit foarte tulburat de la o anchetă şi i-a spus lui Tănase că americanii au aruncat bomba atomică asupra Japoniei:

- Nu-i nimic, i-a răspuns Tănase, în curând o s-o arunce şi în Moscova!

La două zile după această afirmaţie, lui Tănase i s-a tăiat raţia de prizonier de război şi a fost transportat la închisoarea Botârchii, unde Tribunalul de Război al URSS-ului i-a respins dosarul, ca nefiind de competenţa lor, şi, atunci, a fost judecat şi condamnat de tribunalul administrativ al partidului comunist al URSS-ului, A.S., şi trimis spre Cercul Polar de Nord, cu destinaţia Vorkuta.

În închisoarea Botârchii, Tănase a făcut cunoştinţă cu un maior polonez, scăpat ca prin minune de genocidul sovietic din pădurea Katin şi care în viaţa civilă fusese profesor de limba latină.

Cum limba latina fusese şi slăbiciunea lui Tănase, atât în timpul liceului, cât şi în timpul studenţiei, s-au delectat împreună, recapitulând multe texte şi reguli gramaticale. Profesorul polonez, având scăpat prin cutele hainelor de vată un chiştoc de creion şi câteva bucăţele de hârtie, a făcut imprudenţa să consemneze aceste observaţii.

Un tânăr rus, din apropierea lor, a observat acest lucru şi, cu prima ocazie, a reclamat. Polonezul a fost scos afară din cameră, percheziţionat până la piele şi pedepsit cu carceră. Când l-au adus înapoi din izolare, polonezul era un schelet de om în pragul morţii.

Întâmplarea a făcut ca tânărul reclamagiu să fie trimis spre Vorkuta, împreună cu Tănase, şi să pice şi în acelaşi compartiment de vagon. După câteva zile de mers, la o insultă grosolană pe care acest tânăr i-a adresat-o lui Tănase, acesta profită de ocazie şi îi administrează pe loc o bătaie zdravănă.

La urletele tânărului rus, Tănase a fost întrebat de gardieni:

- Ce-ai cu el, bă, de ce-l baţi?

- Nacialnic (şefule), răspunde Tănase convingător, din cauza lui, moare un om în închisoarea Botârchii!

- Bine i-ai făcut! Mai dă-i câteva!

Tot aici în Potima-Javas, l-am cunoscut pe căpitanul Leon Ostrowski, o bună cunoştinţă a preotului Ţepordei. Împreună cu Tănase Rădulescu, Nelu Urwich, Zbîch Wîsoscki am format, fără să vrem, un grup de deţinuţi aparte, bine închegat. Acest lagăr nu avea mai mult de 800-900 de deţinuţi.

Aici erau mulţi ofiţeri români, germani, maghiari, prizonieri de război, care aşteptau ca şi noi repatrierea.

Zăpada nu se topise şi am mai apucat câteva săptămâni bune de iarnă. Lagărele fiind vechi, erau bine organizate şi barăcile erau mari şi luminoase.

Dar să facem cunoştinţă cu noii noştri prieteni.

Preotul Vasile Ţepordei era originar din Basarabia, comuna Cârpeşti, judeţul Cahul. Neam de răzeşi, din timpul lui Ştefan cel Mare.

După terminarea seminarului din Chişinău, a absolvit Facultatea de Teologie din acelaşi oraş, dar nu s-a preoţit imediat, ci a făcut misionarism în gazetărie, întreţinând vie flacăra românismului, faţă de intenţiile Moscovei de a deznaţionaliza românii din Basarabia. După răpirea Basarabiei în 1941, preotul Ţepordei s-a refugiat cu familia în Bucureşti, unde, mai târziu, a fost arestat şi trecut prin toate compartimentele Securităţii comuniste din Bucureşti. În cele din urmă, a fost predat ruşilor şi dus la Constanţa. Aici, anchetatorii au încercat să-i smulgă prin forţă şi ameninţări, cetăţenia română, dar fără rezultat. I s-a adus în cele din urmă un maldăr de ziare, „Basarabia" şi „Raza", proprietatea preotului Ţepordei, cu toate articolele scrise de dânsul, ce ponegreau personalitatea lui Stalin. Crezând anchetatorii că prin aceste dovezi au reuşit să-i slăbească propriile sale convingeri, i-au propus să accepte, în schimbul eliberării, să fie martor al acuzării

într-un lot cu vreo trei sute de nume, printre care erau şi foşti deputaţi din „Sfatul Ţării", care votaseră Unirea în anul 1918. Refuzând şi această ultimă încercare de compromis, în luna iunie a anului 1949, a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică, în lagărele sovietice. În luna octombrie 1949, toţi cei reţinuţi de NKVD în oraşul Constanţa au fost urcaţi în vagoane de marfă şi transportaţi la Ungheni, de unde au luat drumul Siberiei.

Multe dintre aceste cadavre vii n-au mai ajuns până la Dnepropetrovsk, unde s-a făcut prima haltă a acestui „Prohod na Sibir".

Aici, i-a venit în ajutor steaua vieţii sale, printr-o doctoriţă rusoaică, fiică de preot, care, văzându-l îmbrăcat în rasă preoţească, l-a obligat mai întâi să jure că nu va divulga secretul, mărturisindu-i că ea a trecut cu armata sovietică prin multe oraşe din România, de care s-a îndrăgostit foarte mult.

Pentru aceste motive, i-a făcut cunoscut că vrea să-i salveze viaţa internându-l în infirmeria închisorii, dându-i îngrijiri medicale. Tot această doctoriţă l-a îndemnat să scrie de acolo din închisoare, în Basarabia, dacă are cunoştinţe, şi să ceară să i se trimită colete poştale, pe care le-a şi primit. Astfel şi-a salvat omul viaţa. Pentru diferite boli, ticluite de această doctoriţă, preotul Ţepordei a stat în închisoare până la 1 martie 1950, când a fost transportat spre Sferdlovsk, dincolo de Urali, în localitatea Azanca, unde începe un alt capitol tragic al vieţii sale.

Aici a făcut cunoştinţă cu cea mai întinsă pădure de pe glob, taigaua siberiană. În acest lagăr, la fel cu celelalte lagăre din URSS, se muncea în condiţii inumane, de exterminare, la tăiat de copaci, cu norme greu de realizat.

După o oarecare vechime în lagăr, un brigadier care-l verificase fără ştirea lui, i-a acordat încredere şi l-a condus, într-una din zile, departe, în mijlocul pădurii, prin locuri greu accesibile. I-a arătat o groapă comună, acoperită cu un strat subţire de frunze putrede, unde zăceau scheletele a cinci sute de ucraineni, care au refuzat colectivizarea.

Tot acest deţinut, vechi în acel lagăr, i-a mărturisit că au mai fost descoperite de el şi alte gropi asemănătoare.

Dacă ar putea pământul să vorbească şi să povestească câte grozăvii de neînchipuit ascunde şi câte vieţi de oameni nevinovaţi se odihnesc în măruntaiele lui!

O, Doamne, odihneşte-i întru Împărăţia Ta!

Părintele Ţepordei a trăit în acest lagăr până în luna iunie 1950, când a fost îmbrăcat în haine absolut noi, din cap până în picioare, pe motiv de repatriere. Numai că trenul a greşit intenţionat adresa şi, în loc să ajungă în România, a ajuns în Vorkuta, în lagărul minei de cărbuni nr. 29. Aici, pe un ger de -35 °C, a folosit experienţa pe care o căpătase şi cum a intrat pe poarta lagărului, a întrebat dacă în acel lagăr se află români.

Când i s-a spus că la Biroul organizării muncii este un român, s-a dus acolo, unde l-a găsit pe căpitanul Leon Ostrowski, ofiţer în armata română. Acesta, la rândul lui, i-a prezentat pe un alt coleg de birou, Nicolae Pavlovici, originar din Odessa, care trăia de 29 de ani în detenţie. Vă rog să reţineţi, 29 de ani de detenţie.

Aceşti doi oameni l-au ocrotit pe preotul Ţepordei, de a supravieţuit fără să lucreze în mină şi de a ajuns, până la urmă, în lagărul de repatriere din Potima.

Căpitanul Leon Ostrowski, un bărbat frumos, corpolent, cu mustaţă Douglas, mereu jovial, de origine poloneză, născut şi crescut în România, a ajuns ofiţer în armata română şi a lucrat în serviciul secret de informaţii al „Biroului 2". Un om de caracter şi de o frumoasă ţinută morală, care a împărţit până la moarte soarta poporului nostru. A fost translatorul Regelui Mihai în conversaţiile acestuia cu Andrei Vîşinski, dar niciodată căpitanul Ostrowski nu a vrut să povestească conţinutul acestor conversaţii. În schimb, în zilele de bună dispoziţie, ne povestea cu un deosebit humor, snoave şi bancuri, aşa de frumos, încât ne făcea uneori să râdem cu lacrimi.

De la el am auzit de vizita Anei Pauker în mai multe lagăre de ofiţeri prizonieri români, de lângă oraşul

Vladimir, oraşul creştinării poporului rus de către prinţul Vladimir, la mănăstirea Susdal. Aici, sub ameninţări şi injurii abjecte, Ana Pauker încerca să-i convingă pe ofiţerii români să se înscrie în diviziile „Tudor Vladimirescu" şi „Horia, Cloşca şi Crişan", pentru a lucra şi lupta la instalarea regimului comunist în România.

Locotenentul P.A., sosit seara de la tăiat de lemne din pădure, a aflat despre această intenţie şi, în calitate de magistrat, a atras atenţia colonelului Novicov, şeful lagărului, că:

1) România a fost în război legal împotriva URSS-ului şi că ceea ce se încearcă prin formarea de divizii anti-patriotice, constituie un act de înaltă trădare, care se pedepseşte foarte grav.

2) Nu este adevărat că în acest război ne-au împins germanii.

Adevărul este unul singur: Basarabia!

Doriţi amiciţia cu România, daţi-ne Basarabia!

Istoria nu poate fi bătută în cuie, căci, dacă nu ne daţi Basarabia, la prima ocazie sau conjunctură favorabilă, România tot va ataca Rusia, pentru dreptul ei legitim de a lua Basarabia.

Colonelul Novicov, şeful lagărului, asistat de locotenent-colonelul Cambrea, Şef de Stat Major la Divizia a 6-a, a întrerupt discuţia şi a ordonat să nu se mai spună niciun cuvânt în plus condiţionând:

- Cine vrea iscăleşte, cine nu vrea nu iscăleşte! Şi cu aceasta s-au încheiat toate discuţiile.

În aceeaşi noapte, locotenentul P. A. a fost sculat din somn, scos din lagăr şi dus într-un parc din apropierea Mănăstirii Susdal, de către colonelul Novicov, care era însoţit de un căpitan basarabean, ca translator.

Locotenentul P.A. credea că va fi executat în acest parc. A fost întrebat:

- Eşti legionar? a întrebat colonelul Novicov.

- Da, a răspuns locotenentul P.A.

- Am ştiut după felul cum ai vorbit! Rău faci că nu vrei să mergi cu noi, că noi vom conduce România! Şi a continuat colonelul Novicov:

- Să-ţi spun o poveste! Eram cadet în Petersburg (colonelul Novicov făcea parte din familia Novicovilor, care forma garda personală a Ţarului), şi în aceeaşi situaţie ca dumneata am fost şi eu în anul 1917, când ni s-a impus să acceptăm să luptăm alături de bolşevici. Toţi colegii mei care au refuzat au fost executaţi, iar eu trăiesc şi, după cum vezi, am gradul de colonel. S-ar putea ca în curând să ajung şi eu general.

După câteva momente de adâncă concentrare, în care timp s-a dat o adevărată luptă de conştiinţă, locotenentul P.A. a răspuns:

- Dumneavoastră poate aţi avut dreptate din punct de vedere politic, dar eu am un crez, o credinţă şi nu renunţ la ea!

Din tot acel lagăr de ofiţeri români, au rămas fermi pe poziţie doar 21 de inşi care, spre stupefacţia lor, n-au fost executaţi, ci au sosit şi ei în ţară cu ultimul lot, în luna decembrie 1950, prin Sighetul Marmaţiei. În primăvara anului 1951, aduşi în Bucureşti, în vestitul penitenciar din Calea Rahovei, de unde, după maltratări de neînchipuit, toţi cei 21 de ofiţeri au fost aduşi la Canal, la Midia. Aici au stat până la desfiinţarea Canalului, în 1954. Cinste şi onoare acestor adevăraţi ofiţeri ai armatei române! Din 1954 şi până în 1958, s-au bucurat de libertate limitată, cu filare permanentă. În 1958, odată cu arestările masive din toată ţara, locotenentul P.A. a fost rearestat, maltratat după toate procedurile de rigoare ale barbariei securiste şi, până la urmă, condamnat la moarte, împreună cu profesorul Ibrăileanu, Radu Gyr şi alţii.

Când a sosit ceasul repatrierii noastre, a trebuit sa mă despart cu emoţii amare de părintele Ţepordei şi de căpitanul Ostrowski deoarece, după părerile sovieticilor, ei nu aveau cetăţenia română clară.

Târziu de tot, am aflat că au sosit în ţară. Primul, părintele Ţepordei, în primăvara anului 1956, a fost

graţiat, şi fiind cetăţean liber n-a mai fost arestat. Al doilea, căpitanul Ostrowski, a sosit ceva mai târziu, tot în anul 1956, dar predat autorităţilor române. A trecut prin închisoarea Aiud, de unde s-a eliberat cu domiciliul obligatoriu în Bărăgan. Aici, s-a căsătorit şi a dus o viaţă grea şi plină de lipsuri, deşi a fost foarte mult ajutat de părintele Ţepordei. A murit în anul 1988.

Dumnezeu să-l odihnească, ca pe toţi cei drepţi ai Lui!

37. ALŢI ROMÂNI ÎN LAGĂRUL POTIMA-IAVAS

Din cei peste 200 de români, câţi eram în acel lagăr, desigur că n-am să pot să-i enumăr pe toţi. După aproape 47 de ani de la repatriere, îmi amintesc numai de câţiva dintre ei.

Generalul Traian Stănescu, sosit aici dintr-un lagăr de la Oranki. El a fost luat prizonier în luptele de la Stalingrad şi a fost singurul care s-a menţinut pe o linie intransigentă, cavalerească, de adevărat General al armatei române, neacceptând să colaboreze în niciun fel cu sovieticii.

În tot timpul prizonieratului i s-au întins fel de fel de curse şi ademeniri şi i s-au făcut tot felul de promisiuni, ca să accepte o cât de mică şi neînsemnată colaborare cu regimul comunist din Moscova, dar nimic nu l-a putut convinge să cedeze acestor propuneri. Mai erau acolo şi alte multe personalităţi în rândul ofiţerilor români, de diferite grade, care s-au comportat demn în tot acest timp de prizonierat: colonelul Filimon, colonelul Dimitriu din Iaşi, colonelul Prager din Bucureşti, colonelul Prodan, colonelul Tarnowschi din Cernăuţi, colonelul Tobă, colonelul Vartic, maiorul Fuga, căpitanul Nicolae Trohani şi căpitanul Sergiu Iaremschi, doi studioşi, numiţi de noi „şoareci de bibliotecă”, căpitanul Adrian Vintilescu din Bucureşti, locotenentul Aleonte Teodor şi alţii.

Dintre civili, reamintesc pe avocat Vişa Augustin, şeful tineretului din Partidul Naţional-Ţărănesc (Maniu), un om demn, admirat şi stimat de toată lumea, Nelu Valjan, fiul marelui jurist Valjan din Bucureşti.

Teodor Aleonte, ofiţer în Serviciul secret de informaţii al Biroului 2, cu o atitudine frumoasă în tot timpul şederii sale în URSS, atrăgând mereu simpatia tuturor cu care venea în contact.

Tedy Negroponte, descendent dintr-o familie care a trăit mereu în apropierea familiei noastre regale, fost prieten de joacă al Regelui Mihai. Bărbat chipeş, bine făcut şi, în ciuda soartei vitrege pe care o ducea, era mereu binedispus. Povestea lui este aceasta: în după-amiaza zilei de 24 Decembrie 1947, este invitat telefonic la Athenée Palace de către un cetăţean elveţian, pentru a trata lichidarea grajdului şi cailor de curse pe care familia Negroponte nu mai dorea să le ţină.

Ajuns la Athenée Palace, constată cu stupoare că acesta era închis. Atunci, elveţianul i-a propus să amâne convorbirile. Cum era Ajunul Crăciunului, iar mama sa îl rugase să nu întârzie, Tedy a acceptat amânarea discuţiilor. Întors la maşină, doi indivizi îmbrăcaţi în civil, cu acte în regulă, de funcţionari ai Ministerului de Interne, l-au rugat să-i urmeze până la Prefectura Poliţiei, deoarece foloseşte un număr fals la autovehicul.

- Cum fals, domnilor, când de cinci ani această maşină a avut acest număr, le-a răspuns, intrigat, Tedy.

- Domnule Negroponte, noi suntem comisari şi ne facem datoria!

- Dumneavoastră mergeţi la Prefectură şi acolo lămuriţi situaţia!

Tedy a observat în spatele maşinii un alt individ suspect, cu mâna în buzunar, probabil pe pistol. Cu presimţiri nefaste, a acceptat invitaţia. Dar maşina, în loc să ajungă la Prefectură, a ajuns în Parcul Filipescu, la fosta casă a

prinţului Nicolae, care avea subsolul transformat în închisoare.

Aici, cei doi indivizi s-au dezbrăcat de paltoane, ca să iasă la iveală adevărata lor faţă.

Amândoi erau ofiţeri sovietici, cu grade de căpitan şi maior.

„Moarte vie!" şi-a zis Tedy în sinea sa.

După 24 de zile de anchetă forte, cu tot felul de ameninţări şi propuneri meschine de a colabora cu ei, a fost dus la Constanţa, unde sovieticii aveau o închisoare a lor. Acolo, Tedy a gustat din plin teroarea şi barbaria civilizaţiei sovietice.

După multe zile de suferinţă, a fost îmbrăcat în uniformă de soldat sovietic cu gradul de sergent major, adus la Bucureşti cu avionul şi imediat transferat într-un alt avion, de data aceasta Douglas, şi transportat la Moscova împreună cu alţi ofiţeri sovietici.

La sosirea în Moscova, pe aeroport, s-a urcat în avion o namilă de căpitan cât un tanc de mare şi fioros ca o gorilă. A întrebat cu voce de tunet:

- Unde-i arestatul?

- Aici, tovarăşe căpitan! i-a răspuns locotenentul care l-a însoţit pe Tedy. Toţi ceilalţi ofiţeri sovietici, care au călătorit împreună, au albit la faţă, deoarece fuseseră cu toţii ofiţeri de legătură pe lângă ambasada americană din Bucureşti şi luaseră parte împreună cu Tedy şi cu alţi ofiţeri englezi, francezi şi de alte naţionalităţi la aniversarea zilei independenţei Americii, din 14 iulie 1945.

„Moarte vie!" şi-a repetat în gând Tedy, care a fost anchetat şi acuzat nu numai de spionaj în favoarea americanilor, ci şi ca mare depozitar de arme.

Anii de detenţie i-a petrecut în Inta, o localitate mult la sud de Vorkuta, unde a muncit ca miner. A fost părtaş la un grav accident de prăbuşire a unui perete de rocă peste toţi cei ce erau acolo; el a scăpat ca prin minune, după nouă ore de izolare totală, datorită echipelor de salvare.

O neaşteptată întâlnire am avut aici în lagăr cu părintele Pietro Leoni, de la Vatican, cu care dormisem

împreună pe cimentul gol sub priciurile din camera-infern a închisorii Botîrchii.

Părintele Pietro Leoni a fost primul străin care s-a eliberat din lagărul Potima.

Tot în acest lagăr, am sărbătorit şi noi Sfântul Paşte al anului 1955, mai asemănător datinilor noastre creştineşti, din iniţiativa preotului Ţepordei.

Prin contribuţia bănească a mai multora dintre noi şi cu o activitate îndrăzneaţă, bine gândită şi executată de Nelu Urwich şi de câţiva maghiari care ieşeau împreună cu el la lucru afară din lagăr, am reuşit să cumpărăm ouăle necesare. Slujba Sfintei Învieri, săvârşită de părintele Ţepordei, a făcut ca autorităţile lagărului să se burzuluiască rău de tot, dar, până la urmă, s-au potolit.

Dimineaţa, în sala de mese, toţi românii, şi mulţi dintre cei ce au ajutat la realizarea acestei acţiuni, au primit câte un ou roşu şi câte o felie de cozonac, însoţite de tradiţionala urare „Hristos a înviat!".

A fost o fericită înviere în inimile şi sufletele noastre!

38. INCIDENT ÎN LAGĂRUL IAVAS

În lagărul nostru apăruse ca din senin un tânăr rus impulsiv şi certăreţ, care căuta să-şi facă mereu singur dreptate. Era permanent înconjurat de tineri de teapa lui, căci, după vorba românului, „cine se aseamănă, se adună!"...

Ba chiar se zvonise că nu este deţinut ci, pur şi simplu introdus în lagărul nostru ca aspirant la un grad de ofiţer NKVD-ist. Aici trebuia el să-şi facă şcoala şi practica de provocator şi instigator. Eu personal nu mai auzisem de aşa ceva, dar mulţi mi-au spus că au mai întâlnit asemenea cazuri. Era, într-adevăr, un teren minunat pentru a practica o asemenea şcoală unde morala nu există.

Vara era de-acum intrată în drepturile ei. Tabloul naturii renăscute, cu copacii înverziţi şi cu rondouri de flori,

care mai de care mai pline de farmec, era pentru noi, cei veniţi din nord, un adevărat miracol. Pe aceste flori eu le priveam ca pe adevărate miracole, minunându-mă cum dintr-un bob minuscul de sămânţă răsare planta care este atrasă în sus spre cer de puterea luminii şi a căldurii, înverzind, înflorind şi radiind culori şi miresme.

Îmi închipuiam o întreagă uzină, într-un proces viu, care mă făcea să admir în toată splendoarea lor „crinii câmpului", cum i-a numit Însuşi Hristos, Mântuitorul nostru.

În această contemplare, stând lângă baraca unde locuiam, apare acest tânăr provocator NKVD-ist, care ştia că locuiesc acolo.

Se opreşte în faţa mea şi mă întreabă cu un ton arogant şi poruncitor:

- Unde-i prietenul tău, polonezul? Să iasă afară din baracă!

- Dar cine eşti tu, ca să dai ordine? i-am răspuns eu. Şi drept răspuns, am primit un pumn în barbă, de m-am clătinat pe picioare şi am căzut.

Până să mă dezmeticesc şi să mă ridic, eroul dispăruse. Nelu Urwich, care îmi era bun prieten şi frate, auzind cele întâmplate, a dat alarma în rândul tinerilor români, maghiari şi germani, de parcă luase foc lagărul, căci aceste trei naţiuni trăiau acolo înfrăţite. Fără să fiu întrebat sau consultat, Nelu a şi pornit să pedepsească pe vinovat. Eu, care mi-am dat seama că aceasta nu este altceva decât o provocare, am vrut să-l rog pe Nelu ca nu cumva să răspundă gestului nesăbuit, că s-ar putea să iasă rău.

Dar până să-l rog eu să stea cuminte, el s-a şi dus împreună cu ceilalţi camarazi de-ai noştri, de l-au scos afară pe inculpat de unde se ascunsese şi, fără multă judecată, i-au administrat doi pumni în loc de unul cât primisem eu.

39. EXPLICAŢIA INCIDENTULUI

Căpitanul Ostrowski, Tănăse Rădulescu, Nelu Urwich împreună cu mine, lucram în fabrica de mobilă, la confecţionarea unor saltele.

Politrucul lagărului, un om cu mult tupeu, cu fizionomia cabalină, a venit într-o zi, ţanţoş, în vizită la atelierul unde lucram noi. În timp ce noi ne vedeam de treaba noastră, el ne înţepa cu tot felul de întrebări provocatoare, ca să ne cunoască, bineînţeles, părerile şi să poată consemna câte ceva în fişele noastre personale. Printre altele, a venit vorba despre Dumnezeu şi existenţa Lui.

- Dumnezeu este în tot ceea ce vedem noi în jurul nostru, fiinţe, flori, arbori, i-am răspuns eu. De milioane de ani, omul caută misterul vieţii! Iar Mântuitorul, Iisus Hristos, în timpul prezenţei Lui în mijlocul nostru, a vădit prin fapte şi cuvinte, în văzul şi auzul celor de atunci, că El este Dumnezeu!

- L-ai văzut tu? mi-a răspuns el arogant.

- Ştiţi ceva, tovarăşe căpitan, i-am răspuns eu, numai un prost nu poate crede în Dumnezeu!

Fără să vrea, căpitanul Ostrowski a izbucnit în hohote de râs, iar politrucul a făcut stânga-împrejur şi a plecat, mi-a articulat probabil un calificativ cu care eu am sosit în ţară, iar răzbunarea lui a fost pumnul pe care l-am primit în barbă de la acel provocator, elevul şi omul lui.

40. SABOTAJ CHINEZESC

Saltelele pe care le confecţionam noi erau umplute cu vată ordinară, adusă din China. Această vată o destrămam noi cu mâna şi o introduceam în îmbrăcămintea de pânză,

fixând-o din loc în loc cu nasturi din cârpă. Coseam salteaua la un capăt şi gata treaba. Astfel confecţionate, aceste saltele păreau destul de aspectuoase. Dar, după puţin timp de folosire, vata se presa rău, încât saltelele deveneau tari ca scândura.

Ele erau trimise în Siberia, în coloniile de oameni, aşa-zis liberi, dar cu domiciliul obligatoriu. Ajunse la destinaţie, aceste saltele n-au putut fi descărcate din vagoane, deoarece pe timpul călătoriei s-au lipit între ele cu smoală.

Acest fapt a dat naştere unui scandal monstruos, în care, fără doar şi poate, am fost implicaţi şi noi. Asta ne mai lipsea acum, chiar în ajun de repatriere!

La o cercetare mai amănunţită, făcută la baloturile de vată din magazia fabricii, s-a constatat că vata avea presărată în ea, bucăţele foarte mici de smoală, de mărimea boabelor de mazăre, pe care noi, în timpul destrămării, nu le puteam simţi la mână. Aceste boabe de smoală s-au topit pe parcursul transportului, din cauza căldurii, încât saltelele s-au lipit unele de altele atât de tare, încât n-au mai putut fi descărcate.

După câteva zile de certuri şi neplăceri avute cu politrucul nostru, am fost absolviţi de orice culpă, toată vina căzând pe cei ce-au ambalat vata, adică pe chinezii.

Curat boicot chinezesc!

41. UN PORUMBEL EROU

Erau şi porumbei în lagărul Iavas şi nu puţini. Ei trăiau în podul sălii de mese, deoarece acolo era şi bucătăria. Aveau căldură de la sobele ce ardeau aproape permanent. Nişte tineri maghiari au şi vânat într-o noapte câteva exemplare, chiar din cuiburile lor, de-au făcut şi ei o fripturică bună.

Şi încă ce friptură, pentru nişte deţinuţi! Dimineaţa şi seara, porumbeii făceau zboruri în rotocoale mari,

deasupra lagărului nostru, de-ţi era mai mare dragul să-i priveşti. Într-una din după amiezi, aceşti porumbei mi-au oferit un spectacol nemaipomenit de frumos. Zburau mai sus ca de obicei şi, ca din senin, a apărut deasupra lor un uliu care le dădea târcoale, cu intenţia vădită de a răpi pe unul dintre ei. Porumbeii s-au grupat imediat şi coborau în zbor compact spre pământ. La un moment dat, un porumbei alb, mai voinic şi mai curajos, a făcut un luping şi, cu o viteză de ghiulea scăpată din ţeava tunului, cădea spre pământ.

Uliul s-a repezit şi el cu mare viteză după porumbel, ca să nu-l scape. Ceilalţi porumbei au pornit şi ei cu viteză mare în urma uliului. Când credeam că porumbelul cel alb va fi ajuns din urmă de către duşmanul lui de moarte, acesta a făcut un viraj brusc şi a intrat sub o streaşină, de-aici în podul barăcii unde şi-a salvat viaţa. Uliul, păcălit, s-a repezit să prindă un alt porumbel din stolul rămas în urma lui, dar a fost prea târziu, ceilalţi porumbei au reuşit să aterizeze cu bine şi să-şi salveze vieţile.

Ce spirit de sacrificiu am putut constata la acel porumbel alb! Ce calcul matematic a putut el să facă într-o fracţiune de secundă: viteza în picaj şi distanţa până la streaşină salvatoare!

42. VIZITA CANCELARULUI ADENHAUER LA MOSCOVA

În vara anului 1955, odată cu vizita oficială a cancelarului Konradt Adenhauer la Moscova, s-a ivit în inimile tuturor deţinuţilor politici, cum era şi firesc, o tensiune, în sensul bun al cuvântului.

Toţi deţinuţii politici, indiferent de naţionalitate, aşteptau cu multă înfrigurare rezultatul convorbirilor dintre conducătorii acelora care, cu câţiva ani mai înainte, s-au bătut în săbii, ca zmeii, de-au zdruncinat toată omenirea. Pentru aceasta, toate radiourile din lagăr

răsunau, trâmbiţând emisiunea în direct din Kremlin, ca să se poată asculta şi de deţinuţii politici „tot ce se discută între cei mari".

Cu ocazia acestei vizite, s-a hotărât, printre multe altele, ca toţi prizonierii de război şi toţi deţinuţii politici să fie repatriaţi, indiferent de condamnare şi naţionalitate.

Ce s-a petrecut în inimile noastre, ale celor care cu zece ani în urmă nu întrevedeam sfârşitul calvarului, este greu de descris în cuvinte. Manifestaţii zgomotoase şi ieşite din comun nu au fost, dar bucurii imense, chiar până la lacrimi, au înflorit în inimile tuturor.

Aşa că, la puţin timp de la acest eveniment, aşteptat de atâta amar de ani, au început, în fine, repatrierile, în eşaloane de câte trei-patru sute de persoane. Primul eşalon de repatriaţi a fost al unui grup de germani, urmat de un eşalon de polonezi.

Acum a sosit clipa când a trebuit să mă despart cu greu şi cu multe emoţii de bunul meu prieten Zbîch, pe numele lui adevărat, Roman Wişneawski. Nu ştiu de ce, dar simţeam că n-o să ne mai vedem niciodată în viaţă. De el era mai mult ca sigur că, ajuns în ţara lui, va fi eliberat.

Despre mine, însă, nu aveam deloc această siguranţă. Presimţeam că toate cele anunţate în ziarele româneşti şi publicate în cele ruseşti, în ceea ce priveşte amnistierea şi graţierea deţinuţilor politici, adversari ai partidului comunist, nu erau decât „baloane de săpun"!

Eram convins că fişa mea personală, care mă va însoţi în ţară, avea un calificativ foarte prost şi că voi fi reţinut în continuare între sârme ghimpate sau între ziduri reci de închisoare.

Aceste presentimente înfigându-se în inima mea ca nişte ghimpi, m-am hotărât să renunţ pentru moment la cetăţenia română şi să o adopt pe cea germană. Aveam în această privinţă un atu destul de puternic. În urma plecării mele din ţară, după ce am ajuns în Germania, mareşalul Antonescu ne-a retras cetăţenia română tuturor celor plecaţi. M-am consultat în această privinţă cu distinsul om de cultură şi excepţională ţinută morală,

domnul Vişa Augustin, fostul şef al tineretului Partidului Naţional Ţărănesc al lui Iuliu Maniu.

Încurajat de dânsul că această adopţiune a cetăţeniei germane este perfect valabilă în faţa tuturor legilor, dacă, bineînţeles, o voi susţine cu tărie, m-am hotărât să o adopt şi am adoptat-o.

Pentru aceasta, am făcut pe loc o cerere scrisă la Ministerul de Externe al URSS-ului, în care am făcut cunoscut adopţiunea mea, precum şi solicitarea mea de a fi trimis în RFG, la adresa prietenului meu Alfred Zitter, din Essen Delwig, căruia i-am comunicat hotărârea prin camarazii germani din lagăr care urmau să se repatrieze curând. Desigur, URSS-ul nu s-a grăbit să-mi satisfacă această dorinţă şi NKVD-ul nu era dispus să mă piardă din mână, ca să pot zbura în Occident. Am fost deci trimis în ţară, dar eram, de-acum, hotărât să mă declar cetăţean german şi să nu renunţ la aceasta cetăţenie, orice mi s-ar întâmpla.

PARTEA A DOUA

43. ÎN DRUM SPRE ŢARĂ

Când s-a apropiat ziua repatrierii noastre, un maior NKVD-ist, sosit special din Moscova, responsabil cu transportul nostru, la recomandarea politrucului din lagăr, l-a chemat pe colonelul Tobă, zis „Hatmanul", cum îi plăcea să se numească singur, căruia voia să-i încredinţeze transportul. Dar Tedy Negroponte, figură bine cunoscută şi cu prestigiu în lagăr, a propus maiorului din Moscova ca această misiune să fie încredinţată colegului nostru Tănase Rădulescu. Acesta, chemat de maiorul moscovit, după puţină ezitare, a acceptat propunerea. Şi aşa s-a hotărât ca Tănase Rădulescu să conducă şi să supravegheze acest eşalon de deţinuţi în URSS, până la punctul de graniţă Ungheni.

Îmbarcarea şi transportul nostru s-a făcut în vagoane cu priciuri improvizate şi suprapuse, acoperite cu paie, astfel încât să încapă cât mai mulţi inşi într-un vagon. O sobă de tablă, în mijlocul vagonului, nu era suficientă pentru a ne încălzi oasele înfrigurate. Dar răbdam, ştiindu-ne călătorind spre ţara noastră. În acel convoi de vagoane aveam şi o bucătărie improvizată, unde se fierbea apă de băut, ceai şi se pregătea o singură masă pe zi, din grăunţe fierte.

Aşa am călătorit până în Penz, unde ne-am întâlnit cu alt eşalon de deţinuţi români ce venea din Siberia cu care am format, împreună, un grup de circa 400 de persoane, printre care şi opt femei.

Aici l-am întâlnit pe profesorul doctor în Teologie, Ioan V. Georgescu, născut în anul 1909, originar din judeţul Argeş. El fusese profesor de istorie ebraică la Facultatea de Teologie din Bucureşti şi era foarte apreciat, în timpul prelegerilor lui, sala era plină de auditori, până la refuz. A fost arestat în luna august 1945, într-un costum de vară

şi-n această ţinută a ajuns să treacă prin închisorile Moscovei.

Condamnat la 20 de ani închisoare de acelaşi tribunal al Partidului comunist, A.S., a ajuns la sfârşitul anchetei un schelet de om şi în această condiţie fizică a fost transportat împreună cu Tănase Rădulescu spre Cercul Polar de Nord.

Oblojit în prosoape, dăruite de toţi deţinuţii politici, pentru a-l feri de frig, a călătorit până în localitatea Uhta, unde a fost dat jos în stare muribundă şi internat direct în spital.

După ce s-a refăcut şi a încercat să se acomodeze cu viaţa de lagăr, fiind bolnav de inimă, a fost transferat în lagărele din sudul Siberiei, unde şi-a petrecut viaţa de deţinut la munci mai uşoare şi a supravieţuit întorcându-se în ţară.

Dar aici l-a aşteptat alt calvar - faimoasa închisoare din Gherla, cu toate rigorile ei, de unde, după multă suferinţă, i s-a fixat domiciliul obligatoriu în Bărăgan. Alt supliciu!

Îmbătrânit, epuizat, cu inima şi vederea foarte slăbite, a fost eliberat şi a mai apucat să lucreze câţiva ani, în domeniul său, sub oblăduirea Patriarhului Iustinian. A murit la masa de lucru, cu capul pe cărţile sale de studiu. Dumnezeu să-l odihnească! Crucea pe care a dus-o a fost mult peste puterile lui!

Din Penz, am călătorit spre ţară, cu mici opriri în staţii şi am ajuns, în fine, la Ungheni, oraş pur românesc, pe actuala graniţă cu URSS-ul, adică în Basarabia.

Trecerea din vagoanele sovietice în cele româneşti a fost pentru noi o primă impresie a ceea ce ne aşteaptă în propria noastră ţară. În URSS, am fost graţiaţi de toate condamnările ce le aveam şi am călătorit liberi, fără niciun fel de pază, până la graniţă.

La Ungheni, am fost predaţi nominal, după nişte liste dinainte întocmite şi odată transferaţi în vagoane, uşile ne-au fost zăvorâte şi paza extrem de întărită, pentru a parcurge cei câţiva kilometri până la Iaşi. Ferecaţi de proprii noştri fraţi români, desigur că au început ripostele

cu urlete, cu vociferări, cu bătăi puternice în pereţii vagoanelor. Dar toate acestea nu au folosit la nimic.

În Iaşi am fost duşi într-o curte mare a unei şcoli, unde am aşteptat plecarea spre oraşele de destinaţie. Aici, trebuia să primim bilete de tren personal şi să fim însoţiţi de o echipă de ofiţeri securişti până la destinaţie. Întâmplarea a făcut ca un tânăr ofiţer de securitate, cu care am stat de vorbă în curtea acestei şcoli, să-mi spună că este din Ploieşti şi, mai mult, că a fost lucrător în fosta fabrică de paste făinoase a tatălui meu. Bucuros de cunoştinţă, m-a ajutat cu 100 de lei, ca să putem completa suma necesară cumpărării de tichete la accelerat, pentru a ajunge mai repede la Bucureşti.

44. SPRE BUCUREŞTI

Călătoream spre capitala ţării şi nu aveam în inima mea niciun sentiment de bucurie, aşa cum ar fi fost firesc. A fost prea grea şi lungă aşteptarea repatrierii.

Nu ştiu de ce, dar mi-am adus aminte că nici atunci când m-am eliberat din lagărul de la Vaslui şi nici din cel de la Buchenwald n-am avut emoţii de bucurie. Probabil că nu este în firea mea să mă bucur prea mult de ceea ce îmi aparţine şi anume: LIBERTATEA!

Nu cu mult timp înainte de a ajunge în Bucureşti, a venit la mine Samuel Liphart, cu care zburasem împreună spre Moscova. Mare mi-a fost bucuria când am auzit de la el că are întocmită o listă cu numele tuturor celor care optează pentru cetăţenia germană, cu care listă, imediat ce va ajunge în Bucureşti, se va prezenta la Ambasada franceză, care gira interesele Germaniei în România la acea vreme.

L-am rugat insistent să mă treacă şi pe mine pe lista aceea, deoarece eu făcusem deja demersuri în acest sens pe când mă aflam în lagărul de la Potima-Javas.

Cu această ocazie, speranţele mele de a scăpa de o nouă arestare au crescut din nou. Cu astfel de sentimente, am ajuns dimineaţa în Gara de Nord din Bucureşti. În momentul când am coborât din tren, au apărut în faţa mea, ca şi când ar fi fost anunţaţi de sosire, trei bărbaţi, rude apropiate, care aveau serviciu în Bucureşti şi făceau naveta. Această întâlnire neaşteptată m-a făcut într-adevăr să trăiesc o mare bucurie, căci, prin ei, am putut să aflu, în fugă, despre familia mea, iar ai mei despre sosirea mea în ţară.

Unul dintre ei mi-a vârât în buzunar 100 de lei, dar l-am rugat ca aceşti bani să-i trimită prin poştă acelui sublocotenent din Iaşi, care ne-a înlesnit cumpărarea tichetelor de accelerat. Ceilalţi doi mi-au dat şi ei bani mărunţi, cu care am plătit un taxi, de mi-a dus bruma de bagaje la adresa fratelui meu cel mare.

În faţa Gării de Nord, a trebuit să aşteptăm mult timp până ce Securitatea a binevoit să ne transporte cu un autocamion până în Calea Rahovei, unde urma să ne întocmească actele necesare. Pe când stăteam în curtea Securităţii, am aflat de la Samuel Liphart că încă din Vorkuta, pe când coresponda prin Crucea Roşie cu un frate al lui refugiat în Canada, prin cuvinte bine ticluite, acesta i-a dat de înţeles că, în momentul când va ajunge în Bucureşti, să se prezinte imediat la Ambasada franceză, unde îl aşteaptă paşaportul gata făcut pentru Germania Federală.

Şi într-adevăr, s-a dus la Ambasada franceză de unde a venit cu paşaportul în buzunar. Până la sosirea lui în Calea Rahovei, securiştii s-au scandalizat observând lipsa lui. Tănase Rădulescu i-a liniştit, asigurându-i că trebuie să sosească din moment în moment.

Când a sosit, a fost dus direct la Drăghici, ministru de interne în acel timp, căruia i-a spus motivul întârzierii lui şi i-a arătat şi paşaportul german. Această îndrăzneală a dat naştere unui scandal imens.

- Dumnezeul mamii voastre de nemţi, n-am să pot să dorm atâta timp cât voi veţi mai sta în România! i-a urlat Drăghici.

- Cum ai ajuns la Ambasada franceză?

- De unde ai ştiut că acolo te aşteaptă paşaportul? şi multe alte întrebări de felul acesta.

Dar Drăghici a trebuit să se mulţumească cu declaraţia lui Sam (Samuel Liphart), care i-a mărturisit tot, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi, în plus, i-a mai spus că a depus la aceeaşi ambasadă şi lista celorlalţi sosiţi cu el, care au solicitat cetăţenia germană.

Această afirmaţie a fost pentru Drăghici culmea obrăzniciei, iar pentru mine marea mulţumire sufletească, gândindu-mă că n-am greşit când m-am hotărât să solicit cetăţenia germană, în speranţa că, până la urmă, voi fi liber.

45. LA SECURITATE

Pe data de 5 decembrie am sosit în Bucureşti.

După ce am stat de vorbă cu mai mulţi curioşi, în Gara de Nord, mi-am putut da seama că libertatea noastră, a multora, este sub un mare semn de întrebare. Se simţea atmosfera încărcată, deoarece lumea se ferea să discute deschis; toţi cu care am stat de vorbă erau foarte rezervaţi în discuţie, iar veselia sau buna dispoziţie nu se putea citi pe feţele lor.

În curtea Securităţii din Calea Rahovei, formalităţile de eliberare mergeau foarte greu, iar spre seară, căpitanul care conducea trierea noastră şi-a cerut scuze că n-a putut, cu toate eforturile depuse de ei, să ne termine pe toţi, rămânând să continue a doua zi.

Dar până atunci, vom fi cazaţi în alt loc. „Lungeşte-mi, Doamne, boala, până s-o coace poama!"

Am fost duşi în Ghencea, într-un fost comandament german, rămas din timpul războiului, format din câteva barăci şi înconjurat cu sârmă ghimpată.

De ce mi-a fost frică n-am scăpat!

Eram toţi vreo 15 inşi, din cei aproape 70, câţi am sosit în Bucureşti.

A doua zi, 6 decembrie, fiind Sfântul Nicolae, onomastica mea, mi-am tratat camarazii cu nişte cârnaţi şi cu nişte bomboane ieftine, pe care le cumpărasem din Ungheni, cu ultimele ruble ce le mai aveam în buzunare.

În acea dimineaţă, am făcut cunoştinţă şi cu şeful cantonamentului Ghencea, un ofiţer de securitate cu grad de locotenent-major, negru la faţă ca harapii, care, chipurile, era grijuliu de vieţile noastre, ale românilor. Ce ciudată ironie a soartei!

- Mă, voi sunteţi eroii neamului, eroii neamului! ni se adresa el.

Şi dacă s-a întâmplat să intre în camera noastră, tocmai în timpul tratatiei mele, l-am invitat şi pe el la o bucăţică de cârnat sovietic.

Şi cum a muşcat bietul de el din cârnat, a intrat valvârtej pe uşă căpitanul din Calea Rahovei, care, surprins de prezenţa locotenentului în camera noastră, s-a încruntat foarte tare, încât acela, jenat, cu bucata de cârnat în gură, bâlbâia ... :

- Cârnat sovietic, cârnat sovietic, tov ... şi a ieşit glonţ pe uşă afară.

Căpitanul venea zilnic de ridica câte doi-trei dintre noi, care nu se mai întorceau în Ghencea.

Aşa s-a făcut că, aproape într-o săptămână, am rămas ultimul. Câte zile am mai stat singur, nu mai ştiu. Îmi aduc, însă, bine aminte că intrasem mult în luna decembrie şi admiram pe fereastră vremea frumoasă de afară, cu iarba încă verde şi zborul păsărelelor în libertate. Ah, libertate, îndepărtată libertate!

Când am fost dus din nou în Calea Rahovei, am avut onoarea să fiu încarcerat într-o celulă foarte strâmtă şi în faţa ochilor fixat de un bec foarte puternic, care nu-mi

dădea voie să mă odihnesc. La început, am cerut frumos, civilizat, să mi se schimbe becul.

Dacă am văzut că nu sunt auzit, am ridicat tonul, ceea ce pe miliţianul care făcea de pază l-a determinat să-mi facă semne disperate să tac, că acolo nu este voie să se vorbească decât în şoaptă.

Dar am vorbit în continuare tare şi, apoi, foarte tare, cerând să mi se arate mandatul de arestare, deoarece eu sunt cetăţean german. Miliţianul, speriat de tonul cu care vorbeam, a fugit sus la ofiţerul de serviciu, care a venit şi mi-a schimbat imediat becul, fără să schimbe o singură vorbă cu mine.

Nici eu n-am mai spus nimic, dar nici de dormit n-am putut să dorm toată noaptea.

A doua zi, au încercat zadarnic să mă facă să renunţ la cetăţenia germană şi, dacă n-au reuşit, m-au urcat într-o dubă şi m-au trimis la Jilava.

46. ÎNCHISOAREA JILAVA, CAMERA 18

Pe parcursul anilor, auzisem multe despre înfiorătoarea închisoare Jilava, dar n-o cunoscusem personal. Iată că Securitatea a avut grijă să-mi ofere această ocazie.

Hidoasă închisoare şi multe vieţi de oameni a mai înghiţit!

Făcea parte din cele 13 forturi, pe care Regele Carol I le-a construit în jurul Bucureştilor, ca linie de fortificaţie împotriva turcilor. Construcţie executată de inginerul Bialmont (belgian). Toate aceste lucrări au fost plătite în aur, dar n-au folosit la nimic, căci turcii nu ne-au mai atacat. Fortul Jilava este construit din pereţi groşi de beton şi cărămidă de peste un metru grosime şi are două aripi lungi, de peste 100 de metri fiecare.

În mijlocul fortului este o construcţie circulară, numita Reduit, unde, pe vremuri, era instalat un tun rotativ, foarte puternic.

Construcţia a fost făcută sub nivelul pământului şi acoperită cu un strat gros de circa trei-patru metri de pământ, încât, primăvara, toată apa rezultată din topirea zăpezilor se scurge pe pereţii interiori. De-aici, probabil, şi denumirea de Jilava.

Camera nr. 18, din aripa dreaptă, unde am fost introdus, era ticsită de deţinuţi, care şedeau în paturi metalice, suprapuse câte două-trei. M-am prezentat colegilor, cine sunt şi de unde vin. Au urmat câteva momente de linişte, până ce unul dintre ei mi-a oferit un pat la etajul II.

Feţele colegilor mei erau galbene ca de ceară şi semănau a vechi ocnaşi scoşi din fundul pământului. Erau slabi, zdrenţuroşi, nebărbieriţi.

Eu, care eram obişnuit cu viaţa din lagărele sovietice, nu-mi venea să cred că în ţara mea, după atâţia ani de la terminarea războiului, mai putea să zacă în suferinţă atâta puhoi de oameni. Seara, după ce s-a făcut apelul (numărătoarea), au început povestirile.

Florică Dumitrescu, student la medicină, originar din Brăila, un băiat înalt, frumos, cu părul negru şi ochii mari, senini, cu o fizionomie ce te atrăgea şi te făcea să-i acorzi multă simpatie şi încredere, ne-a istorisit câteva scene petrecute de el şi de alţii ca el la Piteşti. M-am cutremurat de această tragedie suferită de generaţia mea, nu numai în Piteşti, ci şi în celelalte închisori ca Aiud, Gherla, Baia Sprie, Cavnic, Canal şi altele.

La Piteşti, legionarul Jan Popescu a bătut recordul, alergând în jurul camerei, silit de torţionari, nu ştiu câte ore în şir, fără pauză, până ce a căzut lat pe duşumea. Cu toate că bătuse recordul, faţă de alţii, a fost totuşi torturat până ce a leşinat, deoarece n-a alergat mai mult. Transferat la Aiud, bolnav de TBC, cu două caverne, a reuşit să-şi închidă cavernele, nevorbind şi stând nemişcat câteva luni în şir.

Vasile Pătraşcu a stat într-un singur picior cu mâinile ridicate deasupra tinetei, până ce a căzut şi atunci a fost bătut şi desfigurat pentru că n-a stat mai mult. Altora li s-au îndesat fecalele în gura cu făcăleţul, obligaţi să le înghită, de-a valma cu dinţii şi măselele rupte din gingii.

Rodas Constantin (Tache) din Frăţiile de Cruce din Ploieşti, a fost bătut de torţionarul Ţurcanu atât de barbar, încât ajunsese o masă de carne diformă.

Pentru a îngrozi pe ceilalţi deţinuţi, a fost aşezat pe o pătură şi plimbat din cameră în cameră, ca să fie văzut de toţi cei care îndrăzneau să denunţe reeducarea, considerată ca mare secret de stat.

Cei mai fericiţi, dintre aceşti martiri ai neamului nostru, au fost cei care au murit în timpul acestor chinuri de neînchipuit. Şi toate acestea, pentru o credinţă, pentru un crez! Cine le poate descrie în cuvinte toate câte s-au petrecut la Piteşti şi în celelalte închisori şi lagăre de pe întreg cuprinsul ţării?

Gabi Bălănescu, ziarist, de faţă fiind la aceste povestiri, s-a ridicat în picioare din patul de la etajul trei şi a strigat, transfigurat la faţă: „Domnilor, dumneavoastră mai puteţi suporta? Eu unul nu mai pot suporta!". Şi atunci, sublimul Florică Dumitrescu a schimbat povestirile cu două romanţe: una scrisă de martirul Iordache Nicoară (fratele Maicii Mihaela, fecioara omorâtă în închisoarea de la Miercurea Ciuc), în lagărul de la Vaslui, unde a şi murit împuşcat la 21/22 Septembrie 1939 şi alta, de Emil Ionescu.

N-am să mai plâng iubirea dusă

N-am să mai plâng iubirea dusă,
N-am să mai plâng pe amintiri,
De-acum, nimic nu mă mai doare,
Sunt creangă ruptă grea de floare.

N-am să mai plâng iubirea dusă,
Cu cei din urmă trandafiri,
Târziu, te-ai întors obosită,
Din ţara de vis pustiită.

Dar la ţărmul trist nu mai fluturau
Mâinile ce atât ţi se-nchinau,
Murise de lungă aşteptare
Tot basmul iubirii amare.

Dar trăieşte, înalt peste anii târziu
Vălul unei calde duioşii,
N-am să mai plâng iubirea dusă,
N-am să mai plâng pe amintiri.

De-acum, nimic nu mă mai doare,
Sunt creangă ruptă grea de floare,
N-am să mai plâng iubirea dusă,
Cu cei din urmă trandafiri.

Iordache Nicoară, †1939

Din cioburi de iubire

Degeaba-ncerci tu, idol cu gene de mătase,
Să mă reţii acum,
Căci de pe soclul unde iubirea te-aşezase,
Te-ai prăvălit în drum.

Nu vor-mai fi de-acum, nici zilele cu soare,
Nici nopţile de vis,
Vor fi doar clipe grele şi lacrimile-amare,
Aşa cum ne-a fost scris.

Din cioburi de iubire,
Zadarnic, draga mea,
Să-nchegi o fericire,
Aşa cum tu ai vrea.

Căci zilele frumoase, pe care le-am trăit,
S-au dus şi niciodată nu vor mai reveni.

Iar gura ta fierbinte,
Când o voi săruta,
Eu n-am să uit vreodată
C-a fost şi-a altuia.

Din cioburi de iubire,
Să facem, draga mea,
O urnă, şi-amintirea,
S-o îngropăm în ea.

Muzică şi versuri, de Emil Ionescu

Când a terminat Florică de fredonat aceste romanţe m-am întrebat, cu ochii înlăcrimaţi, din ce izvor necunoscut a mai putut să ţâşnească această voce plină de sensibilitate, după ce-a trecut prin chinurile de la Piteşti?

Şi ascultând aceste grozăvii, greu de imaginat unuia care nu a trecut prin ele, iarăşi m-am întrebat, dacă eu aş fi rezistat, cu fizicul meu, atâtor suplicii, dacă aş fi rămas în ţară. N-am reuşit să-mi dau un răspuns! Ci, mi-am zis în sinea mea, reluând spusele psalmistului: „De certat m-a certat Domnul, dar morţii nu m-a dat!"

Cu câteva zile înainte de sărbătorile Crăciunului, mulţi din camera nr. 18 Jilava au fost scoşi şi duşi, Dumnezeu ştie unde!

Am rămas doar câţiva în toată camera. Plecarea lor a provocat un gol în inima mea! Parcă totul era pustiu!

Singurul lucru care mă mai încălzea era un cojocel, pe care mi-l făcuse cadou unul dintre băieţi. Iar Nelu Cazacu, cu o îndemânare de adevărată maşină de croşetat, mi-a

împletit într-o singură noapte, cu ambele mâini ascunse sub pătură, din fire de lână trase din mai multe pături, mânecile cojocelului.

La Aiud, când s-a făcut o percheziţie şi s-a confiscat tot ce era confecţionat din inventarul cazon, cojocul meu a scăpat, datorită unei minuni. Percheziţia s-a oprit chiar la celula mea. Nelu Cazacu, pe această cale, îţi aduc recunoştinţa mea, că bune au mai fost mânecile croşetate de tine!

În seara de Ajun a Naşterii Domnului, pe când şedeam la căldura iluzorie a unei sobe de tablă şi murmuram colinde, s-a deschis pe neaşteptate uşa camerei noastre, cu mare zgomot, şi locotenentul Rădulescu Ştefan întreabă cu ton răstit:

- Cine-i Popescu Nicolae?

- Eu!

- Poftim afară!

Am fost dus în poarta principală a închisorii, unde mi s-au nituit nişte lanţuri grele şi ruginite la picioare ...

- De ce? l-am întrebat pe locotenentul Ştefan, cel care ordonase să mi se pună lanţurile. El era, după ţiganul Maromet, al doilea zbir în Jilava.

- De ce? m-a întrebat, mirat, locotenentul Ştefan, pentru intenţie de evadare! Teribil răspuns, dinainte pregătit. Punct şi nimic mai mult.

Peste câteva zile, am cerut hârtie, de m-am adresat procurorului general. Dar, niciun răspuns. Procurorul nu era şi el tot comunist?

Colegii mei de cameră, având experienţă, mi-au înfăşurat brăţările lanţurilor cu cârpe, rupte din cămăşile lor, ca să nu simt răceala fiarelor. Degeaba! Şi azi, după atâta timp, la vârsta de 75 de ani, simt reumatismul în oasele gleznelor.

Tot camarazii mei m-au învăţat cum să-mi scot indispensabilii, când mergeam la baie. Am purtat aceste lanţuri timp de patru luni, până s-au lustruit, de îţi făceai mustaţa în ele. Mi-au fost scoase în ajunul zilei de 1 mai 1956.

După atâtea necazuri, a venit însă şi o bucurie, căci am fost scoşi la o vizită medicală, unde i-am spus doctorului Hariton că am sosit din URSS, unde am fost bolnav de plămâni şi, arătându-i cicatricea unui ganglion de natură TBC, pe care l-am avut în Sangorodok, i-am spus că am avut o „frenoalcoolizare" a plămânului stâng, operaţie care se practică pentru amorţirea funcţionării unui plămân pe timp de mai multe luni, prin introducerea de alcool în cavitatea pleurală.

Datorită acestei afirmaţii, peste câteva zile, am fost transferat în altă cameră.

47. ÎNCHISOAREA JILAVA, CAMERA 14

Cu zurgălăii la picioare, am ajuns în aşa-zisa secţie TBC, pe acelaşi coridor, câteva camere mai spre ieşire. Erau patru rânduri de paturi, câte trei suprapuse, numai de o parte a peretelui. Spaţiul era mult mai mare, lumină mai multă, aer curat şi hrană puţin mai bună.

Am avut cinstea şi norocul să-l am vecin de pat pe Principele Alexandru Ghika şi, de partea stângă, pe Mihai Timaru. Alte vieţi, alţi oameni, alte romane!

Principele Alexandru Ghika, participant în guvernarea legionară, de profesie magistrat, închis din „bunăvoinţa" mareşalului Antonescu, încă din anul 1941, era un bărbat înalt, drept, senin, cu păr cărunt şi ochi albaştri. Se acomodase total cu viaţa de închisoare, cu celula şi suferinţa. Era descendent din familia domnitoare Ghika, cu o ascendenţă de câteva sute de ani şi care familie a dat ţării noastre mulţi oameni mari. Când l-am cunoscut eu, împlinise deja 15 ani de închisoare de zi cu zi.

Soţia sa era descendentă din vechea familie boierească Orleanu din Galaţi care, cu mulţi ani înainte de căsătorie, visase cine îi va fi soţul. Ducându-se la Iaşi, pentru un

consult juridic, intrând în biroul magistratului Ghika, l-a recunoscut pe bărbatul ce-l văzuse în vis şi a leşinat.

Destin?!

Cu Prinţul Ghika m-am împrietenit repede, ca şi cum ne-am fi cunoscut de când lumea. Dânsul era un om foarte blând şi comunicativ. I-au plăcut povestirile mele, despre cele ce-am trăit şi am văzut în Cercul Polar de Nord şi m-a botezat „Vorkuta".

În anul 1958, când am ajuns în Aiud, toţi deţinuţii din Celular ştiau deja de Nicu Popescu Vorkuta.

Din conversaţiile avute cu dânsul, am auzit pentru prima dată de rugăciunea inimii, pe care o practica de mulţi ani.

- Datorită acestei rugăciuni, îmi spunea dânsul cu toată convingerea, n-am căpătat nicio lovitură, atunci când, aici, în Jilava, năvăleau zilnic gardienii în celule şi băteau cu bâta, cu bocancii, cu pumnii!

Tot dânsul mi-a povestit despre „Miracolul de la Vladimireşti", ca de o mare graţie acordată de Dumnezeu neamului nostru românesc.

Am crezut total în cele relatate de dânsul, m-am cutremurat şi am plâns când am auzit de minunile ce s-au petrecut acolo!

La încercările comuniştilor de a afla de la dânsul cum mai stă cu convingerile sale politice, a fost chemat şi interogat mai multe zile în şir, acolo, la Jilava. A scris pagini întregi cu propria-i mână şi a încheiat statornic declaraţiile cu: „Trăiască Legiunea şi Căpitanul!".

Întrebat de ce face asta a răspuns ferm:

- Pentru că aşa simt eu!

Mult mai târziu, am avut ocazia să citesc că, la eliberarea din Aiud, în 1964, gânditorul Petre Ţuţea, care era închis de 13 ani, l-a invitat pe Prinţul Ghika, care avea 23 de ani de închisoare: „Luaţi-o înainte, că aveţi 23 de ani de închisoare; dacă ies eu întâi, zic ăştia că sunt omul guvernului". (Cuvântul românesc, Ontario-Canada, nr. 179 Martie 1991).

Tot Prinţul Ghika mi-a povestit că mamei mareşalului Antonescu i s-a permis să-şi vadă fiul înainte de a fi executat.

Sosită la Jilava cu o gabrioletă, primele cuvinte pe care i le-a spus fiului ei, după ce l-a îmbrăţişat, au fost:

- Bine, Ioane, să nu spui tu nimic la proces despre Basarabia?

- Ce să fac, mamă, a răspuns mareşalul, dacă neisprăviţii ăştia doi (Mihai Antonescu şi Alexianu), timp de două săptămâni s-au rugat de mine, plângând şi văicărindu-se, că lor li s-a promis viaţa, dacă eu nu voi pomeni nimic la proces despre Basarabia?!

Nu era mai bine să fi mers eu cu tinerii aceia (legionarii n.a.), că aceia barem ştiau să moară?!

Tot de la prinţul Ghika am auzit de atitudinea eroică a mareşalului Antonescu în faţa plutonului de execuţie, pe care l-a comandat, nelegat la ochi, în timpul propriei sale execuţii.

Mihai Timaru ...

- Păi, d-le Popescu, dacă sunteţi fratele lui Badea Popescu, eu am fost în casa dumneavoastră, căci l-am cunoscut pe Stelu, fratele dumitale, actorul cu care am jucat în mai multe scenete ostăşeşti, improvizate de el pe când făceam şcoala de ofiţeri la Ploieşti.

Mihai Timaru era originar din Târgu Mureş, dintr-o familie numeroasă, erou în luptele de la Odessa şi, acum, în loc de decoraţiile pe care le primise, avea organismul rău şubrezit, în urma chinurilor şi suferinţelor trăite mucenicește în timpul reeducării din închisoarea Gherla.

Pe lângă boala de plămâni, avea ficatul foarte mărit şi multe măsele rupte, din cauza făcăleţului cu care a fost torturat.

În timpul şederii noastre împreună, ne-a povestit o frumoasă idilă, trăită de el, în timpul ocupaţiei Budapestei de armata română din anul 1944. O tânără unguroaică, de familie bună, ţipa disperată în mâinile unor soldaţi sovietici, care voiau să o răpească din plină stradă.

Mihai, trecând întâmplător pe acolo, i-a salvat viaţa fetei, cu riscul propriei lui vieţi, şi-a dat-o în primire părinţilor ei, nevătămată. De aceea, tânăra fată, îndrăgostită de salvatorul ei, nu mai concepea viaţa fără de el. Părinţii fetei erau, însă, împotriva acestei căsătorii şi însuşi Mihai a trebuit să o convingă pe fată că este mai bine să se despartă doar cu amintirea acelei idile. Realitatea pe care Mihai n-a mărturisit-o acelei fete era că el nu putea să se căsătorească cu ea datorită faptului că mama lui fusese lovită cu o cravaşa peste obraz de un ofiţer ungur, în timpul ocupaţiei Transilvaniei (1940-1944) de către unguri.

Cicatricea se săpase nu numai pe obrazul mamei sale, ci şi în inima lui Mihai. După terminarea războiului, Mihai s-a căsătorit la Panciu şi, abia căsătorit, a trebuit să pornească, împreună cu alţi vrânceni, în lupta de rezistenţă a poporului român împotriva cotropitorilor sovietici.

De-acum, începe pentru Mihai şi familia lui o adevărată epopee, căci lupta de rezistenţă a fost lungă, grea şi plină de abnegaţie, dusă până la sacrificiul suprem. Iar în timpul lipsei lui Mihai, Lucica, soţia lui, l-a crescut pe Toader, fiul lor, ca o adevărată mamă-eroină.

Ion Gheorghieş, jurisconsult la CFR Bucureşti, era considerat, prin delicateţea şi amabilitatea lui, ca un adevărat cavaler de onoare în mijlocul nostru. Totdeauna, săritor la toate nevoile şi necazurile altora din jurul lui.

Inginerul Nasta, situat în patul de la etajul trei, era mai retras din toate discuţiile noastre. El se gândea mult la libertate.

Radu Ciuceanu, singurul nelegionar în camera noastră. Un distins tânăr intelectual din Bănia Craiovei, plin de elan şi participant activ al grupului de rezistenţă naţională împotriva regimului comunist, condus în Oltenia de generalul Carlaonţ, era acum fratele nostru de suferinţă.

Se citeau pe chipul lui sinceritatea, onestitatea şi abnegaţia. Vorbea frumos şi cu multă dragoste de istoria neamului nostru, ca fiu al unui profesor de istorie.

Tot în această cameră, în timpul unei plimbări în ţarc, am auzit, de la o fereastră, de soarta fratelui meu George, maior de geniu, arestat în lotul învăţătorului Galan din Teleorman care, printr-o reţea de intelectuali din mai multe oraşe, informa Occidentul despre tot ce se petrecea abuziv în ţara noastră.

48. SECŢIA TBC, JILAVA

În aceeaşi toamnă a anului 1956, odată cu evenimentele de răzvrătire a populaţiei din Ungaria, am fost transferaţi în capătul aripii drepte a închisorii, despărţită de un gard înalt de scânduri, unde s-a înfiinţat o nouă secţie TBC, formată din două camere. În alte două camere erau deţinuţi de drept comun.

Pe când eram în camera nr. 14, şi-a făcut apariţia la fereastra noastră (şi mai că nu-mi venea să cred ochilor) acel locotenent-major tuciuriu, pe care-l tratasem cu cârnaţi sovietici, în cantonamentul de la Ghencea. Venise omul să-şi spună păsul inimii şi l-a spus, în legătură cu evenimentele din Ungaria.

„Să se termine, măi neicuşorule, odată, ca să mă duc şi eu la strungul meu!”.

Şi a mai spus el şi alte lucruri şi a fost el şi la alte ferestre, pe la alte camere. De, ca să nu se pună omul bine cu deţinuţii, în caz de se schimbă lucrurile!

După mai mulţi ani, am auzit în Aiud că, drept pedeapsă, acel locotenent tuciuriu a fost numit Şeful Penitenciarului din Râmnicul Sărat, închisoare cu regim foarte sever.

În această nouă secţie TBC, am sosit din camera nr. 14 doar eu şi Mihai Timaru. Ceilalţi, nu ştiu pe unde au fost duşi.

Aici, am făcut cunoştinţă cu alţi deţinuţi, cu alţi fraţi de suferinţă.

Doctorul Ştefănescu Cristache (Titel), originar din Brăila, absolvent al Facultăţii de Medicină din Iaşi, care a lucrat în Epitropia Spitalului Sfântul Spiridon, la clinica chirurgicală a Profesorului Ştefan Chipali, unde a fost foarte apreciat. Profesorul Chipali şi colegii au regretat mult plecarea din clinică a doctorului Ştefănescu, considerând-o ca pe o mare pierdere pentru medicina română.

Arestat în 1951, este condamnat cu preotul greco-catolic Matei Dumitru pentru crimă de înaltă trădare şi crimă de uneltire împotriva orânduirii socialist-comuniste.

A stat 13 ani în detenţie, a trecut prin toate atrocităţile din penitenciarele Rahova, Ministerul de Interne, Uranus, Jilava, Spitalul Văcăreşti, iar Jilava şi apoi Gherla. După eliberare, a lucrat la Spitalul Brâncovenesc şi, timp de 6 ani, şi-a pregătit teza de doctorat, luând toate examenele cu nota maximă, dar, până la urmă, nu a fost lăsat să-şi susţină teza, ca fost deţinut politic. În anul 1970, din motive de sănătate, se retrage din Spitalul Brâncovenesc şi se ocupă cu probleme de recuperare medicală în cadrul medicinii sportive, unde activează şi în prezent. Medic prin vocaţie, a avut o atitudine de grijă permanentă pentru sănătatea colegilor de suferinţă, oferind ajutor medical sub diferite forme, în special prin consultaţii şi recomandări de tratamente posibile în condiţie de detenţie, acordate prin TFF-ul alfabetului Morse, bătut în ţevile caloriferelor. Prin această reţea de comunicare, aflând că un deţinut dintr-o altă cameră suferea de o hernie inghinoscrotală cu ştrangulare, fapt ce necesita o intervenţie chirurgicală urgentă, a bătut în uşă, aducând la cunoştinţă miliţianului de serviciu cazul acelui bolnav. Acesta refuză şi ameninţă cu lanţurile şi izolarea la „neagra", dacă mai bate în uşă.

După multe insistenţe, ajungând, totuşi, la discuţie cu miliţianul, doctorul Ştefănescu i-a făcut cunoscut acestuia

că indiferenţa este socotită ca o condamnare la moarte a bolnavului şi vinovatul poate fi condamnat pentru crimă împotriva umanităţii.

Respectivul miliţian, intrând în panică, a chemat medicul care, constatând gravitatea cazului, a dispus transportarea lui imediată la spitalul din oraş, unde, în urma operaţiei, i-a fost salvată viaţa.

Pe când era internat la infirmeria închisorii Jilava, a fost scos din camera unde se aflau bolnavii cu suferinţe de medicină internă şi introdus într-o cameră vecină, cu bolnavi neuropsihiatrici. În acea cameră, zăceau 13 deţinuţi care, în urma unei provocări a miliţianului, au intrat în criză prin „sinepatie" şi au dat naştere unei aşa tulburări, încât miliţienii nu-i mai puteau stăpâni.

Intrarea în cameră s-a făcut sub escortă, cu pistolul-mitralieră în spate şi cu ordinul: „Doctore, linişteşte-i, că altfel ...", arătând spre armă. La intrarea doctorului Ştefănescu, fiind recunoscut ca un frate de suferinţă, ameninţările au încetat imediat. În prezenţa sa, fiecare bolnav a ieşit din criză treptat, majoritatea izbucnind în plâns, spre uimirea pazei, care se înmulţise de frica unei revolte serioase.

Un singur cuvânt, o mângâiere pe frunte, un îndemn sincer la linişte, au fost suficiente ca să anuleze pornirile agresive ale bolnavilor. Altfel, Dumnezeu ştie care ar fi fost deznodământul!

Dintre multe amintiri trăite alături de marile personalităţi ale vieţii politice, sociale, culturale, spirituale, militare, ce au constituit nucleul de rezistenţă anticomunistă română, legate prin suferinţă comună şi tristă, cea a profesorului doctor Victor Papilian merită a fi relatată.

În Spitalul Văcăreşti (spitalul central al tuturor penitenciarelor din ţară), doctorul Ştefănescu a avut şansa de a sta alături de acest mare profesor de la catedra de anatomie din Cluj.

Profesorul, care până la vârsta de 40 de ani, afişase poziţia de om de ştiinţă ateu, în urma unei descoperiri false a celulei vii, anunţată de către o persoană care lucra

în laboratorul de Histologie de pe lângă facultatea de medicină din Berlin, a fost cumplit dezamăgit de această minciună grosolană. Omul, cinstit cu el însuşi, la fel ca şi în relaţiile cu semenii, dându-şi seama de substratul politic, autorii fiind adepţi ai teoriei materialist-darwiniste, s-a retras în ţară unde a început să studieze cu ardoare cea mai mare carte a omenirii, BIBLIA.

La sfârşitul lecturii, convertirea fiind totală, revine în noua viaţă, demonstrând regretul pentru rătăcirea arogantă din tinereţe, ca un adevărat creştin.

Pentru faptul că acceptase candidatura nr. 1 în Cluj, la insistenţele lui Titel Petrescu, care-i fusese coleg la Liceul Gheorghe Lăzăr din Bucureşti, pe listele electorale ale partidului social-democrat, la alegerile din 1946, a fost acuzat şi condamnat. În această situaţie de deţinut politic, se găsea profesorul doctor Papilian, în Spitalul Văcăreşti, cu al doilea edem pulmonar acut, după trei ani de închisoare.

Într-o dimineaţă a anului 1954, profesorul Victor Papilian, trezindu-se înainte de deşteptarea oficială, vecin fiind cu patul doctorului Ştefănescu, s-a aplecat asupra acestuia, cerându-i misterios, să-i repete adresa familiei sale din Bucureşti.

Acesta, surprins de o eventuală eliberare a profesorului, a cerut lămuriri în legătură cu acest presupus eveniment fericit, care, în general, bucura pe cei rămaşi, în speranţa că cei ieşiţi din puşcărie vor anunţa familiile acestora despre existenţa lor.

Profesorul a refuzat să spună dacă a aflat ceva de la vreun salariat al grefei închisorii, promiţând că, dacă acest eveniment se va produce, îi va povesti adevărul.

În jurul orei opt, a venit grefierul Huba (de aici şi gluma: „Vine Huba, pleacă duba!"), care a dat citare unei liste cu cei ce trebuie să părăsească închisoarea spre libertate.

Printre aceste nume, se afla şi acela al profesorului Victor Papilian.

Cu această ocazie, doctorul Ştefănescu a primit următoarea explicaţie:

- Astăzi împlinesc 66 de ani şi, aseară, m-am rugat lui Dumnezeu să-mi facă şi mie o bucurie cu acest prilej (o veste de la familia mea), dar, dimineaţa, când m-am trezit, am intuit că Dumnezeu nu poate să-mi facă de ziua mea un cadou mai mare decât eliberarea!

Aceasta a fost credinţa profesorului Papilian, un om cu trăire creştină adevărată, care, în fiecare seară, înainte de culcare, se retrăgea discret în patul lui de suferinţă şi, stând culcat cu faţa spre cer şi cu ochii închişi, îşi încredinţa lui Dumnezeu sufletul său cucernic, rugându-L să-l apere pe el şi pe cei din jur şi să-l întoarcă cât mai grabnic la cei dragi, soţia Catrina şi copiii, Mihaela şi Victoraş. Acest mare anatomist şi om de Litere (scriitor-prozator), fost director al Filarmonicii şi Teatrului din Cluj şi preşedintele Asociaţiei Scriitorilor Români din Ardeal, a încredinţat doctorului Ştefănescu un testament moral, cu câteva zile înainte de eliberare: „La moartea mea, pe cruce să nu fie scris niciunul din titlurile universitare şi neuniversitare pe care le-am dobândit în viaţă. Pe crucea mea să scrie doar „Doctor Victor Papilian, luptător anticomunist", calitate obţinută prin suferinţă, deoarece toată viaţa nu a fost preocupat decât de ştiinţă şi literatură, devenind un accidentat politic cu voia „tovarăşilor".

Doctor Titel Ştefănescu

Suferinţa sa nedorită, din această ultimă parte a vieţii, îl înscrie în martirajul sutelor de mii de români ce reprezintă adevărata rezistenţă anticomunistă românească.

Doctor Eugen Munteanu, absolvent al Facultăţii de Medicină din Iaşi; din păcate, nu a rezistat încercărilor satanice la care a fost supus şi a căzut în mrejele aberaţiilor comuniste, făcând parte din „Comitetul de torţionari" de la Piteşti şi Târgu Ocna, alături de Ţurcanu. A zăcut o vreme în camera noastră, din secţia TBC-Jilava,

de unde, în stare foarte gravă, a fost transportat la Spitalul Văcărești.

Tomuță Octavian, originar din Daia-Mureș, student la politehnică, tânăr ardelean, bărbat frumos, trecut prin multe încercări vitrege ale soartei de deținut. Cu imaginația și talentul său de povestitor, încălzea toată camera alungând suferințele noastre. Seară de seară, ne povestea, cu mult talent, romane sau filme, care mai de care mai frumoase, iar noi adormeam liniștiți în lumea povestirilor lui, uitând de suferință. Era fiu de țărani sănătoși și buni gospodari și ne bucura mereu cu priceperea sa de a combina, din te miri ce, câte o surpriză. De anumite aniversări, pregătea pe ascuns câte ceva pe care ni-l oferea totdeauna seara. Din feliuțe de pâine tăiate subțire și puțin prăjite, înmuiate în cafea, la mijloc cu o cremă făcută din sâmburi de prune bine pisați și amestecați cu griș, scotea o închipuire de prăjitură. Din mâncarea de fasole, separând boabele, le făcea piure și le combina cu puțină untură de pește, ca să ni le servească drept „icre". Iar când sosea momentul urărilor de sănătate, fericire și, bineînțeles, de libertate, ne servea câte o ceașcă de vin tonic, amestecat și prelungit cu cafea. În aceste momente, mai simțeam și noi în inimile noastre un iz de sărbătoare.

Doctorul Șoltuz Laurențiu, un tânăr doctor, originar din Lozna Sucevei, dintr-o familie de învățători culți și buni patrioți, era el însuși un talent. Încă de pe când era elev, frecventa un cerc literar, scriind schițe cu subiecte din viața satului său.

De multe ori ne-a făcut să uităm clipele grele, prin povestiri pline de farmec și romantism.

Dintre acestea păstrez amintirea unei schițe intitulate „Drumul care ducea la bunicuța", pe care aș dori să o prezint într-un scurt rezumat, departe, totuși, de farmecul ei original.

Ca licean, în cursul superior, a stat câtva timp în gazdă, în orașul Rădăuți, chiar la chestorul orașului. Acolo, i-a fost dat să cunoască atât clipe de vis adolescentin, cât și stări dramatice, cu care este presărată viața.

Soția chestorului, o tânără evreică, era vizitată în lipsa soțului de un june locotenent cu maniere deosebit de cazone.

Într-una din zile, coborând, nu dintr-o trăsură trasă de zmei, ci dintr-un biet car tras de boi, sosește la casa gazdei o fetișcană drăguță ce locuia la bunica ei, mai sus de Rădăuți.

Fac cunoștință și, tinerețea îmbiindu-i, se împrietenesc de-a binelea.

Astfel, elevul Laurențiu află că această copilă, care locuiește la bunica ei, are dincolo de graniță o mamă și o surioară pe care, din când în când, le vizitează, trecând fraudulos frontiera.

Prietenia celor doi îi duce, mână în mână, până la casa bunicii, a cărei grădină se întindea doar la câțiva zeci de metri de noua graniță cu URSS-ul.

Într-una din nopțile de vară, în marginea acestei grădini, tupilați într-un tufiș, stau strâns îmbrățișați tinerii noștri, așteptând să treacă rondul grănicerilor din URSS. Grănicerii odată trecuți, cei doi se despart și fata, sprintenă, prinsă de crengile unei sălcii pletoase, sare peste cărarea ce despărțea cele două granițe, se pierde în noapte, călcând din piatră în piatră, ca să nu lase urme.

Peste o săptămână, fata își face din nou apariția în casa chestorului. Cu această ocazie, pe lângă bucuria revederii, Laurențiu află și misterul acestor călătorii peste graniță.

Soția chestorului, de fiecare dată când fata bunicii se pregătea de plecare, blinda trupul acesteia cu nenumărate ceasornice pe care fata le plasa unui ceasornicar din Cernăuți. La vremea aceea, în URSS era o mare lipsă de astfel de obiecte ce aveau o deosebită valoare. Plecări și sosiri din acestea s-au repetat cu multă regularitate, deseori, până toamna târziu.

Tânărul Laurenţiu, care învăţase de-acum bine drumul la casa bunicii îşi aşteptă nerăbdător iubita cu lampa aprinsă la fereastră.

Totul până într-o zi!

Când lampa a rămas zadarnic aprinsă, fără ca fata aşteptată să mai apară ...

Neliniştea, curajul şi curiozitatea adolescentului l-au împins să o caute jos, în capătul grădiniţei, unde a găsit-o cu faţa în sus şi pieptul ciuruit de gloanţe.

Şi, astfel, „Drumul care ducea la bunicuţa" s-a pierdut ca un fum pentru totdeauna.

Preotul Iorgu Ionescu, originar din comuna Videle, Teleorman, a avut în libertate o atitudine de simpatie faţă de Mişcarea Legionară.

A fost de ajuns ca cineva, pornit pe fapte rele, să reclame această simpatie pentru ca preotul să fie arestat. Trimis mai întâi la Canal, s-a eliberat de acolo, bolnav de plămâni. După un timp de relativă libertate, fără absolut niciun fel de vinovăţie, a fost rearestat şi adus la Jilava, aşa bolnav cum era.

Într-o zi, în urma unei hemoptizii puternice, era cât pe-aici să-l pierdem. A trebuit să-l obligăm să înghită doi pumni de sare, ca să-i putem opri sângele. S-a oprit şi a supravieţuit. Ne-am reîntâlnit în anul 1963, în secţia TBC-Aiud, de unde ne-am eliberat împreună, în vara anului 1964.

În vara anului 1968, m-am trezit cu dânsul la mine acasă, în Ploieşti. De la uşă mi-a spus bietul om că a fost trimis de Securitate, ca să mă convingă să recunosc greşelile trecutului meu. Oare ce greşeli trebuia să recunosc? Nu înţelegeam! La propunerea Securităţii, Preotul Iorgu a refuzat să mă viziteze, spunând că nu poate face aşa ceva, deoarece eu i-am salvat viaţa la Jilava, atunci când avusese hemoptizia. Dar, până la urmă, s-a gândit că bine-ar fi să mă viziteze, că, şi-aşa, îi era dor de mine. Şi vizita lui mi-a făcut plăcere şi ne-am înţeles de minune, fără să ne încărcăm conştiinţele cu păcate. Tot în această

secţie TBC, mai era cu noi un oarecare Turcu, originar din Bucureşti, economist de profesie şi turnător ordinar.

Era foarte mieros la vorbă, dar şi foarte viclean şi periculos.

Toţi l-am mirosit şi l-am tratat ca atare. De la toţi aceşti oameni cu care am stat, în afară de Turcu, mi-am îmbogăţit bagajul cunoştinţelor mele teologice şi am învăţat pe dinafară psalmi şi multe rugăciuni. În afară de aceasta, reuşisem să ne organizăm o activitate intelectuală, învăţând texte biblice, poezii şi limbi străine.

Din camera de gardă a miliţienilor, reuşisem să sustragem hârtie şi cerneală, pe care le ţineam într-un flacon de streptomicină, peniţe uzate pe care le recondiţionam noi. Toate acestea le ascundeam în interiorul uşii, care era goală la mijloc, le băgăm în săculeţe de cârpă şi le aruncam în golul uşii, de unde le scoteam cu ajutorul unei sârme lungi, la capătul căreia fixasem mai multe cârlige făcute dintr-o bucăţică de sârmă subţire şi oţelită, pe care o găsisem pe jos. Adunasem acolo mii de cuvinte în limba franceză şi germană. Inventivitatea intelectului uman este, într-adevăr, inepuizabilă. Ajunsesem să nu ştim când ne trece timpul şi rare erau momentele când ne mai gândeam la libertate sau la cei dragi ai noştri.

Formasem o societate de năpăstuiţi ai soartei şi nu ne mai apăsau zidurile groase ale temniţei. Apropo de cuvântul „temniţă", acesta vine de la cuvântul de origine slavă „temno", care înseamnă „întuneric".

Căci aşa erau temniţele vechi: întunecate, fără lumina zilei sau a soarelui.

În această viaţă de temniţă, fără să vrem, observasem şi alte lucruri, care ne sustrăgeau de la necazurile vieţii de deţinuţi.

Într-o zi, în timp ce ne plimbam, am zărit (nu departe de sârma ghimpată) o colonie de furnici negre şi mari, care alergau de zor în căutarea hranei. A doua zi, am luat cu noi o bucăţică de pâine şi am fărâmiţat-o, ca să le fie furnicilor mai uşor de cărat în subteran.

Când am presărat firimiturile, ne-au observat vrăbiuţele, care erau sus pe gard. După ce am făcut un tur şi am revenit la locul unde aruncasem pâinea, n-am găsit nici urmă de pâine, dar nici de furnici.

Hrăpăreţele vrăbiuţe devoraseră totul!

Altă dată, am observat un motan tărcat, de toată frumuseţea, cum sărea gardul şi venea în curtea secţiei noastre. Era voinic şi vărgat motanul, întocmai ca un tigru. Când apărea în teritoriul secţiei noastre, vrăbiuţele se alarmau foarte tare şi zburau pe deasupra capului lui, ca să-l impresioneze, dar el mergea liniştit înainte, fără să se sinchisească. Toate camerele noastre aveau ferestre înalte şi zăbrele groase la ele. În vârful unei astfel de zăbrele din camera noastră, era un mic spaţiu gol, în cărămidă. Două vrăbiuţe, gândind că sunt în siguranţă acolo, şi-au făcut un cuib. Hoţul de motan a observat unde sunt ascunse şi, într-o seară, după ce vrăbiuţele se culcaseră, l-am surprins pe motan căţărat pe zăbrelele orizontale, băgând laba în cuib, de unde a tras afară o vrăbiuţă, care se zbătea neputincioasă în gheara lui, până ce a băgat-o în gura lui de n-a mai putut biata de ea să mişte. Teribilă moarte pentru sărmana vrăbiuţă!

Şi toate acestea s-au petrecut în câteva secunde, aşa încât strigătul meu de a încerca să-l gonesc a fost zadarnic şi tardiv.

O adevărată luptă pentru existenţă!

Dar cea mai senzaţională întâmplare din lumea acestor fiinţe a fost răzbunarea unei cucuvele. Or fi fost ele mai multe cucuvele pe acolo, dar eu doar una am văzut. Păţania ei vreau să o povestesc acum.

Nu ştiu din care motiv, cucuveaua aceasta a fost surprinsă de lumina zilei, chiar sus pe gardul din faţa celulelor noastre.

Iar rândunelele probabil că îi cunoşteau năravul de a se hrăni numai cu carne, fiindcă, atunci când au văzut-o cocoţată pe gard, s-au năpustit asupra ei, sute şi sute. Zburau în rotocoale deasupra ei, apoi veneau în picaj, încât sărmana cucuvea nu mai putea face altceva decât

să-şi lase capul în jos în momentul când simţea că se apropie vreo rândunică, devenind astfel o biată jucărie mecanică, neputincioasă în apărare. Şi chinul acesta a durat toată ziulica, până seară, când rândunelele s-au dus la culcare.

Acum, i-a venit şi ei rândul să se răzbune. Înzestrată de Dumnezeu cu o vedere deosebit de bună în timpul nopţii, a trecut, fără să ştim noi, la represalii.

Dormind, ne-am deşteptat din somn în urma unor zgomote suspecte şi misterioase ce se auzeau pe coridor. Eram îngrijoraţi, că nu ştiam ce se întâmplă.

Dimineaţa, am aflat de la miliţianul de serviciu că toate cuiburile de rândunele, câte au fost pe coridorul nostru, toate au fost dărâmate până la ultimul, de către o cucuvea. Şi acele cuiburi erau pline cu pui golaşi care au căzut jos.

Miliţianul, inimă caritabilă, a adunat toţi puii şi i-a pus într-o şubă, la căldură. A doua zi, ni i-a dat nouă de i-am aşezat pe fereastră, ca să fie văzuţi de părinţii lor. Câtă muncă şi ce gălăgie au putut să facă rândunelele până ce şi-au ridicat puii şi i-au dus, probabil, în alte cuiburi.

49. PRIN CELULELE BUCUREŞTIULUI

„La voi însă şi perii capului, toţi sunt număraţi".
(Matei 10,30)

„V-a cerut satana să vă cearnă"
(Luca 22,31)

În vara anului 1957, am fost dus la Bucureşti. Din nou pe Calea Rahovei. La început, am stat închis singur într-o celulă, aproape de intrarea în secţie. Se făceau arestări masive, ziua şi noaptea.

Maşinile Securităţii erau într-un du-te-vino permanent. Prin uşa închisă, auzeam ordine surde, paşi grăbiţi şi simţeam o forfotă mare. Odată am auzit în miez de noapte o femeie care raporta cu voce tare că n-a găsit pe nimeni

acasă. Auzeam când îi dădea jos din maşină pe cei arestaţi: „Pe-aici, pe-aici, mişcă mai repede!”.

Într-o asemenea atmosferă, cum aş fi putut eu să mă odihnesc?

Numai gânduri negre şi presimţiri sinistre îmi umpleau cugetul cu tot felul de întrebări. Ce mă va aştepta?

Uneori, auzeam din celulă ţipete, urlete de groază, de durere, vaiete surde, gemete de oameni schilodiţi în torturi...

În această stare de groază, mi-a venit repede în ajutor rugăciunea. Rugăciunea cea caldă din toată inima.

De-acum nu mai aveam în gândurile mele pe nimeni şi nimic din lumea aceasta, în afară de puterea lui Dumnezeu.

Pereţii groşi şi reci erau străpunşi de gândurile mele, până în înaltul cerului. Gândurile se nasc în creier. Creierul lucrează ca un emiţător de unde.

Dacă aceste unde sunt curate, ele sunt receptate de îngeri şi transmise mai departe, până la Dumnezeu, „Sus în cer, sus în cer, este patria mea!”, murmuram în şoaptă.

„În mormânt, Viaţă, pus ai fost, Hristoase” şi s-au spăimântat oştirile îngereşti! şi altele de felul acesta, le ziceam în gând, cu tăria credinţei că ele vor fi ascultate acolo sus.

După câteva zile, am fost scos la anchetă, cu ochelarii orbi la ochi şi ţinut strâns de braţ. Sus în cameră, un căpitan anchetator care, după câteva întrebări la care eu n-am răspuns, a lăsat să intre în cameră un alt căpitan.

Când l-am văzut, am încremenit. Era un fost agent de urmărire, pe când transmiteam eu telegrame de la doctorul Ţăranu.

Evreu, tânăr pe-atunci, era acum ofiţer în Organele Securităţii. Ne-am uitat unul la altul şi ne-am recunoscut. Jubila şi era fericit că mă vede într-o astfel de situaţie. M-a luat uşor de braţ, m-a aşezat jos, s-a urcat în ceafa mea şi m-a călărit bucuros şi triumfător. Încălecase doar un român şi se simţea călare pe situaţie. Am tăcut şi m-am supus acestei groaznice umilinţe. Ceea ce nu mi s-a

întâmplat în URSS, timp de 11 ani, mi se întâmpla acum, în ţara românească.

Unde-o fi astăzi acel evreu, căpitan de securitate? Tot călare pe situaţie o fi???

„Sărmană ţară românească, a marilor voievozi creştini, pe ale cui mâini ai ajuns?”.

Când s-a săturat să mă călărească, m-a lăsat să mă ridic şi tot el m-a aşezat pe un scaun, la o măsuţă mică.

A apărut un alt căpitan, care mi s-a prezentat ca fiind de la Procuratură. Acesta nu era evreu. Era român, pudrat pe faţă, uşor fardat pe pometii obrajilor şi parfumat rău, ca o veritabilă cocotă masculină!

- Domnule Popescu, trebuie să vorbiţi! Eu am venit din partea Procuraturii să ascult ce aveţi pe inimă! Uitaţi-vă la mine, sunt doar căpitan de procuratură!

- Eu, domnule căpitan, indiferent cu cine stau de vorbă în timpul anchetei, îl dezbrac în gândul meu de uniformă, ca să-mi dau seama că stau de vorbă tot cu un om ca mine!

La acest răspuns al meu, căpitanul-procuror s-a albit la faţă şi n-a mai spus nimic. De-aici, mi-am dat seama că nu este versat în meserie. Şi văzând că nu are cu cine discuta, m-a lăsat în pace şi m-a trimis jos, în celulă. Ajuns în celulă, stam şi mă miram eu însumi de curajul meu!

Rugăciunea mă pregătise pentru orice. Rugăciunea te poate pregăti de moarte şi, dacă nu-ţi este frică de moarte, înfrunţi totul. Şi am continuat să mă rog, până ce am fost din nou chemat la anchetă.

- Cum te cheamă? m-a întrebat furios un căpitan necunoscut mie. Dar eu n-am răspuns.

- Ce, mă, eşti mut? Am tăcut în continuare.

- Spre binele tău, vorbeşte, bă, boule! Vorbeşte, bă, că te rup în două ca pe un castravete. Bă, tu ai auzit de căpitan Enoiu? Vrei, bă, să vorbeşti sau nu?

Niciun răspuns.

N-a durat nici zece minute această scenetă şi m-a trimis jos, în celulă, fără să se atingă de mine.

acasă. Auzeam când îi dădea jos din maşină pe cei arestaţi: „Pe-aici, pe-aici, mişcă mai repede!”.

Într-o asemenea atmosferă, cum aş fi putut eu să mă odihnesc?

Numai gânduri negre şi presimţiri sinistre îmi umpleau cugetul cu tot felul de întrebări. Ce mă va aştepta?

Uneori, auzeam din celulă ţipete, urlete de groază, de durere, vaiete surde, gemete de oameni schilodiţi în torturi...

În această stare de groază, mi-a venit repede în ajutor rugăciunea. Rugăciunea cea caldă din toată inima.

De-acum nu mai aveam în gândurile mele pe nimeni şi nimic din lumea aceasta, în afară de puterea lui Dumnezeu.

Pereţii groşi şi reci erau străpunşi de gândurile mele, până în înaltul cerului. Gândurile se nasc în creier. Creierul lucrează ca un emiţător de unde.

Dacă aceste unde sunt curate, ele sunt receptate de îngeri şi transmise mai departe, până la Dumnezeu, „Sus în cer, sus în cer, este patria mea!”, murmuram în şoaptă.

„În mormânt, Viaţă, pus ai fost, Hristoase” şi s-au spăimântat oştirile îngereşti! şi altele de felul acesta, le ziceam în gând, cu tăria credinţei că ele vor fi ascultate acolo sus.

După câteva zile, am fost scos la anchetă, cu ochelarii orbi la ochi şi ţinut strâns de braţ. Sus în cameră, un căpitan anchetator care, după câteva întrebări la care eu n-am răspuns, a lăsat să intre în cameră un alt căpitan.

Când l-am văzut, am încremenit. Era un fost agent de urmărire, pe când transmiteam eu telegrame de la doctorul Ţăranu.

Evreu, tânăr pe-atunci, era acum ofiţer în Organele Securităţii. Ne-am uitat unul la altul şi ne-am recunoscut. Jubila şi era fericit că mă vede într-o astfel de situaţie. M-a luat uşor de braţ, m-a aşezat jos, s-a urcat în ceafa mea şi m-a călărit bucuros şi triumfător. Încălecase doar un român şi se simţea călare pe situaţie. Am tăcut şi m-am supus acestei groaznice umilinţe. Ceea ce nu mi s-a

întâmplat în URSS, timp de 11 ani, mi se întâmpla acum, în ţara românească.

Unde-o fi astăzi acel evreu, căpitan de securitate? Tot călare pe situaţie o fi???

„Sărmană ţară românească, a marilor voievozi creştini, pe ale cui mâini ai ajuns?”.

Când s-a săturat să mă călărească, m-a lăsat să mă ridic şi tot el m-a aşezat pe un scaun, la o măsuţă mică.

A apărut un alt căpitan, care mi s-a prezentat ca fiind de la Procuratură. Acesta nu era evreu. Era român, pudrat pe faţă, uşor fardat pe pometii obrajilor şi parfumat rău, ca o veritabilă cocotă masculină!

- Domnule Popescu, trebuie să vorbiţi! Eu am venit din partea Procuraturii să ascult ce aveţi pe inimă! Uitaţi-vă la mine, sunt doar căpitan de procuratură!

- Eu, domnule căpitan, indiferent cu cine stau de vorbă în timpul anchetei, îl dezbrac în gândul meu de uniformă, ca să-mi dau seama că stau de vorbă tot cu un om ca mine!

La acest răspuns al meu, căpitanul-procuror s-a albit la faţă şi n-a mai spus nimic. De-aici, mi-am dat seama că nu este versat în meserie. Şi văzând că nu are cu cine discuta, m-a lăsat în pace şi m-a trimis jos, în celulă. Ajuns în celulă, stam şi mă miram eu însumi de curajul meu!

Rugăciunea mă pregătise pentru orice. Rugăciunea te poate pregăti de moarte şi, dacă nu-ţi este frică de moarte, înfrunţi totul. Şi am continuat să mă rog, până ce am fost din nou chemat la anchetă.

- Cum te cheamă? m-a întrebat furios un căpitan necunoscut mie. Dar eu n-am răspuns.

- Ce, mă, eşti mut? Am tăcut în continuare.

- Spre binele tău, vorbeşte, bă, boule! Vorbeşte, bă, că te rup în două ca pe un castravete. Bă, tu ai auzit de căpitan Enoiu? Vrei, bă, să vorbeşti sau nu?

Niciun răspuns.

N-a durat nici zece minute această scenetă şi m-a trimis jos, în celulă, fără să se atingă de mine.

- Doamne, Tu m-ai învăţat să pretind cetăţenia germană? Ce bine m-ai învăţat! Uite, că nu s-a atins de mine, nu m-a bătut, doar m-a certat!

Eram de-acum convins că cei de la Consulatul francez, care reprezentau interesele germane la noi în ţară, mă aveau în evidenţă şi probabil că, din când în când, se interesau de soarta mea. Altfel, nu puteam să-mi explic această atitudine deloc agresivă faţă de mine, în timp ce alţii erau torturaţi în chip barbar.

După alte câteva zile, m-au dus sus, într-o cameră cu trei paturi. Aici am făcut cunoştinţă cu fratele Stoianovici, începător în viaţa monahală. Nu era tuns călugăr, dar purta plete, barbă şi haine călugăreşti. Vizitase multe schituri şi mănăstiri şi acum era acuzat, în mod absurd, că ar fi om de legătură între călugări şi legionari.

Nu spunea, dar se vedea că a fost bătut bine.

Peste câteva zile, a sosit în această celulă, de la Râmnicu Sărat, deţinutul Puiu Ioan. Făcuse ani grei de puşcărie, împreună cu bătrânul om politic, Ion Mihalache, ţărănist de frunte.

Puiu Ioan era originar din Bucovina, bărbat înalt, chipeş, avea un moral sănătos şi intransigent în atitudinea anticomunistă.

Nu ştia de ce l-au adus de la Râmnicu Sărat. Era străveziu de slab, dar, după câteva zile de stat la pat, cu supliment de turtoi, a început să se refacă. Ne-am înţeles bine amândoi, că eram doar fraţi români de suferinţă, închişi pentru aceeaşi cauză anticomunistă.

Între timp, eu am mai fost dus la anchetă, dar tăcerea a fost de aur, căci de bătut nu m-au bătut. Prinsesem curaj şi mi-am dat seama că cetăţenia germană îmi era de folos, că, altfel, de mult m-ar fi tocat şi stâlcit în bătăi.

50. ARENELE NAŢIONALE DE EDUCAŢIE FIZICĂ - (A.N.E.F.)

După mai bine de o lună, am fost dus la A.N.E.F. Aici, celulele erau mult mai mari şi mai luminoase. Paturi metalice, cu saltele de paie. În celula în care am fost introdus, l-am cunoscut pe avocatul Constantin Andronache din Bucureşti, al cărui băiat, la vârsta de 14-15 ani, a suferit greu din cauza unei hepatite ce nu ceda cu tot tratamentul doctorilor.

Din această cauză, mama copilului suferea mult şi era distrusă. În vremea aceea, ciobanul Petrache Lupu de la Maglavit făcea minuni. Prin anii 1934-1935, era mare pelerinaj la el şi se vorbea mult despre minunile ce se săvârşeau acolo.

Doamna Andronache l-a rugat insistent pe soţul ei să o ducă împreună cu copilul la Maglavit, dar avocatul nu a vrut.

Până la urmă, răzbit de lacrimile soţiei şi de suferinţele copilului, a acceptat, şi au plecat cu propria-i maşină la Maglavit. Când au ajuns acolo, minune!

Petrache Lupu îi aştepta. S-a dus direct la maşina lui, fără să fie rugat sau anunţat de cineva, şi a zis în graiul său gângav de care suferea:

- Hai, ... bă, Con ... tan ... tine! De ce nu crezi? Şi a pus Petrache Lupu mâna în creştetul capului băiatului şi acesta s-a făcut sănătos pe loc!

„Cine are urechi de auzit să audă!"

Atunci a crezut şi avocatul Andronache şi am crezut şi eu total în spusele lui, căci nu avea niciun interes să mă mintă. El era închis acum, pentru că mărturisea minunea cu băiatul lui săvârşită de Petrache Lupu.

După plecarea avocatului Andronache din celula mea, au trecut multe zile de singurătate, în care timp am avut două vise.

Danuti Kemejite, sora mea cea bună din Sangorodokul de lângă Urali, şi-a adus aminte de mine şi, pe negândite, a sosit în celula din ANEF, fără ca eu să mă fi gândit la ea.

Era frumos îmbrăcată, în puloverul ei cel de sărbătoare, pe care-l cunoşteam şi eu, şi mi-a zis:

- Nicolai, tu m-ai iertat?

- Da, i-am răspuns eu, şi a dispărut.

Ce rău mi-a părut că a plecat atât de repede, dar m-am bucurat mult, că, după atâţia ani, şi-a adus aminte de mine şi m-a vizitat.

Cine i-o fi comunicat ei adresa mea şi locul unde mă aflu? Cine o fi îndemnat-o să mă viziteze în situaţia în care mă aflam? Cum de află aceste spirite despre noi, de-acolo din lumea lor?

Al doilea vis semnificativ a fost acela cu Alexandru Sergeievici Lopatin, şeful băii, unde am lucrat eu ca frizer în Vorkuta.

A apărut la uşa celulei mele, înfuriat şi arţăgos, şi îmi smulgea din braţe nişte crini albi. Eu mă împotriveam, dar nu reuşeam să-l opresc în niciun fel.

Ultimul crin n-am vrut să i-l dau cu niciun chip, dar, cu braţele-i lungi şi gura-i mare, mi l-a smuls şi pe acela. Zece crini albi mi-a smuls Lopatin din braţe, zece luni am stat prin celulele Bucureştiului, după care am plecat din nou la Jilava.

Şi acum urmează cea mai fericită întâmplare din pelerinajul meu prin Bucureşti. Am fost mutat în altă cameră, mai luminoasă, cu un singur pat şi cu un deţinut în ea. Purta barbă şi păr lung, avea ochi senini şi plini de evlavie. De la prima vedere, părea să fie călugăr, şi era chiar ieromonah.

Părintele Sofian Boghiu, călugăr feciorelnic de tânăr, şi-a închinat viaţa Domnului nostru Iisus Hristos, trăind împreună cu alţi câţiva tineri la Seminarul de la Cernica, până ce a fost tuns călugăr. Făcea parte dintre preoţii călugări, care au făcut din Mănăstirea Antim din Bucureşti un „Rug aprins", unde se slujea Domnului, ziua şi

noaptea, fără pauză, imediat după ocuparea ţării de către Armata roşie.

Figură blândă şi trăitor profund în Domnul, am împărţit pentru câtva timp salteaua unui singur pat din celulă.

Mi-a ascultat povestea suferinţelor mele, întărindu-mă în credinţă. M-am spovedit şi mi-am mărturisit păcatele tinereţii mele, sfătuindu-mă să repet spovedania şi după ce mă voi elibera, unui preot înveşmântat. I-am povestit şi favorul pe care mi l-a făcut Maica Domnului, când mi s-a arătat în închisoarea Lefortovo din Moscova. M-a crezut şi m-a îndemnat să las scrisă această vedenie.

I-am mărturisit şi dorinţa mea de a mă călugări, dacă mă voi libera şi m-a sfătuit că, în situaţia de faţă, ar fi mai bine să-mi întemeiez o familie deoarece, ca fost deţinut politic, n-am să fiu lăsat în pace, ca să pot face adevărată călugărie.

N-am stat mai mult de trei săptămâni împreună, dar acele zile mi-au fost zile de lumină şi îndemn pentru trăirea în Hristos.

„Rugul aprins" al Maicii Domnului de la Mănăstirea Antim avea, pe lângă preoţii Sofian şi Ghiuş, stareţul Vasile Vasilache, şi mulţi intelectuali de seamă, ca poetul Vasile Voiculescu, Mircea Vulcănescu, Sandu Tudor, care s-a călugărit la Mănăstirea Antim, ca, apoi, să ajungă ieroschimonah, cu numele de Daniil la Schitul Rarău, şi mulţi alţii. (Rezistenţa nr. 4).

51. TALPA IADULUI

După ce m-am despărţit de Părintele Sofian, am fost dus la MAI, la subsolul doi, la aşa zisa „Talpa iadului", cum au botezat-o deţinuţii. Aici, am avut pat de cărămidă, saltea de paie şi, ca surpriză, WC, cu duş în cameră (pe care nu l-am folosit niciodată).

Aerul era condiţionat şi trimis pe un burlan în celulă.

Odată am primit şi nişte stropi de sânge, prin acest burlan, probabil sânge de şobolan, căzut în elicea ventilatorului.

După nu mai ştiu cât timp, am fost scos la anchetă, dar iar am răspuns cu tăcerea.

Tăceam precum tace mutul şi nu m-au bătut! Celula în care mă aflam era bună pentru rugăciuni, căci gândul nu mi-l putea opri nimeni, aşa cum de mult timp mă convinsesem de puterea rugăciunii, ce alt lucru mai bun puteam face în acea situaţie?!

Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, auzi-mă!

Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mă!

Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă, binecuvântează-mă, iartă-mă, dă-mi puteri din puterile Tale! Şi, când oboseam, repetam psalmii 42 şi 50, pe care-i învăţasem la Jilava, de la băieţi. Şi aşa, toată ziua şi noaptea, chemam numele Domnului şi ajutorul Maicii Lui.

După şase săptămâni de rugăciuni, m-am trezit într-o dimineaţă aşa de transpirat, că puteam stoarce rufele de pe mine.

Şi salteaua şi paiele din saltea erau atât de ude, încât a trebuit să o aşez jos pe muchie, rezemată de cărămida patului, să se usuce.

Avusesem un vis!

În faţa ochilor mei, în celula mea, trecea Iisus Hristos, trăgând după El, cu mare greutate, Crucea pe care a fost răstignit.

Dar toată greutatea fizică a acestei Cruci o simţeam eu pe umerii mei şi mă apăsa atât de tare, încât tremuram din toată fiinţa mea sub greutatea i, de aceea transpirasem aşa de tare!

Ce vis, Doamne!

A fost Iisus în celula mea, în faţa ochilor mei, în fiinţa mea! Şi când m-am trezit, eram ud leoarcă, speriat şi sleit de puteri.

În singurătatea celulei în care zăceam, m-a găsit Iisus şi mi-a arătat că port Crucea Lui. Sfânta Cruce pe care El S-a

răstignit pentru iertarea păcatelor noastre, Crucea neamului nostru românesc!

Eram, deci, pe drumul cel bun, pe drumul Golgotei Lui!

Eram pe drumul cel îngust şi sănătos! Cum puteam să nu accept suferinţa? Cum să nu fiu măgulit de atâtea favoruri ce mi le-au făcut El şi Maica Lui? Ei mi-au dovedit în atâtea rânduri că-mi sunt ascultate rugăciunile şi că sunt în atenţia lor.

Mare eşti Tu, Doamne, şi mari sunt puterile Tale!

La puţin timp după acest vis, am fost urcat sus la parter şi introdus într-un cabinet luxos, cu un birou masiv şi fotolii largi, pluşate şi moi, de te afundai în ele.

- Stai jos! mi-a ordonat un civil, puţin trecut de 50 de ani. Ia spune, bă, ce-ai vrut să-mi spui?

- Hai, bă, vorbeşte, c-ai vrut să ajungi la mine! Uite că ai ajuns! Acum vorbeşte, spune-mi ce ai pe inimă. Te ascult! Hai, bă, vorbeşte, că n-am timp de tine! Vorbeşte, bă, că, dacă nu, o să-ţi dau nişte doctorii şi-ai să spui şi ce-ai supt la mă-ta!

Enervat de tăcerea mea, s-a ridicat în picioare şi s-a îndreptat spre mine. Atunci am observat că şchiopăta, având un picior mai scurt.

S-a aşezat în faţa mea, m-a fixat câteva momente cu o privire furioasă şi, în final, mi-a proptit un pumn în bărbie, cu toată puterea, de mi-a zdruncinat creierii în cap.

- Hei, lasă că-ţi arăt eu ţie ... şi m-a înjurat de Dumnezeu.

În această talpă a iadului, am stat patru luni de zile, fără să fiu scos nici măcar o singură dată la plimbare.

Cred că eram ca o arătare stranie!

Pantofii-n picioare erau făcuţi praf, pantalonii rupţi în fund.

De-aici, am fost transferat pe Uranus, unde n-am mai stat mult şi am fost dus la proces.

Înainte de a intra în faţa instanţei judecătoreşti, a venit un avocat la mine. S-a prezentat: Stoicescu.

- D-le Popescu, aţi fost adus aici ca să vă asculte tovarăşul preşedinte. Să-i spuneţi tot ce aveţi dumneavoastră pe inimă. Nu trebuie să-l supăraţi! Nici avocatului nu i-am răspuns nimic, că nu aveam încredere.

Instanţa era formată din şapte colonei. Preşedintele era la mijloc, iar câte trei, de-o parte şi de alta.

În fundul sălii, mama, uluită de apariţia mea, a dus mâna la gură, de frică probabil, să nu scoată vreun ţipăt. Lângă dânsa, fratele meu Ionel.

Am reuşit în fugă să le fac câteva semne şi-atâta tot!

Când am fost strigat: Inculpatul Popescu D. Nicolae, m-am ridicat în picioare.

- Data naşterii, ... locul naşterii, ... cetăţenia, ... Tăcere, niciun răspuns.

Avocatul, îngrozit de atitudinea mea, a venit la mine şi m-a implorat să răspund la întrebările tovarăşului preşedinte!

S-a dus în faţa instanţei, nu ştiu ce-a spus şi a venit iar la mine, inculpatul, dar eu tăceam. În faţa acestei muţenii, instanţa s-a ridicat şi a părăsit sala.

Pe mine m-a luat gardianul, m-a scos afară din sală şi am ajuns din nou în celula mea, unde am mulţumit Domnului de puterea pe care mi-a dat-o. Ce era să discut? Cu cine era să discut, când ştiam că sentinţa îmi era dată dinainte? De aceea, am socotit că tăcerea este mai bună. După puţine zile, am fost dus din nou la Jilava. Trecuseră zece luni şi eram mulţumit în conştiinţa mea de toate cele petrecute în acest timp. Dintre toţi camarazii pe care i-am lăsat în secţia TBC, când am plecat la Bucureşti, n-am mai găsit decât pe doctorul Şoltuz Laurenţiu şi acesta era mult schimbat, lucru ce mi s-a părut foarte curios.

În lipsa mea, în urma informaţiilor date de Turcu Gheorghe, s-a descoperit ascunzătoarea din interiorul uşii. Turcu a fost mutat în camera vecină, iar ceilalţi camarazi au fost risipiţi prin secţie, afară de Laurenţiu şi alţi câţiva trei-patru inşi, internaţi pe parcurs.

Lipsa inginerului Tomuţă, a lui Mihai Timaru, a părintelui Iorgu, se simţea şi, fără ei, nu se mai putea

reface atmosfera de bună colegialitate pe care o lăsasem la plecarea mea în Bucureşti.

M-am instalat cu patul lângă Laurenţiu, ca să am cu cine vorbi.

Dar Laurenţiu vorbea foarte puţin şi eu, care nu vorbisem cu nimeni timp de zece luni, simţeam nevoia să vorbesc.

Simţeam mult lipsa celorlalţi şi atmosfera frăţească pe care o lăsasem aici.

Într-o seară, pe când Laurenţiu şedea la fereastră, m-am apropiat de el şi l-am întrebat ce s-a întâmplat. De ce tace tot timpul? Nici de mâncat nu mâncase de trei zile.

- Am trecut printr-un moment greu! M-a încercat o ocluzie intestinală şi, dacă mâncam, mă prăpădeam! mi-a răspuns el. Dar te rog să-mi spui dacă nu simţi în atmosferă un miros greu, sufocant? m-a întrebat tot el.

- Nu, i-am răspuns eu mirat.

- Fii atent, că ăştia vor să ne gazeze, vor să ne omoare!

- Măi Laurenţiu, nu te supăra, dar eu nu cred nimic din ceea ce spui tu. Eu cred că tu eşti obsedat de ideea ocluziei, prin care spui că ai trecut ...

După această stranie discuţie, ne-am urcat fiecare în patul lui. Laurenţiu iar a tăcut mai multe zile.

La câtva timp după aceste nedumeriri ale mele, în ceea ce privea comportamentul lui Laurenţiu, am fost scoşi amândoi afară din cameră şi duşi la poarta principală a închisorii, şi introduşi în nişte carcere murdare şi cu miros infect.

Nu pricepeam nimic. Doamne, ce-o mai fi şi asta?

După câteva minute, am fost dus pe Reduit, într-o sală mare şi plină de praf, de nu se vedea om cu om. În mijlocul sălii, un pat fără saltea, în jurul lui, patru miliţieni mascaţi şi fiecare cu câte o bâtă-în mână ...

Barbarii ... Canaliile. N-am avut timp să gândesc mai mult, că am fost trântit pe pat, cu faţa în jos. Un gardian mă ţinea de picioare şi altul de cap, iar ceilalţi doi m-au ciomăgit pe fundul gol!

N-am putut să număr loviturile, că loveau precum lovesc fierarii fierul roşu pe nicovală.

Pe parcurs, am aflat de la deţinuţii de drept comun că în ziua aceea au fost ciomăgiţi câte doi deţinuţi politici din absolut toate celulele.

De ce? Cine? Ce-a făcut? În ţară sau în străinătate?

Şi dacă au făcut alţii, de ce să fim noi schilodiţi?

Întrebam, dar zidurile nu-mi răspundeau. A trebuit să stăm câteva zile bune cu comprese reci la fund, până ce s-au retras vânătăile!

52. ÎNCHISOAREA AIUD

„Aiudule, Aiudule,
Temniţă cruntă,
Fă-te, zăludule,
Piatră măruntă!"
(Radu Gyr)

După aproape o lună de zile de la aşa-zisa mea judecată, am fost din nou condamnat în baza articolului 193, la încă 20 de ani, pentru „intensă activitate împotriva clasei muncitoare", această activitate fiind cea de elev de liceu, în cadrul Frăţiilor de Cruce.

Au găsit „nodul în papură", ca să pot fi condamnat, chiar dacă eram cetăţean german. Activitatea mea în Frăţiile de Cruce fusese înainte de a deveni eu cetăţean german şi, socoteau ei, aveau tot dreptul să mă condamne.

Deci, tăcerea mea la proces a fost justificată, căci, şi dacă aş fi vorbit, tot aceeaşi pedeapsă aş fi primit. Aşa, mai bine că am tăcut!

În luna noiembrie, dacă îmi aduc aminte, am fost transferat împreună cu Laurenţiu la Aiud. Călătoria n-a fost grea, dar tăcerea lui mi se părea din ce în ce mai stranie.

Ajunşi la Aiud, am stat câteva săptămâni în carantină, pe „Secţie"; după aceea, am fost despărţiţi şi trimişi pe „Celular", în diferite celule.

Eu am ajuns sus, la etajul doi, spre sud, unde, după câteva luni, am primit groaznica ştire despre soarta lui Laurenţiu. Doctorul Şoltuz Laurenţiu a înnebunit.

M-am cutremurat din toată fiinţa mea şi am plâns...

Atunci s-au dezlegat toate întrebările pe care mi le pusesem în privinţa unor atitudini ce mi s-au părut mie stranii.

Atunci mi-am adus aminte despre ce mi-a povestit: că a fost bătut în cap cu bastonul de cauciuc, căci nici el n-a vorbit în anchetă. Dar el, sărmanul, nu a fost cetăţean german, cum am fost eu.

M-am reîntâlnit cu Laurenţiu în primăvara anului 1964, în secţia TBC, dar acesta va fi un alt capitol!

Nu mai ştiu prin câte celule am trecut prin „Celular" şi nici nu pot povesti despre toţi pe care i-am întâlnit.

Aiudul a fost pentru mulţi, în anii 1941-1964, o închisoare de grele şi lungi suferinţe. Pentru zecile de mii de deţinuţi, poate mai mult de o sută de mii, care şi-au măcinat anii, sănătatea şi viaţa între zidurile acestei închisori ...

Aici, au murit de foame şi chinuiţi de boli oameni iluştri ai intelectualităţii române. Indiferent de apartenenţa lor politică - ţărănişti, liberali, legionari, indiferent de profesie - muncitori, ţărani, preoţi, profesori, doctori, ofiţeri, avocaţi, studenţi, elevi, toţi au fost români, au suferit pentru aceeaşi cauză sfântă: dreptatea neamului nostru românesc, în faţa atrocităţilor provocate şi dirijate de toţi cei ce-au slujit, direct sau indirect, „armatei răului".

În Celular, am întâlnit, în majoritatea lor, oameni de caracter, care puneau mai presus de suferinţă şi umilinţă curăţenia conştiinţei lor. Aiudul a fost o adevărată şcoală de trăire şi de rezistenţă românească. Toată lumea învăţa rugăciuni, texte din Noul Testament, poezii făcute acolo, în puşcărie, limbi străine şi tot ce se putea învăţa despre „bine şi frumos".

Deşi erau interzise cărţile şi ziarele, toţi aveau o preocupare intelectuală.

Fiecare era împăcat cu soarta lui şi aştepta un deznodământ, care să vină de dincolo de puterile noastre omeneşti. Percheziţiile, izolările, cercetările erau intrate în viaţa firească a închisorii.

Erau legionari care ştiau pe dinafară Noul Testament, dar cei mai mulţi cunoşteau Sfânta Evanghelie după Ioan.

Toate textele învăţate se repetau zilnic, pentru reţinerea lor cât mai fidelă. Erau printre tineri câţiva, adevărate „biblioteci ambulante", care cunoşteau toate poeziile lui Radu Gyr şi ale lui Nichifor Crainic, în afară de textele religioase.

Cine l-a cunoscut, sau a avut fericirea să stea cu Gili Ioanid (Alexandru Virgil Ioanid), poate recunoaşte că ceea ce am relatat eu mai sus este adevărat. Gili era o astfel de bibliotecă. Dar nu numai atât. Când îl ascultai vorbind sau recitind texte religioase sau poezii, îţi făcea impresia că acest suflet de om are o trăire total deosebită, ce nu aparţinea nouă, celor mulţi. El avea ceva serafimic în fiinţa lui, care te făcea să te simţi mic şi te îndemna prin exemplul lui la o trăire asemănătoare.

Îndelunga răbdare, sublima virtute creştină, i-a fost lui Gili atitudine fermă şi după închipuita eliberare din 1964. L-am văzut şi pe patul suferinţei de mucenic al neamului. Şi-n ultimele rânduri ce mi le-a trimis, mi-a declarat că ştie de ce suferă şi că este împăcat cu soarta lui ... „Am trecut şi trec prin încercări grele în privinţa sănătăţii, dar mulţumesc lui Dumnezeu pentru tot ce îmi dă" - şi i-a dat Dumnezeu o cruce grea, pe care a dus-o până la ultima suflare, aşa cum numai Mucenicii şi Sfinţii o duc.

Dumnezeu să-l odihnească, cu drepţii Lui!

În toate celulele se povesteau filme, romane, vieţi de oameni iluştri, precum şi întâmplări din viaţa fiecăruia.

Inactivitatea, evaluată de „ucigaşii neamului" ca o metodă de distrugere lentă, s-a transformat într-o fortificare a caracterelor!

Foarte puţini, infim de puţini, au fost acei care au cedat asupririlor şi au devenit „cozi de topor".

Majoritatea deţinuţilor cu care m-am întâlnit în Aiud au fost legionari. Mulţi dintre ei au fost fraţii noştri de neam, de sânge şi de limbă, macedo-românii, armânii, cum se numesc ei.

Stânci de cremene, stânci de granit erau în trăirea lor aceşti armâni. Numai aşa au putut ei rezista 2000 de ani ca etnie, fără să-şi piardă conştiinţa lor naţională. Trecuseră 17 ani de la lovitura de stat a generalului Antonescu şi mulţi (copii pe atunci), elevi de liceu, pentru simplul motiv că au făcut parte din Frăţiile de Cruce, stăteau prin toate puşcăriile de pe întreg cuprinsul ţării.

În anul 1944, când au venit „armatele roşii" în ţară, toţi comuniştii au fost scoşi din închisori şi amnistiaţi, dar legionarii au rămas pe mai departe închişi. Nimeni nu s-a gândit la eliberarea lor!

Zăceau în închisori ţărani care, pentru simplul fapt că au dat un blid de fasole unor luptători din rezistenţă, au fost schingiuiţi şi terorizaţi după cele mai barbare şi sălbatice metode ale monştrilor comunişti şi securişti, apoi condamnaţi la câte 25 de ani închisoare.

În libertate, au fost tineri şi oameni mai în vârstă care s-au organizat în tot felul de grupuri de rezistenţă împotriva comunismului. Au fost grupuri de intelectuali care au încercat să transmită în Occident tot ce se întâmplă în ţărişoara noastră.

Vinovaţi, mai puţin vinovaţi sau deloc vinovaţi, femei, elevi, eleve, studenţi, bărbaţi, toţi care au simţit cât de cât românește, au plătit tribut greu asupritorilor neamului nostru. Tuturor celor care au suferit pentru dreptatea neamului nostru creştin românesc să le fie bine primită pătimirea lor la Poarta Împărăţiei lui Dumnezeu! În acest Celular m-am încadrat şi eu destul de uşor în viaţa de celulă. Am început să învăţ Sfânta Evanghelie după Ioan, poezii şi multe epistole ale Sfinţilor Apostoli Pavel, Petru, Iacob şi Ioan. Aveam, ca toţi ceilalţi, o activitate spirituală permanentă.

Am trecut prin mai multe celule şi acest lucru l-am socotit foarte util, deoarece mai cunoşteam şi alţi oameni şi mai schimbam atmosfera. Odată, am ajuns sub celula în care se afla Părintele Sofian. Ce mult m-am bucurat. M-aş fi bucurat şi mai mult dacă l-aş fi întâlnit încă o dată, să mai stau împreună cu dânsul.

Toată această viaţă de Celular a decurs normal până la sfârşitul lunii ianuarie 1961, când am fost chemat la comandamentul închisorii. Un colonel de securitate, uscăţiv, cu buze subţiri şi privire tăioasă, era venit special din Bucureşti ca să mă vadă.

M-a luat repede în primire şi m-a întrebat:

- Hei, domnule Horia Sima, ai de gând să vorbeşti cu noi sau nu?

...N-am răspuns nimic!

A urmat o ploaie de lovituri pe ambii obraji, au fost atât de multe, încât mi-a spart arcada ochiului stâng! Atunci a apărut Comandantul închisorii, colonelul Crăciun (fost muncitor CFR), un alt mâncător de oameni şi de suflete, care a cerut să fiu lăsat în pace şi, ca să mă salveze, chipurile, de furia monstrului de la Bucureşti, s-a dus în biroul lui şi a iscălit o foaie de trimitere, pentru zece zile la izolare, aşa lejer cum eram îmbrăcat.

Puteam trece prin Aiud fără să fac cunoştinţă cu izolarea? Aceasta era pe Secţie. Pereţii reci, cimentul ud, iar gerul afară, năprasnic, aşa cum se întâmplă de obicei la sfârşitul lunii ianuarie şi începutul lunii februarie.

Mi se dădeau la trei zile câte o bucăţică de pâine, un castron cu ciorbă şi o gamelă cu apă. Seara mi s-a oferit şi o pătură.

Mă plimbam toată ziua cu pătura în spinare şi spuneam în gând toate textele religioase pe care le învăţasem în Celular. Noaptea, când nu mai puteam de oboseală, făceam pătura în patru şi mă aşezam pe ea, fără să mă lungesc. Dar nu reuşeam să stau aşa mult timp, că îngheţam. Iar mă sculam, făceam flexiuni şi tot felul de mişcări, ca să pun sângele în mişcare şi, când oboseam, iar mă aşezam jos. Cam de două ori pe noapte făceam aceste

mişcări, dar tot degeaba. Gerul era mai puternic decât voinţa mea.

Am mai încercat să dorm în picioare, cu capul rezemat în perete, pe braţele suprapuse, dar nu reuşeam să stau aşa decât foarte puţin timp, că mă dureau picioarele şi îngheţam. Mişcarea era singura metodă practică şi eficientă, dar simţeam că puterile mele slăbeau din zi în zi. Apa îngheţase tun în gamelă! Când l-am rugat pe miliţianul de serviciu, un adevărat zbir, să-mi schimbe şi mie apa, mi-a trântit vizeta în nas şi mi-a zis:

- Linge-o, în p ... a mă-tii!

A opta zi, n-am mai putut saliva. Nici bucăţica de pâine nu o mai puteam înghiţi. Maxilarul inferior încremenise şi nu mai puteam mastica.

Ciorba a fost fierbinte şi am înghiţit-o forţat de mi-am revenit un pic. Ziua a noua, umblam ca năuc prin celulă, cu paşi mărunţi, nu mai puteam gândi. Eram deshidratat şi toate mişcările deveniseră reflexe de muribund, în lupta de supravieţuire! Ultima noapte a fost cea mai înfricoşătoare şi cea mai lungă! În a zecea zi, şi ultima, n-am fost scos afară decât atunci când s-au împlinit exact zece zile de izolare, adică în jurul prânzului.

53. DIN NOU PE CELULAR

Sfârşit de puteri şi cu picioarele anchilozate de frig, am fost transportat în îmbrânceli şi sudalme, deoarece mă mişcam ca ochiul mortului. Cu mari eforturi, am ajuns, în fine, în faţa uşii celulei mele. Când s-a deschis uşa şi m-au văzut cei şapte camarazi ai mei, căci opt eram, în patru paturi, au rămas încremeniţi şi de-abia m-au recunoscut. Aveam ochiul stâng umflat şi negru din cauza cangrenei ce s-a produs în urma arcadei sparte de loviturile primite. Citeam în ochii colegilor mei spaima.

Când s-a distribuit prânzul, fiecare dintre ei a adăugat în gamela mea câte trei linguri din porţia de mâncare. La

fel au făcut şi cu pâinea. Timp de zece zile, şi-au rupt de la gură şi mi-au dat câte puţin din puţinul lor. După aceste zece zile de odihnă, cu suplimentul ce-l primeam de la colegii mei, începusem să mă întremez.

Le-am povestit atunci tot ce s-a întâmplat cu mine. Ei nu ştiau că eu sunt cetăţean german şi că nu vreau deocamdată să renunţ la această cetăţenie.

Între timp, apăruse în celula noastră avocatul Lăzăroiu Stelian, originar din Ploieşti, care era în acelaşi lot cu fratele meu, George. M-am întâlnit cu el în acelaşi pat de la parter şi am aflat motivul pentru care fuseseră arestaţi. Un grup destul de măricel, împrăştiat în mai multe oraşe (format din foşti ofiţeri), culegea informaţii şi le transmitea în Franţa. Spionaj în favoarea Franţei.

De la el am auzit de mai multe isprăvi ale fratelui meu George, maior de geniu, şi despre comportamentul lui frumos pe tot timpul detenţiei. El s-a eliberat cu o lună înaintea mea, din Delta Dunării, unde a muncit în ultimul timp la stuf.

Prin luna iulie, deşi aveam poftă de mâncare, începusem să slăbesc. Nu pricepeam de ce. Colegii mei au observat acest lucru şi au hotărât să-şi ia singuri pulsul, îndemnându-mă şi pe mine să fac la fel. Eu aveam pulsul cel mai mare.

Într-o seară, pe la mijlocul lunii august, n-am apucat bine să ajung la tinetă că am împroşcat toată celula cu sânge!

Toată lumea a intrat în alertă!

Au anunţat miliţianul, care a zis: „bine", şi „bine" a rămas!

Toată noaptea a fost o linişte apăsătoare în celula noastră.

A doua zi dimineaţă, a fost anunţat iar miliţianul care intrase în schimb. Şi acesta a zis „bine" şi-atât. Seara, înainte de culcare, am avut o a doua hemoptizie, tot atât de puternică precum prima.

A treia zi, n-am mai rezistat până seara, că dimineaţa, pe la ora zece, am avut o a treia hemoptizie puternică.

În celula noastră se afla un tânăr, Săndulescu. După înfăţişare, părea un copil. Fusese arestat în timpul stagiului militar. Un agent provocator, pus de politrucul regimentului, i-a ademenit pe mai mulţi camarazi de-ai lui să cânte împreună cu el cântece legionare. Au cântat şi a urmat arestarea, ancheta şi, bineînţeles, condamnarea la opt ani şi avansarea politrucului în grad, pentru că, prin intrigă şi delaţiune, îşi apărase partidul şi guvernul.

Acest tânăr Săndulescu n-a mai putut suporta indiferenţa administraţiei închisorii şi, cu toată puterea lui, a bătut cu pumnii şi cu picioarele în uşă până ce a venit plutonierul major Lungu.

- Ce-i, bă, eşti nebun, de ce baţi aşa tare în uşă? a întrebat furios plutonierul.

- Luaţi-l, domnule, de-aici, nu vedeţi că pe toţi ne-a împroşcat cu sânge? Moare aici în celulă! a urlat tânărul Săndulescu, de s-a auzit pe tot celularul. Plutonierul a trântit furios vizeta şi a urmat tăcere mare. După caloriferele, au început să zbârnâie cu ţăcăniturile alfabetului morse, ca să afle ceilalţi deţinuţi ce s-a întâmplat în celula noastră. După o jumătate de oră, plutonierul Lungu a deschis uşa şi două plantoane (deţinuţi de drept comun) m-au luat pe două pături suprapuse şi m-au dus la spital.

Doctorul Balea, directorul spitalului, om liber şi chirurg de profesie, când m-a văzut la raze, doar două-trei secunde, a ordonat să fiu dus pe targa, sus, într-un salon.

- N-ai voie să vorbeşti, n-ai voie să te mişti brusc. Să nu faci niciun fel de efort! Să stai liniştit cât mai mult timp posibil! Ai să primeşti tratament!

TBC miliar era diagnosticul, aşa cum am aflat mai târziu. Am fost aşezat într-un pat, în care, nu cu mult înaintea mea, greu bolnav de plămâni, fratele de Cruce Nelu Jijie, originar din Ploieşti, murise înecat cu o bucată ruptă din propriul lui plămân.

El fusese împreună cu Nicu Mazăre, fraţi de Cruce, arestaţi încă din timpul dictaturii generalului Antonescu, alături de elevi din Ploieşti, printre care Constantin

Rodas, Virgil Maxim şi alţii de pe tot cuprinsul ţării. Unii vor scrie pagini zguduitoare despre propria lor suferinţă din odiseea celor 23 de ani de puşcărie. Lor li se adaugă şi Mircea Finichiu, Andrei Popescu, Nicolae Seredenciuc, şi ei ploieşteni, care au scris în marea dramă a neamului românesc pagini de martiraj.

Adevărate monumente de caractere, create de Mişcarea Legionară. Acest copilandru, Nelu Jijie, a fost ultimul „stegar" al Mişcării Legionare din Prahova, înainte de arestare, deoarece căzuseră toţi de pe lângă el şi a rămas singur pe poziţie.

El lansase zvonul că a plecat din ţară şi, atunci, cei arestaţi, ca să scape de torturi, aruncau toate învinuirile asupra lui, crezându-l în afară de orice pericol. Dar când, prin trădarea unei femei, a fost arestat, a trebuit să răspundă la o mulţime de acuzaţii despre care el, sărmanul, nici nu avea cunoştinţă.

Anchetat şi maltratat la Ploieşti, într-un mod greu de descris şi de imaginat, a fost transportat la Aiud, în stare muribundă, unde, după alte suferinţe, şi-a dat sfârşitul.

Doamne, odihneşte-l cu drepţii Tăi!

În spital, cu ocazia primei vizite medicale făcută de doamna doctor Balea Maria, soţia directorului spitalului, mi s-a aplicat imediat un tratament intensiv cu vitamina C, streptomicină şi tablete PAS. După care, a urmat un tratament cu hidrazidă, până la eliberare.

Peste câteva zile, am fost mutat într-un salon mai mic, unde am cunoscut pe aromânul Nicu Burecu, pe Penciu Gheorghe, Mişu Ocneriu, Nică Cristea, profesorul Samoilă din Câmpina, doctorul Floricel Nicolae din Dolj şi pe inginerul Popovici din Bucureşti.

Doamna doctor Balea era secondată în vizitele pe care le făcea de renumitul doctor ORL-list, Aurel Marin, fiu de preot din Tecuci, care a participat la mai multe congrese internaţionale de medicină, ca unul care folosea multe proceduri originale în tratamentul de specialitate. Arestarea lui s-a datorat faptului că la un asemenea congres, care a avut loc la Paris, s-a întâlnit cu

Comandantul legionar al Bunei Vestiri, Ilie Gârneaţă. Acesta, printre altele, l-a întrebat şi de soarta poetului Radu Gyr. Întâlnirea a fost socotită de către Securitate ca un act de trădare, pentru care motiv a fost arestat, maltratat şi condamnat. Aurel Marin a propus doamnei doctor Balea tratarea mea cu dionină, pentru oprirea hemoptiziilor. Dionina are darul de a anestezia pentru câtva timp laringele unde se provoacă senzaţiile de tuse. Tusea era aceea care-mi spărgea vasele sanguine din regiunea hilurilor şi îmi provoca pierderile de sânge.

Doamna doctor Balea a acceptat propunerea doctorului Aurel Marin şi primeam din când în când, într-un flaconaş de streptomicină, o mică cantitate de dionină. Numai câteva picături puse într-o lingură de apă şi ţinute câteva momente în fundul gâtului, înainte de ingurgitare, îmi opreau senzaţia de tuse pentru două-trei ore.

Acest tratament mi-a fost de mare folos. Totuşi, am mai avut multe pierderi de sânge. În timp de un an, am avut 28 de hemoptizii, dintre care şapte au ajuns până la 7-800 de grame într-un singur puseu.

Celelalte au fost mai mici şi nepericuloase.

Atunci când dădeam sânge, aveam senzaţia că deschide cineva un robinet şi când socotea că ajunge cât sânge am dat din mine, închidea automat robinetul pentru mai mult timp. Hemoptiziile se declanşau fără de veste şi fără ca eu să fi făcut vreun efort, căci băieţii din cameră mă ajutau cu tot ceea ce aveam nevoie.

Mişu Ocneriu, originar din Băile Olăneşti, licenţiat în Ştiinţe economice, era aşa de impresionat când aveam asemenea crize, încât, plângând, scrâşnea din dinţi şi se schimba la faţă de necaz.

Profesorul Aurel Marin, din dorinţa de a mă ajuta să scap cu viaţă, a sustras odată o cantitate mai mare de dionină, pe care mi-a dat-o fără să observe cineva. Dar doamna doctor Balea, care ţinea sub control evidenţa tuturor medicamentelor, a observat lipsa cantităţii de dionină. A provocat un adevărat scandal. Pentru care

motiv, doctorul Aurel Marin n-a mai apărut în salonul nostru.

Eliberat înaintea noastră, am auzit că, după ce-şi luase în primire laboratorul unde lucrase înainte de arestare, a murit, la scurtă vreme, în mod suspect. Era, după spusele altora, invidiat de un alt doctor, care-i luase locul şi laboratorul.

În acest salon, aveam patul lângă Nicu Burecu, de la care păstrez amintirea unei povestiri ce mi s-a părut mie de un mare eroism. Majoritatea aromânilor din Dobrogea erau legionari. După ocuparea României de către Armatele sovietice, aromânii s-au organizat în tot felul de grupuri de rezistenţă. Dar acolo unde Securitatea nu putea descoperi şi aresta pe cei căutaţi, trimitea batalioane de soldaţi care înconjurau satele şi treceau la acţiuni barbare, arestând copii, femei, bărbaţi, pe care-i maltratau în aşa hal, încât cei căutaţi de Securitate se predau ca să-şi salveze familiile.

Iată un caz cu totul deosebit. Unul dintre ei avea săpată departe, în mijlocul unui câmp, o ascunzătoare, sub nivelul pământului, încât nici de aproape nu se putea observa, decât dacă ştiai de existenţa ei.

După multe luni de rezistenţă a acestui temerar, care acţiona de unul singur împotriva comuniştilor, Securitatea a aflat locul şi a înconjurat ascunzătoarea.

Mai întâi, l-au somat să se predea şi, dacă somaţia a rămas fără rezultat, un soldat mai curajos s-a apropiat pe brânci şi a aruncat o grenadă prin ferăstruica ascunzătorii, ca să-l termine. Aromânul nostru, însă, a luat grenada şi a aruncat-o imediat acolo de unde venise, de a explodat în afara ascunzătorii.

După un oarecare timp, o altă grenadă i-a fost aruncată în bordei, dar nici aceasta nu a avut efectul scontat, căci, imediat, a fost aruncată înapoi. Lupta s-a repetat de mai multe ori, până ce asediatul s-a hotărât să se predea, în urma promisiunii făcute de maiorul care conducea acţiunea că nu va fi maltratat dacă se va preda. Eroul nostru a ieşit afară din bordei, fără să ridice mâinile sus,

deşi fusese somat să facă acest gest. Încredinţat de promisiunea maiorului, s-a dus direct în faţa lui şi i-a întins mâna în semn de împăciuire. Drept răspuns, maiorul de securitate, i-a întins şi el mâna, lovindu-l puternic cu un pumn peste faţă ...

Şi aşa s-a terminat epopeea rezistenţei lui. După arestare, întâlnindu-se cu mai mulţi aromâni, a povestit cele întâmplate. Iar după judecare, nimeni n-a mai aflat nimic despre el. Aceştia au fost aromânii noştri şi aşa au rezistat ei timp de 2000 de ani în sudul Dunării, de la Salonic şi până în Macedonia.

Penciu Gheorghe era un băiat plin de umor care, înainte de arestare, a avut o viaţă plină de lipsuri şi necazuri, dar avea un moral sănătos şi un caracter demn, ce atrăgea admiraţia noastră, a celorlalţi. Încercase să-şi câştige existenţa într-un laborator de geologie, cu salariu de mizerie, dar arestarea i-a curmat şi această modestă şi onestă activitate. Până să ajungă în Spitalul Aiud, a trecut prin multe celule şi a reţinut o droaie de povestiri din suferinţele multor oameni de valoare pe care, odată ajuns în libertate, le-a publicat în reviste şi ziare. A devenit şi mare epigramist, ba şi-a dedicat şi sieşi o epigramă, pe care a tipărit-o pe propria-i carte de vizită:

„Duşmană mi-a fost statura,
De-abia de depăşesc doi coţi,
Dar mi-a rămas în schimb dantura,
Cu care să-i mănânc pe toţi".

Mişu Ocneriu, economist, de statură înaltă şi sobru de felul lui, gândea frumos şi profund în toate discuţiile ce aveau loc în salonul nostru. Era vecin de pat cu mine şi nu mă lăsa să fac nimic, de frică să nu-mi periclitez sănătatea. Târziu, după Revoluţia din 1989, am reuşit să primesc câteva rânduri de la el, ca să aflu de tragedia pe care a trăit-o după ce s-a eliberat.

Cu organismul şubrezit, nefiind primit la nicio întreprindere din Bucureşti, a ajuns să muncească pe un şantier de irigaţii de pe lângă Olteniţa, unde, îmbolnăvindu-se, a trebuit să sufere extirparea plămânului drept, datorită unei confuzii a medicilor, între o tumoră canceroasă şi o fibroză TBC neevolutivă.

Şi aşa, chinuit, trăieşte şi azi (1993), cu un singur plămân, în timp ce toţi medicii care au contribuit direct la operaţia lui au decedat.

Nică Cristea era tot economist şi bună cunoştinţă a lui Mişu Ocneriu. A sosit în camera noastră cu o dublă pneumonie, care-l făcea să transpire, ziua şi noaptea, foarte rău. După revenirea lui, cât de cât, a imprimat camerei noastre o atmosferă mai veselă prin povestirile din tinereţea sa, precum şi prin glumele mereu bine plasate.

Doctor Floricel Nicolae, originar din judeţul Dolj, specialist în boli de plămâni, cu serviciul chiar la sanatoriul TBC din Dolj, ne consulta periodic şi, fără să cunoască diagnosticul pus de ceilalţi doctori, ne spunea cu exactitate demnă de un adevărat specialist, starea sănătăţii plămânilor noştri. Ne întreţinea moralul, cu multe exemple de însănătoşire a altor bolnavi, mult mai grav decât noi, numai datorită odihnei şi încrederii pe care fiecare bolnav era capabil să şi-o insufle. Era însă mult afectat de necazul provocat soţiei şi fiicei sale, pe care le-a părăsit tocmai când amândouă aveau nevoie de prezenţa lui, pentru o bună educaţie a copilului. Niciodată nu a lăsat să se întrevadă cel mai mic regret pentru cauza dreaptă pentru care suferea.

Profesorul Samoilă Alexandru, originar din Câmpina, profesor de limba latină, suferea de o ciroză de natură canceroasă. Participa cu mult umor la întreţinerea unei atmosfere cât mai plăcute în cameră, dar maladia de care suferea îl făcea să se topească văzând cu ochii, pe fiecare zi

ce trecea. În urma schimbului de paturi cu Mişu Ocneriu, s-a mutat cu patul lângă mine, iar în ultimele zile ale vieţii sale nu mai putea să stea decât în şezut, rezemat cu spatele de pernă, din cauza sufocării. În seara când a intrat în comă şi respiraţia devenise din ce în ce mai greoaie, m-am ridicat din patul meu, i-am făcut de trei ori semnul Sfintei Cruci în creştetul capului, rugându-L pe Dumnezeu să-l ierte şi să-i primească sufletul în Împărăţia Lui.

A ridicat brusc capul, s-a uitat lung şi pătrunzător la mine şi a adormit în somnul de veci! Domnul să-l odihnească!

Inginerul Popovici, originar din Bucureşti, de statură înaltă şi destul de corpolent, când a intrat în salonul nostru şi s-a prezentat, ne-a spus că este inginer de profesie, dar că în viaţa civilă a profesat „banditismul", calificativ pe care i l-a dat anchetatorul. Şi de câte ori i te adresai cu „domnule inginer", te corecta şi spunea:

- Nu, banditul Popovici!

54. REVEDEREA CU ENOIU

Spre sfârşitul şederii noastre în acest salon, când starea sănătăţii mele era oarecum mai bună, am fost invitat într-o zi să-mi iau halatul pe mine şi să-l urmez pe miliţianul de serviciu.

După ce am fost introdus într-o cameră mică, tot la acelaşi etaj, l-am găsit acolo, aşezat la o masă, spre stupefacţia mea, pe căpitanul Enoiu, vestitul torţionar din Calea Rahovei, Bucureşti, care arăta acum de două ori mai voluminos decât îl cunoscusem eu prima dată şi avea grad de maior pe umeri ... Sesizând uluirea mea, m-a invitat să iau loc pe scaun, în cealaltă parte a camerei, cât mai departe de el. Probabil că primise instrucţiuni de la doamna doctor Balea că sunt într-o stare critică cu sănătatea, că

mi-a vorbit potolit şi n-a căutat să mă provoace, nici să mă enerveze. Citeam în ochii lui mândria gradului pe care-l purta pe umeri şi satisfacţia proporţiilor corporale la care ajunsese. Era plin de el şi încrezător în puterile lui.

După mai multe tatonări despre starea sănătăţii şi îngrijirea pe care o primesc, m-a întrebat ce tot expectorez în flaconul pe care-l ţineam în mână.

- Sânge, i-am răspuns scurt.

N-a mai insistat cu alte întrebări şi mi-a pus-o pe ultima care era, de altfel, şi motivul pentru care venise de la Bucureşti.

- Şi care va să zică, tu vrei să te trimitem în Germania?!

- Să vreţi dumneavoastră să mă trimiteţi şi acest lucru nu este cu putinţă. Eu sunt condamnat pentru activitate legionară, dinainte de a deveni cetăţean german!

Căuta să-mi sugereze posibilitatea de a ajunge în Germania, ca unealtă a lor. Pricepând, însă, refuzul meu, cu aceasta s-au terminat vizita şi conversaţia.

La întoarcerea mea în cameră, colegii mei, cărora le-am povestit totul aşa cum a decurs întrevederea, au fost şi ei de acord că scopul vizitei nu a fost altul decât acela de a mă încerca să accept o eventuală trimitere în Germania, dar nu pe propriul meu cont, ci în folosul lor.

Înainte de a părăsi această cameră, avusesem un vis care m-a impresionat mult. Urcam pe o scară de lemn înaltă şi, în momentul când am ajuns în vârful ei, se balansa tare rău, încât am avut o ezitare să mai urc şi ultimele trepte. Până la urmă, am trecut un picior de cealaltă parte, ca să pot să mă menţin mai bine şi am întins mâna dreaptă în interiorul unui nor, de unde am revenit cu un splendid buchet de flori în mână.

Când am povestit colegilor mei visul, ei au refuzat să facă vreo aluzie la semnificaţia lui. Eu, însă, după starea sufletească pe care am avut-o în timpul acestui vis, l-am luat de bun augur, şi am zis în sinea mea că voi supravieţui şi voi birui maladia de care sufeream.

55. PE SECŢIE

Era, cred, începutul anului 1962, când, pe neaşteptate, toată familia noastră de suferinzi TBC din acea cameră am fost mutaţi, în grabă inexplicabilă, într-o cameră pe secţie. Era întunecoasă şi rece, cu o sobă de tablă, pe care o încălzeam noi, cu lignit şi câteva bucăţi de lemne ce ni se dădeau zilnic. Din salonul din care am plecat, am mai rămas doar câţiva, mai greu bolnavi, iar restul au fost duşi prin alte camere. Aici, primeam aceeaşi hrană de bolnavi şi ni s-a mai dat în plus câte o pătură, cu care ne înveleam, stând aproape toată ziua sub pături, de frică să nu răcim. Ca fiinţă vie, mai aveam cu noi în cameră o muscă, ascunsă la căldură, în nişa becului care ardea permanent.

Musca făcea zilnic câteva ieşiri din ascunzătoarea ei, exact până în mijlocul camerei, adică până unde simţea că frigul nu-i mai permite să înainteze. Făcea acest raid de câteva ori pe zi şi iar se refugia la căldură. Numai ea ştia cum rezista toată iarna fără hrană, că noi ne întrebam şi nu puteam răspunde. Odată cu transferul în această cameră, a fost adus în mijlocul nostru şi un ţăran înalt şi voinic, din comuna Deleni, judeţul Suceava, care n-a povestit nimic din viaţa lui şi suferea în tăcere, după părerea noastră, de un cancer pulmonar.

În momentul când am observat că intră în comă, am tras mai multe fire de bumbac din saltele şi am confecţionat o mică feştilă, pe care am impregnat-o bine în grăsimea care plutea câteodată prin gamelele noastre şi, când s-a apropiat ceasul morţii, ne-a spus singurele cuvinte ce le-am auzit din gura lui, de când stătea împreună cu noi:

- Şi acum daţi-mi lumânarea, că mor!

Şi i-am ţinut în mâna lui dreaptă feştila aprinsă, până ce şi-a dat duhul! S-a stins uşor, fără spasme, precum s-a stins şi feştila din mâna lui!

Domnul să-l odihnească!

După nu mai ştiu câte săptămâni de iarnă grea, în care frigul domnea ca la el acasă, am fost mutaţi într-o altă cameră, mult mai luminoasă, pe aceeaşi aripă a secţiei, mai spre mijloc.

În tot acest timp, am fost supravegheaţi medical de doctorul Marola, care nu numai că era informatorul politrucului Iacob şi al comandantului Crăciun, dar era şi tare zgârcit în ceea ce privea distribuirea medicamentelor. El acceptase să lucreze ca doctor, nu ca să ne ajute pe noi, cei suferinzi, ci ca să trăiască el lejer şi nestingherit de nimeni. Locuia în aşa zisa cameră „Cabinet medical" şi, ca să-şi mângâie suferinţele, filtra spirtul medicinal pe care-l primea pentru tratamente şi îl bea. Şi l-a tot băut, până ce a făcut o ciroză şi a murit. Să mă ierte Dumnezeu de comparaţia pe care vreau să o fac, dar, cu câteva zile înainte de moartea lui, am avut ocazia să-l vedem în timp ce am fost scoşi la plimbare. Era şi el scos la soare pe o targă şi toţi care l-am văzut am observat că era atât de schimbat, încât fizionomia lui semăna cu a „necuratului"! Dumnezeu să-l ierte, că avea ce ierta! În locul lui, a fost solicitat să ia în primire bolnavii pe secţie doctorul Minea Paul, care n-a acceptat această funcţie, decât dacă i se dădeau dezlegarea şi posibilitatea să facă medicină, în purul sens al cuvântului.

Pentru condiţia pe care a pus-o, doctorul Minea a stat singur izolat pe Celular, timp de două luni, până când, administraţia, văzând că numărul bolnavilor se înmulţeşte considerabil (şi, probabil, din cauza presiunilor politice din exterior), a admis condiţia pusă de doctorul Minea. Când şi-a luat serviciul în primire, situaţia noastră, a tuturor bolnavilor, s-a schimbat în bine numai în câteva zile.

De dimineaţa şi până seara, acest om era tot timpul în picioare, alergând ca un adevărat misionar pe la toţi bolnavii, ba mai intervenea şi în timp de noapte, dacă era nevoie.

Medicamentele s-au înmulţit şi tratamentul a fost intensificat, aşa cum n-a fost niciodată în Aiud. Tuturor celor grav bolnavi de TBC, doctorul Minea a ajuns să le instituie şi perfuzii, ceea ce a fost considerat o adevărată minune pentru noi toţi.

S-au înmulţit şi camerele de bolnavi, din una s-a ajuns la trei, iar supravegherea noastră din partea gardienilor a devenit mult mai indulgentă.

Aveam de multe ori surpriza să auzim, când eram scoşi la plimbare, şi strigătele învăţătorului Ţoţea Constantin, care era închis din anul 1941: „La Băneasa, fraaaţilor!". Gardienii nu-l pedepseau pentru acest fapt, deoarece ştiau că nu mai este în toate minţile, împlinise deja 20 de ani de puşcărie!

Când nimeni din camera noastră nu se gândea, am avut nefericita surpriză să asistăm la o mare pierdere!

Seara, făceam şi noi un pic de foc şi încălzeam deasupra sobei, într-un lighean, câte puţină apă, unde mai clăteam, pe rând, câte o rufă. În seara aceea, a fost rândul lui Nicu Burecu, care s-a angajat prea mult în spălatul rufelor. Noi l-am rugat să se oprească, socotind că efortul era prea mare pentru sănătatea lui. El avea lichid la baza unui plămân, care nu voia să se absoarbă deloc, deşi făcea tratament de aproape doi ani.

În momentul când a terminat de spălat, a făcut un salt în patul său de la nivelul doi, unde-şi avea locul. În acel moment, a început să facă semne disperate cu mâinile, ca să deschidem ferestrele, dându-ne să înţelegem că nu mai are aer. Dar, până să deschidem noi ferestrele, în mai puţin de un minut, pe toată suprafaţa corpului său, au apărut nişte pete mari vinete, de la sângele care se revărsase în tot corpul, în urma spargerii unui vas puternic. Atât i-a fost, că a rămas mort pe loc! Când l-am văzut mort, nu m-am putut abţine şi-am urlat de m-a auzit toată secţia:

- Burecule, ce-ai făcut?!

Dar Burecu nu mi-a mai răspuns.

Încremeniţi de cele întâmplate aşa de fulgerător, l-am plâns cu toţii! Ce suflet curat era acest om, Burecu Nicolae!

Când a venit gardianul la vizeta noastră şi a aflat ce s-a întâmplat, a rămas şi el impresionat. Două plantoane l-au ridicat pe o targă, din camera noastră.

Aceasta a fost cea mai impresionantă moarte pe care am trăit-o, de când mă aflam în spital.

Au urmat multe zile de tăcere îndoliată în sufletele şi în camera noastră, până ce uitarea a început să se instaleze în cugete. Căci şi uitarea este un dar de la Dumnezeu. Ce s-ar întâmpla cu inimile noastre, dacă n-ar exista uitarea şi inima ar înregistra toate durerile trăite în viaţă, într-un singur moment? Desigur că ar plezni pe loc!

56. MAREA SECŢIE TBC AIUD

La începutul anului 1963, s-a produs un mare eveniment de bucurie în inimile tuturor bolnavilor, deoarece am fost mutaţi într-o curte, chiar în spatele spitalului, unde, pe lângă mai multe camere mijlocii, era şi una mare şi lungă, cu câte trei paturi suprapuse. Numărul nostru, al bolnavilor, trecuse de 200 de inşi. De necrezut, dar adevărat!

Partidul şi guvernul au început să aibă grijă de „banditi"!

Doctorul Minea a rămas, pe mai departe, doctorul nostru. Aici au fost aduşi până şi bolnavi de pe cea mai incriminată secţie, ZARCA. Ei aveau regimul cel mai sever din tot Aiudul.

Printre cei sosiţi din Zarcă, a fost adus şi fostul meu coleg de liceu, inginerul Gheorghe Dragon, bolnav de TBC într-un stadiu avansat.

Cu câteva zile înainte de a pleca eu spre ţară, din Viena, auzisem despre el că devenise legionar ... Acum, după aproape 25 de ani, ne-am întâlnit între zidurile Aiudului,

amândoi bolnavi de TBC. Starea sănătăţii lui era, însă, extrem de gravă, din cauza unui abces pulmonar.

N-am înţeles dacă pentru el, sau din „grija" guvernului de a mai salva din vieţile noastre ce se mai putea salva, într-o bună zi, plină de soare, un elicopter, după ce a făcut câteva rotocoale în jurul închisorii noastre, s-a lăsat cât a putut mai aproape de sol şi a paraşutat un colet de medicamente, chiar în curtea penitenciarului.

De mai mult timp simţeam cu toţii că regimul a mai slăbit opresiunea, dar la un asemenea gest, fie el şi propagandistic, nimeni dintre noi nu s-a aşteptat.

Pe lângă doctorul Paul Minea, mai lucra, nu de mult, în secţia aceasta şi doctorul Răileanu, mare biolog, care făcea tot felul de analize medicale şi care a constatat la o analiză microscopică faptul că febra mare pe care o avea inginerul Dragon nu se datora bacilului Koch, ci unui bacil comun, care a fost foarte uşor anihilat cu penicilină.

Şi, într-adevăr, la câteva zile, sub tratamentul indicat de doctorul Răileanu, febra inginerului Dragon a scăzut considerabil, încât, de unde toţi credeam că se va sfârşi, a început să se refacă. Şi nu cred că greşesc dacă afirm că salvarea vieţii inginerului Dragon a survenit în ultimul moment.

Dumnezeu drăguţul a vrut să-l salveze! De la inginerul Dragon am aflat că pe aceeaşi linie de rezistenţă se afla şi un alt coleg de-al nostru, inginerul Gheorghe Jijie, fratele lui Nelu Jijie, care a murit de TBC în Spitalul Aiud. Cu atât mai mare am considerat meritul acestor doi colegi ai mei, cu cât în timpul studenţiei lor au trăit decapitarea Mişcării Legionare de către generalul Antonescu şi, totuşi, au avut curajul să se înroleze în această luptă, cu preţul vieţii lor.

După capitularea României, la 23 august 1944, inginerul Dragon a organizat grupul de rezistenţă naţională, împreună cu alţi aproape 20 de legionari, în munţii Ciucaş.

Iar inginerul Jijie nu a scăpat fără să treacă prin martirajul de la Gherla, Periprava şi celulele morţii de la Jilava.

Şi Titi, fratele lui Dragon, era cu noi aici, în secţia TBC, şi lucra în corpul sanitar al spitalului. Din păcate, la câţiva ani după eliberarea noastră, Titi Dragon s-a stins din viaţă.

Pe cei 200 de deţinuţi aduşi în această secţie n-am să-i pot enumera în totalitate dar, desigur că îi voi pomeni pe cei de care m-am simţit mai apropiat.

În salonul cel mare mi-am găsit şi eu un pat la nivelul doi. Întrucât sănătatea mea era de-acum mult mai bună şi caverna de la baza plămânului drept era lichidată, m-am hotărât şi am cerut să fac iar pe frizerul, ca măcar cu atât să ajut şi eu la ameliorarea suferinţelor camarazilor mei.

Iar când am văzut că a fost adus pe targa, în salonul nostru cel mare, avocatul Niţă Ghimbăşanu, originar din Buşteni, fiu de mocan, cu care fusesem în Germania, m-am mutat imediat cu patul lângă el ca să-l îngrijesc, căci era foarte grav bolnav, deoarece, în timpul cercetărilor pe care le-a suferit la Securitatea din Cluj, a fost bătut numai în cap cu bastonul de cauciuc, până ce a făcut un abces pe creier.

După aceste anchete bestiale, pe care numai comuniştii le pot săvârşi, a fost internat la Văcăreşti şi operat. Iar după operaţie, n-a mai putut merge pe propriile picioare, decât ajutat de cineva.

În momentul când se ridica din pat şi trebuia să păşească, auzea în urechi nişte ţiuituri aşa de supărătoare, încât era obligat să se lungească imediat în pat. A rămas invalid pe toată viaţa!

Noi doi eram vechi şi bune cunoştinţe din vara anului 1940, când se pregătea revoluţia de la 3 septembrie. După capitularea României, a făcut parte din grupa profesorului Tase care trebuia să vină în ţară. Dar, împreună cu ceilalţi rămaşi în viaţă, după tragica moarte a profesorului Tase, s-a întors în Viena, dându-şi seama că o trecere în grup, atunci când frontul ajunsese în jurul Budapestei, era o adevărată nebunie.

Revenit în Viena, unde a stat multe luni, s-a căsătorit cu o doctoriţă din Maramureş, fiică de preot, care a fost luată cu sila din ţară, de către un grup de soldaţi germani în retragerea lor forţată spre Viena, având mare nevoie de un doctor, pentru îngrijirea bolnavilor.

Tot în Viena li s-a născut şi o fetiţă, cu care, atunci când au crezut că s-au mai potolit lucrurile, s-au întors în ţară. Ce groaznică amăgire!

După eliberarea sa din Aiud, s-a retras undeva în Transilvania, unde a şi murit.

Inginerul Ion Bogdan, din Deva, a fost şi el o mare surpriză pentru mine - să ne reîntâlnim după Rostock, Buchenwald şi Vorkuta, pentru a patra oară, în această secţie TBC din Aiud!

După despărţirea noastră din Vorkuta, revenit în ţară, nu a fost reţinut de Securitate. A avut serviciu, s-a căsătorit şi a trăit liniştit doar până în anul 1958, când a fost rearestat, fără niciun motiv, ci pur şi simplu, că să poată îngroşa rândurile deţinuţilor, cu scop vădit de exterminare.

După Revoluţia din 1989, am putut afla că a decedat.

Şoltuz Laurenţiu, despre care am mai povestit, a fost şi el adus pe targă, în secţia noastră. Acum, era deja un om pierdut. Cât am încercat să stau de vorbă cu el, a fost imposibil să-l fac să scoată măcar un singur cuvânt. Tăcea tot timpul şi privea fix în sus, fără să vorbească. Nici de spălat nu-l puteam spăla, nici de bărbierit nu-l puteam bărbieri, decât cu mari eforturi.

Nu mânca decât o dată la trei zile, tot ce strângea în acest timp.

Nimeni în afară de mine nu vorbea cu el şi nimeni nu-i mai dădea nicio atenţie. În ziua eliberării, l-am întâlnit în vacarmul de la parterul Celularului, tocmai când doi miliţieni încercau să-i afle identitatea. M-am oferit să-l ajut să se îmbrace şi să-l conduc eu până în Lozna-Sucevei, ca să-l dau în primire familiei.

Dar n-am reuşit să-l fac să vorbească. Tremura ca varga şi n-a putut spune niciun cuvânt. Ce pierdere înfiorătoare!

Avocatul Lăzaroiu Stelian, din Ploieşti, colegul meu de pat, înainte de a fi internat în spital, suferea şi el de o maladie asemănătoare cu a lui Niţă Ghimbăşanu, dar nu aşa de grav. Putea să meargă doar sprijinit în baston, având mereu ţiuituri metalice în creier, îşi pierdea foarte uşor echilibrul.

Costică Dumitrescu, fostul Ajutor al Şefului de judeţ Prahova, a sosit şi el în această secţie TBC.

În urma comportării sale, de adevărat martir, din timpul cercetărilor făcute la Ploieşti, când n-a spus nici măcar cum îl cheamă, i s-a creat o atmosferă de mare respect şi încredere.

După toate suferinţele trăite în atâţia amar de ani de puşcărie, l-am reîntâlnit aici, având aceeaşi figură senină, calmă şi plină de căldură sufletească, pe care o cunoscusem la el cu 30 de ani înainte.

Intransigent în credinţa lui şi scump la vorbă, trăia o viaţă duhovnicească plină de har, căci, imediat după eliberare, s-a retras mai întâi la Mănăstirea Cernica şi apoi la Mănăstirea Sihăstria din judeţul Neamţ, unde s-a călugărit şi unde trăieşte şi azi, când scriu aceste rânduri, în Duhul Domnului, adus de spate, din cauza suferinţelor.

Nicolae Vasilescu Bassu, pe care îl lăsasem în Viena, a sosit şi el în această secţie TBC, galben ca ceara, dar fără o afecţiune gravă a plămânilor. Camarad bun şi mare îndurător de suferinţe grele şi-a dus crucea cu multă abnegaţie, până unde i-a fost dat să o ducă.

Doctorul Gheorghe Sîrbulescu, mereu binedispus şi plin de amabilitate, era al patrulea om în lume, care, în anul 1932, s-a auto-operat de apendicită, folosind metoda anesteziei locale. Avea o extraordinară putere de viaţă pe care o transmitea şi altora.

Filosoful Ernest Bernea, discipol al profesorului Nae Ionescu, figură marcantă în Mişcarea Legionară, cu atitudine demnă, îşi ducea fără şovăire calvarul generaţiei sale.

Inginerul Popovici, care se autonumea „bandit", s-a stins din viaţă în această secţie, în timpul unei călduroase zile de vară (1964), în urma unei hemoptizii puternice. Numai în câteva momente, a umplut pardoseala cu sânge, până ce şi-a dat sufletul.

Dumnezeu să-l odihnească! A fost un om bun şi deosebit.

57. REEDUCAREA ÎN SECŢIA TBC AIUD

În această secţie erau şi mulţi deţinuţi sănătoşi, care au fost aduşi aici în scopul reeducării.

Se simţea pe zi ce trecea că partidul comunist urmărea eliberarea noastră, dar voia să mai încerce să prindă-n plasa compromisului pe cine mai putea prinde.

Începutul reeducării s-a făcut în dormitorul cel mare, prin citirea cu voce tare, în timpul iernii, a volumului întitulat „Călăuza comunismului". O carte ateistă, plină de minciuni şi falsificări istorice, pe care nimeni dintre noi n-o asculta, din cauza anomaliilor diabolice scornite de un creier bolnav.

Şeful reeducării în secţia noastră era avocatul Nicolae Grigorescu, originar din Târgovişte, frate cu eroul Grigorescu, omorât în timpul acţiunilor de la 3 septembrie 1940, în apropierea Braşovului, de glontele unui jandarm.

Avocatul Grigorescu şi-a asumat o grea răspundere atât faţă de noi, cât şi faţă de administraţia închisorii. El era un om inteligent şi foarte abil, dar nu ştiu dacă a putut întotdeauna să-mpace lucrurile în aşa fel, încât să nu se compromită.

Această reeducare nu semăna deloc cu cea de la Gherla sau Piteşti. Nimeni nu a fost forţat să participe în adevăratul sens al cuvântului la ea. Dacă nu voia, sau dacă maladia de care suferea nu-i permitea să participe, nu era obligat s-o facă.

Dar argumentări, uneori subtile, sau argumentări în sensul de a convinge condamnaţii cu angajamente personale de a nu mai face politică, sau mai bine zis de a nu mai face „greutăţi" regimului, tot au existat. Avocatul Grigorescu era acela care întreţinea legături cu conducerea închisorii şi era ajutat în această acţiune şi de tânărul om de cultură Dan (Amedeo) Lăzărescu, din lotul filosofului Noica, care era şi el pentru o „bună înţelegere" cu regimul.

Cel care a deschis această acţiune cu o cuvântare, care s-a văzut de la început că a fost dinainte gata pregătită de comunişti şi forţat prin cine ştie ce metode criminale forţat să o citească, a fost ilustrul doctor Popovici.

Şi a fost ales tocmai el, ştiindu-se că era om de renume în lumea medicinii şi, în acelaşi timp, om de încredere al Comandantului Horia Sima. Această cuvântare, plină de aberaţii şi injurii aduse memoriei Căpitanului a fost primită de toţi ca o gargară cu piuneze.

Au urmat câteva zile apăsătoare de tăcere, scârbă şi chiar de derută faţă de personalitatea doctorului Popovici.

După această introducere forte, au urmat câteva persoane care au acceptat să-şi scrie renegarea trecutului şi să-şi recunoască „greşelile", dar aceştia nu au fost decât câţiva.

Restul deţinuţilor n-au pomenit nimic şi n-au renegat nimic din trecutul lor. Toţi au promis să-şi facă reeducarea prin muncă cinstită şi să nu mai facă politică.

Unii dintre noi erau socotiţi recalcitranţi, chiar dacă făceau aceste cerute declaraţii pe care şi le citeau singuri. Atunci, unul dintre noi trebuia să caute argumente, pentru ca recalcitrantul să poată fi socotit reeducat.

Aşa s-a întâmplat cu doctorul stomatolog Barbu, originar din Braşov, care era, într-adevăr, o fire foarte

tăioasă şi nu se lăsa deloc influenţat sau încântat de perspectivele pe care le oferea această reeducare. Dacă am văzut că ceea ce a citit şi a promis dânsul în faţa noastră n-au fost primite în totalitatea lor, m-am ridicat eu şi am argumentat că un asemenea om, care s-a născut şi a crescut în Scheii Braşovului, în harţă permanentă cu şovinismul maghiar, nu putea avea o altă fire, iar noi trebuie să fim mândri de atitudinea lui şi a strămoşilor lui, care au menţinut veacuri în şir, românismul în acel oraş.

În plus, am mai adăugat că acest medic, la vârsta pe care o avea atunci, putea să mai aline multe suferinţe ale oamenilor, cu profesia pe care o practica. Cu aceste argumente, doctorul Barbu a fost acceptat.

După terminarea depoziţiei mele, când s-a ivit ocazia, ca să nu fim observaţi de anumiţi curioşi, ne-am îmbrăţişat şi ne-am strâns mâinile frăţeşte, înţelegându-ne din priviri.

Această acţiune de reeducare a decurs în secţia TBC din Aiud fără incidente care să dea loc la controverse aprinse sau să creeze animozităţi între noi. Toţi care nu am acceptat să renegăm trecutul nostru legionar am rămas pe o poziţie rezervată, lăsând ca timpul să-şi spună cuvântul şi fiecare să răspundă de atitudinea lui în faţa neamului şi a lui Dumnezeu.

58. MIRACOLUL DE LA VLADIMIREŞTI

Despre părintele Ioan de la Vladimireşti am auzit pentru prima dată în închisoarea Jilava. Toţi vorbeau foarte frumos despre dânsul şi trăirea sa spirituală. Era considerat ca un ascet şi martir al credinţei noastre creştine. Aici, în salonul cel mare de TBC-işti din închisoarea Aiud, am avut ocazia să-l cunosc personal şi să mă încredinţez că, într-adevăr, era un preot-călugăr plin de har şi un mare trăitor în Domnul.

Dânsul a intrat în această secţie ca un real bolnav de plămâni, având chiar şi o cavernă pulmonară.

Dar, cu toată seriozitatea bolii de care suferea, a refuzat tratamentul.

Avea tratamentul său: RUGĂCIUNEA.

Tot timpul cât am stat împreună, caverna pe care o avea nici nu a progresat, nici nu s-a închis.

Era fiu de preot din Oradea şi, în afară de viaţa sa duhovnicească, tot ce se întâmpla în jurul său îl interesa mai puţin ...

Dimineaţa se ruga, după-amiaza se ruga, la miezul nopţii se ruga. Despre acest lucru nu mi-a spus nimeni, deoarece l-am văzut eu personal. După părintele Sofian, a fost al doilea preot căruia m-am spovedit în închisoare şi am făcut bine, căci m-am simţit foarte uşurat.

În timp ce administraţia închisorii Aiud începuse să pregătească reeducarea noastră prin citirea cu voce tare din „Călăuza comunistului", părintele Ioan venea în fiecare seară, chiar sub patul meu şi ne povestea câte ceva din minunile petrecute la Vladimireşti.

El însuşi feciorelnic, a fost duhovnicul maicilor fecioare de la această mănăstire, unde a ajuns tot printr-o minune a Maicii Domnului, căci măicuţele, după ce au fost părăsite de primii doi duhovnici - părintele Visarion şi părintele Clement, primul bătrân s-a mutat la cer, iar celălalt s-a mutat din proprie voinţă la altă mănăstire, tot de maici, au făcut rugăciuni fierbinţi şi au ajunat tot soborul (post negru), trei vineri, la rând, să le trimită Maica Domnului un duhovnic bun, blând şi iubitor de Dumnezeu. Aceste rugăciuni ale măicuţelor fecioare au coincis, după trei săptămâni de cereri, cu dorinţa tânărului absolvent în teologie, Liviu Ioan din Oradea. Acesta se hotărâse în inima şi cugetul său să-şi închine fără de prihană viaţa sa, Domnului. Dânsul mai vizitase această mănăstire, dar nu făcuse cerere de rămânere acolo. Iar atunci când s-a hotărât, i-a mărturisit maicii Veronica dorinţa sa de a rămâne acolo, dacă îi va încuviinţa Maica Domnului.

Şi a rămas acolo, unde a fost mai întâi hirotonit ca diacon, în prezenţa P.S. Episcop Nicolae al Oradei, care-l formase, şi în prezenţa părinţilor săi. Peste puţin timp, a fost hirotonit ca preot călugăr la Mănăstirea Sihastru, nu departe de Nicoreştii Tecuciului, cu numele de Ioan.

Şi cum părintele Ioan a fost acolo aproape de la începutul aşezării acestei mănăstiri, am aflat şi eu, din povestirile sale, de multe minuni ce s-au petrecut. Mulţi dintre noi, care-am ascultat aceste povestiri, am crezut total în marile favoruri pe care Domnul nostru Iisus Hristos şi Maica Lui le-au făcut neamului nostru românesc.

Eu le reţineam atunci aproape cronologic, repetându-le regulat.

Dar cum au trecut peste 30 de ani de când le-am memorat şi cum după eliberare am trăit permanent în tensiune şi cu frica de o nouă arestare, multe din aceste minuni mi s-au şters din memorie.

Cine nu este convins de favorul pe care Mântuitorul şi Maica Domnului l-au dăruit ţării şi neamului nostru românesc să încerce să se ducă acolo, la Mănăstirea Vladimireşti, ca să cunoască trăirea acestor fecioare, care în timpul asupririi comuniste, au fost împrăştiate din cuibul lor, unele dintre ele arestate şi chinuite. (Maica Mihaela, secretara Maicii Veronica, care a şi murit în mari chinuri în închisoarea din Miercurea-Ciuc).

Măicuţele de la Vladimireşti, datorită credinţei, posturilor şi rugăciunilor şi-au păstrat votul şi neprihănirea lor şi slujesc mai departe cu evlavie şi smerenie lui Dumnezeu, pentru fericirea neamului omenesc.

Multe minuni s-au întâmplat şi în timpul construcţiei mănăstirii şi după terminarea ei. Mulţi s-au vindecat de boli şi mulţi necredincioşi s-au întors la adevărata credinţă. Cei ce citesc aceste pagini, dacă doresc să se convingă de adevăr, să citească „Viaţa Maicii Veronica".

59. ELIBERAREA

În sfârşit, a sosit şi mult aşteptatul ceas al eliberării. Nu a fost o zi anumită. Eram şi prea mulţi ca să putem fi eliberaţi toţi într-o singură zi. Au fost eliberaţi mai întâi cei grav bolnavi, care au trebuit transportaţi cu salvarea sau luaţi din poarta închisorii de către familiile lor.

Mie mi-a sosit ceasul eliberării chiar în ziua de 30 Iulie, data când aniversez naşterea mea. Dacă la 30 Iulie 1918 m-a născut mama mea, la 30 Iulie 1964 m-a renăscut Domnul nostru Iisus Hristos şi Maica Lui.

Din secţia TBC, am fost duşi în curtea mare din faţa Celularului, unde ne-am întâlnit cu toţii. Era forfotă şi zarvă mare!

Nu mai ştiai pe cine să cauţi mai întâi, că te întâlneai cu cine nici nu te gândeai. Îmbrăţişări, lacrimi de bucurie, strângeri de mâini, urări de bine şi de sănătate cu sutele, încât nu ştiai unde să te duci şi cum să te împarţi.

O întâlnire cu totul neaşteptată a fost cu arhitectul Săseanu Teodor, din Ploieşti, unul dintre cei mai buni prieteni ai fratelui meu cel mare, despre care nici nu ştiam că este deţinut printre noi.

Am aflat de la el că a fost închis pe nedrept, din cauza intrigilor.

A refuzat să colaboreze cu comuniştii şi cu cozile lor de topor. Împreună cu mai mulţi ingineri din Uzina 1 Mai Ploieşti, a fost arestat şi schingiuit în timpul anchetelor, pentru motive iluzorii şi vinovăţii inexistente. La trei ani după eliberare, arhitectul Săseanu a murit de ciroză uscată, datorită grelelor suferinţe prin care a trecut.

Tot în acest vacarm, l-am întâlnit pe plutonierul Lungu, cel care m-a scos din Celular şi m-a internat în spital. I-am mulţumit şi i-am dat mâna.

Din Aiud am plecat împreună cu fratele meu de suferinţă, inginerul Dragon.

Călătorind în tren, lumea se uita curioasă la noi. Se cunoştea de unde venim, dar nimeni nu îndrăznea să stea de vorbă cu noi, de frică. Pe tot timpul călătoriei mele spre casă, îmi făceam griji, deoarece nu ştiam unde să mă duc dacă ajung în Ploieşti.

Fabrica şi casa părintească fuseseră naţionalizate. Cu o lună înainte de eliberare, am primit un colet poştal, trimis de fratele meu George, care tocmai se eliberase, după o detenţie de 14 ani, din Balta Brăilei, unde a muncit în ultimii ani la tăierea stufului.

Cu această ocazie, am primit şi ştirea morţii tatălui meu, în vârstă de 88 de ani. Dar adresa a rămas pe cutia coletului, care nu mi-a fost înmânată. Când ne-am apropiat de Ploieşti, începuse să se întunece.

Ajunşi în gară, fără mari emoţii, ne-am dat jos din tren. Pe peronul gării, sora inginerului Dragon îşi aştepta fratele. Şi tot aici, am făcut cunoştinţă cu soţia preotului Ţintă Ilie, un alt coleg de puşcărie, care urma să vină a doua zi.

Norocul meu a fost că doamna Ţintă ştia adresa unde locuia mama. În drum spre casă, n-am mai recunoscut centrul oraşului, care era total schimbat, cu clădiri noi, dar deloc impunătoare. Toate erau standard, tip industrial, care semănau cu nişte cutii de carton, aşezate una peste alta. Nimic din arhitectura estetică, ce te impresionează şi îţi încântă ochiul.

60. DUPĂ 20 DE ANI

Pe şoseaua Câmpinei, cum i se spunea înainte, la nr. 80, locuia mama mea, la nişte rubedenii.

Când am sosit la adresa cu pricina, doamna Ţintă a strigat la fereastra care era încă deschisă şi prin care se distingea lumina aprinsă:

- Coca, Coca ...

După ce s-a dat perdeaua la o parte şi a apărut la geam Coca, nimeni altcineva decât soţia vărului meu ce locuia acolo, la puţin timp, pe întuneric, a apărut în curte un bărbat, ce venea întins spre noi.

- Nicule, tu eşti?

- Eu! Şi, după 24 de ani, m-am îmbrăţişat cu fratele meu, George. I-am mulţumit doamnei Ţintă şi am intrat în casă, unde am găsit-o pe mama, stând îngândurată, la marginea somierei sale!

- Sărut mâna, mamă!

S-a ridicat, ne-am sărutat, dar mama nu m-a recunoscut şi a exclamat plină de neîncredere:

- Nu, mamă, acesta nu este Nicu, este Dan al Miorichii!

- Nu, mamă, eu sunt Nicu!

- Nu-i adevărat! a repetat mama, neîncrezătoare.

- Ba da, mamă, este adevărat! Eu nici nu-l cunosc pe Dan al Miorichii!

Fratele meu, emoţionat şi el de o asemenea primire, n-a mai rezistat şi a ieşit afară din cameră, în hohote de plâns!

Eu am rămas nedumerit şi nu ştiam cum să o conving pe mama că sunt eu, în carne şi oase! Era şi firesc să n-o mai găsesc pe mama aşa cum o lăsasem cu 20 de ani în urmă. Era acum o bătrânică, cu părul mai mult alb, mică de statură şi puţin adusă de spate, palidă la faţă şi cu vorba tremurătoare. Când s-a întors George în cameră, lucrurile au început parcă să se mai lămurească şi mama s-a încredinţat în cele din urmă că eram eu şi nu Dan al Miorichii. Toate bune, una rea!

- Dar de ce staţi la lumina lămpii de gaz, aici în buricul oraşului?! Şi încet-încet, au început să se clarifice multe necunoscute ... După naţionalizarea din 1948, părinţii mei au rămas în casa lor până în anul 1951. Atunci, au fost evacuaţi cu forţa din casa dotală a mamei. Au locuit doi ani la fratele nostru Petre, în Bucureşti, de unde au fost de asemenea evacuaţi cu forţa, ca burghezi notorii. Nici în Ploieşti nu mai aveau voie să revină, tot din acelaşi motiv. După multă alergătură şi lacrimi, s-au instalat la o fină şi

nepoată a lui tata, în comuna Tătărani, pe şoseaua Bucureştilor, la 6 kilometri depărtare de Ploieşti.

Toate încercările părinţilor mei de a reintra în Ploieşti au fost zadarnice. Până în anul 1959, când mama, plină de curaj, a reuşit să fie primită în audienţă de şeful Miliţiei.

Pledoaria mamei în faţa şefului Miliţiei a fost aşa de impresionantă, încât acesta n-a mai putut rezista să asculte toate nedreptăţile ce s-au făcut părinţilor mei. S-a ridicat de la birou şi s-a dus la fereastră ca să-şi ascundă lacrimile.

Revenind, i-a spus mamei pe un ton binevoitor şi potolit:

- Bine doamnă, veniţi mâine, să vă fac intrarea în Ploieşti!

Cu aprobarea primită, părinţii mei s-au instalat la un nepot al lui tata, pe un coridor, într-un hol care avea numai trei pereţi. Fratele Petre le-a improvizat şi al patrulea perete, din şipcă, la care a bătut de o parte şi de alta carton, de s-au putut separa de celelalte familii, care locuiau claie peste grămadă, în acelaşi corp de casă. Ei s-au bucurat mult, că erau de-acum în mijlocul oraşului, că nu mai aveau grija lemnelor, ca la Tătărani, şi că tata nu mai trebuia să facă naveta per-pedes pentru micile cumpărături.

Mai lipsea lumina electrică. Dar cum părinţii mei nu aveau niciun fel de pensie şi trăiau numai din ajutorul ce-l primeau de la copiii lor, n-au mai instalat lumină electrică şi s-au mulţumit doar cu lumina unei lămpi cu gaz.

Tot în acea seară, am aflat de la mama cum murise tata, precum şi felul cum a murit unchiul Procopie, fratele dânsei care, deşi mergea în cârje, anchilozat de reumatism, a fost trimis, tot ca burghez notoriu, la Canal, unde a şi murit.

A doua zi după sosirea mea, fiind duminică, fratele meu George, s-a dus dis-de-dimineaţă la Telefoane, ca să-i anunţe la Bucureşti pe fraţii mei, Petre şi Radu, de întoarcerea mea.

Eu am plecat la biserică, la Sfântul Vasile, care era foarte aproape.

Când m-am dus în faţa Sfântului Altar, ca să dau o Liturghie, preotul Georgescu, parohul bisericii, care nu mă văzuse niciodată în viaţa lui, m-a întrebat:

- Când ai sosit?

- Aseară, i-am răspuns eu foarte mirat!

Mai târziu, mi-a mărturisit că semăn cu mama şi la vorbă şi la fizionomie.

Stând în genunchi în faţa altarului, nu-mi venea să cred că sunt liber şi-mi făcea impresia că mă aflu undeva în cer.

Iar când cei patru preoţi care slujeau au ieşit în faţa Altarului, cu Sfintele Daruri, am izbucnit în lacrimi şi mi-a fost imposibil să mă mai opresc din plâns, până la sfârşitul slujbei. Doamne, că mari sunt puterile Tale! Unde am fost eu timp de 20 de ani? Unde am fost eu ieri şi unde sunt astăzi, întreg şi sănătos?! Cum de nu m-a strivit tăvălugul asupritorilor?! Acestea erau gândurile care mă frământau. Doream, mă forţam să mă opresc din plâns, dar lacrimile nu mă ascultau, încât m-am spălat, cu ele, de tot visul urât prin care am trecut.

M-am recules numai atunci când, uşurat, am pornit spre casă, unde mă aştepta revederea cu fraţii mei. Bucurie mare, îmbrăţişări, dar, de data aceasta, fără lacrimi. Dintre cei „şapte fraţi Popescu", mai lipsea Stelu, actor la Reşiţa, unde locuia împreună cu soţia lui şi cu cei doi copii, iar Ionel, arhitectul, era plecat într-o excursie în Polonia, iar Badea era plecat la Domnul, cu sufletul şi crezul lui. Ce revedere de necrezut, câtă bucurie, câta căldură şi dragoste au putut să încapă în sufletele şi inimile noastre atunci?!

La revederea noastră, s-au mai adăugat şi familia Manolescu, gazda, şi vărul meu, Vasile Popescu Gornet, care locuia peste drum, cel ce m-a convins pe mine să intru în Frăţiile de Cruce ale Liceului Sfinţii Petru şi Pavel.

Au fost momente când nu-mi venea să cred că era realitate ceea ce se petrecea în jurul meu!

Dar, până să mă acomodez cu realitatea, a trebuit să treacă un oarecare timp. În primele zile, aveam teamă să ies din casă, de frică să nu fiu urmărit sau să pricinuiesc cunoştinţelor şi rudelor mele neplăceri.

În această stare de nedumerire, la scurt timp după eliberarea mea, am primit vizita fratelui meu Stelu, sosit de la Reşiţa, unde avea serviciu. Deşi el nu fusese arestat de comunişti, a dus o viaţă grea, având de întreţinut o familie de cinci persoane. După 1945, s-a angajat la Teatrul municipal din Brăila, unde s-a refugiat împreună cu soţia, cu mama soţiei lui şi cu cei doi copii.

Pentru a putea face faţă lipsurilor, Stelu s-a mai ocupat, în afară de teatru, şi cu pescuitul de contrabandă.

Avea cumpărată o mică barcă pe care o ţinea ascunsă departe, în bălţile pline de stuf din jurul oraşului.

Pleca de acasă dimineaţa şi se întorcea seara. La marginea oraşului, îl aşteptau copiii care preluau peştele şi îl transportau în două valize mici, până la domiciliu, ca să acopere suspiciunea trecătorilor.

Iarna, din lipsă de combustibil, se ducea pe înserat cu copiii la depoul CFR-ului şi pândea locomotivele care făceau manevre.

Se căţăra pe furiş pe aceste locomotive şi arunca de acolo cărbuni, pe care copiii îi culegeau din urma locomotivei, până ce umpleau sacoşele, ducând fiecare după puterile lui. Iar seara, Stelu se ducea de juca pe scenă. Cu toate aceste eforturi şi îndeletniciri nefireşti, mama soţiei sale (mama lui Miti Dumitrescu) a preferat să moară de foame, în timpul secetei din 1947, ca să poată supravieţui cei doi nepoţi ai săi, Miti şi Gabi. Iar Stelu, slăbit şi răzbit de oboseală şi lipsuri, a căzut leşinat în timpul unui spectacol, în mijlocul scenei, datorită unui ulcer perforat. În timpul convalescenţei, s-a transferat la Reşiţa, unde se deschisese de curând un teatru nou.

Aici, primind locuinţă, a reuşit să ducă o viaţă mai demnă, dar tot chinuită şi plină de lipsuri. După aceste contacte cu fraţii şi cu rudele mele cele mai apropiate, prima grijă pe care am avut-o şi am dorit-o din tot

sufletul, a fost aceea de a mă spovedi, aşa cum mă sfătuise părintele Sofian, în celula de la ANEF, când am stat împreună. Am avut fericirea de a mă spovedi părintelui Galeriu, deoarece casa în care locuiam aparţinea zonei lui de activitate.

Şi cum îmi aşternusem pe hârtie toate păcatele vieţii mele, din tinereţe şi până în acel moment, pe toate le-am mărturisit, iar Părintele Galeriu, după spovedanie, mi-a luat hârtia şi a ars-o, la flacăra lumânării, iertându-mi în numele Domnului, toate câte îmi apăsau sufletul.

Şi am început de-acum un alt capitol al vieţii mele.

61. DRAGOSTE DE MAMĂ

În tot acest timp, ai celor 20 de ani, cât am lipsit de acasă, mama nu a încetat să mă caute peste tot în ţară, aşa cum a putut şi a crezut ea de cuviinţă. Posturile şi rugăciunile zilnice, ridicate pentru salvarea copilului ei de asuprirea comuniştilor, nu au încetat niciun moment. Vizitele pe care le făcea pe la toate bisericile şi mănăstirile, însoţite de Acatiste, nu o oboseau. Ea încredinţa rugăciunile ei lui Dumnezeu şi mă căuta permanent, pretutindeni.

După ce am fost predat autorităţilor sovietice în Bucureşti, mi s-a înscenat un proces, în care am fost condamnat la moarte în lipsă, pentru o imaginară evadare din Ministerul de Interne!

Minciuni comuniste!

Era şi firesc ca mama şi ceilalţi fraţi să mă creadă, multă vreme, mort. Pentru aceasta, mama se ducea din când în când la Aiud şi la alte închisori şi îmi făcea parastase şi pomeni. Deţinuţii care lucrau la grădina din Galda şi care mă cunoşteau mă considerau şi ei mort. Despre acest fapt, mi-a povestit nu numai mama, ci şi alţi deţinuţi, cu care am stat la Aiud.

În aceste căutări, mama de multe ori a fost şi păcălită. Un oarecare comisar de poliţie, Cocoş, o escroca de bani,

spunându-i numai minciuni despre existenţa mea. Cea mai mare înşelătorie a fost când a trimis-o pe mama la adresa unui preot din Sighetul-Marmaţiei, care îi va da un om de încredere, ca să o conducă la locul unde voi trece eu graniţa, în seara unei zile imaginată de el.

În dragostea ei de mamă, l-a crezut pe acel criminal ordinar şi a călătorit, biata de ea, de la Ploieşti la Sighetul-Marmaţiei, numai ca să mă vadă viu. A găsit şi adresa acelui preot, care i-a făcut legătura cu acel individ ce trebuia să mă treacă graniţa, în ziua indicată de Cocoş. Numai că acel individ nu ştia nimic despre aşa ceva. Ca să-i satisfacă mamei dorinţa, a condus-o la locul ştiut numai de el şi a plecat biata mama, de una singură, prin pădure, până ce i s-a făcut frică şi s-a întors la casa preotului.

Acesta a lămurit-o, a îmbunat-o şi a sfătuit-o să se întoarcă acasă, deoarece nu are niciun rost să se expună în aşa măsură, încât să-şi rişte viaţa.

Şi s-a întors biata mama acasă, cu inima frântă, că n-a putut să mă vadă.

În tot timpul acestor frământări sufleteşti, a mai încercat şi un alt mijloc de a afla ceva despre mine, anume spiritismul.

Împreună cu mai multe mame de deţinuţi politici, care erau în aceeaşi situaţie ca şi ea, s-a hotărât şi a recurs la nişte doamne din Ploieşti care practicau de mai multă vreme spiritismul.

S-au cunoscut, s-au întâlnit şi au participat împreună la şedinţe de spiritism.

Mama a chemat în aceste şedinţe spiritul fratelui meu Badea, care i-a comunicat despre mine astfel:

- Trăieşte, este departe, este în Rusia, o duce foarte greu, dar va supravieţui.

Ultima dată, spiritul fratelui meu a rugat-o să nu-l mai cheme, pentru că îi este foarte greu să vină.

Totuşi, a mai încercat şi după acest refuz al spiritului fratelui meu, până când, într-o zi, a observat casa unde se ţineau aceste şedinţe înconjurată de bărbaţi suspecţi şi a făcut calea întoarsă, de frica arestării. Aşa s-a lecuit de

spiritism. Şi fiindcă a venit vorba de spiritism, vreau să amintesc aici o întâmplare, auzită de mine în închisoarea Jilava, de la inginerul Octavian Tomuţă.

Sub guvernarea mareşalului Antonescu, şeful comisiei economice pentru Occident, Gheorghe Stegăroiu, om de o inteligenţă şi onestitate remarcabilă, întorcându-se de la Berlin, ca să-şi ia familia - soţia şi cei doi copii - a avut o discuţie mai aprinsă cu mareşalul Antonescu. Era în prejma încheierii acordului comercial cu Germania.

Tânărul nostru economist l-a avertizat pe mareşal că, după semnarea acestui acord, germanii intenţionează să reevalueze marca germană, adică de la valoarea de 20 de lei pe o marcă, la 40 de lei.

În acest fel, am fi fost obligaţi să vindem produsele noastre la jumătate de preţ.

- Eu cred în onestitatea germanilor, a răspuns mareşalul, şi nu cred că eşti bine informat!

La replica tânărului căpitan în rezervă, că este bine informat şi dacă nu se va include în tratat o clauză, conform căreia la o eventuală stabilizare a mărcii germane şi preţul produselor noastre vor creşte în consecinţă, vom fi obligaţi să livrăm de două ori mai multe produse, pentru aceeaşi sumă de mărci, iar aceasta ar însemna să ne furăm ţara, mareşalul a replicat:

- Ţara sunt eu! şi dumneata mă reprezinţi pe mine!

- Nu, nu, eu reprezint sărmana ţară vitregită de atâtea ori în istorie! i-a răspuns căpitanul Stegăroiu. În aceşti termeni, s-au despărţit.

Luni, împreună cu toată familia, urma să-şi ia zborul spre Berlin. Sâmbăta seara, căpitanul Stegăroiu a asistat la o şedinţă de spiritism, unde a fost invocat spiritul bătrânului Frumuşeanu, tata-mare al soţiei sale. Întrebat dacă familia Stegăroiu va ajunge cu bine la Berlin, i s-a răspuns:

- Ehe, nu veţi ajunge la niciun Berlin, iar tu vei face rahatul praf, pe Volga!

Stupoare! Luni, după ce s-au urcat în avion, plecarea a fost contramandată, iar căpitanul Stegăroiu a fost trimis

pe linia întâi, ca „legionar periculos". A fost împuşcat în cap pe Volga, într-un avion care zbura în recunoaştere şi a murit cu o zi înainte de a primi ordinul de demobilizare, semnat de mareşal, la insistenţele Generalului Sănătescu (rudă cu soţia sa) şi la intervenţia germanilor.

62. VIAŢA ÎN LIBERTATE. ŞICANE LA TOT PASUL

După primele zile de libertate, a trebuit să fac act de prezenţă la Securitate, pentru a fi luat în evidenţa lor şi pentru a mi se întocmi actele de identitate, deoarece nu aveam niciun fel de act.

Cu această ocazie, am fost invitat de doi ofiţeri, maiorul Preda şi căpitanul Coliban Dumitru, să renunţ la cetăţenia germană. Am răspuns afirmativ, gândindu-mă mai întâi la mama şi, în al doilea rând, la faptul că nu mai avea niciun rost să susţin această cetăţenie, ştiind că tot nu-mi va fi acordată şi nu mi se va da drumul să plec în Germania, fără să mă angajez în mai ştiu eu ce compromis.

Şi am promis că renunţ la ea. M-au întrebat atunci amândoi securiştii în acelaşi timp:

- Dar de ce ai ţinut aşa de mult la această cetăţenie germană?

- Ca să nu mai fiu bătut în cercetări suplimentare, că m-am săturat de anchete!

Acest răspuns i-a făcut pe amândoi să nu mă mai întrebe nimic, iar după o pauză, în care timp ei s-au uitat unul la altul, maiorul Preda m-a invitat să mergem împreună la Miliţie, unde să dau o declaraţie, că, de bună voie şi nesilit de nimeni, renunţ la cetăţenia germană.

După ce am dat această declaraţie, am primit un tichet care ţinea loc de buletin de identitate, până ce mi-au sosit datele necesare de la Iaşi, locul meu de naştere. După o lună de zile, am fost angajat la rafinăria Vega, cea mai

veche din ţară, care nu se afla departe de casa unde locuiam eu.

Serviciul nu era greu la expediţia cazanelor, dar lucram în trei schimburi, fapt care îmi provoca mari dereglări în programul de odihnă, de care aveam aşa de mare nevoie, mai ales pentru sănătatea plămânilor mei. Încercările de a scăpa de acest serviciu nu au dus la niciun rezultat. Căpitanul Coliban Dumitru, care mă supraveghea, care mă provoca şi care mă avea permanent sub observaţia lui, a fost pentru mine un adevărat torţionar. Fără nicio exagerare.

Acest om era din firea lui sadic şi stăpânit de dorinţa de a-şi arăta vigilenţa şi aptitudinile sale de aşa-zis poliţist, superiorilor săi, încât mă supunea la tot felul de provocări ordinare.

Eram obligat să-l întâlnesc de cel puţin două ori pe lună, ca să mă întrebe, cu lux de amănunte, ce mai fac, ce mai gândesc, cu cine m-am mai întâlnit dintre foştii deţinuţi politici şi ce am discutat. Trebuia să dau declaraţii dacă a venit cineva la mine şi altele de felul acesta. S-a întâmplat de mai multe ori să vină să mă trezească din somn, după ce veneam acasă de la schimbul trei, bătând în uşă ca să audă şi vecinii, că „aici este Securitatea!".

Chiar dacă din întâmplare mă întâlneam cu cineva din foştii mei camarazi de suferinţă, nu discutam nimic. Ne salutam din mers şi ne vedeam de drumul nostru.

După mai bine de un an de zile, nu s-a mai mulţumit să scriu „declaraţie" şi m-a rugat, forţat, să scriu „notă", ca să adauge el probabil „informativă". La început am refuzat, dar, după aceea, am acceptat, recurgând la un şiretlic. După ce scriam „subsemnatul ... domiciliat ... fost deţinut politic ... , scriam: declar următoarele" şi subliniam, ca să rămână vizibil că este tot declaraţie.

Şi am procedat aşa, până ce mi-a spus să nu mai scriu în niciun fel, deoarece nu mai este nevoie. Se săturase şi el să mai tot încerce, zadarnic, să mă prindă în plasa lui.

Odată, m-a dus într-o casă particulară, unde mi-a făcut cunoştinţă cu „şeful Securităţii" din Ploieşti, un om cu

privirea împrăştiată, că nu puteai să ghiceşti ce anume urmăreşte. După mai multe tatonări a venit vorba şi despre Iisus Hristos. Încerca să-mi arate că Iisus Hristos a fost un om cu o putere magică deosebită, că a făcut pentru aceasta practică mai întâi în Egipt şi apoi în India, unde a stat până la vârsta de aproape 30 de ani etc.

La toate argumentele lui, eu răspundeam aşa cum ştiam şi cum simţeam eu, adică: Iisus Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu, că altfel n-ar fi putut să facă minunile pe care le-a săvârşit!

- L-ai văzut tu? Aceasta era lecţia pe care o practicau şi la care recurgeau toţi securiştii, dar fără nicio valoare pentru cei stăpâni pe credinţa lor în Dumnezeu, căci, de 2000 de ani, cei care au vrut să demonstreze că Iisus Hristos n-a fost Fiul lui Dumnezeu, n-au reuşit.

Timp de două ore, au venit argumente pro şi contra, după care urma să ne mai întâlnim, să mai discutăm, dar nu ne-am mai întâlnit. Se lămurise!

Între timp, fratele meu George se recăsătorise şi a trebuit să facem nenumărate cereri, în vederea obţinerii unei locuinţe, aşa cum, de altfel, erau date dispoziţiile de Gheorghe Gheorghiu-Dej, în privinţa noastră, a foştilor deţinuţi politici.

Lucrurile erau însă tergiversate şi bine dirijate de Coliban Dumitru, care, între timp, avansase la gradul de maior.

Abia în luna mai 1965, am primit în fine o locuinţă cu două camere. Una pentru fratele meu şi soţia lui, iar cealaltă pentru mine şi mama. Aceste camere erau într-un corp de casă unde locuiau încă patru familii, cu baie şi bucătărie comună. Un adevărat iad.

Am scris şi o declaraţie şi am înaintat-o maiorului Coliban în care îi demonstram că această locuinţă a fost special aleasă pentru a trăi în permanentă tensiune cu vecinii.

Între timp a avut loc şi căsătoria mea cu Clemans, originară din Nicoreşti, Tecuci, fată dintr-o familie numeroasă de podgoreni.

Ea lucra în laboratorul chimic al Uzinei 1 Mai din Ploieşti, unde era bine apreciată. La scurt timp după căsătorie, soţia mea, neobişnuită cu provocările Securităţii care se ţineau lanţ, s-a speriat şi a trebuit să-şi ia lucrurile şi să se retragă la Căminul Uzinei 1 Mai, unde a stat până ce l-a născut pe fiul nostru, Radu.

În ziua naşterii copilului, am expediat o telegramă la Comitetul Central în care am expus pe scurt provocările Securităţii şi am cerut cercetarea faptelor la faţa locului.

Această îndrăzneală a mea l-a obligat pe securistul Coliban, care în mai puţin de doi ani, avansase de la gradul de căpitan, la cel de colonel, numai datorită privaţiunilor la care îi supunea, în aşa zisa libertate, pe foştii deţinuţi politici, să mă caute ca să împace lucrurile, recunoscând că uneori a fost „poate" mai exigent, dar că aceasta n-a făcut-o din răutate, ci numai ca măsură de precauţie, ca să nu mai fac ceea ce făcusem în tinereţe!

Nu înţelegeam ce am făcut eu în tinereţea mea, decât să-mi iubesc ţara şi neamul din care mă trăgeam? Căci de omorât n-am omorât pe nimeni şi de lovit n-am lovit niciun duşman!

La câtva timp după ce am expediat această telegramă, am fost invitat la Palatul Culturii, în faţa unui inspector al Securităţii, venit de la Bucureşti, de care Coliban avea teamă, aşa cum cel puţin a dovedit-o în timpul conversaţiei, când am relatat faţă de el felul cum am fost tratat de la data eliberării şi până în acel moment. Au fost momente când Coliban nu ştia cum să se apere, când îl acuzam direct şi a ajuns până acolo încât să afirme că nu el a făcut cutare sau cutare lucru, ci, poate, fratele lui, care era tot în aceeaşi Securitate, fratele lui fiind geamăn şi semănând leit cu el, dar cu care eu nu stătusem de vorbă decât o singură dată şi atunci dintr-o eroare a soldaţilor de la poarta Securităţii. După această confruntare, am aflat de la un alt ofiţer de securitate care luase în primire dosarul meu, că fratele lui Coliban Dumitru a fost exclus din Securitate. A urmat o perioadă de timp în care n-am mai fost deranjat, deoarece Coliban Dumitru a fost şi el mutat cu serviciul, undeva la Braşov sau Făgăraş, aşa cum mi-a mărturisit acelaşi ofiţer de securitate, sub a cărui supraveghere

am rămas şi despre care n-am nimic rău de spus relativ la comportamentul lui, deoarece el şi-a făcut meseria de poliţist, dar nu m-a provocat niciodată. De urmărit am fost însă permanent urmărit, atât la serviciu, cât şi în viaţa privată.

Uneori, am avut chiar neplăcuta surpriză să fiu aşteptat noaptea, când ieşeam de la serviciu, de agenţi postaţi la colţuri de stradă, sau chiar în faţa blocului în care locuiam. Ei mă urmăreau, dar eu îmi vedeam de drumul meu, făcându-mă că nu-i observ.

În ajunul pensionării mele, pe data de 26 august 1988, am fost aşteptat, noaptea la ora 23.30, pe când mă întorceam de la schimbul doi, de patru indivizi, în faţa uşii blocului. Doi dintre ei s-au urcat cu mine în lift şi au început să-mi sufle ostentativ în faţă fumul lor de ţigară, ca să protestez şi, probabil, ca să aibă motiv să mă lovească sau să mă frigă cu ţigările lor.

Am tăcut şi am coborât la etajul şase, fără incidente.

A doua zi, am fost chemat telefonic la Securitate, de un maior de a cărui existenţă eu încă nu ştiam şi care, după ce m-a anchetat şi m-a maltratat, m-a avertizat că deşi ies la pensie, pot să fiu încredinţat că voi fi urmărit în continuare.

Tuturor celor ce m-au chinuit şi maltratat, un creştinesc: „Dumnezeu să-i ierte!".

Dar neamul nostru românesc e bine să ştie ce a însemnat ateo-comunismul pe care l-a dus în spate mai bine de 45 de ani şi să nu uite că, fără Dumnezeu, omul se întoarce la barbarie!

Iubiţi cititori, aşa s-au scurs 20 de ani de închisori şi lagăre din viaţa mea şi alţi 24 de ani de „libertate" sever supravegheată de „forţele răului". Dar, cu ajutorul Mântuitorului şi al Maicii Lui, totul a trecut şi a rămas ca un vis urât, plin de amărăciuni.

Cei ce citiţi aceste rânduri, încercaţi şi „cercetaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi toate celelalte vi se vor adăuga vouă" (Matei 6.31-33), căci Iisus Hristos a biruit lumea.

SFÂRŞIT

Mulţumesc tuturor celor care m-au ajutat şi m-au îndemnat să scriu aceste pagini.

Autorul

EPILOG

REÎNTÂLNIREA

În vara anului 1992, la înmormântarea lui Gili Ioanid, tocmai când era să ies pe poarta cimitirului Bellu din Bucureşti, am observat un domn, adus de spate, cu un mers anevoios, susţinut de braţ de o doamnă.

Ne-am oprit, ne-am uitat îndelung unul la altul şi, în cele din urmă, ne-am recunoscut numai din priviri.

Era doctorul Florică Dumitrescu, pe care-l cunoscusem cu 37 de ani în urmă, după sosirea mea din URSS, în camera nr. 18 din închisoarea Jilava. Era tânărul acela, care mi-a făcut mie o impresie foarte frumoasă.

Dar, vai! N-a mai rămas din frumuseţea chipului său decât privirea ochilor blânzi şi plini de sinceritate.

Tarele chinurilor trăite de el în reeducarea de la Piteşti şi-au spus, în final, cuvântul. Din toată ţinuta maiestuoasă a acelui tânăr de atunci, era acum un om îmbătrânit prematur, datorită marilor şi multor maltratări pe care le-a suportat.

După ce ne-am recunoscut, ne-am îmbrăţişat şi, schimbând câteva cuvinte, ne-am luat numerele de telefon şi am plecat fiecare în drumul nostru. În tot restul acelei zile, am fost chinuit de privirea ochilor lui, încât seara, deşi obosit, n-am putut adormi şi atunci m-am sculat şi i-am dat telefon noaptea târziu.

- Dragă Florică, nu pot să adorm, gândindu-mă la împrejurările în care ne-am cunoscut! Ţi-aduci aminte când ne-ai cântat:

„Din cioburi de iubire,
Zadarnic draga mea ..."

Iar el, cu o voce slabă şi tremurândă, mi-a răspuns:

- Da, dragă Nicule, ..., „Din cioburi de iubire" şi cealaltă romanţă „Târziu te-ai întors obosită" ...

Ce momente răscolitoare şi pline de duioşie!

Impresionat de viaţa acestui om, l-am rugat să-mi scrie câteva momente din suferinţele prin care a trecut, ca să nu rămână ele în negura uitării.

Am aflat de la soţia lui, care îl îngrijeşte ca pe un odor sacru, că, după eliberare, comuniştii nu i-au dat voie să-şi termine facultatea de medicină, ci numai să-şi completeze studiile în domeniul biologiei. După ce şi-a dat toate examenele, pe care le-a luat cu nota maximă şi a luat diploma, o profesoară universitară a insistat sa se înscrie la doctorat. Acelaşi lucru l-au făcut şi medicii cu care lucra.

A fost ajutat şi încurajat foarte mult de conducătorul lui ştiinţific, profesorul universitar doctorul docent Constatin Rabega şi de soţia acestuia, conferenţiar doctor Maria Rabega, de la aceeaşi facultate, cărora le poartă toată recunoştinţa. Împreună cu ei, a publicat în revista medicală pentru străinătate din subiectul său de doctorat: „Factori de risc în ateroscleroza la copii", un subiect de mare actualitate, în urma căruia a primit scrisori din 17 ţări, cu rugămintea să le trimită subiectul mai detaliat.

Bineînţeles, n-a răspuns la acele scrisori, deoarece îi trebuia aprobare specială de la Securitate şi el nu mai dorea alte neplăceri.

Apoi, tot pentru doctorat, a prezentat la Academia Română nişte referate şi proiecţii.

Dar pentru o semnătură pe care n-a vrut s-o dea „academiciana" Ceauşescu, n-a putut să-şi susţină teza de doctorat, ca să poată obţine diploma.

A urmat un şoc puternic şi un proces profund de descurajare care, pe parcurs, de ani şi ani, l-au consumat şi l-au ros mult.

La rugămintea mea, doctorul Florică Dumitrescu mi-a scris câteva momente din viaţa lui chinuită, pe care le redau aşa cum mi le-a relatat el.

RECUNOŞTINŢĂ

Cel mai cald omagiu soţiei mele, fără de care aceste rânduri nu ar fi fost scrise niciodată.

DEMASCAREA ŞI ÎNCEPUTUL REVENIRII

Este riscant să generalizăm, pentru a nu trunchia adevărul. De aceea, prefer să fac o autoanaliză şi să mă opresc acolo unde există asemănări de situaţii. Scopul reeducării nu a fost altul decât continuarea anchetei, spre a stoarce creierul de cel mai mic amănunt, printr-o demascare cu un caracter continuu, din interior.

După înfometare şi chinuri grele, se analizau în grup şi în mod critic, faptele „eroice şi revoluţionare". Era clar pentru oricine că se urmărea distrugerea valorilor morale ale societăţii, compromiţându-se tot ceea ce constituie o permanenţă. S-a pornit, ca la un adevărat atac militar de distrugere, prin chinuri greu de imaginat unui om normal, spre a nu-ţi lăsa timp să meditezi.

În timpul acestei reeducări se cerea să-ţi compromiţi familia.

Dacă în urma torturilor puteai spune lucruri urâte şi neadevărate despre familie, sau despre prieteni, cel mai greu şi satanic chin a fost acela de a-ţi ponegri propria mamă.

Mulţi s-au rugat cu lacrimi în ochi de Ţurcanu (deţinut ca şi ceilalţi, însărcinat de Securitate cu reeducarea), să fie atât de bun şi să fie lăsat deoparte acest capitol.

Iar el răspundea :

- Armonia în familia clasei burgheze nu există.

Doar Iisus al vostru a spus: „N-am venit să aduc pacea, ci războiul".

În cele din urmă, studentul, denumit „bandit", era obligat să spună că mama lui a fost imorală. La refuzul „banditilor", s-au intensificat bătăile la tălpi, în cap şi sugrumarea. Iar Ţurcanu, triumfând, obliga pe „bandit" să recunoască că mama lui a fost o desfrânată şi că el, cel chinuit, a văzut-o cu diferiţi golani, în timp ce şi tatăl lui avea mai multe amante.

Sentimentul ce se năştea în cei chinuiţi era o ură neîmpăcată contra acestor nemernici şi a metodelor lor barbare de neimaginat.

Se prăbuşea o lume în toată fiinţa noastră. Uneori, pentru a acoperi gemetele celor bătuţi, alţii erau puşi să spună, mai mulţi în cor, câte o poezie. Nimeni nu a fost capabil să recite mai mult decât „căţeluş cu părul creţ".

Ajunsesem, din cauza chinurilor de zi şi de noapte, într-o stare de imbecilitate, care nu ne mai putea permitea să gândim şi să scriem corect şi îl confundam, de pildă, pe Ion cu Nicolae. A fost o stare mai mult decât îngrijorătoare. Abrutizarea devenise perfectă.

Privirea unora care erau mai lucizi m-a făcut să înţeleg că trebuie să mint, pentru a mă salva. Cei mai creduli n-au procedat aşa şi au avut de suferit mai mult decât ceilalţi, neputându-se acomoda cu această dedublare. Începusem să urmăresc cu atenţie ce se întâmplă în aceste povestiri mincinoase şi mi-am recăpătat, treptat, spiritul umorului, deoarece, când se povesteau aceste „gogoşi", reieşeau unele scene hazlii. Mai târziu, m-am trezit şi eu inventând „povestioare". Atunci am fost în sfârşit salvat! Acesta a fost începutul ieşirii din imbecilizare. Mai mult, învăţasem să judec în mod critic, cât mai aproape de normal. Aşa s-a întâmplat mai târziu, când am început să lucrez în fabrică la Gherla, unde am depus mult zel, pentru a ieşi din „aprecierile" celor ce voiau să mă distrugă.

În timpul demascării, nu mă mai scoteau din epitetele „tâmpitule", „idiotule", „nu eşti capabil de nimic!". Era, deci, normal să caut să mă evidenţiez prin muncă. Simţeam că aşa îmi revin la forma mea normală.

Unii dintre noi au putut să prevadă, cu date puţine, evenimente mari: aşa, de pildă, lupta care exista în fond între Ţurcanu (şeful reeducării) şi Goiciu (şeful închisorii) a fost sesizată de aceştia.

Evoluţia spre revenire a necesitat timp şi a fost necesar sprijinul celor dragi, care au suferit alături de noi, şi al colegilor noştri, care n-au trecut prin Piteşti, dar ne-au înţeles şi ne-au învăluit în marea dragoste creştină.

Şi atunci am simţit că m-am împăcat cu Dumnezeu!

AŢI TRECUT PRIN PITEŞTI ?

Celor ce alături de mine aţi gemut şi sângerat, v-aţi prăbuşit şi v-aţi ridicat mai tari şi mai temerari, voi, fraţii mei, constituiţi Miracolul de la Piteşti. La voi mă gândesc când scriu aceste rânduri. Voi, oameni echilibraţi şi plasaţi astăzi în societate.

Îmi amintesc că odată, când lucram cu publicul, la Policlinica Iancului, directorul policlinicii a apelat la mine, spunându-mi:

- Dumneavoastră, cel mai echilibrat dintre noi medicii, trebuie să ne ajutaţi!

Ce scump am plătit eu această calitate!

Pe toţi vă am în faţa ochilor. Sunteţi toţi: Dragoş Hoinic, cu mâna retezată, Gheorghiţă Viorel, cu talentul tău literar, Şandru, cu spiritul tău practic. Unde sunteţi: Arapu, Sandu Munteanu, Nicu Purcărea, Şoltuz Laurenţiu, doctorul Titel Ştefănescu, doctorul Minea Paul, Jan Bolfosu, Ghiţă Unguraşu? Unde sunteţi, domnule doctor Băzăvan, care la Aiud, în grea asuprire, mi-aţi şoptit: „Fii fără grijă! Am vorbit cu doctorul Ilie Nicolescu. Sunteţi iubiţi de prieteni şi stimaţi de duşmani".

Cu dragoste am aprins o lumină vie la căpătâiul acestui om minunat! Odihneşte-te în pace, dragă doctore Băzăvan şi voi toţi cei ce-aţi plecat dintre noi!

Să ne cinstim eroii! Prin ei ne perpetuăm existenţa şi ne slăvim ceea ce avem mai scump. Sunt mirat cum unii oameni tratează superficial „cazul Piteşti" şi nu cu obiectivitatea caracteristică acestui fenomen. De aceea, eu propun ca subiectele despre Piteşti să fie citite cu atenţie şi interpretate obiectiv, iar când facem aprecieri să ne punem întrebarea: „Aţi trecut prin iadul de la Piteşti?".

UN CÂINE CREDINCIOS

M-am întâlnit ultima dată cu Şoltuz Laurenţiu în Bucureşti, în anul 1965. Era complet schimbat. Drogurile şi bătăile sistematice l-au transformat foarte mult pe omul de altădată, vesel şi modest.

Când mi-aduc aminte cât de activ şi prezent era acest om în toate acţiunile noastre studenţeşti.

Am vrut să-i ofer o cutie de bomboane pe care, întâmplător, o aveam la mine. M-a refuzat categoric, spunându-mi:

- Tu eşti bogat în povestiri!

Trăia cu ideea care-l obseda de la Jilava, de când începuse să se instaleze boala.

Îmi aduc aminte că în anul 1944, întâlnindu-mă cu el şi cu încă un prieten al lui din Bucovina, i-am invitat la o friptură. Când chelnerul a venit cu comanda, am rămas surprins că în loc de friptură ne-am trezit cu trei porţii de varză, de care eu eram sătul de la cantina facultăţii:

- Ce faci, domnule? m-am adresat chelnerului.

- Domnul a schimbat comanda, mi-a spus chelnerul, arătând spre Laurenţiu.

- De ce ai făcut asta, Laurenţiu?

- Sunt oameni în munţi, care duc lupte grele cu arma în mână şi nu au ce mânca. Iar noi nu ne putem permite acest „lux" ...

Laurenţiu era întotdeauna alături de prieteni, dar mai ales alături de cei necăjiţi. Nici această întâlnire colegială nu l-a putut scoate din felul lui de a fi. Era foarte discret şi între prieteni şi în toate anchetele a rezistat eroic, în pofida bătăilor primite în cap, de unde i s-a tras şi boala. Acum nu mai este printre noi, dar amintirea lui trăieşte în sufletele noastre.

Şoltuz Laurenţiu: Prezent!

MĂRTURIE

Îţi mulţumesc, Doamne, că mi-ai dat prilejul să trăiesc alături de Valeriu Gafencu, în cele mai tragice clipe din viaţa mea.

Eram la Piteşti, în luna mai 1949, când m-am trezit în miez de noapte, în zgomotele de zăvoare ce marcau o intensă activitate. Deodată, se deschide uşa şi în celulă au apărut doi colonei, ce semănau ca două picături de apă. Erau însoţiţi de temnicerul obişnuit cu asemenea scene care a început imediat să efectueze neomeneasca percheziţie.

Au intrat în celulă Popescu Traian, Voinea Octavian şi Mircea Selten. Valeriu Gafencu şi cu mine eram aduşi mai de mult timp acolo. Cu ură de câini înrăiţi în priviri, cei doi colonei ni s-au adresat:

- Care vasăzică, aşa, mă, vreţi ca să evadaţi?

A intervenit prompt şi categoric Voinea:

- Este o falsificare a adevărului, domnule colonel.

Discuţia a alunecat apoi pe panta neîncrederii reciproce.

- Ce vreţi voi, mă? a întrebat unul dintre colonei.

Atunci am auzit glasul lui Gafencu:

- Eu vreau asistenţă religioasă, care ne este garantată de lege!

- Ce vorbeşti, mă? Oi fi vrând să-ţi aduc popă în celulă?!

- Da, aceasta doresc! Este dreptul meu! i-a răspuns convingător Valeriu.

- Ăsta-i nebun! s-a adresat unul dintre colonei celuilalt.

- Da, eu sunt nebun întru Hristos! i-a răspuns Valeriu.

La Valeriu Gafencu exista o liniște desăvârșită și o concordanță totală între ce spunea și ceea ce făcea.

Când miliţianul ne-a anunţat că nu avem dreptul decât la o pereche de chiloţi şi la o cămaşă, fără haină şi pantalon, noi ne aflam pe poziţii diferite. Valeriu îşi pregătea pachetul cu haine şi rufe, ca să-l predea la magazie, în timp ce noi căutam locuri ca să ascundem hainele, ca să ne salvăm sănătatea, căci în celulă era frig.

În timpul operaţiilor de pregătire a pachetelor, la care coloneii şi miliţianul n-au mai asistat, Voinea striga:

- Trebuie să ne apărăm de criminali!

Iar Valeriu Gafencu a răspuns:

- Mântuitorul ne-a învăţat să dăm Cezarului ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu, deci eu mă supun cuvintelor lui Hristos.

Coloneii, călăi, susţineau că au luat aceste măsuri pentru a preîntâmpina o eventuală evadare, pe care noi, deţinuţii, am fi pregătit-o.

Mircea Selten, mare amator de glume pe care-l amuza un cântec ce-l fredona, destul de des, a început:

„Eu sunt apaşul Mână-Lungă,
Vestit în şapte mahalale..."

Eu am avut impresia că acest cântec îl putea tulbura pe Valeriu de la rugăciunea inimii pe care o practica şi care era un exerciţiu monahal, isihast (isihie = linişte, repaus). Fiind coleg de facultate cu Mircea şi cunoscându-i spiritul de înţelegere, l-am întrebat pe Valeriu dacă vrea să-l rog pe Mircea să mai răărească intonarea acestui cântec.

Valeriu mi-a răspuns cu calmul şi liniştea lui obişnuită:

- Cine ne dă nouă dreptul să-i luăm lui Mircea mica lui plăcere pe care o are?!

Într-una din zile, Valeriu s-a apropiat de cel mai crunt miliţian, la care insultele şi bătaia erau ceva obişnuit:

- Domnule Georgescu, odată a venit la Mântuitorul mai marele preoţilor şi a adus cu el o femeie, care căzuse în păcatul preacurviei şi s-a adresat lui Iisus: „Învăţătorule, ce facem cu această femeie, căci după legea noastră ea trebuie ucisă cu pietre!".

Iar Mântuitorul a răspuns: „Cine dintre voi se simte fără de păcat, să ridice piatra şi s-o lovească primul" şi, aplecându-se jos, a început să scrie cu degetul pe nisip numele şi păcatele pârâşilor. Aceştia, văzându-se demascaţi, s-au retras ruşinaţi unul câte unul, ca, până la urmă, să rămână doar Iisus cu femeia vinovată, pe care a întrebat-o: „Femeie, unde sunt pârâşii tăi, nu te-au osândit? Nu, Doamne!" a răspuns femeia, de-acum pocăită.

„Du-te şi de-acum să nu mai păcătuieşti!" i-a răspuns Mântuitorul.

Peste câteva ore, miliţianul Georgescu a deschis uşa şi i-a răspuns lui Valeriu.

- N-au avut temei, de aceea n-au omorât-o!

De-atunci, însă, Georgescu a avut o licărire de omenie şi respect faţă de noi, cei ce sufeream cumplit în izolare.

Într-o noapte, Valeriu a fost cuprins de o tuse răsunătoare şi a căzut într-o stare de leşin. Când l-am privit, sângele curgea şuvoi din plămânii lui. Era prima hemoptizie. Atunci, Voinea a bătut în uşă şi a strigat din răsputeri:

- Să vină doctorul!

Când miliţianul a deschis uşa celulei, toţi am început să cântăm: „Cu noi este Dumnezeu!". Când şi-a mai revenit, Valeriu ne-a spus:

- Liniştiţi-vă, fraţilor, că eu vreau să mor în smerenie, neştiut de nimeni! Peste câteva zile, când s-a declanşat o nouă hemoptizie, Valeriu Gafencu a fost luat de la noi şi dus la infirmerie. Am aflat ulterior că a fost trimis la penitenciarul TBC din Târgu Ocna, unde a desfăşurat o activitate creştină pe semenii săi, după cuvintele Mântuitorului: „Dacă bobul de grâu care cade pe pământ nu moare, rămâne singur. Dar dacă moare, multă roadă aduce!".

EUGEN MUNTEANU[3]

Am crezut că sunt mai tare, când în vara anului 1957, pe targa penitenciarului Jilava, mi-am luat rămas bun de la prietenii mei, cu destinaţia Spitalul Văcăreşti. Aveam un puls extrem de rapid, cu diagnosticul „tahicardie paroxistică".

Două lacrimi s-au prelins pe obraz şi mă întrebam dacă voi mai reveni eu, oare, în mijlocul familiei din care simţeam că fac parte.

Am fost repartizat în secţia Interne, într-o cameră mare, cam de 30 de paturi, şi supus unei adevărate anchete, căci pe toţi deţinuţii îi interesau mai mult ştirile politice şi mai puţin starea sănătăţii mele. Am fost luat în primire de doctorul Georgescu care împreună cu doctorul Jeleschi şi doctorul Blidaru (toţi doctori liberi) au fost „îngerii mei păzitori".

Le mulţumesc pentru competenţa lor şi mai ales pentru spiritul lor umanitar de care au dat dovadă, nefiind cazul de cadouri sau de dolari.

Dintre toţi bolnavii „setoşi de ştiri", unul între două vârste era mai insistent.

- N-am ştiri politice, i-am răspuns eu.

- Nu se poate, domnule, a replicat el, dumneata eşti un intelectual!

- Toţi suntem fraţi întru Hristos, i-am replicat eu, căutând să-l potolesc.

- M-aţi omorât cu Hristos al dumneavoastră! Eu, domnule, nu pot să mănânc ceea ce nu-mi place şi să spun că este bun!

[3] Acesta este Eugen Munteanu, care a plecat de la secţia TBC Jilava la spitalul Văcăreşti.

Din discuţia avută cu el, mi-a mărturisit că este şeful sioniştilor pe ţară şi că, prin urmare, este naţionalist.

- E Ghelerter (Ghertler adevăratul nume), care mă îngrijeşte pe mine, s-a auzit un glas răguşit, ce venea de la un om cu o căpăţână mare, marcând o viaţă abundentă.

Evreul era foarte mulţumit că generalul Buricescu, complet senilizat, îl alesese de tutore. Din alt colţ al camerei, s-a desprins un „moşulică", figură blândă, căruia îi tremurau mâinile. Era german, vorbea stricat româneşte şi făcea slujbe religioase în limba latină. Avea peste 80 de ani. Era „Pater" al nostru, pe care l-am îndrăgit din primele momente. Având în mână o bucăţică de marmeladă de la Eugen, pe care mi-a oferit-o, îndemnându-mă să o mănânc, căci altfel o mănâncă el.

Un domn înalt şi solid mi-a şoptit:

- Fii atent, domnule, asta-i de la Eugen. Noi l-am izolat şi nimeni dintre noi nu vorbeşte cu el, doar boşorogul ăsta de Pater îl slugăreşte.

- Ghelerter, vreau la WC, operaţie complicată, căci generalul era anchilozat.

Evreul l-a întrebat:

- Vrei să faci sau să încerci? Răspunsul a fost evaziv:

- Dracu' ştie!

În tot acest timp, mă munceam să-mi amintesc cine este Eugen şi, congestionat la faţă, se vedea că are febră, iar nimeni nu voia să-i pună termometrul.

- Domnule, nu mă cunoşti? mi s-a adresat Eugen.

Un domn mărunţel m-a făcut să-mi amintesc, dându-mi referinţe:

- Acesta-i ajutorul lui Ţurcanu, care a omorât oameni la Târgu Ocna! Acum este doctor şi este condamnat. Mi-am adus aminte de el şi m-am îndreptat spre patul lui. I-am pus mâna mea pe frunte, care frigea rău. Riposta a venit imediat:

- Nu vreau milă creştină!

N-am mai aşteptat niciun moment, mi-am luat aşternutul şi m-am instalat lângă el. Stupoare generală.

Munteanu, căci aşa îl chema, a început să strige, făcând mare scandal:

- Pentru o palmă, 20 de ani! şi aşa, treptat, ne-am apropiat unul de altul, el fiind foarte agitat, din cauza bolii. Avea meningită TBC ...

Doctorul Georgescu îl liniştea şi îi spunea să nu se mai agite, că ştie el ce are de făcut. Şi-i dădea toate medicamentele prin Pater, care-i era foarte devotat.

Eugen îmi spunea mereu:

- Ar trebui să mă urăşti, pentru că eu am fost în comitetul de organizare al reeducării de la Piteşti şi am condus acţiunea nereuşită de reeducare de la Târgu Ocna.

Îl obseda permanent faptul că era condamnat la 20 de ani, numai pentru o palmă. După ce se eliberase la termen, fusese informator, în care timp îşi terminase Facultatea de Medicină, iar după trei ani s-a trezit rearestat şi condamnat din nou. A făcut parte din ţapii ispăşitori în procesul lui Ţurcanu. Între timp, mi-a povestit confidenţial că Dulgheru şi Sepeanu au fost autorii acţiunii de la Piteşti, Dulgheru (Dulbergher - evreu), fiind anchetator-şef, şi Sepeanu, inspector de penitenciare, care până la urmă s-a sinucis.

Mărturisindu-mi aceste lucruri, Eugen s-a simţit uşurat şi a început să capete poftă de viaţă. Dar boala nu l-a iertat. Febra-i creştea până la 39-40 grade şi nu mai putea să-şi revină, cu tot tratamentul intensiv făcut de doctori. Îl chema pe Pater şi îl ruga să-i povestească de felul cum s-a comportat tâlharul pocăit de pe cruce şi cum i-a promis Hristos mântuirea.

Din când în când, revenea la ideile lui: „20 de ani, pentru o palmă?!"

Îi plăcea când Pater vorbea de omenescul Mântuitorului, Care în timpul suferinţelor de pe cruce, a zis: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?" De asemenea, îi plăcea să asculte, lepădarea lui Petru, faţă de Iisus, după care a cântat cocoşul de trei ori! Lui Eugen îi era mare ciudă că nu putea crede în Dumnezeu.

- Nu-i mai folositor Florică care, prin glumele şi cântecele lui, ne face să mai uităm de necazuri?

- Aceasta-i altceva, Eugene, i-am răspuns eu.

Într-o seară, Eugen respira greu şi era congestionat la faţă. Speriat, l-am chemat pe Pater şi l-a întrebat:

- Crezi că s-a mântuit tâlharul de pe cruce?

- Da, Eugene, i-a răspuns Pater.

Apoi Eugen mi-a strâns mâna şi, tremurând, mi-a şoptit cu voce stinsă:

- Dar voi m-aţi iertat?

Iar eu i-am răspuns:

- Eugene, fii liniştit, că Dumnezeu ne iartă pe toţi! Şi ultimele cuvinte pe care a mai fost în stare să le rostească au fost:

- Pentru o palmă, 20 de ani?!

GENERALUL

În luna iulie 1948, eram la Ministerul de Interne, cu generalul Teodorescu, zis „Ankara" (pentru că fusese 10 ani ataşat militar al României în Turcia); era un om demn, bine pregătit şi un ostaş de înaltă clasă.

Odată, temnicerul l-a îmbrâncit, zicându-i:

- Mişcă, mă, mai repede!

Parcă s-a cutremurat celula la riposta generalului:

- Eu nu sunt „mă" cu dumneata, eu sunt generalul Teodorescu!

- Oi fi fost tu general, pentru mine eşti un X, un Y!

- Atâta timp cât nu sunt judecat, te rog să vorbeşti reverenţios! Atât şi nimic mai mult!

- Ce face ... mă, banditule?!

Atunci a început un mare scandal la garsoniera nr. 10, din subsolul Ministerului de Interne. A fost necesară intervenţia salutară a şefului anchetator, Dulgheru, pentru a aplana scandalul.

În aceeaşi celulă, lipsită de aer, mai stăteam eu, profesorul universitar Mărgineanu de la Cluj „Şeful rezistenţei", cum îi plăcea să se recomande, deşi în politică nu era deloc priceput şi era total neinformat, cu toată inteligenţa vie şi cu firea sa speculativă.

Într-o discuţie cu caracter ideologic, care adesea nu făcea altceva decât să irite spiritele, profesorul s-a adresat ironic tinerei generaţii, din care făceam parte şi eu. Mângâindu-mă pe frunte, a spus:

- Ce bine că a avut loc şi întoarcerea fiului risipitor! arătând discret spre mine.

Atunci, generalul, congestionat, punând degetul pe rană, a spus:

- Domnule, nu trebuie să-i ironizaţi pe băieţii aceştia, ei sunt singurii care ştiu ce vor şi luptă fără rezerve împotriva comunismului!

Intervenţia generalului, de data aceasta, l-a înfuriat pe profesorul Mărgineanu.

Am rămas mai bine de o lună, în aceeaşi formaţie: generalul, profesorul şi subsemnatul.

Într-o zi, a intrat în celulă plutonierul, care avea o listă în mână.

Ne-a întrebat pe fiecare cum ne numim. S-a oprit la numele domnului profesor Mărgineanu şi i-a comunicat că începând de mâine este trecut la supliment de hrană. Ne-am bucurat cu toţii, fiindcă ne înfruptam şi noi din salamul şi caşcavalul profesorului, care era un domn.

După plecarea plutonierului, au urmat comentariile:

Generalul credea că va primi aprobarea să luăm legătura cu familia şi, din această cauză, a început să dea supliment alimentar.

Eu am susţinut ca este vorba de proces. Profesorul s-a îndreptat spre mine şi mi-a şoptit:

- Sunteţi băieţi buni, dar nu aveţi simţul realităţii! Apoi a început să joace prin celulă, strigând:

- Americanii! Au venit americanii! Mânca-i-ar tata pe ei!

Peste două luni a sosit ziua procesului şi, în loc de „americani", profesorul a încasat 20 de ani de închisoare.

UN ADEVĂRAT PARASTAS

În anul 1956-1957, s-a simţit în închisori o acţiune de legitimare, în sensul că se aprobau unele recursuri în supraveghere şi chiar s-au rejudecat procese. Un astfel de caz l-am avut şi eu. Pentru aceeaşi faptă, am avut două sentinţe separate. O sentinţă la Tribunalul Militar Bucureşti, condamnat la 20 de ani, iar o altă sentinţă la Iaşi, fiind un proces în lipsă, de la care eu am primit o condamnare de 25 de ani muncă silnică.

Cei de-acasă sperau în anularea sentinţei de la Iaşi, dar eu eram convins că acestea sunt lucruri formale. Speram, însă, cu ocazia acestui proces, să-mi pot vedea familia, pe care nu o văzusem de la arestare.

La procesul de la Iaşi, l-am avut ca avocat pe Petre Pandrea, cumnatul lui Pătrăşcanu, care a fost în tinereţea lui socialist, iar mai târziu, persoană „non grata" şi care a fost reabilitat post-mortem.

În timpul procesului, preşedintele completului de judecată, vrând să-mi dea circumstanţe atenuante, m-a întrebat:

- Aşa-i că regreţi faptele dumitale din trecut?

Petre Pandrea aştepta cu interes răspunsul meu.

- Domnule preşedinte, nu numai că nu regret ce-am făcut, dar aş lupta cu mai multă dârzenie împotriva comunismului, căci eu cunosc comunismul, prin infernul de la Piteşti, unde s-a urmărit distrugerea tineretului român!

Petre Pandrea a intervenit, zicând:

- Nu a înţeles întrebarea, domnule preşedinte!

Preşedintele a ripostat cu fermitate:

- A înţeles foarte bine întrebarea! Să se consemneze!

Şi Pandrea a rămas decepţionat.

În anul 1960, l-am regăsit pe Pandrea, de data aceasta la închisoare, condamnat şi el pentru uneltire. În acea perioadă, se făcea în închisoarea Aiud un fel de reeducare, pentru a cunoaşte realizările regimului comunist. Cele două generaţii erau reunite în două camere.

Tineretul modest, intransigent, care se mişca pe „verticală" şi cei vârstnici, „părinţii noştri", care s-au desolidarizat prea uşor de un trecut glorios. Printre aceştia era şi Petre Pandrea.

Nea Petrică, cum îi spuneam noi, se adresa adesea comandantului închisorii, colonelul Crăciun, cu intenţia de a-l flata:

- Domnule comandant, dacă băiatul acesta, în tinereţea lui, ar fi avut un astfel de comandant ca dumneavoastră, astăzi trebuia să fie liber!

Iar altă dată, nemulţumit de comportarea unora, Pandrea a spus:

- Am studiat cu mult interes dosarul acestui tânăr, care s-a încadrat pe firul normal al luptei lor. Unii dintre ei au murit cu zâmbetul pe buze pentru un ideal măreţ. Merită să faci câţiva ani de puşcărie, ca să asişti la acest „parastas oficial". Istoria va consemna acest lucru, căci trebuie să aibă loc „putrezirea bobului de grâu, pentru a da un rod nou!". Să nu vă supăraţi pe mine, eu nu mă amestec, dar greşeli au fost, încât putrezirea bobului trebuie să aibă loc!

MARTIRAJ

Ne-am întâlnit cu ocazia înmormântării lui Gili Ioanid, în vara anului 1992, care a strâns de pe meleagurile ţării multă lume venită să-l petreacă pe ultimul drum.

Te-ai apropiat de mine şi m-ai întrebat sfios:

- Mă mai cunoşti? eu sunt Nicu Purcărea!

Cum aş putea uita ultima atitudine martirică a ta, din camera 1, de la subsolul din penitenciarul Piteşti, când,

istovit şi slăbit, primeai lovitură după lovitură, sub supravegherea directă a lui Ţurcanu?!

- Nu mai daţi! a fost rugămintea ta şi, pentru o clipă, loviturile au încetat.

- Loviţi aici! şi ai arătat coşul pieptului, pentru că vreau să fie sânge curat, ca şi ideologia mea, care vreau ca să rămână pură!

Nicu Purcărea avea hemoptizie.

O, Doamne-Dumnezeule! Câtă dârzenie şi demnitate!!!

Atunci, ca o fiară, s-a repezit Ţurcanu şi, dintr-o palmă, ţi-a spart timpanul. Tot tu ai fost acela care mi-ai adus de la Jilava vestea cum că Ţurcanu cu echipa lui au fost executaţi.

Să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat sa ieşim din acel iad!

SUNTEŢI O MARE FAMILIE

Trecuse mai bine de o jumătate de an de când mă aflam izolat în Zarca de la Aiud, unde nu vedeam niciun petec de cer. Programul monoton şi stereotip mă consuma mult.

Repetam verbele din limba germană, iar, după plimbare, repetam poeziile lui Radu Gyr, din când în când pe ale lui Nichifor Crainic. „Momentul literar" se termina invariabil cu: „toţi lingăii şi codoşii, joacă hora târfei roşii!" (din „Doina" lui Radu Gyr).

Într-o zi, s-au auzit pe coridor voci şi zgomot de zăvoare. Imediat am bănuit că este vorba de o inspecţie. Când s-au apropiat zgomotele, am auzit vocea lui Sandu Mazilu (brăilean şi el, fost chestor în 1940): „Izolare, izolare, dar nu în doză de cal şi turtoiul este foarte mic!". Apoi, au urmat nişte râsete. Când s-a deschis uşa celulei mele, au apărut în prag doi colonei, însoţiţi de un miliţian.

- Bună ziua, mi-a zis un colonel cam grăsan şi cu accent ardelenesc.

- Iată un om fericit, nu-l deranjează nimeni! a zis celălalt.

După ce i-am explicat că sunt operat de curând şi că mă simt rău, colonelul (despre care am aflat mai târziu, prin alfabetul Morse, că era chiar directorul penitenciarului şi îl chema Crăciun) a ordonat miliţianului să fiu trecut pe listă pentru consultaţii la medic.

Aproximativ după o oră de la această vizită, am fost condus la infirmerie unde, spre surprinderea mea, l-am revăzut pe acelaşi colonel.

Eram numai noi doi.

- Eşti om cu experienţă, mi-a spus el, hai să intrăm direct în subiect. Dumneata ce dai în schimb?

Privirea lui era foarte luminoasă, exprimând în acelaşi timp o mare autoritate. Eu i-am răspuns că voi respecta regulamentul închisorii.

- Nu mă lua pe mine cu de-astea, că eu am nevoie de numele dumitale.

- Domnule colonel, dacă aş avea convingeri comuniste, aş face ceea ce doriţi dumneavoastră. Atâta timp cât eu nu cred în comunism, înseamnă să repetăm Piteştiul. Simţeam cum mă congestionez şi el mi-a răspuns, prompt:

- Nu vreau să deschid o nouă rană! Este bine să nu discutăm despre Piteşti, deoarece eu nu sunt prea bun chirurg şi să-i lăsăm pe cei de la Piteşti să-şi rezolve problemele. Dumneavoastră sunteţi o mare familie şi în aceasta constă şi forţa dumneavoastră. Gândeşte-te că ai o mamă şi ai obligaţia să ieşi sănătos de aici! Începuse să devină patetic. Îi citeam viclenia pe figura-i „blândă". După câteva momente de tăcere, colonelul Crăciun mi-a spus că nu ia în consideraţie răspunsul meu, că mă va mai vizita.

O mare teamă a pus stăpânire pe liniştea mea. Simţeam că iar voi da o luptă cu diavolul şi m-am simţit singur, grozav de singur!

Ei aveau la dispoziţie multe metode de „convingere".

Trecusem prin multe, dar niciodată n-am încercat un sentiment asemănător. Simţeam că sunt sub directa supraveghere a miliţianului, care se arăta foarte amabil cu mine şi îmi povestea despre realizările partidului.

- Aveţi dreptul la viaţă, spunea el.

Într-o noapte, s-a deschis încet zăvorul de la celula mea şi colonelul Crăciun, care-şi făcuse apariţia în uşă, zâmbind, m-a întrebat:

- Nu-ţi face plăcere să stai de vorbă cu mine?

- Nu! i-am răspuns categoric.

- Bine! a zis enervat. Ai să mă cauţi dumneata pe mine! Şi a ieşit, trântind uşa. Au urmat zile apăsătoare şi chinuitoare. Dar la o săptămână după aceasta, am fost scos din izolare şi mutat în altă celulă, cu doctorul Şercăianu şi cu nea Manta.

În sfârşit, eram fericit că nu mai sunt singur. Aici, ca să scăpăm de obsesia foamei şi ca să fructificăm timpul, aveam program de limbă engleză şi germană.

La nu mai ştiu cât timp după mutarea mea în această celulă, am auzit mare zarvă în curte şi miliţianul ne-a anunţat:

- Toată lumea să iasă pe coridor, cu pătura-n cap! Şi ne-a înghesuit în curtea Zărcii. Unii dintre noi am crezut că vom fi executaţi.

- Nu fiţi proşti, ... bă! a zis în cele din urmă, miliţianul, sunteţi scoşi şi voi la cinema!

- Ţine rândul, mă, şi nu vă amestecaţi cei de la Zarca, cu cei din Secţie!

La un moment dat, am simţit cum mă trage cineva de pătură:

- Tu eşti, Biţule? m-a întrebat cineva, a cărui voce am recunoscut-o. Era Eugen Bolfosu.

- Jane, am strigat eu, dar miliţianul m-a îmbrâncit şi mi-a zis:

- Mişcă-te mai repede!

După două zile de la această noapte istorică, am fost mutat, cu bagaj cu tot, pe secţia Celular, unde l-am regăsit pe bunul meu prieten, Jean Bolfosu.

ELIBERAREA LUI JEAN BOLFOSU

Jean era un tip mucalit şi un autentic talent literar. A scris multe poezii frumoase. Prietenii intimi îi spuneau Jean B.

- Ce coincidenţă, să mă mute pe mine din Zarcă în aceeaşi celulă cu tine! i-am spus eu lui Jean. El a râs cu poftă şi mi-a răspuns:

- Eu te-am adus aici, în urma rugăminţii mele la colonelul Crăciun!

Când am auzit aceasta, m-am înfuriat şi am bătut în uşă, să cer miliţianul să mă scoată imediat de acolo. Noroc că el era ocupat cu bărbieritul şi n-a venit la mine.

- Stai, mă nebunule, stai! mi-a spus Jean (cât pe-aici să ne luăm la bătaie). Loveşte-mă, na! Dar mai întâi, ascultă-mă!

S-a aşezat lângă mine pe pat.

- M-ai trădat! i-am răspuns eu. Unde sunt visele noastre frumoase din penitenciarul Galaţi, unde-am stat împreună la izolare, numai noi doi, mai bine de trei ani, sau unde sunt planurile noastre, de întoarcerea Basarabiei cu faţa către ţară?

Unde sunt versurile pe care mi le-ai închinat mie? ...

„ Nu sunt înfrânt, când râd vrăjmaşii,
De tot ce-n crezul meu e sfânt.
De mi-aş întoarce cândva paşii,
Spre drumul lor, aş fi înfrânt.

Nu sunt înfrânt, când în durere,
Mă-ndreaptă trupul spre mormânt,
Atunci când cred în Înviere,
Nu pot să fiu vreodată-nfrânt!”

- Nu se pune problema aşa, mi-a răspuns Jean, şi fii sigur, Florică dragă, de faptul că eu nu fac delaţiuni. Am rămas acelaşi om, dar cu vederi mai largi. Eu am vorbit cu Crăciun şi l-am rugat să te mute cu mine în celulă, asigurându-l că nu eşti fanatic şi că se poate discuta cu tine.

- N-am făcut aceasta niciodată, a spus colonelul, dar voi încerca, deşi sunt sigur că nimeni nu-l va clinti de pe poziţia lui.

Jean îmi spunea că nu mai ştia de mult timp nimic despre mine.

Iar întâlnirea noastră de la cinema a constituit pentru el o surpriză plăcută.

- Trebuie să devenim mai concilianţi, mai maturi din punct de vedere

politic, ridicând politica la rangul de virtute, aşa cum cred eu că trebuie să fie politica.

El a căutat să mă convingă de necesitatea de a ieşi „în lume”, că, altfel, devenim un fel de sectă religioasă.

Apoi, m-am liniştit şi, recăpătându-mi încrederea în Jean, am început să recităm din versurile lui Radu Gyr:

„Sunt, Doamne, copt la cúles”...

Pe urmă, am început să depănăm amintirile din închisoarea Galaţi.

Imitam cuvintele pocite de unii miliţieni sau de ofiţeri care scuipau seminţe când vorbeau cu noi.

Printre noi erau însă şi excepţii. Ne bucuram când „brunetul”, cum numeam noi pe un miliţian mai cumsecade, în timp ce împărţea mâncarea, mai lăsa zăvorul tras, oferindu-ne astfel posibilitatea să primim vizita lui Matei Mangiurea, un tânăr muncitor, băiat bun, intransigent, venit de la Gherla.

Într-o noapte, de Sfintele Paşti, tocmai eram pe punctul de a intra în posesia unui pachet de cozonac şi ouă roşii, trimis de la etajul superior, de la un bun prieten,

Mitriţă (tot brăilean). În timp ce eu am deşurubat becul, iar Jean a atins pachetul, s-a rupt sfoara şi a căzut pachetul în curte, făcând zgomot. Imediat a sunat alarma şi s-au aprins reflectoarele în jurul închisorii.

Apoi, noaptea, cu întunericul ei, a adus liniştea. În surdină, am fredonat „Hristos a Înviat!". De dormit, n-am putut dormi. Din cauza fricii şi cu gândul la cozonac şi la ouăle roşii, pe care nu le mai gustasem de ani de zile. Totuşi, până la urmă, am avut mare noroc, căci a doua zi, în zori, l-am rugat pe miliţianul nostru să ne aducă pachetul căzut în curte şi, spre stupefacţia noastră, ni l-a adus ca să împărtăşim marea bucurie de a ciocni şi noi câte un ou roşu.

Cu astfel de necazuri şi mici bucurii, timpul se scurgea peste noi.

Îmi amintesc cum, într-o zi, miliţianul mi-a spus să-mi fac bagajul şi-atunci l-am văzut pe Jean lăcrimând.

Am fost transportat la Jilava, unde întotdeauna aflam ştiri noi, sau mă întâlneam cu diferiţi prieteni sau cunoştinţe şi puteam să leg noi prietenii.

Era în Ajunul Crăciunului 1955, când am cântat colinde, ca în primul an de detenţie. Dar câtă deosebire ...

Atunci eram tânăr, plin de viaţă, iar acum, Piteştiul (care a fost urzit de ură şi de mişelie) muşcase adânc din viaţa noastră, a multora, şi ne furase toată vlaga şi tinereţea.

Atunci, te-am cunoscut Nicule, (Popescu, zis Vorkuta), prieten drag.

Aud şi-acum zornăitul lanţurilor pe care le aveai la picioare şi-aşa m-am apropiat sufleteşte de tine.

Îţi văd privirea caldă şi îţi aud glasul povestind din amintirile gulagului din Vorkuta.

Şi eu simţeam nevoia să povestesc, ca o destăinuire, despre iadul de la Piteşti. Parcă te văd cum ai rămas surprins că, după atâţia ani de la terminarea războiului, la noi, în ţara ta, se mai puteau petrece asemenea monstruozităţi.

Peste câteva zile, am plecat din nou la Galaţi, unde acelaşi miliţian cumsecade, care ne respecta şi care de ziua mea chiar mă felicita, m-a dus în aceeaşi celulă de unde plecasem şi unde l-am regăsit pe Jean, de data aceasta cu lacrimi de bucurie. Am mai stat împreună aproape un an şi apoi am fost trimişi amândoi, în lanţuri, la Jilava, iar după două zile la Aiud. Pe mine, în izolare la Zarca, iar pe Jean, pe Celular, ca după întâlnirea de la cinema să fim iarăşi împreună. Ca de obicei, noaptea, am mai fost invitaţi în biroul colonelului Crăciun.

Jean îi povestea colonelului că eu m-am schimbat. Iar el a râs şi a zis:

- Văd că vorbeşti numai dumneata. Aş vrea să-l aud şi pe el vorbind.

Bineînţeles că nu m-a auzit.

Iar când ne-am înapoiat în celulă, am avut o surpriză plăcută: să-l găsim pe un vechi prieten, pe Gelu Gheorghiu, cu care ne cunoşteam din libertate. Deşi trecuse prin Piteşti şi încercase să-şi taie venele de la mâini, a rămas la fel de tonic. Un om cu care ne-am înţeles perfect şi care mi-a redat liniştea şi pacea interioară. El era întotdeauna vesel şi ştia să ascundă durerile sufleteşti.

N-am cuvinte să mărturisesc afecţiunea ce i-o port!

În cele din urmă, a venit şi ziua eliberării lui Jean care, în secret, mi-a plasat o mină de creion. Acest fapt constituia o mare abatere de la regulament.

Ghinionul a fost, însă, ca miliţianul de serviciu să observe acest gest şi mi-a confiscat mina.

Apoi, vrând să încheie procesul-verbal, m-a întrebat:

- Ce-i asta, mă? Cum să trec în procesul-verbal?

- O „ostensilă" de cultură, domnule miliţian! i-am răspuns eu.

Îţi aminteşti, Gelule?

Doctor Florică Dumitrescu

ADAOS LA EPILOG

Scrisoarea mărturie a fratelui meu de suferinţă,
Mişu Ocneriu

Bucureşti, ... 1992

Frate drag,

Chiar astăzi, când m-am hotărât să-ţi scriu, mă găsesc sub o grea povară, deoarece nea Nică Jandarmul (Nică Cristea) ne-a părăsit.

Îţi aduci aminte, desigur, că m-ai întrebat de el şi ţi-am spus că nu se simte bine.

Ieri seară, Gicu Penciu m-a anunţat vestea morţii lui şi i-am mărturisit regretul pe care-l simt că nu voi putea fi alături de el pe ultimul drum. În februarie 1975, eu am fost operat de o aşa-zisă tumoră pulmonară, care, în realitate, a fost o fibroză pulmonară.

Mi-a scos tot plămânul drept; în plus, mi-a scos şi ganglionul paraesofagian şi cel mamelar dreapta.

Când m-am trezit în sala de reanimare, profesorul care m-a operat mi-a adus vestea că acea operaţie a fost ultima şansă. După câteva zile, când a apărut rezultatul biopsiei, a reieşit că nu am tumoră canceroasă, ci o fibroză TBC neevolutivă.

Şi, ca un făcut, toţi medicii, care au colaborat efectiv la operaţie, au murit înaintea mea!

Nicule, deci, dintre toţi cei ce-am fost atunci (1961) în Spitalul Aiud am mai rămas trei (Ocneriu, Penciu şi tu) care mai supravieţuim, atât cât o mai vrea Cel de Sus.

Doresc să ştii că mă gândesc de multe ori la experienţa ta de la Vorkuta, căci ai fost primul care mi-ai descris acel infern.

Mai târziu, am mai aflat şi de la alţii lucruri la fel de extraordinare. Pe mine personal m-au reţinut arestat

numai între graniţele ţării. Să sperăm, însă, că prin acest prinos de jertfe, Dumnezeu, la Judecata de apoi, va da neamului nostru dreptul de a fi veşnic, iar pe noi, muritorii de rând, pe măsura faptelor şi trăirii noastre, să ne aşeze acolo unde Judecata imanentă o va face.

Te rog să mă ierţi că poate nu sunt prea ordonat nici în scris şi nici în gândire, dar adesea sentimentele dau năvală, mâna tremură, iar memoria îmi face destul de des feste.

Deci, după ce ne-am despărţit, am mai stat în secţia TBC încă aproape un an, iar din Celular am fost dus la fabrică, unde am lucrat încă vreo 7-8 luni, şi, la expirarea celor 15 ani de detenţie, am primit biletul de eliberare, cu adresa din Bucureşti, de unde nu-mi schimbasem buletinul de identitate, deşi la data arestării eram economist în Râmnicu Vâlcea.

Mi-au dat bani de drum până la Bucureşti, iar de acolo ... Dumnezeu cu mila!

Când am ajuns în gară la Aiud, am cerut bilet pentru Râmnicu Vâlcea, riscând astfel rearestarea sau trimiterea mea în Bărăgan.

Dar am făcut acest lucru, pentru a vedea cu ochii mei ce-a mai rămas din propria-mi familie.

Am găsit o lume complet schimbată. Vezi tu, noi credeam adesea că timpul a lucrat numai asupra noastră, iar pe cei dragi nouă i-a scutit de griji şi necazuri. Când mi-a căzut în braţe, taică-meu era palid şi i se tăiaseră respiraţia şi picioarele. Din omul falnic de odinioară, era atunci un om resemnat, mai împutinat la trup şi răvăşit sufleteşte. La întrebările lor, ce puteam eu să răspund, când bănuiam că din primele ore ale revederii vom fi centrul de atenţie al „Ochiului magic" ?

A trebuit să merg la Sfatul popular, unde era şi un birou al Securităţii, ca să-mi anunţ prezenţa în localitate, căci, în câteva ore, prezenţa mea devenise publică, deşi nu părăsisem casa.

După două zile, am plecat la Bucureşti, pentru a mă prezenta la vechea adresă. Aici s-a creat un cerc vicios: Forţele de Muncă cereau buletin de identitate, iar Miliţia spunea că nu mai au nicio evidenţă a populaţiei, căci au fost mai multe transformări şi arhivele sunt împărţite. În momentul când am avut fotografiile şi o copie după fosta fişă de imobil de la fosta gazdă, o funcţionară de la evidenţa personalului mi-a spus că voi avea necazuri foarte mari, am înţeles că Ministerul de Interne nu vrea prezenţa mea în Bucureşti. Când am sosit de la Circă, tatăl meu mă aştepta la poarta Miliţiei şi mi-a spus:

- Hai acasă, că de-ar fi nevoie, vom mânca ceapă cu mămăligă, dar trebuie să te refaci! Aşa am mai stat încă şase luni la Olăneşti.

În toamnă, am revenit la Bucureşti din proprie iniţiativă, căci mă mustra conştiinţa. Aveam 40 de ani şi nu eram oare în stare să-mi câştig existenţa?

Era un lucru pe care familia mea vrea să mi-l treacă cu vederea. Eu, însă, nu doream! Ca să scurtez povestea, m-am angajat pe un şantier de irigaţii, lângă Olteniţa, m-am căsătorit cu actuala soţie, cu care n-am copii.

În felul acesta, după aproape şase ani de la căsătorie, am reuşit să mă mut în Bucureşti, iar ca loc de muncă, în hârtii, figuram tot pe şantier.

În mare, cam aceasta este povestea timpului în care n-am mai ştiut unii de alţii.

În speranţa că această depeşă nu va fi interceptată de „extratereştri", te îmbrăţişez cu toată dragostea.

Al tău frate, Mişu
Decedat în 1994

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

Această a doua ediţie a cărţii *„Un legionar dincolo de Cercul Polar"*, a lui Nicu Popescu-Vorkuta, apare ca împlinire a unui canon şi poartă cu titlul autentic, dat de tatăl meu în manuscris, *„Crez şi Adevăr"*.

Pentru că am lăsat destul timp să treacă de la apariţia, în anul 1994, a primei ediţii îngrijită de tatăl meu, Bunul Dumnezeu a rânduit ca părintele duhovnic, în marea dragoste ce o are pentru cei ce s-au jertfit pentru Cruce şi neam, să-mi dăruiască drept canon retipărirea acestei cărţi. Spun să-mi dăruiască pentru că un astfel de canon nu este o sarcină, ci un dar.

Mă plec adânc în faţa Sfinţiei sale, pentru îndemnurile, rugăciunile şi dragostea cu care ne înconjoară pe toţi cei din familia noastră.

Faţă de prima ediţie am făcut câteva modificări.

Unele sunt datorate Părintelui Marcu de la Mănăstirea Sihăstria, cu care tatăl meu a fost apropiat, luptând în anumite momente umăr la umăr. La sfârşitul cărţii *„Părintele Marcu de la Sihăstria"* alcătuită de monahul Filoteu Bălan, sunt câteva scrisori dintre care unele adresate tatălui meu, cu anumite sfaturi pentru o a doua ediţie.

O altă modificare este adăugarea unui nou capitol, cenzurat de Ovidiu Guleş în prima ediţie, aşa după cum mi-a mărturisit tata, şi anume „Reeducarea în secţia TBC Aiud".

În sfârşit, am crezut de cuviinţă a pune mai multe fotografii faţă de prima ediţie.

Tatăl meu a făcut parte dintr-o generaţie de o jertfelnicie cum nu cred că va mai fi curând o alta la fel. Drumul pe care l-au ales tinerii legionari a fost un drum al Învierii. Plecând de la nedreptăţi ale acestei lumi au ajuns la împlinirea duhovnicească întru Hristos, la lumina

Adevărului. Pe mulţi dintre aceşti sfinţi, copii curaţi ai neamului nostru creştin, nu-i ştim sau i-am uitat.

Voi aminti un singur nume, care apare şi la începutul cărţii: Lucian Caramlău, originar din comuna Teişani, Prahova, un tânăr curat sufleteşte care se ruga, şi nu puţin. Felul lui de a se ruga l-a impresionat profund şi pe Badea, fratele mai mic al tatei, care, urmându-i exemplul rugăciunii s-a transformat. Mărturiseşte tata: „În ultima parte a vieţii sale şi mai ales după jertfa lui Lucian, Badea se rupsese total de existenţa pământească. În zilele lui de post negru, însoţite de rugăciuni fierbinţi, era de nerecunoscut. El îmi era mie cel mai bun frate şi eu nu mă puteam totuşi integra total în această trăire a lui. Şi eu posteam, ca şi el şi ca mulţi camarazi de-ai noştri, dar nu am ajuns niciodată la trăirea lui. El Îl găsise pe Iisus Hristos şi trăia de-acum în El şi cu El. El cucerise Cerul şi ajunsese la Iisus Hristos" ...

De aceşti tineri ai acelor vremuri stăpânitorii acestei lumi trebuia să se înfricoşeze, pentru că ei au căutat să-L resădească pe Hristos în sufletele lor şi ale întregii lumii româneşti.

Ei au biruit veacul acesta ridicându-se la ceruri prin mucenicie.

În cumplite suferinţe, în frig şi foame, îşi împărţeau hainele şi puţina pâine neagră, îngrijeau rănile unul altuia şi-şi alinau suferinţele, dându-ne pildă de urmare a poruncii Mântuitorului: „să vă iubiţi unul pe altul precum v-am iubit Eu." (Ioan 15-12).

Fie ca rugăciunile tuturor acestor mucenici către Mântuitorul Hristos şi Maica Domnului să ne întărească şi pe noi să ne ducem credinţa şi neamul mai departe, din generaţie în generaţie, până la a Doua Venire a Domnului.

Mulţumesc tuturor celor care au ajutat la realizarea în bune condiţii a acestei noi ediţii.

Fiul autorului

CUPRINS

CUVINTE DE LA MARI DUHOVNICI ROMÂNI 11
PROLOG 14
PREFAŢĂ 15

PARTEA ÎNTÂI 17

1. MOARTEA FRATELUI MEU 199
2. ÎN AUSTRIA 30
3. ROSTOCK 333
4. BUCHENWALD 422
5. DIN NOU LA VIENA 49
6. PARAŞUTAREA 53
7. DUPĂ PATRU ANI, ÎN CASA PĂRINTEASCĂ 588
8. ÎN BUCUREŞTI 611
9. ARESTAREA 655
10. ÎNCHISOAREA LUBLIANCA 71
11. ÎNCHISOAREA LEFORTOVO. CELULA 42. 74
12. CELULA NR.184. VIZITA MAICII DOMNULUI 88
13. ÎNCHISOAREA BOTÂRCHII 93
14. SPRE CERCUL POLAR DE NORD 103
15. VORKUTA 110
16. LAGĂRUL MINEI DE CĂRBUNI NR. 3 111
17. ATELIERUL DE CAZANGERIE REMZ 2 125
18. FEMEILE ÎN LAGĂRUL MINEI NR. 3 129
19. ALTE CUNOŞTINŢE DIN LAGĂRUL 3 133
20. SANGORODOK 146
21. LAGĂRUL MINEI DE CĂRBUNI 9-10 159
22. COLET POŞTAL 170
23. EVREII ÎN LAGĂRUL 9-10 172
24. ALTE CUNOŞTINŢE DIN LAGĂRUL 9-10 175
25. VIS TELEPATIC 177
26. MERITE DEOSEBITE PENTRU CUCERITORII BERLINULUI 180
27. MOARTEA CAILOR, BUCURIA DEŢINUŢILOR 181
28. CARNE DE CADAVRE LA VÂNZARE 182
29. DOCTORUL VARTOLOMEEV 183

30. PROFEŢIA BĂTRÂNULUI GUSTAV 185
31. FATA MORGANA 188
32. NOII MEI PRIETENI 192
33. GREVELE DIN VORKUTA 197
34. EVADĂRI 203
35. PLECAREA DIN VORKUTA 209
36. LAGĂRELE DIN POTIMA 212
37. ALŢI ROMÂNI ÎN LAGĂRUL POTIMA-IAVAS 221
38. INCIDENT ÎN LAGĂRUL IAVAS 224
39. EXPLICAŢIA INCIDENTULUI 226
40. SABOTAJ CHINEZESC 226
41. UN PORUMBEL EROU 227
42. VIZITA CANCELARULUI ADENHAUER LA MOSCOVA 228

PARTEA A DOUA 231

43. ÎN DRUM SPRE ŢARĂ 233
44. SPRE BUCUREŞTI 235
45. LA SECURITATE 237
46. ÎNCHISOAREA JILAVA, CAMERA 18 239
47. ÎNCHISOAREA JILAVA, CAMERA 14 245
48. SECŢIA TBC, JILAVA 249
49. PRIN CELULELE BUCUREŞTIULUI 259
50. ARENELE NAŢIONALE DE EDUCAŢIE FIZICĂ - (A.N.E.F.) 263
51. TALPA IADULUI 265
52. ÎNCHISOAREA AIUD 270
53. DIN NOU PE CELULAR 275
54. REVEDEREA CU ENOIU 283
55. PE SECŢIE 285
56. MAREA SECŢIE TBC AIUD 288
57. REEDUCAREA ÎN SECŢIA TBC AIUD 293
58. MIRACOLUL DE LA VLADIMIREŞTI 295
59. ELIBERAREA 298
60. DUPĂ 20 DE ANI 299
61. DRAGOSTE DE MAMĂ 304
62. VIAŢA ÎN LIBERTATE. ŞICANE LA TOT PASUL 307

EPILOG 313

REÎNTÂLNIREA 315

RECUNOŞTINŢĂ 317
DEMASCAREA ŞI ÎNCEPUTUL REVENIRII 317
AŢI TRECUT PRIN PITEŞTI ? 319
UN CÂINE CREDINCIOS 320
MĂRTURIE 321
EUGEN MUNTEANU 324
GENERALUL 327
UN ADEVĂRAT PARASTAS 329
MARTIRAJ 330
SUNTEŢI O MARE FAMILIE 331
ELIBERAREA LUI JEAN BOLFOSU 334
ADAOS LA EPILOG 338
CUVÂNT DE ÎNCHEIERE 341

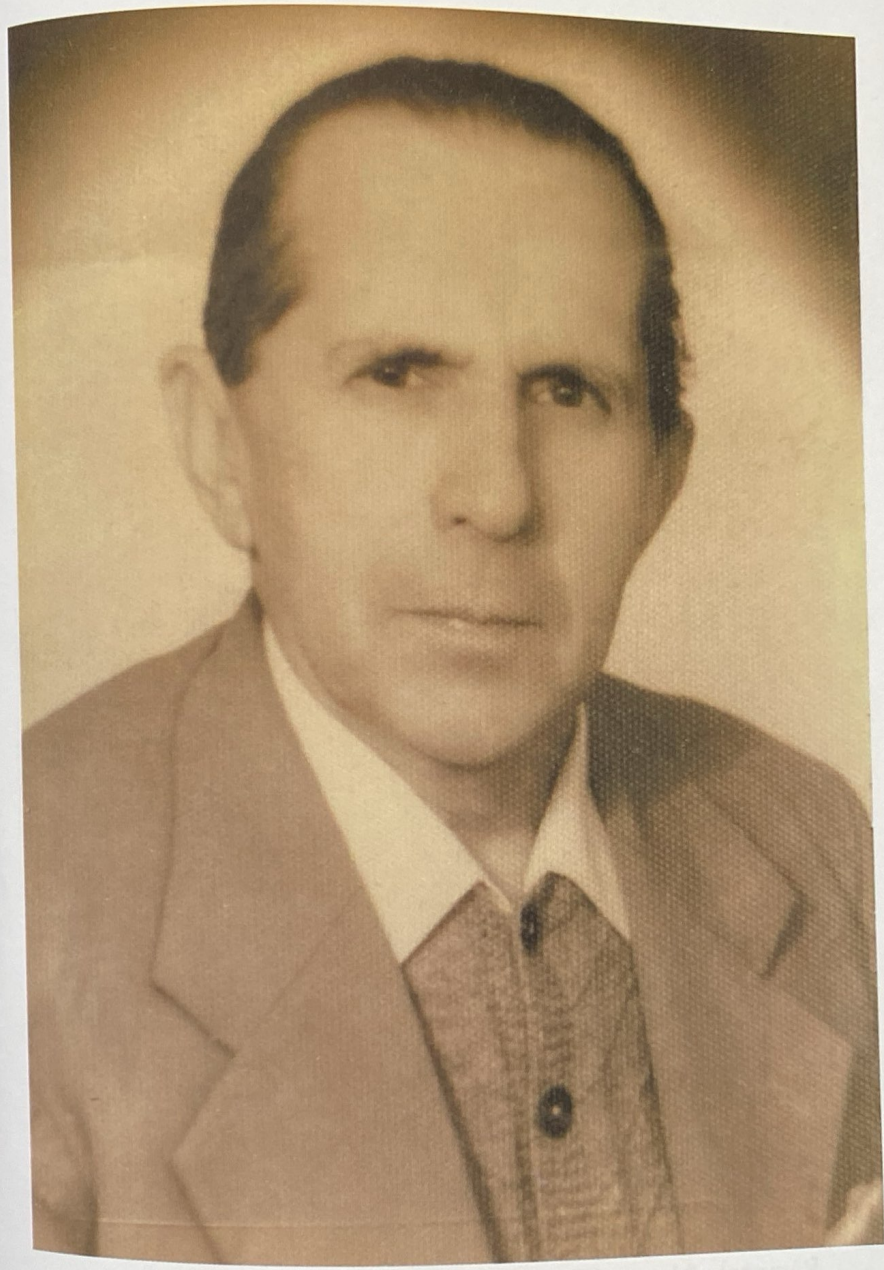

Nicu Popescu la 80 de ani

Părintele Marcu (Costică Dumitrescu) împreună cu
Nicu Popescu, la Sf. Mănăstire Sihăstria, 1997

Alexandru Pantea, Dr. Ioan Puşcaş, Virgil Maxim,
Nicu Popescu, Fredolin Nadăban,
Târgşor, August 1996

Посольство
Российской Федерации
Консульский отдел

№ 131/КО

Уважаемый ПОПЕСКУ Н.Д.!

В ответ на Ваше заявление в КГБ СССР МИД Российской Федерации сообщает, что по сведениям советских архивных органов, гражданин ПОПЕСКУ Н. находился в местах лишения свободы с 10 матра 1945 года по 1 декабря 1955 года на территории РСФСР (г.Воркута, Коми АССР и Мордовская АССР). Сведений о характере выполняемых им работ в архивах не обнаружено.

Бухарест, 25 марта 1992 года.

ЗАВ.КОНСУЛЬСКИМ ОТДЕЛОМ
ПОСОЛЬСТВА РФ В РУМЫНИИ Ф.И.МАЛЫШЕВ

Traducerea în română a dovezii de şedere în U.R.S.S.

Secţia consulară a Ambasadei Ruse la Bucureşti
Nr. 131/KO

Stimate POPESCU NICOLAI DUŢOVICI !

Ca răspuns la cererea dumneavoastră către N.K.V.D.-U.R.S.S., Ministerul de Interne a Federaţiei Ruse comunică, că în evidenţa organelor de arhivă sovietică, cetăţeanul Popescu Nicolae, s-a aflat privat de libertate din 10 Martie 1945 până la 1 Decembrie 1955 în localităţile din URSS (oraşul Vorkuta, Komi ASSR şi Mordovia ASSR).

Nu sunt relatate caracterul muncii îndeplinite.
Bucureşti, 25 Martie 1992.
Şeful secţiei
Ambasadei Federaţiei
Ruse în România.
F.I. Malîşev Semnătura

Conform cu originalul.

Duțu Popescu şi Maria Popescu,
părinții autorului, la nunta lor, în anul 1901

Familia Duțu Popescu în anul 1920, cu trei luni înainte
de naşterea mezinului familiei, Badea.
(de la stânga la dreapta)
Rândul de sus – Petre, Elena (Oncescu) Nicolescu
(fată crescută şi măritată de Maria Popescu
din dorința de a avea o fată),
Rândul din mijloc – Gică, Maria, Nicu, Ion, Duțu
Rândul de jos – Radu

Nicu Popescu la 5 ani

Sus: Nicu şi Badea Popescu,
Jos: Gică Popescu

Badea Popescu la 2 ani

Nicu şi Badea Popescu

Nicu Popescu elev în clasa a IV-a la
Liceul Sfinții Petru şi Pavel din Ploieşti

Badea Popescu la 19 ani

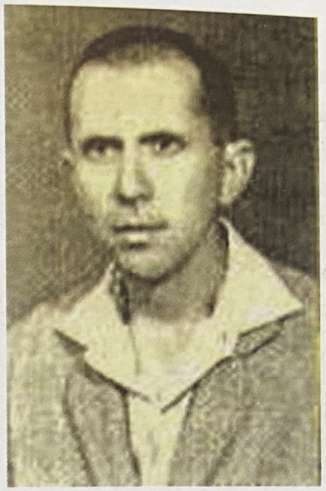

Nicu Popescu după ieşirea din închisoare, în anul 1964

Nicu şi Clemans Popescu, la nunta lor, în anul 1966

A doua zi după sosirea mea, fiind duminică, am plecat la biserică la Sfântul Vasile, care era foarte aproape.

Stând în genunchi în fața Altarului, nu-mi venea să cred că sunt liber și-mi făcea impresia că mă aflu undeva în cer.

Iar când cei patru preoți care slujeau au ieșit în fața Altarului, cu Sfintele Daruri, am izbucnit în lacrimi și mi-a fost imposibil să mă mai opresc din plâns, până la sfârșitul slujbei.

Doamne, că mari sunt puterile Tale! Unde am fost eu timp de douăzeci de ani? Unde am fost eu ieri și unde sunt astăzi, întreg și sănătos?! Cum de nu m-a strivit tăvălugul asupritorilor?! Acestea erau gândurile care mă frământau. Doream, mă forțam să mă opresc din plâns, dar lacrimile nu mă ascultau, încât m-am spălat, cu ele, de tot visul urât prin care am trecut.

Nicu Popescu

București, 2009
ISBN 978-973-0-07010-1